

Bundel - Verenigde Vergadering van 28 mei 2025

- 1 Opening
- 2 Vaststelling agenda verenigde vergadering d.d. 28 mei 2025
[\[2025.04934\] Agenda t.b.v. de verenigde vergadering van 28 mei 2025 CONCEPT](#)
- 3 Inspreekrecht
- 4 Besluitenlijst verenigde vergadering d.d. 26 maart 2025
[\[2025.04448\] Besluitenlijst t.b.v. de verenigde vergadering van 26 maart 2025 CONCEPT](#)
- 5 Beschouwingen
[\[2025.06029\] Beschouwingen t.b.v. de verenigde vergadering van 28 mei 2025](#)
- 6 Mededelingen
- 7 Besluitvorming - bespreekstukken
- 7.1 Jaarstukken HHSK 2024
2025.03904. Jaarstukken HHSK 2024.
[\[2025.03904\] VV-voorstel jaarstukken 2024](#)
[\[2025.04775\] VV-besluit jaarstukken 2024](#)
[\[2025.05475\] Bijlage 1 HHSK jaarstukken 2024 14- mei 2025](#)
[\[2025.06336\] Bijlage 2 Aanbiedingsbrief - Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard](#)
[\[2025.06359\] Bijlage 3 Accountantsverslag WG 2024 HHSK](#)
[\[2025.06360\] Bijlage 4 Controleverklaring WG 2024 Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard](#)
[Bijlage 5 Advies Commissie van de rekening over Jaarrekening 2024](#)
- 7.2 KRW Impuls HHSK
2025.15575. KRW Impuls HHSK.
[\[2024.15575\] VV-voorstel KRW-impuls HHSK](#)
[\[2025.03894\] VV-besluit KRW-impuls HHSK](#)
[\[2025.04004\] Bijlage 1 KRW tussenevaluatie 2024](#)
[\[2025.04005\] Bijlage 2 KRW + plan](#)
[\[2025.03782\] Bijlage 3 KRW-basismaatregelen introductie tabel factsheets](#)
- 7.3 Invoering van het nieuwe logo
2025.04743. Invoering van het nieuwe logo.
[\[2025.04743\] VV-voorstel Invoering nieuw logo HHSK](#)
[\[2025.04753\] VV-besluit Invoering nieuw logo HHSK](#)
[\[2025.04471\] Bijlage 1 Rebranding 26 zichtlocaties HHSK](#)
[\[2025.04474\] Bijlage 2 Inventarisatie van status huidige logo's en bebording](#)
- 7.4 Formatie dagelijks bestuur
2024.12364. Voorstel VV Formatie dagelijks bestuur
[\[2024.12364\] VV-voorstel Formatie dagelijks bestuur](#)
[\[2024.12374\] VV-besluit Formatie dagelijks bestuur](#)
- 8 Besluitvorming - hamerstukken
- 8.1 Rekenkamer jaarbudget 2026
2025.04558. Rekenkamer jaarverslag 2024 en jaarplan 2025.
[\[2025.04558\] VV-voorstel Jaarverslag 2024 Jaarplan 2025 en Jaarbudget 2026](#)
[\[2025.04570\] VV-besluit rekenkamer jaarbudget 2026](#)
[\[2025.02389\] Bijlage 1 Jaarplan-Jaarverslag](#)
- 9 Sluiting
- 9.1 Rondvraag
- 9.2 Motie vreemd - Aanpassing vergoeding schaduwfractieleden
- 9.3 Motie vreemd - Duiding van eindrapport governance uitheemse rivierkreeften
- 9.4 Motie vreemd - Wij hoeven kreeften niet per se te doden
- 9.5 Sluiting openbare gedeelte

Agenda voor de bijeenkomst van de verenigde vergadering, te houden op
Woensdag 28 mei 2025 aanvang 19:30 uur

Versie: 2025.04934

Opening

1	Opening
2.	Vaststellen agenda
3.	Inspreekrecht
4.	Besluitenlijst vorige vv
5.	Beschouwingen
6.	Mededelingen

Besluitvorming - bespreekstukken

7.1	Jaarrekening HHSK 2024
7.2	KRW-impuls HHSK
7.3	Voorstel invoering nieuw logo

Besluitvorming - hamerstukken

8.1	Jaarplan 2026 rekenkamer (onderdeel jaarbudget)
8.2	Formatie college D&H

Sluiting

8.3	Rondvraag
8.4	Sluiting openbare gedeelte

Besloten deel van de vv

9.1	Opening besloten gedeelte
9.2	Agendapunt voor besloten gedeelte
9.3	Sluiting besloten gedeelte

[2025.04448] Besluitenlijst verenigde vergadering

Datum	26-03-2025
Tijd	19:00 - 22:30
Locatie	HHSK, Maasboulevard 123, Rotterdam
Voorzitter	P.H. van de Stadt
Aanwezigen	N.T.C.M. Dukker, secretaris-directeur HHSK, C.M.C. van Berkel (AWP voor water, klimaat en natuur), A. Bogaard (BBB), M.C. Breet (JA21), M. Broere-van der Wees (Ongebouwd), M.J. van Cappelle (Water Natuurlijk), Z.P. Coşkun (PvdD), N.M.W. de Haaij (BBB), A. Hazelebach (PvdA), W.R. van Heemst (PvdA), J.H. Heinecke (PvdA), E. Hovingh (Water Natuurlijk), E.G.J. Jansen (PvdD), M.J. de Jong (BBB) <i>(tot 22.10uur)</i> , V.J.A. Jumelet (VVD), M.E.J. Kwee (Water Natuurlijk), J.C.L. van Nauta Lemke (VVD), J.G. Rozema (PvdD), M.C. van der Spek (SGP-ChristenUnie), S.T. Spoelstra (SGP-ChristenUnie), H. Valk (JOU waterschappen), C. Veldhuijsen (Water Natuurlijk), J. Verdoold (Natuurterreinen), T. Visscher (CDA), A.R. Welter (AWP) en H. van der Zee (Water Natuurlijk)
Afwezigen	J. Geselschap (VVD), C. Habben Jansen (VVD), F.N.J. Huijgens (Water Natuurlijk) en L. Nanninga (Natuurterreinen)

1 Opening en vaststellen agenda

De voorzitter opent de vergadering om 19.15 uur.
Voor het totale verslag wordt verwezen naar het publieksportaal van HHSK op internet.

1.1 Vaststelling agenda d.d. 26 maart 2025

Besluit:

De verenigde vergadering stelt de agenda van de verenigde vergadering 26 maart 2025 vast, onder toevoeging van:

- Voorgenomen amendement Haal meer uit slib onder agendapunt 5.1
- Voorgenomen motie Beperk de rol van de Commissaris van de Koning onder agendapunt 5.2
- Agendapunt 5.4 voorgenomen motie Bomen als cadeau
- Agendapunt 5.5 voorgenomen motie Aan tafel bij vastgoedplannen medische sector
- Voorgenomen motie Schaar de kreeft onder agendapunt 7.3
- Voorgenomen motie Bedrijfseconomische benadering afvalwaterketen onder agendapunt 7.5
- Voorgenomen motie VTH – plus 2000 in 2025 onder agendapunt 7.7
- Voorgenomen motie onder agendapunt 7.8
- Bespreken van de volgende ingekomen stukken onder agendapunt 8.2:
-399 (beantwoording) schriftelijke vragen BBB en SGP-ChristenUnie inzake implementatie van een Landbouwportaal:

Behoeftte om nogmaals de inzet van het landbouwportaal als efficient instrument voor het maken van toekomst- en waterbestendige keuzes tegen het licht te houden.

-402 Herpositionering standpunt WIS Krimpenerwaard:
Wat zijn de belemmeringen en vervolgstappen met betrekking tot de uitvoering van WIS in relatie tot zoetwaterbeheer?

1.2 Vaststellen agendapunten te behandelen in besloten deel van de vergadering

2 Beschouwingen

3 Inspreekrecht

Vereniging Duurzame Waterbeheersing en Landbouw Krimpenerwaard (DWLK) heeft gebruik gemaakt van het inspreekrecht. DWLK heeft daarbij de volgende petitie aangeboden: Kies niet voor afplaggen in de Krimpenerwaard.

4 Benoeming en beëdiging schaduwfractielid Natuurterreinen, mevrouw ir. J.M.C. Bongers

Mevrouw ir. J.M.C. Bongers is beëdigd als schaduwfractielid Natuurterreinen.

5 Besprekstukken

5.1 Zienswijze kadernota 2026 GR Slibverwerking 2009

2025.00408. Zienswijze kadernota 2026 GR Slibverwerking 2009.

Amendement - Haal meer uit slib

De Partij voor de Dieren vraagt de volgende zienswijze in te brengen op de ontwerp kadernota 2026 van de GR slibverwerking 2009 en dit per brief kenbaar te maken aan de GR Slibverwerking 2009. De zienswijze luidt als volgt:

Geachte bestuur,

De verenigde vergadering van het hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard heeft kennisgenomen van de ontwerp kadernota 2026 van de Gemeenschappelijke Regeling Slibverwerking 2009 en waardeert de aandacht die hierin wordt besteed aan circulariteit en grondstoffenterugwinning. De verenigde vergadering constateert echter dat de financiële transparantie met betrekking tot de inzet van middelen voor circulaire toepassingen in de kadernota onvoldoende is. Met name de financiering en budgettering van fosfaat- en nutriëntenterugwinning, die een essentieel onderdeel vormen van duurzame slibverwerking, blijven onduidelijk. Daarom verzoeken wij u om in de definitieve kadernota een heldere uitsplitsing op te nemen van de financiële middelen die worden ingezet voor circulaire doeleinden. Dit verzoek richt zich in het bijzonder op:

1. De specifieke budgetten en kosten die worden gereserveerd voor de terugwinning van nutriënten zoals fosfaat en stikstof.

2. Een transparante verantwoording van de verwachte kosten en baten van deze circulaire investeringen.

3. Inzicht in hoe deze middelen bijdragen aan de bredere doelstellingen van duurzaamheid en

circulariteit binnen de slibverwerking.

Amendement is ingetrokken.

Besluit:

De verenigde vergadering besluit geen zienswijze in te brengen op de ontwerp kadernota 2026 en dit per brief, met kenmerk 2025.01019, kenbaar te maken aan de GR.

Stemming "Zienswijze kadernota 2026 GR Slibverwerking 2009"

Alles voor

Alles tegen

AWP voor water, klimaat en natuur	1	1	BBB	3	0
CDA	0	1	JAZ1	1	0
JOU Waterschappen	0	1	Natuurterreinen	1	0
Ongebouwd	2	0	Partij van de Arbeid	3	0
Partij voor de Dieren	0	3	SGP-ChristenUnie	2	0
VVD	2	0	Water Natuurlijk	5	0
Aantal stemmen	20 voor		6 tegen		

Opslaan

Verwijder

Annuleren

Motie - Maak het budget en de inspanningen voor fosfaat- en nutriënten-terugwinning

Partij voor de Dieren vraagt in de komende periode tot november 2025 concrete afspraken te maken met HVC over:

- De specifieke budgetten en kosten die worden gereserveerd voor de terugwinning van nutriënten zoals fosfaat en stikstof;
- Een transparante verantwoording van de verwachte kosten en baten van deze circulaire investeringen; en
- Inzicht in hoe deze middelen bijdragen aan de bredere doelstellingen van duurzaamheid en circulariteit binnen de slibverwerking.

De uitkomsten van deze afspraken tijdig (voor november 2025) al te delen met het algemeen bestuur.

Stemuitslag motie: verworpen

Stemming "Motie - Maak het budget en de inspanningen voor fosfaat- en nutriënten-terugwinning"					
	 ☐ Alles voor		 ☐ Alles tegen		
AWP voor water, klimaat en natuur	☒	1	☐	1	BBB
CDA	☐	0	☒	1	JA21
JOU Waterschappen	☒	1	☐	0	Natuurterreinen
Ongebouwd	☐	0	☒	2	Partij van de Arbeid
Partij voor de Dieren	☒	3	☐	0	SGP-ChristenUnie
VVD	☐	0	☒	2	Water Natuurlijk
Aantal stemmen	5 voor		21 tegen		

Toezeggingen:

Hoogheemraad van Heemst zegt toe om een informatiebijeenkomst te organiseren tussen de vv en HVC, waarbij HVC inzicht kan geven in de wijze waarop zij invulling geven aan hun duurzaamheidsdoelen in relatie tot slibverwerking.

5.2 Adviesrapport benoemingsprocedure voorzitters waterschappen

2025.03741. Adviesrapport benoemingsprocedure voorzitters waterschappen.

Amendement - Beperk de rol van de Commissaris van de Koning in benoemingsprocedures

BBB, AWP, JOU waterschap, CDA, JA21, Partij voor de Dieren vragen in de conceptbrief aan de Unie van Waterschappen de volgende passage te vervangen, onder het kopje Zienswijze:

"De verenigde vergadering erkent dat escalatie naar de commissaris van de koning nodig kan zijn. De voorkeur gaat uit naar een lichte vorm voor het oplossen van de knelpunten waarbij ruimte is voor maatwerk. De verenigde vergadering ziet daarnaast graag een duidelijke afbakening van de rolverdeling tussen de commissaris van de koning en de vertrouwenscommissie binnen de wervings- en selectieprocedure waarbij de zeggenschap van de verenigde vergadering overeind blijft."

door:

"De verenigde vergadering erkent dat escalatie naar de commissaris van de Koning (CdK) in uitzonderlijke gevallen nodig kan zijn. De voorgestelde uitbreiding van de rol van de CdK in de benoemingsprocedure wordt echter als disproportioneel ervaren en gaat ten koste van de bestuurlijke autonomie van het waterschap. De CdK dient uitsluitend als escalatiemiddel te fungeren, in gevallen waarin het proces dreigt vast te lopen. De regie

over de benoemingsprocedure, inclusief het opstellen van de profielschets, het inschakelen van een werving- en selectiebureau, de voorselectie van kandidaten en de screening, ligt onverminderd bij het algemeen bestuur en de vertrouwenscommissie. De probleemanalyse in het adviesrapport wordt niet herkend; enkele incidenten vormen geen aanleiding tot structurele ingrepen. Aanpassingen dienen proportioneel te zijn, goed onderbouwd en de autonomie van het waterschap te waarborgen."

Stemuitslag amendement: aangenomen

Stemming 'Amendement - Beperk de rol van de Commissaris van de Koning in benoemingsprocedures'					
					
	☐ Alles voor			☐ Alles tegen	
AWP voor water, klimaat en natuur	☒ 2 	☐ 0 	BBB	☒ 3 	☐ 0
CDA	☒ 1 	☐ 0 	JA21	☒ 1 	☐ 0
JOU Waterschappen	☒ 1 	☐ 0 	Natuurterreinen	☒ 1 	☐ 0
Ongebouwd	☒ 2 	☐ 0 	Partij van de Arbeid	☐ 0 	☒ 3
Partij voor de Dieren	☒ 3 	☐ 0 	SGP-ChristenUnie	☒ 2 	☐ 0
VVD	☒ 2 	☐ 0 	Water Natuurlijk	☐ 0 	☒ 5
Aantal stemmen	18 voor			8 tegen	

Besluit:

De verenigde vergadering besluit de Unie van Waterschappen te informeren over het standpunt over het adviesrapport Benoemingsprocedure voorzitters waterschappen, conform bijgevoegde brief.

NB: het amendement betrof een wijziging op de bijgevoegde brief, waardoor het vv-besluit hier niet op aangepast hoeft te worden.

Stemming "Adviesrapport benoemingsprocedure voorzitters waterschappen "

5.3 Wijzigingsbesluit op projectplan Waterwet KIJK

2025.03876. Wijzigingsbesluit op projectplan Waterwet KIJK.

Besluit:

De verenigde vergadering besluit het Wijzigingsbesluit van het projectplan Waterwet voor de dijkversterking Krachtige IJsseldijken Krimpenerwaard, betreft de dijkvakken Q, R/S en M1 (ter hoogte van Kattendijk 139 t/m 164 en IJsseldijk-Noord 224), vast te stellen.

Stemuitslag besluit:

Stemming "Wijzigingsbesluit op projectplan Waterwet KIJK (nagezonden)"							
		 ☒ Alles voor		 ☐ Alles tegen			
AWP voor water, klimaat en natuur	☒ 2 	☐ 0 	BBB	☒ 3 	☐ 0 		
CDA	☒ 1 	☐ 0 	JA21	☒ 1 	☐ 0 		
JOU Waterschappen	☒ 1 	☐ 0 	Natuurterreinen	☒ 1 	☐ 0 		
Ongebouwd	☒ 2 	☐ 0 	Partij van de Arbeid	☒ 3 	☐ 0 		
Partij voor de Dieren	☒ 3 	☐ 0 	SGP-ChristenUnie	☒ 2 	☐ 0 		
WVD	☒ 2 	☐ 0 	Water Natuurlijk	☒ 5 	☐ 0 		
Aantal stemmen	26 voor			0 tegen			

5.4 Motie vreemd - Bomen als cadeau

Motie vreemd - Bomen als cadeau

Partij voor de dieren vraagt mensen die een cadeau gaan ontvangen, altijd vooraf de keuze te bieden om te kiezen voor het plaatsen van bomen als cadeau, waarbij de uitgaven binnen het huidige budgettaire cadeaekader blijven.

Stemuitslag motie: aangenomen

Stemming "Motie vreemd - Bomen als cadeau"			
	☒ Alles voor		☐ Alles tegen
AWP voor water, klimaat en natuur	☒ 2	☐ 0	BBB ☐ 0 ☒ 3
CDA	☒ 1	☐ 0	JA21 ☒ 1 ☐ 0
JOU Waterschappen	☒ 1	☐ 0	Natuurterreinen ☒ 1 ☐ 0
Ongebouwd	☒ 2	☐ 0	Partij van de Arbeid ☒ 3 ☐ 0
Partij voor de Dieren	☒ 3	☐ 0	SGP-ChristenUnie ☐ 0 ☒ 2
WVD	☒ 2	☐ 0	Water Natuurlijk ☒ 5 ☐ 0
Aantal stemmen	21 voor		5 tegen

5.5 Motie vreemd - Aan tafel bij vastgoedplannen medische sector

Motie vreemd - Aan tafel bij vastgoedplannen medische sector

Partij voor de Dieren vraagt:

- Grootschalige vastgoedplannen van de medische sector in het beheergebied in kaart te brengen, indachtig het risico op lozing van medicijnresten op het riool;
- Onze expertise aan te bieden aan medische instellingen die willen toewerken naar het (beter) filteren van hun afvalwater;
- Deze twee actiepunten te vatten in een actieprogramma en ter bespreking voor te leggen aan het algemeen bestuur, uiterlijk bij de Kaderbrief 2026;

Stemuitslag motie: verworpen

Stemming "Motie vreemd - Aan tafel bij vastgoedplannen medische sector"			
	☒ Alles voor		☐ Alles tegen
AWP voor water, klimaat en natuur	☐ 0 ☒ 1	☒ 1	BBB ☐ 0 ☒ 3
CDA	☐ 0 ☒ 0	☒ 1	JA21 ☐ 0 ☒ 1
JOU Waterschappen	☒ 1	☐ 0	Natuurterreinen ☐ 0 ☒ 1
Ongebouwd	☐ 0 ☒ 0	☒ 2	Partij van de Arbeid ☐ 0 ☒ 3
Partij voor de Dieren	☒ 3	☐ 0	SGP-ChristenUnie ☐ 0 ☒ 2
WVD	☐ 0 ☒ 0	☒ 2	Water Natuurlijk ☐ 0 ☒ 5
Aantal stemmen	5 voor		21 tegen

6 Hamerstukken

6.1 Aanvraag voorbereidingskrediet kadeverbeteringen Bermweg en Oostringdijk

2024.14903. Aanvraag voorbereidingskrediet kadeverbeteringen Bermweg en Oostringdijk.

Besluit:

De verenigde vergadering besluit een voorbereidingskrediet van € 865.000,- beschikbaar te stellen voor de voorbereiding van project "kadeverbetering Bermweg kadevakken PPA006, PPA008, PPA010, PPA012a" en project "kadeverbetering Oostringdijk kadevak ZPP009" gelegen in de gemeenten Capelle aan den IJssel en Zuidplas.

6.2 Uitvoeringskrediet ophogen peilscheidingen Zuidplaspolder

2025.00676. Uitvoeringskrediet ophogen peilscheidingen Zuidplaspolder.

Besluit:

De verenigde vergadering besluit voor het ophogen van peilscheidingen in de Zuidplaspolder een uitvoeringskrediet van € 400.000 beschikbaar te stellen.

6.3 Waterberging Bleiswijkplein

2025.10769. Waterberging Bleiswijkplein.

Besluit:

De verenigde vergadering besluit een krediet van € 327.000,- (inclusief BTW) beschikbaar te stellen voor het project waterberging Bleiswijkplein in Rotterdam Noord.

6.4 Kredietaanvraag reparatie en groot onderhoud slibgistingstank 1 awzi Kralingseveer

2024.14428. Kredietaanvraag reparatie en groot onderhoud slibgistingstank 1 awzi Kralingseveer.

Besluit:

De verenigde vergadering een uitvoeringskrediet van € 1.500.000 (inclusief btw) beschikbaar te stellen voor de renovatie en uitvoering groot onderhoud voor slibgistingstank 1 van de awzi Kralingseveer.

6.5 Aanvraag uitvoeringskrediet kadeverbetering Zuidplaspolder ZPP 019, ZPP 021, ZPP 022, ZPP 024

2024.15051. Aanvraag uitvoeringskrediet kadeverbetering Zuidplaspolder ZPP 019, ZPP 021, ZPP 022, ZPP 024.

Besluit:

De verenigde vergadering besluit een uitvoeringskrediet van € 529.000,- beschikbaar te stellen ten behoeve van de uitvoering van de kadeverbetering "Zuidplaspolder kadevakken ZPP 019, ZPP 021, ZPP 022 en ZPP 024" gelegen in de gemeenten Gouda, Waddinxveen en Zuidplas, zie bijlage I 'Overzicht kadevakken Zuidplaspolder'.

6.6 Mandaat verzoeken om bijstand in het kader van crisisbeheersing

2025.00061. Mandaat verzoeken om bijstand in het kader van crisisbeheersing.

Besluit:

De verenigde vergadering besluit mandaat te verlenen aan de dijkgraaf (voor verzoeken tot en met € 25.000) en het college (voor verzoeken tussen € 25.000 tot en met € 50.000) om te beslissen op verzoeken om bijstand in het kader van crisisbeheersing: - ontvangen (doorgaans via het Rijk en de Unie van Waterschappen) uit het buitenland en/of; - waarbij geen gevaar is of nog kan ontstaan voor eigen waterstaatswerken (ongeacht uit binnen- of buitenland). De genoemde bedragen gelden per ontvangen verzoek om bijstand, al dan niet deel uitmakend van dezelfde (dreigende) crisissituatie. Wanneer van het mandaat gebruik wordt gemaakt, wordt hiervan in de reguliere vv-rapportages verslag gedaan.

7 Kennisgevingen

7.1 Vangstontwikkeling muskus- en beverratten 2024

2025.01216. Kennisgeving vv Vangstontwikkeling muskus- en beverratten 2024.

7.2 Impact nieuwe RSA en KRW op de afvalwaterketen

2025.01594. Kennisgeving vv Impact nieuwe RSA en KRW op de afvalwaterketen.

7.3 Kreeftenaanpak

2025.00055. Kennisgeving vv kreeftenaanpak.

Motie - Schaar de kreeft:

JOU waterschap, JA21, AWP, BBB, SGP-ChristenUnie vragen:

- Stevig te lobbyen met de Unie van Waterschappen bij het Rijk voor geld en wetgeving voor de bestrijding van de rode Amerikaanse rivierkreeft
- Om samen met de Unie van Waterschappen de mogelijkheden te onderzoeken, om het rijk te dwingen voldoende geld beschikbaar te stellen voor aanpak van de invasieve exoten.

Stemuitslag motie:

Stemming "Motie - Schaar de Kreeft!"							
		 ☐ Alles voor		 ☐ Alles tegen			
AWP voor water, klimaat en natuur	☒ 2 	☐ 0 	BBB	☒ 3 	☐ 0 		
CDA	☐ 0 	☒ 1 	JA21	☒ 1 	☐ 0 		
JOU Waterschappen	☒ 1 	☐ 0 	Natuurterreinen	☒ 1 	☐ 0 		
Ongebouwd	☒ 2 	☐ 0 	Partij van de Arbeid	☒ 3 	☐ 0 		
Partij voor de Dieren	☐ 0 	☒ 3 	SGP-ChristenUnie	☒ 2 	☐ 0 		
VVD	☒ 1 	☐ 1 	Water Natuurlijk	☒ 5 	☐ 0 		
Aantal stemmen		21 voor		5 tegen			

7.4 Waterakkoord KWA en DKW
2025.00434. Waterakkoord KWA en DKW.

7.5 Vervolg nota afvalwaterketen
2025.02361. Vervolg nota afvalwaterketen.

Moties :

Motie - Bedrijfseconomische benadering afvalwaterketen

AWP vraagt een besluit om onderstaande 4 punten mee te geven voor de nadere invulling van de nota afvalwaterketen:

1. de afvalwaterketen niet alleen een technisch proces is maar ook een bedrijfseconomisch proces is dat van vitaal belang is voor onze toekomst;
2. kennis van de kosten per VE per afvalwaterzuivering van belang is voor een juiste keuze door de vv inzake de keuze voor vervangen of renoveren;
3. Dat het van groot belang is om hierbij te kijken naar de actuele ontwikkelingen op dit gebied;
4. Inzicht in de levensduur en het functioneren van de AWZI's en met name de eigen zuiveringen wat van groot belang is voor de totaal-afweging voor de AWZI's in het beheergebied van HHSK, en waarbij wij de toekomstige discussie, de GOA's willen betrekken.

Stemuitslag motie:verworpen

Stemming "Motie - Versterking campagnes en educatieve evenementen voor waterbewustzijn"							
		 ☐ Alles voor		 ☐ Alles tegen			
AWP voor water, klimaat en natuur	✓	☐ 0		☒ 2		BBB	✓
CDA	✓	☐ 0		☒ 1		JA21	✓
JOU Waterschappen	✓	☒ 1		☐ 0		Natuurterreinen	✓
Ongebouwd	✓	☐ 0		☒ 2		Partij van de Arbeid	✓
Partij voor de Dieren	✓	☒ 3		☐ 0		SGP-ChristenUnie	✓
VVD	✓	☐ 0		☒ 2		Water Natuurlijk	✓
Aantal stemmen		4 voor		21 tegen			

7.9 Bestuurlijk onderzoek Externe inhuur

2024.15256. Bestuurlijk onderzoek Externe inhuur.

7.10 Bestuurlijk onderzoek Risicomanagement

2024.15386. Bestuurlijk onderzoek Risicomanagement.

7.11 Rekenkamerbrief: Start onderzoek 2025 en terugblik 2024

2025.00918. Rekenkamerbrief: Start onderzoek 2025 en terugblik 2024.

7.12 Vertegenwoordiging aan de watertafel gebiedsontwikkeling Cortelande

2025.02904. Kennisgeving vv over vertegenwoordiging aan de watertafel gebiedsontwikkeling Cortelande.

8 Overige punten

8.1 Besluiten- en toezeggingenlijst van de verenigde vergadering van 27 november 2024

Besluit:

De verenigde vergadering stelt de besluiten- en toezeggingenlijst van de verenigde vergadering 27 november 2024 ongewijzigd vast.

8.2 Ingekomen en verzonden stukken

8.3 Schriftelijke en mondelinge mededelingen

8.4 Rondvraag

8.5 Sluiting openbare gedeelte

De voorzitter sluit het openbare gedeelte van de vergadering om 23.15 uur, met inachtneming van schorsing van de vergadering op de volgende momenten:

- agendapunt 5.1 tussen 19.40-19.45 uur en 19.48-19.54 uur
- agendapunt 7.3 tussen 21.50-21.54 uur
- agendapunt 7.5 tussen 22.05-22.10 uur
- agendapunt 7.7 tussen 22.30-22.32 uur

Overzicht toezeggingen:

Agenda punt	Onderwerp	Toezegging	Portefeuille houder	Stand van zaken
VV 26-06-2024 D.2. Nota Afvalwaterketen	Energievisie	De visie op energie, gekoppeld aan aquathermie en riothermie komt volgend jaar, en op termijn komt er ook meer duidelijkheid over centraal/decentraal zuiveren. Deze is echter nog niet als visie volgend jaar al te geven.	Hoogheemraad Van Heemst	In de beeldvormende vv op 15 oktober 2025 wordt 'visie op energieneutraliteit geagendeerd, inclusief aquathermie/riothermie. (de)centraal zuiveren wordt onderdeel van vervolg nota afvalwaterketen.
VV 26-06-2024 D.2. Nota Afvalwaterketen	Investerings beslissingen nota afvalwaterketen	Hoogheemraad Habben Jansen doet de toezegging dat investeringsbeslissingen voor de afvalwaterketen, waar mogelijk en waar nodig in relatie tot het totale landschap van installaties en ontwikkelingen, aan de VV worden voorgelegd.	Hoogheemraad Van Heemst	In 2025 en verder zal het college verschillende keren de verenigde vergadering meenemen in de verdere uitwerking van nota Afvalwaterketen. Een eerste stap is een nadere uitwerking van de visie en de strategische aanpak om de uitgangspunten uit de nota werkelijkheid te laten worden. Niet alleen het proces hoe de keuzes gemaakt worden en door wie, maar ook op de inhoud, de financiële gevolgen en het veranderproces voor de

				organisatie. Vanzelfsprekend wordt de verenigde vergadering nauw betrokken bij de verdere besluitvorming, van de visie uit de nota tot aan kredietvoorstellen voor de daadwerkelijke realisatie van (delen van) nieuwe installaties. Voor meer informatie zie de kennisgeving hierover bij de stukken voor de verenigde vergadering van 26 maart.
VV 02-10- 2024 G.4. Rond vraag	Jubileumlogo	Nagaan hoe we omgaan met het jubileumlogo 750 jaar in documenten en/of communicatie-uitingen.	Dijkgraaf	In de vv van 28 mei 2025 volgt een voorstel voor een nieuw logo, voortvloeiend uit de communicatie-uitingen van het jubileumlogo.
VV 27-11- 2024 H.2. Ingediend de moties vreemd	Generatie toets	- Begin 2025 te starten met een pilot voor het toepassen van de Generatietoets bij HHSK met Bijlage I ter inspiratie; - In Q4 2025 het ophalen van de ervaringen over de pilot binnen de organisatie en het AB en op basis daarvan een advies uit te brengen over mogelijke (verdere) integratie van de generatietoets als hulpmiddel in het besluitvormings proces van HHSK.	Dijkgraaf	Het advies m.b.t. de generatietoets wordt geagendeerd voor de vv van november 2025.
VV 27-11-	Nota dierenwelzijn	Voorstel om te komen tot een	Hoogheemraad Van Cappelle	

2024 B.1. Program mabegro ting 2025 en meerjare nraming 2026- 2029		nota Dierenwelzijn wordt opgenomen in de programmabegr oting 2026.		
VV 26-03- 2025 5.1. Ziens wijze kader nota 2026 GR Slibver werking 2009	Wethouder van Heemst zegt toe om een informatiebij eenkomst te organiseren tussen de VV en HVC, waarbij HVC inzicht kan geven in de wijze waarop zij invulling geven aan hun duurzaamheid sdoelen in relatie tot slibverwer king.	Informatiebijee nkomst HVC	Hoogheemraad Van Heemst	Het college heeft 1 april 2025 toegezegd om de invulling van deze bijeenkomst te delen met het seniorenconvent 3 juni 2025.

2025.06029

Aan de leden van de
verenigde vergadering

Rotterdam, 12 mei 2025

Verenigde 28 mei 2025
vergadering:

Onderwerp: Beschouwingen ten
behoefte van de vv

Voorstel

Via de beschouwingen brengen de commissies Integraal waterbeheer (IWB) en Algemene zaken en middelen (AZM) van 7 respectievelijk 8 mei jl. een advies uit over de vergaderstukken van de komende verenigde vergadering.

Wij stellen u voor kennis te nemen van bijgaande beschouwingen en deze te betrekken bij de bespreking van de voorstellen in de verenigde vergadering van 28 mei 2025.

Advies op de agendering

In de beschouwingen koppelen we het advies van de commissies terug welke voorstellen van de verenigde vergadering (vv) mét (besprekstukken) of zónder (hamerstukken) verdere bespreking ter vaststelling komen voor te liggen. De commissies adviseren om de vv-voorstellen als volgt te agenderen.

De volgende agendapunten worden geplaatst als besprekstuk:

KRW-impuls
Jaarstukken HHSK 2024
Invoering nieuw logo HHSK

De volgende agendapunten worden geplaatst als hamerstuk:

Jaarplan 2026 rekenkamer
Formatie college d&h

Toezeggingen

In de beschouwingen bespreken we ook de toezeggingen die in een commissie zijn gedaan en niet direct in de commissies beantwoord konden worden. Ze hebben bovendien direct te maken hebben met de voorstellen voor de eerstvolgende verenigde vergadering.

Toezeggingen die niet direct over de voorliggende voorstellen gaan, worden apart vastgelegd in de besluiten- en toezeggingenlijst van de betreffende commissie. Deze worden niet in de beschouwingen meegenomen. Dit geldt ook voor de toezeggingen die tijdens de rondvraag van een commissievergadering worden gedaan. De besluiten- en toezeggingenlijst van de betreffende commissie wordt besproken in de eerstvolgende commissievergadering.

Tijdens de commissies is gevraagd om in de beschouwingen terug te komen op de volgende punten. We behandelen ze hieronder per agendapunt.

Agendapunt 6.2 IWB: Definitieve versie rapport Governance beheersing invasieve uitheemse rivierkreeft.

Tijdens bespreking in de commissie IWB zijn er geen punten binnengekomen voor de beschouwingen.

Agendapunt: KRW-impuls

Tijdens bespreking in de commissie IWB zijn er geen punten binnengekomen voor de beschouwingen.

Agendapunt: Jaarstukken HHSK 2024

Tijdens de bespreking in de commissie AZM is verzocht om bij de beschouwingen inzicht te geven in de mate van overschrijding op de via de bestuursrapportage toegezegde extra financiële middelen, die volgens de jaarstukken 2024 uiteindelijk niet zijn uitgegeven. Daarbij wordt inzicht gegeven om welke activiteiten het gaat die (deels) niet zijn uitgevoerd, procentuele omvang hiervan en hoe het resterende budget is benut.

Reactie:

In de bestuursrapportage 2024 is €4 miljoen extra budget aangevraagd voor onderdelen met risico op overschrijding en onrechtmatigheid. Tegelijkertijd blijkt uit de jaarstukken 2024 een totale overschrijding van €4,7 miljoen.

Intern is uitgezocht of deze overschrijding heeft plaatsgevonden op de onderdelen waarvoor extra budget is aangevraagd bij de bestuursrapportage 2024. Via deze beschouwingen kunnen we terugkoppelen dat het extra gevraagde budget vrijwel volledig aan de gestelde doelen is besteed. De totale overschrijding van € 4,7 miljoen wordt met name veroorzaakt door andere activiteiten die (deels) niet zijn uitgevoerd. Volgens de geldende financiële regels mag er geen budget tussen onderdelen worden verschoven, waardoor overschotten niet kunnen worden ingezet om elders tekorten aan te vullen. Het college stelt voor om het resterende overschot toe te voegen aan de egaliseringsreserve, zodat dit budget in de toekomst alsnog kan worden ingezet voor bestuurlijke doelen waarvoor op dat moment onvoldoende ruimte is.

In de juli vv wordt in het kader van wijzigingen van de Waterschapswet en het Waterschapsbesluit en de invoering van de rechtmatigheidsverantwoording een aantal verordeningen herzien. De nota over het reservebeleid zal hier onderdeel van uitmaken en dit vormt een goed moment voor een inhoudelijke discussie over bestemming van overschotten.

Agendapunt: Jaarplan rekenkamer 2026

Tijdens de bespreking in de commissie AZM zijn er geen punten binnengekomen voor de beschouwingen.

Agendapunt: Voorstel invoering nieuw logo

Tijdens de bespreking in de commissie AZM zijn er geen punten binnengekomen voor de beschouwingen.

Agendapunt: Formatie college d&h

Tijdens de bespreking in de commissie AZM is verzocht om in de beschouwingen terug te komen op de inhoudelijke onderbouwing van de uitbreiding van de formatie van het college van dijkgraaf & hoogheemraden.

Reactie:

Het college verricht in de praktijk structureel meer werk dan ingeschat in 2023. Daarom wordt het percentage van de formatie aangepast zodat de beschikbare capaciteit beter aansluit op de feitelijke werkzaamheden en verantwoordelijkheden.

Dijkgraaf en hoogheemraden van Schieland en de Krimpenerwaard,

Secretaris directeur,

Dijkgraaf,

{{esl:Signer1:Signature:size(250,62)}}

{{esl:Signer2:Signature:size(250,62)}}

drs. N.T.C.M. Dukker

drs. P.H. van de Stadt

Aan de leden van de
verenigde vergadering

V.V: 28 mei 2025
Agendapuntnr.
Kenmerk 2025.03904
Onderwerp Jaarstukken 2024

Datum 15 mei 2025
Bijlagen 6

1. Inleiding

Het dagelijks bestuur biedt u de jaarstukken 2024 aan van ons hoogheemraadschap. Het jaarverslag vormt samen met de jaarrekening de bestuurlijke verantwoording over de uitvoering van de taken gedurende het afgelopen jaar. In deze aanbiedingsnotitie lichten wij het financiële resultaat toe en benoemen wij de achtergronden van deze resultaten.

2. Voorstel

1. De jaarstukken 2024 vast te stellen en daarmee het college decharge te verlenen over 2024.
2. In te stemmen het jaarresultaat van € 7.869.000 (positief) te bestemmen volgens onderstaande verdeling per taak:
 - 2.1. Watersysteembeheer (€ 3.664.000 positief);
 - 2.1.1. Het bedrag € 3.664.000 te doteren aan de tariefegalisatiereserve watersysteembeheer;
 - 2.2. Zuiveringsbeheer (€ 5.150.000 positief);
 - 2.2.1. Het bedrag € 2.000.000 te doteren aan de algemene reserve (bodemreserve) zuiveringsbeheer;
 - 2.2.2. Het bedrag € 3.150.000 te doteren aan de tariefegalisatiereserve zuiveringsbeheer;
 - 2.3. Wegenbeheer (€ 945.000 negatief);
 - 2.3.1. Het nadelige exploitatieresultaat van € 945.000 te onttrekken aan de tariefegalisatiereserve wegenbeheer.
3. Het accountantsverslag van Deloitte aan het algemeen bestuur van het hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard over de uitkomsten controle en overige informatie 2024 voor kennisgeving aan te nemen.

3. Achtergrondinformatie

Het jaarverslag en de jaarrekening vormen gezamenlijk de jaarstukken 2024 en sluiten aan op de programmabegroting 2024. De programmabegroting 2024 bevat vijf programma's. Deze programma's zijn gebaseerd op de thema's uit het Waterbeheerprogramma 2022-2027 (WBP).

In het jaarverslag is beschreven wat elk programma inhoudt op hoofdlijnen, wat de beoogde effecten, doelen en ambities zijn. Om de ambities en doelen uit het WBP te bereiken, zijn er in de programmabegroting 2024 83 maatregelen opgenomen. Eind 2024 zijn 69 van de 83 maatregelen (83%) gerealiseerd. De niet behaalde onderdelen zijn toegelicht in de programma's. De redenen hiervoor zijn veelal capaciteitsproblemen of afhankelijkheid van derde partijen. Voorts wordt een aantal activiteiten naar 2025 verschoven om alsnog de maatregelen te behalen. Van deze 14 maatregelen, zijn er drie maatregelen expliciet opgenomen in de programmabegroting 2025. De overige doelen moeten worden bereikt via andere maatregelen in de programmabegroting 2025.

In het jaarverslag worden per programma de kosten toegelicht. De jaarrekening geeft inzicht in de exploitatierekening en de investeringen ten behoeve van projecten. Aansluitend hierop wordt de balans toegelicht.

De jaarrekening 2024 rapporteert op de voornemens in de programmabegroting, vastgesteld in november 2023, en daarmee is er geen apart maatschappelijk jaarverslag voorzien. Elementen van de impact van ons werk op de omgeving, zoals op het gebied van duurzaamheid, maar ook van veiligheid en arbeidsmarkt, zijn verspreid opgenomen in de jaarstukken 2024. Hiervoor wordt verwezen naar de leeswijzer in hoofdstuk 2.

4. Motivering voorstel

In de Bepalingen Beleidsvoorbereiding en Verantwoording Waterschappen (BBVW) staat dat het resultaat alleen via de resultaatsbestemming kan worden toegevoegd of onttrokken aan de reserves. Dit betekent dat bij een begrotingstekort of -overschot, niet automatisch dit resultaat mag worden onttrokken of toegevoegd aan de reserve. Hiervoor is bij de resultaatsbestemming opnieuw besluitvorming van het algemeen bestuur noodzakelijk. Bij deze wordt deze besluitvorming voorgelegd aan het algemeen bestuur.

5. Gevolgen/consequenties

Financieel

De onderstaande tabel geeft een overzicht van de exploitatielasten en -baten. Hierin worden de geraamde lasten en baten, zoals opgenomen in de programmabegroting 2024 en de begroting na wijziging, naast de realisatie weergegeven. In de kolom "Verschil" wordt het verschil tussen de realisatie en de begroting na wijziging inzichtelijk gemaakt. De exploitatielasten zijn uitgesplitst per programma en de toerekening aan specifieke taken wordt gepresenteerd. Daarnaast worden per taak de geïnde belastingen en overige opbrengsten gedetailleerd weergegeven.

Bedragen x € 1.000

Indeling naar programma's					Toerekening aan taken (kostendrager)		
Programma's	PB2024	Begroting na wijziging	Realisatie 2024	Verschil	Water-systeem-beheer	Zuiverings-beheer	Wegen-beheer
Programma 1: Veilige dijken	17.133	17.975	17.276	699	17.276		
Programma 2: Voldoende en schoon water	36.137	37.834	36.403	1.431	36.370	30	3
Programma 3: Afvalwater zuiveren	50.001	50.672	48.885	1.787	186	48.699	
Programma 4: Veilige wegen	5.929	6.217	5.940	278	64		5.876
Programma 5: Omgeving & Organisatie	19.157	19.749	19.231	518	12.824	5.578	829
Totale lasten	128.359	132.447	127.734	4.713	66.719	54.307	6.709
Baten							
Belastingopbrengsten	-131.319	-134.819	-137.591	2.772	-71.989	-59.983	-5.619
Kwijtschelding	3.050	3.050	2.538	512	2.458		81
Oninbaar	1.584	1.584	1.362	222	201	1.157	4
Dividenden en overige algemene opbrengsten	-400	-1.520	-1.913	393	-1.052	-631	-230
Totale baten	-127.084	-131.704	-135.603	3.899	-70.382	-59.457	-5.764
Resultaat voor bestemming	1.274	743	-7.869	8.611	-3.664	-5.150	945

Afrondingsverschillen zijn mogelijk

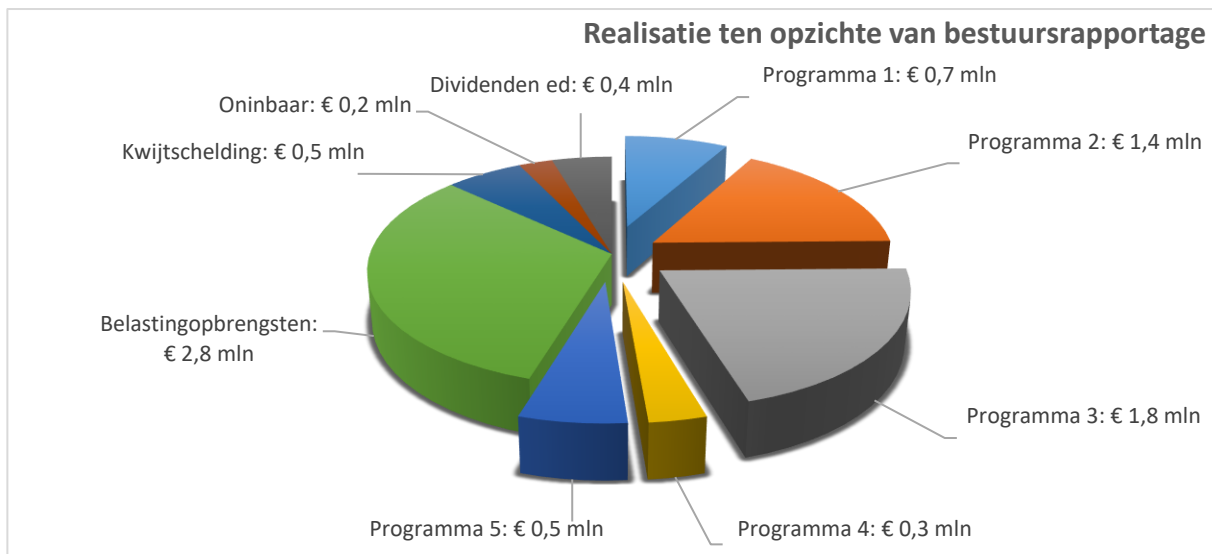
Baten en lasten

De jaarstukken 2024 laten een positief resultaat zien van € 7,9 miljoen. Uitgaande van een negatief begroot resultaat van € 0,7 miljoen heeft dit heeft geresulteerd in een verbetering van het exploitatieresultaat van € 8,6 miljoen ten opzichte van de bestuursrapportage.

Bij de baten (€ 3,9 miljoen) is de belangrijkste oorzaak een hoger dan verwachte opbrengst van de waterschapheffingen van € 3,5 miljoen en hoger dan verwachte opbrengst van dividenden van € 0,4 miljoen.

Bij de lasten (€ 4,7 miljoen) is een oorzaak dat er € 3,3 miljoen minder uitgaven zijn geweest binnen de programma's dan begroot. Voornamelijk binnen programma 2 en 3 is minder uitgegeven. Redenen zijn onder andere minder kosten voor grensoverschrijdend afvalwater van € 0,9 miljoen, minder kosten bij het gebruik van polymeren van € 0,5 miljoen, onderhoud watersystemen was lager met € 0,7 miljoen en afkoop onderhoud kunstwerken was lager met € 0,7 miljoen.

Een tweede oorzaak is dat de personele lasten € 1,4 miljoen lager waren dan verwacht door de krappe arbeidsmarkt. We hadden moeite met het opvullen van vacatures. Een keerzijde hiervan is dat door de onvervulde vacatures programma's op onderdelen ook vertraging opgelopen hebben.

In bovenstaande diagram is visueel weergegeven welke kostenvoordelen zich in de programma's hebben voorgedaan (P1 t/m P5 van in totaal € 4,7 miljoen) en wat de belangrijkste voordelen zijn geweest aan baten (€ 3,9 miljoen) tussen de bestuursrapportage over de eerste helft van 2024 en het jaarresultaat 2024.

Ten tijde van de bestuursrapportage werd, op basis van de prognoses en bijgestelde prioriteiten destijds, verwacht dat extra middelen nodig zouden zijn om de doelstellingen binnen programma's te realiseren. Naast de hogere belastingopbrengsten zijn ook de dividenden en overige algemene opbrengsten, zoals detacheringsofbrengsten, boven verwachting gerealiseerd.

De verwachte kostenstijgingen waren voornamelijk te wijten aan hogere verwachte personeelskosten, verhoogde uitgaven voor goederen en diensten van derden en bijdragen aan derden, waaronder doorgerekende kosten van onze verbonden partijen. De uitvoering van sommige programma's verliep trager, waardoor niet alle doelstellingen volledig konden worden gerealiseerd. Dit is onder andere ook terug te lezen in de bedrijfsvoeringsparagraaf, paragraaf 4.3 van het jaarverslag.

Belastingopbrengsten per taak

Ten aanzien van de belastingopbrengsten die netto hoger zijn, moet een onderscheid gemaakt worden naar de zuiveringsheffing en de watersysteemheffing. Dit wordt hieronder naast de toelichting op het resultaat nog extra toegelicht.

Watersysteembeheer

Het resultaat van de taak watersysteembeheer is € 3,7 miljoen positief. Deels komt dit doordat er vanuit de programmabegroting minder is uitgegeven dan begroot. Daarnaast zijn de belastingopbrengsten, zoals hiervoor beschreven, een stuk hoger uitgekomen doordat de WOZ-waarden van woningen zijn toegenomen. Deze WOZ-waarden worden pas bekend na vaststelling van de tarieven per WOZ-eenheid door het waterschap. Tenslotte zijn ook de geraamde bedragen voor oninbaar en kwijtschelding positiever uitgevallen. Voor de watersysteemheffing is € 70,4 miljoen aan belastingen, dividenden en overige opbrengsten gerealiseerd. Dit is € 3,2 miljoen hoger dan begroot.

Zuiveringsbeheer

Het resultaat van de taak zuiveringsbeheer is € 5,2 miljoen positief. In de programmabegroting gingen we uit van een positief resultaat van € 2,6 miljoen. Naast de lager dan begrote uitgaven € 1,8 miljoen, is de opbrengst zuiveringsheffing hoger. Voor de zuiveringsheffing geldt dat het gerealiseerd bedrag aan belastingen, dividenden en overige opbrengsten € 59,5 miljoen is. Dit is € 0,8 miljoen meer dan begroot. Deze meeropbrengst is voornamelijk toe te wijzen aan de vrijval van de in 2023 opgenomen terug te betalen post voor zuiveringsheffing bedrijven. Deze bleek te ruim ingeschat bij de RBG. In de bestuursrapportage was al een verhoging voorzien omdat er meer huishoudens met meer personen zijn dan begroot. Tevens was er al een voordeel begroot doordat bedrijven door een faillissement toch weer bij ons waterschap zijn gaan zuiveren.

Wegenbeheer

Het resultaat van de taak wegenbeheer is € 0,9 miljoen negatief. Ten opzichte van de gewijzigde begroting is er sprake van een voordeel van € 0,2 miljoen. Voor de wegenheffing is € 5,6 miljoen aan belastingen gerealiseerd, € 0,1 miljoen (2%) lager dan begroot. De reden hiervan is een onjuiste bijstelling in de raming eenheden van de RBG waardoor voor de woningen in de Krimpenerwaard een hoger dan gerealiseerde WOZ-stijging werd ingeschat, in tegenstelling tot het gebied Schieland.

Bij alle heffingen is kwijschelding en oninbaar lager uitgevallen dan opgenomen in de bijgestelde begroting. Zie voor nadere toelichting de tabel 'exploitatierekening naar programma's en kostendrager' in paragraaf 5.1 van de jaarstukken.

We concluderen dat we zowel aan de baten- als de lastenkant meevallers hebben gehad in 2024. De jaarstukken 2024 onderstrepen namelijk een duidelijke financiële vooruitgang, met een positief saldo van € 7,9 miljoen. Dit resultaat overtreft de verwachtingen zoals beschreven in de bestuursrapportage aanzienlijk. Met het voorstel wat voor u ligt, adviseren wij u het positieve resultaat te doteren aan de reserves van het hoogheemraadschap. Het resultaat heeft ertoe geleid dat we na de dotatie een positieve tariefegalisatiereserve creëren binnen de taak zuiveringsbeheer, waar deze aan het begin van het verslagjaar 2024 nog € 2,6 miljoen negatief was.

Reserves na voorstel bestemming jaarresultaat

De reserves van het hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard zien er na de voorgestelde bestemming van het jaarresultaat 2024 als volgt uit:

Bedragen x € 1.000

	Saldo 31-12- 2023	Resultaat na bestemming jaarrekening 2023	Saldo 1-1- 2024	Vermeerdering	Vermindering	Saldo 31-12- 2024	Voorstel resultaat- bestemming	Voorstel Saldo 1-1-2025
Algemene reserves								
Bodemreserves:								
Watersysteembeheer	2.500		2.500			2.500		2.500
Zuiveringsbeheer							2.000	2.000
Wegenbeheer	500		500			500		500
Totaal algemene reserves	3.000		3.000			3.000	2.000	5.000
Bestemmingsreserve tariefegalisatie								
Watersysteembeheer	7.275	1.158	8.433			8.433	3.664	12.096
Zuiveringsbeheer	-2.432	-200	-2.631			-2.631	3.150	519
Wegenbeheer	2.787	-146	2.641			2.641	-945	1.696
Overige bestemmingsreserves								
Watersysteembeheer								
Afkoop erfpacht	4.147		4.147		-228	3.919		3.919
Reserve eigen risico dijkversterkingen	1.287		1.287			1.287		1.287
Systeemreserve Baggeren	1.549		1.549		-521	1.027		1.027
Totaal bestemmingsreserves	14.613	813	15.425		-750	14.676	5.869	20.544
Totaal eigen vermogen	17.613	813	18.425		-750	17.676	7.869	25.544

Afrondingsverschillen zijn mogelijk

Realisatiegraad projecten

Bedragen x € 1.000

Programma	Actueel krediet	Realisatie huidig jaar + kosten voorgaande jaren	Uitgavepatroon PB2024	Realisatie huidig jaar	Verschil	Realisatie % huidig jaar
P1 Veilige dijken	470.294	73.978	19.937	21.763	-1.826	109%
P2 Voldoende en schoon water	82.231	42.756	15.000	15.102	-102	101%
P3 Afvalwater zuiveren	29.930	16.784	4.284	6.307	-2.023	147%
P4 Veilige wegen	15.880	7.080	4.015	3.652	363	91%
OP Ondersteunende producten	3.420	763	400	214	186	53%
Totaal	601.755	141.361	43.636	47.036	-3.400	108%

Afrondingsverschillen zijn mogelijk.

In de jaarrekening worden de afwijkingen gemeld tussen de geraamde uitgavenpatronen in de begroting voor 2024 (€ 43,6 miljoen) en de daadwerkelijke realisatie (€ 47 miljoen). Zie paragraaf 5.5 Gerealiseerde uitgaven in de jaarstukken 2024. De realisatiegraad dit jaar is met 108% relatief hoog in vergelijking met voorgaande jaren.

- Het realisatiepercentage bij programma 1 is 109%. In 2024 is de planuitwerkingsfase KIIK nagenoeg afgerond en is gestart met voorbereidingen voor de realisatie. In 2024 was voor de planstudie € 10.000.000 begroot en er is ruim 32% meer uitgegeven. Werkzaamheden uit de realisatiefase zijn naar voren gehaald om het risicoprofiel voor de subsidieaanvraag van de realisatiefase beter te kunnen vaststellen. Dit heeft er onder andere toe geleid dat de werkwijze en planning van het project ingrijpend zijn aangepast. In nauw overleg met het hoogwaterbeschermingsprogramma is de samenwerking met de aannemer herzien.
- Bij programma 2 zijn er geen grote afwijkingen in de uitgaven ten opzichte van de prognose te melden. De gerealiseerde uitgaven zijn hier nagenoeg conform de verwachte uitgavepatroon uit de programmabegroting 2024.
- De gerealiseerde investeringsuitgaven bij programma 3 zijn 147% vergeleken met de programmabegroting 2024. De belangrijkste oorzaak hiervan is dat het uitgavenpatroon voor bijdragen van HSK in investeringen in gemeentelijke rioolgemaal zoals de Willem Schuurmanstraat in 2024 netto circa 1 miljoen euro boven de raming van de programmabegroting lag.
- Het realisatiepercentage bij programma 4 bedraagt 91%. Door weersomstandigheden waren diverse projecten niet haalbaar. De uitvoering staat voor het eerste kwartaal van 2025 gepland.
- In verhouding heeft de lagere realisatie van de ondersteunende producten een kleine impact gezien de omvang van het krediet ten opzichte van de andere programma's. Er is van 1 project wat vertraging ontstaan en is niet materieel van aard.

Duurzaamheidsdoelstellingen

Door meer energiebesparing en extra duurzame energie-opwek is, ondanks het extreem natte jaar en het hieraan gekoppelde hogere energiegebruik, het percentage voor energieneutraliteit gestegen naar rond de 100%. Daarnaast stelden we in 2024 een CO₂-voetafdruk van de hele

DROGE VOETEN EN SCHOON WATER

organisatie op en is het zogeheten 'versnellingsprogramma lachgas' gestart. De duurzaamheidsdoelstellingen zijn in meer detail opgenomen in paragraaf 4.1.7 van de jaarrekening.

6. Aspecten voor de omgeving, communicatie en wijze van publiceren

Het hoogheemraadschap dient voor 15 juli van het jaar volgend op het begrotingsjaar de vastgestelde jaarrekening te sturen aan het CBS en de toezichthouder, de provincie Zuid-Holland.

Voordat de stukken besproken worden, liggen de stukken twee weken ter inzage op het kantoor en worden deze digitaal gepubliceerd.

De stukken zijn:

- het jaarverslag inclusief de ontwerp-jaarrekening 2024 met de nog te ontvangen controleverklaring van de accountant;
- verslag van bevindingen van de accountant.

7. Verdere aanpak, procedure, planning

De controlewerkzaamheden zijn door de accountant afgerond en alle bevindingen zijn verwerkt. De accountant heeft een goedkeurende verklaring afgegeven. Deze zijn als bijlagen opgenomen.

Dijkgraaf en hoogheemraden van Schieland en de Krimpenerwaard,

Secretaris directeur,

Dijkgraaf,

{{esl:Signer1:Signature:size(250,62)}}

{{esl:Signer2:Signature:size(250,62)}}

drs. N.T.C.M. Dukker

drs. P.H. van de Stadt

Kenmerk: 2025.03899

De verenigde vergadering van Schieland en de Krimpenerwaard;

op voordracht van dijkgraaf en hoogheemraden van Schieland en de Krimpenerwaard
van 22 april 2025

B E S L U I T : Vaststellen jaarstukken 2024

1. De jaarstukken 2024 vast te stellen en daarmee het college decharge te verlenen over 2024.
2. In te stemmen het jaarresultaat van € 7.869.000 (positief) te bestemmen volgens onderstaande verdeling per taak:
 - 2.1. Watersysteembeheer (€ 3.664.000 positief);
 - 2.1.1. Het bedrag € 3.664.000 te doteren aan de tariefegalisatiereserve watersysteembeheer;
 - 2.2. Zuiveringsbeheer (€ 5.150.000 positief);
 - 2.2.1. Het bedrag € 2.000.000 te doteren aan de algemene reserve (bodemreserve) zuiveringsbeheer;
 - 2.2.2. Het bedrag € 3.150.000 te doteren aan de tariefegalisatiereserve zuiveringsbeheer;
 - 2.3. Wegenbeheer (€ 945.000 negatief);
 - 2.3.1. Het nadelige exploitatieresultaat van € 945.000 te onttrekken aan de tariefegalisatiereserve wegenbeheer.
3. Het accountantsverslag van Deloitte aan het algemeen bestuur van het hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard over de uitkomsten controle en overige informatie 2024 voor kennisgeving aan te nemen.

Rotterdam, 28 mei 2025

de verenigde vergadering voornoemd,

secretaris,

voorzitter,

{{esl:Signer1:Signature:size(250,62)}}

{{esl:Signer2:Signature:size(250,62)}}

2025.05475

Jaarstukken 2024

Deloitte Accountants B.V.
Voor identificatiedoeleinden.
Behorend bij controleverklaring
d.d. 14 mei 2025

Colofon

Rotterdam, 28 mei 2025
Jaarstukken 2024

Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard
Postbus 4059, 3006 AB Rotterdam
Bezoekadres: Maasboulevard 123, 3063 GK Rotterdam
www.schielandendekrimpenerwaard.nl, info@hhsk.nl

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	4
2.	Leeswijzer.....	5
3.	Samenvatting.....	7
4.	Jaarverslag	11
4.1	Programmaverantwoording	11
4.1.1	Programma 1: Veilige Dijken	11
4.1.2	Programma 2: Voldoende en schoon water.....	15
4.1.3	Programma 3: Afvalwater zuiveren	23
4.1.4	Programma 4: Veilige wegen	28
4.1.5	Programma 5: Omgeving en organisatie.....	31
4.1.6	Ondersteunende producten	41
4.1.7	Overkoepelende thema's	43
4.2	Verplichte paragrafen	49
4.2.1	Ontwikkelingen in het begrotingsjaar.....	49
4.2.2	Financiering.....	49
4.2.3	Risicomanagement	53
4.2.4	Waterschapsbelastingen en overig	56
4.2.5	Incidentele baten en lasten	58
4.2.6	Verbonden partijen.....	61
4.2.7	Onttrekkingen aan overige bestemmingsreserves en voorzieningen.....	62
4.3	Bedrijfsvoering en sociaal jaarverslag	63
4.3.1	Sociaal jaarverslag	63
4.3.2	Bedrijfsvoering	71
4.3.3	Openbaarheidsparagraaf Wet open overheid	75
4.4	EMU-saldo	77
4.5	Financiële Kengetallen	78
5.	Jaarrekening	79
5.1	Exploitatierkening naar programma's en kostendrager.....	79
5.1.1	Saldo van baten en lasten.....	80

5.1.2	Waterschapstaak: watersysteembeheer	81
5.1.3	Waterschapstaak: zuiveringsbeheer	82
5.1.4	Waterschapstaak: wegenbeheer	83
5.1.5	Begrotingsonrechtmatigheid.....	84
5.2	Exploitatie naar kosten- en opbrengstensoorten.....	85
5.2.1	Exploitatieresultaat	85
5.2.2	Lasten.....	86
5.2.3	Baten	87
5.3	Balans en toelichting.....	88
5.3.1	Waarderingsgrondslagen.....	89
5.3.2	Toelichting op de balans	94
5.4	Investerings	115
5.4.1	Afgesloten projecten 2024.....	115
5.5	Gerealiseerde uitgaven	118
5.6	Niet uit de balans blijken de verplichtingen (NUBBV)	120
5.7	Gebeurtenissen na balansdatum	123
5.8	WNT-verantwoording.....	123
5.9	Overige WNT-rapportageverplichtingen	123
6.	Overige gegevens.....	125
6.1	Controleverklaring Deloitte.....	125
Bijlage 1	Besluit resultaatbestemming	126
Bijlage 2	Goedgekeurde investeringskredieten 2024.....	127
Bijlage 3	Lijst van lopende investeringsprojecten.....	129
Bijlage 4	Jaarrekening 2024: verbonden partijen	133
Bijlage 5	Overzicht lopende verzamelkredieten per 31 december 2024	151
Bijlage 6	Voortgangrapportages commissie van de rekening en collegeonderzoeken.....	154
Bijlage 7	Aanvraagformulier kwijtschelding publieke schulden kinderopvangtoeslagaffaire	155
Bijlage 8	Sisa verantwoording 2e fase Deltaprogramma Zoetwater	156
Bijlage 9	Indicatoren WBP	157
Bijlage 10	Rapportage gedelegeerde bevoegdheden	171
Bijlage 11	Toelichting eigen bijdrage HWBP	175

1. Inleiding

Het college van dijkgraaf en hoogheemraden van het hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard blikt positief terug op de in 2024 behaalde resultaten. En dat zijn er veel, blijkt uit de jaarstukken van 2024.

Eind 2024 heeft dijkgraaf Toon van der Klugt afscheid genomen van het hoogheemraadschap. Het wervingstraject voor de nieuwe dijkgraaf is in het laatste kwartaal van 2024 succesvol afgerond en op 1 maart 2025 zal Pieter van de Stadt starten in deze functie.

In de bestuursrapportage, over de eerste helft van 2024, werd een geprognosticeerd negatief saldo van baten en lasten gepresenteerd van € 0,7 miljoen. De jaarstukken over 2024 laten een positief resultaat zien van € 7,9 miljoen. Dit heeft geresulteerd in een verbetering van het exploitatieresultaat van € 8,6 miljoen ten opzichte van de gewijzigde begroting. De belangrijkste oorzaak is een hoger dan verwachte opbrengst van de waterschapheffingen van € 3,5 miljoen en € 0,4 miljoen extra binnengekomen dividenden. Een tweede belangrijke oorzaak is € 3,3 miljoen minder uitgaven dan vooraf begroot binnen de programma's. Daarnaast zijn de personele lasten € 1,4 miljoen lager dan verwacht door de krappe arbeidsmarkt. Een keerzijde hiervan is dat door de on vervulde vacatures programma's op onderdelen ook vertraging opgelopen hebben. In de voorliggende jaarstukken vindt u de toelichtingen.

Volgens het KNMI was 2024 wederom een extreem warm en zeer nat jaar. Met name in het voorjaar van 2024 vielen er uitzonderlijke hoeveelheden neerslag. Onze gemalen hebben overuren gedraaid en onze medewerkers hebben hard gewerkt om dit in goede banen te leiden. Gelukkig heeft deze neerslag tot weinig problemen geleid.

Belangrijke mijlpalen in 2024 waren de goedkeuring door het algemeen bestuur van de kredieten voor de verkenning van het project de Schielands Hoge Zeedijk en voor de uitvoeringsfase van project Krachtige IJsseldijken Krimpenerwaard (KIJK), beide voortkomend uit het landelijke hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP). Met deze dijkversterkingen houden we rekening met het veranderende klimaat.

Bij de gebiedsontwikkeling van Cortelande in de gemeente Zuidplas maken het college zich zorgen over de klimaatbestendigheid. Dit heeft geleid tot het in beroep gaan van ons hoogheemraadschap tegen het bestemmingsplan 'Middengebied Zuidplaspolder' bij de Raad van State. Ook Rijkswaterstaat en enkele particulieren en bedrijven hebben beroep aangetekend. De minister van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening heeft een onafhankelijk adviseur aangesteld voor het middengebied om tot een oplossing te komen. Dit proces wordt in 2025 vervolgd in een gezamenlijk gedragen 'Watertafel' en een 'Mobiliteitstafel'.

In 2024 heeft de nieuwe energiezuinige beluchtingstechniek bij de afvalwaterzuiveringsinstallatie Kortenoord geleid tot een besparing op energiegebruik en -inkoop. Ook de zonneweides bij de afvalwaterzuiveringsinstallaties De Groote Zaag en Stolkwijk hebben hieraan bijgedragen. Hiermee heeft het college belangrijke stappen gezet richting een klimaatneutraal en duurzaam waterschap. De slibgistingstoren bij de afvalwaterzuiveringsinstallatie Kralingseveer is begin 2024 weer succesvol in gebruik.

Ons hoogheemraadschap is in 2024 toegetreden tot het Deltaplan Biodiversiteitsherstel, waarin diverse partijen zich samen inzetten voor biodiversiteitsherstel in Nederland. Intern besteedt het college veel aandacht aan het informeren van collega's over biodiversiteit. Er is onder andere gestart met

een groenontwerp dat de biodiversiteit op de afvalwaterzuiveringsinstallatie Kralingseveer bevordert.

In de jaarstukken 2024 nemen we u mee in de inspanningen en resultaten op de verschillende programma's. Hiermee is het college transparant, wordt verantwoording afgelegd en gedeeld waar we trots op zijn. Het college wenst u veel leesplezier!

2. Leeswijzer

De jaarstukken zijn opgebouwd uit drie delen:

1. Programmaverantwoording.
2. Verplichte paragrafen, inclusief de financiële jaarrekening en overige gegevens.
3. Afsluitend volgen twaalf bijlagen:
 - Bijlage 1 is het besluit resultaatsbestemming.
 - Bijlage 2 is een lijst van goedgekeurde investeringskredieten 2024.
 - Bijlage 3 is een lijst van lopende investeringsprojecten per eind 2024.
 - Bijlage 4 is de lijst met verbonden partijen.
 - Bijlage 5 bevat een overzicht van de lopende verzamelkredieten per eind 2024.
 - Bijlage 6 betreft de voortgangrapportages rekenkamercommissie en college-onderzoeken.
 - Bijlage 7 Aanvraagformulier kwijtschelding publieke schulden kinderopvangtoeslagaffaire.
 - Bijlage 8 Subsidie tijdelijke regeling stimuleren maatregelen tweede fase Deltaprogramma.
 - Bijlage 9 Indicatoren WBP.
 - Bijlage 10 Rapportage gedelegeerde bevoegdheden.
 - Bijlage 11 Toelichting eigen bijdrage HWBP.

De verantwoording over de programma's staat in [paragraaf 4.1](#), waarbij elk programma is opgebouwd uit drie delen:

- *Wat wilden we bereiken?*
- *Wat hebben we ervoor gedaan?*
- *Wat heeft het gekost?*

Elk programma start met de ambitie en een samenvatting van het desbetreffende programma op hoofdlijnen en een beschrijving van het beoogde effect. Daarna volgt een

terugblik op de maatregelen. Via het verkeerslichtmodel rapporteert de organisatie in hoeverre de gestelde maatregelen gerealiseerd zijn.

Legenda status van de activiteit/maatregel vergeleken met de planning van 2024:

- Is volgens planning uitgevoerd/gerealiseerd in 2024.
- Is grotendeel gerealiseerd in 2024 met beperkte doorloop in 2025.
- Is niet volgens planning uitgevoerd/gerealiseerd.

In het laatste onderdeel van de programmaverantwoording gaan we in op de financiën van het desbetreffende programma (wat heeft het gekost). Hierin geven we een toelichting op de cijfers en tonen we de exploitatiekosten zien.

[Paragraaf 4.2](#) bevat de verplichte paragrafen, namelijk: ontwikkelingen in het begrotingsjaar, financiering, risicomanagement, weerstandsvermogen, waterschapbelastingen, incidentele baten en lasten, verbonden partijen, onttrekkingen aan bestemmingsreserves,

bedrijfsvoering, EMU-saldo en Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT).

[Paragraaf 4.3](#) bestaat uit drie onderdelen, welke ook in een maatschappelijk jaarverslag opgenomen staan. Eerst komt het sociaal jaarverslag aan bod, waarin we ontwikkelingen en kengetallen met betrekking tot het personeel inzichtelijk maken. Het tweede onderdeel betreft de paragraaf bedrijfsvoering. In dit onderdeel benoemen wij de ontwikkelingen op het gebied van bedrijfsvoering. In het laatste onderdeel lichten wij werkzaamheden en ontwikkelingen rondom de Wet open overheid toe.

In [hoofdstuk 5](#) staat de financiële jaarrekening. Deze bestaat uit de exploitatie naar programma's en kostendragers, en de weexploitatie naar kosten- en opbrengstsoorten. Ook bespreken we hier de balans, de toelichting op de balans, de reserves en voorzieningen en investeringen.

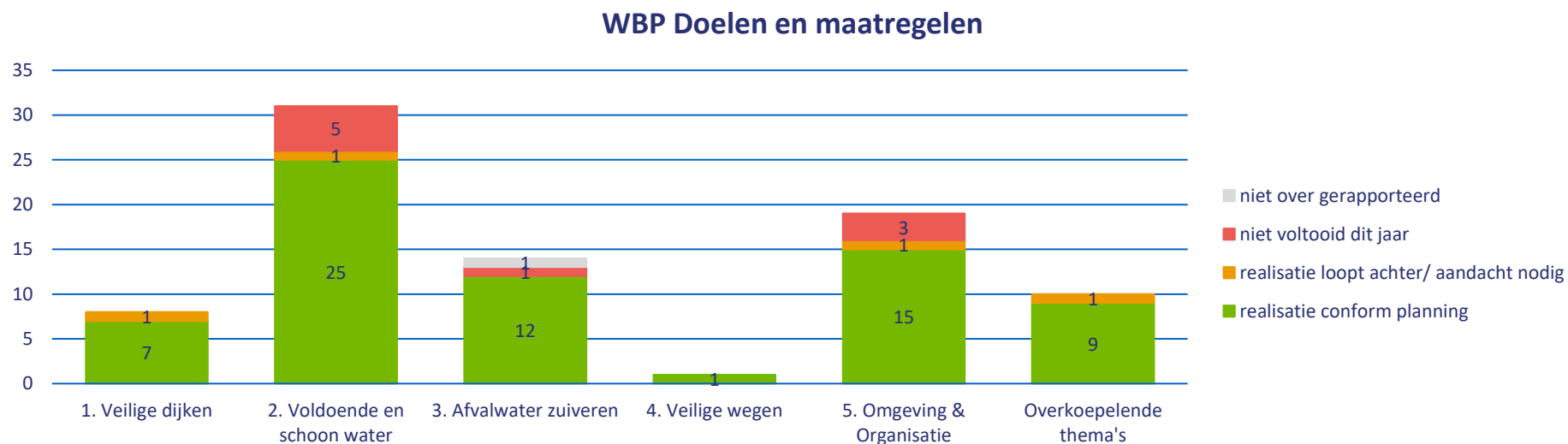
Tot slot presenteren we in [hoofdstuk 6](#) de overige gegevens met de controleverklaring van de accountant.

3. Samenvatting

Het hoofdstuk programmaverantwoording geeft een toelichting over de vijf programma's. Deze programma's zijn in grote lijnen gebaseerd op de thema's uit het Waterbeheerprogramma 2022-2027 (WBP). In deze jaarstukken zijn de thema's uit het WBP toebedeeld aan de programma's 1 tot en met 5. Hieronder worden de overkoepelende thema's apart gerapporteerd in de tabel.

Om deze ambities en doelen te bereiken zijn er in de programmabegroting 83 maatregelen van het Waterbeheerprogramma uitgewerkt. De voortgang van de doelen en maatregelen staan in onderstaand overzicht. Van de doelen zoals gepland zijn er 69 behaald (groen), zijn er vier die vertraging hebben opgelopen, maar nog geen grote impact hebben (oranje) en zijn er negen die vertraging hebben (rood).

Doelen en maatregelen 2024

Exploitatieresultaat naar programma's

Bedragen x € 1.000

Programma	PB2024		Begroting na wijziging 2024	Realisatie*	Restant vergeleken met de begroting na wijziging	V/N	Restant %	JR2023
P1 - Veilige dijken	17.133		17.975	17.276	699	V	4%	15.929
P2 - Voldoende en schoon water	36.137		37.834	36.403	1.431	V	4%	33.544
P3 - Afvalwater zuiveren	50.001		50.672	48.885	1.787	V	4%	49.087
P4 - Veilige wegen	5.929		6.217	5.940	277	V	4%	4.821
P5 - Omgeving & Organisatie	19.157		19.749	19.231	518	V	3%	16.025
Subtotaal	128.359		132.447	127.734	4.713	V		119.405
Waarvan ondersteunende producten	26.657		28.635	26.384	2.251	V	8%	23.798
Dekkingsmiddelen en saldo	-127.084		-131.704	-135.603	3.899	V	-3%	-120.218
Totaal	1.274		743	-7.869	8.611	V		-813

Afrondingsverschillen zijn mogelijk.

* Het minteken bij realisatie staat voor inkomsten.

Exploitatie naar programma's

In de gewijzigde programmabegroting 2024, vastgesteld op 2 oktober 2024, gingen we ervan uit dat het exploitatietekort op € 0,7 miljoen uit zou komen. Het uiteindelijke resultaat van € 7,9 miljoen exploitatieoverschot is positief uitgevallen. Ten opzichte

van de gewijzigde begroting zijn de lasten lager uitgevallen en de baten hoger.

Resultaat per taak

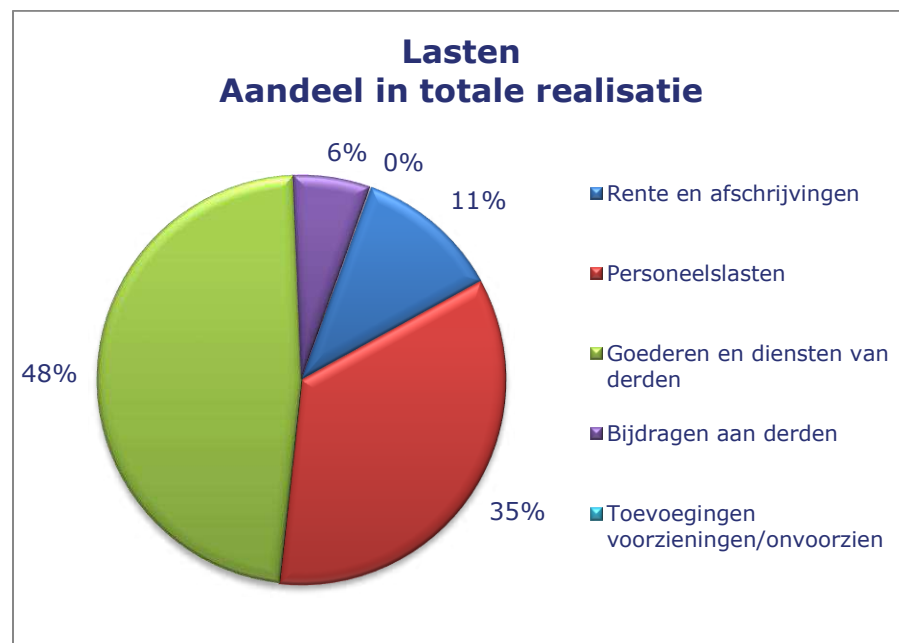
Het saldo van baten en lasten is € 7,9 miljoen positief. Via de verdeelsleutels¹ worden de lasten en baten toegerekend aan de

¹ Zie programmabegroting 2024, paragraaf 4.2 Kostentoerekening en normen.

taken. Het resultaat per taak wordt gedekt uit, of gestort in de bijbehorende tariefegalisatiereserve.

Exploitatie naar kosten- en opbrengstsoorten

In de begroting na wijziging 2024 is er € 151 miljoen aan lasten opgenomen. In 2024 is uiteindelijk € 146 miljoen uitgegeven. Dat is € 5 miljoen minder dan begroot (3% van de begroting). Hieronder staat een uitsplitsing naar kostensoort. De verklaringen staan in de financiële toelichtingen in [hoofdstuk 4](#) en in [paragraaf 5.2](#)

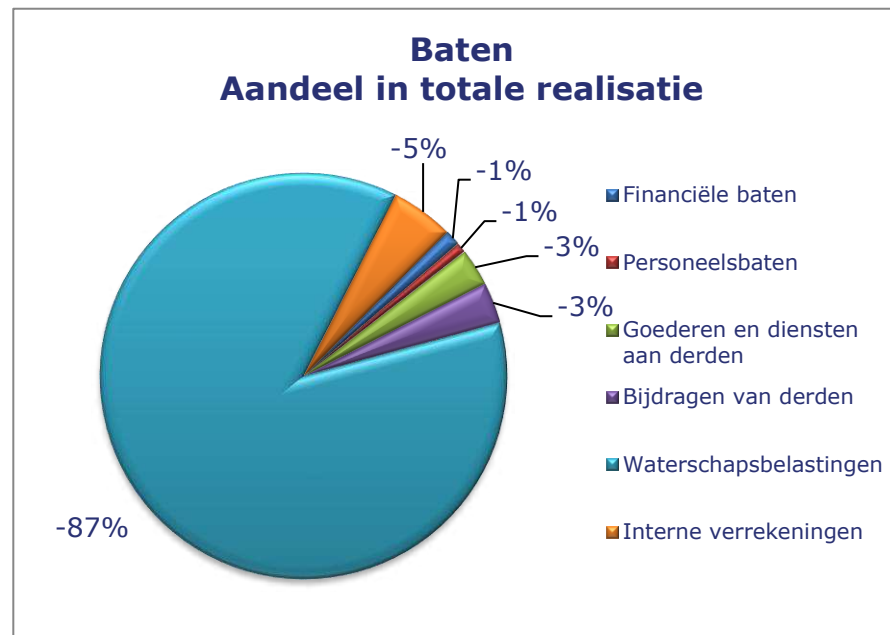

Lasten

Lasten op hoofdlijnen:

- Rente en afschrijvingen € 369.000 (voordeel).
- Personeelslasten* € 2.495.000 (voordeel).
- Goederen en diensten van derden € 1.063.000 (voordeel).
- Bijdrage aan derden € 979.000 (voordeel).

- Toevoegingen aan voorzieningen € 26.000 (voordeel).

Baten

De totale opbrengsten over 2024 zijn (na wijziging) begroot op € 150,4 miljoen. De werkelijke realisatie van opbrengsten is € 154,1 miljoen. Dat is € 3,7 miljoen meer dan begroot.

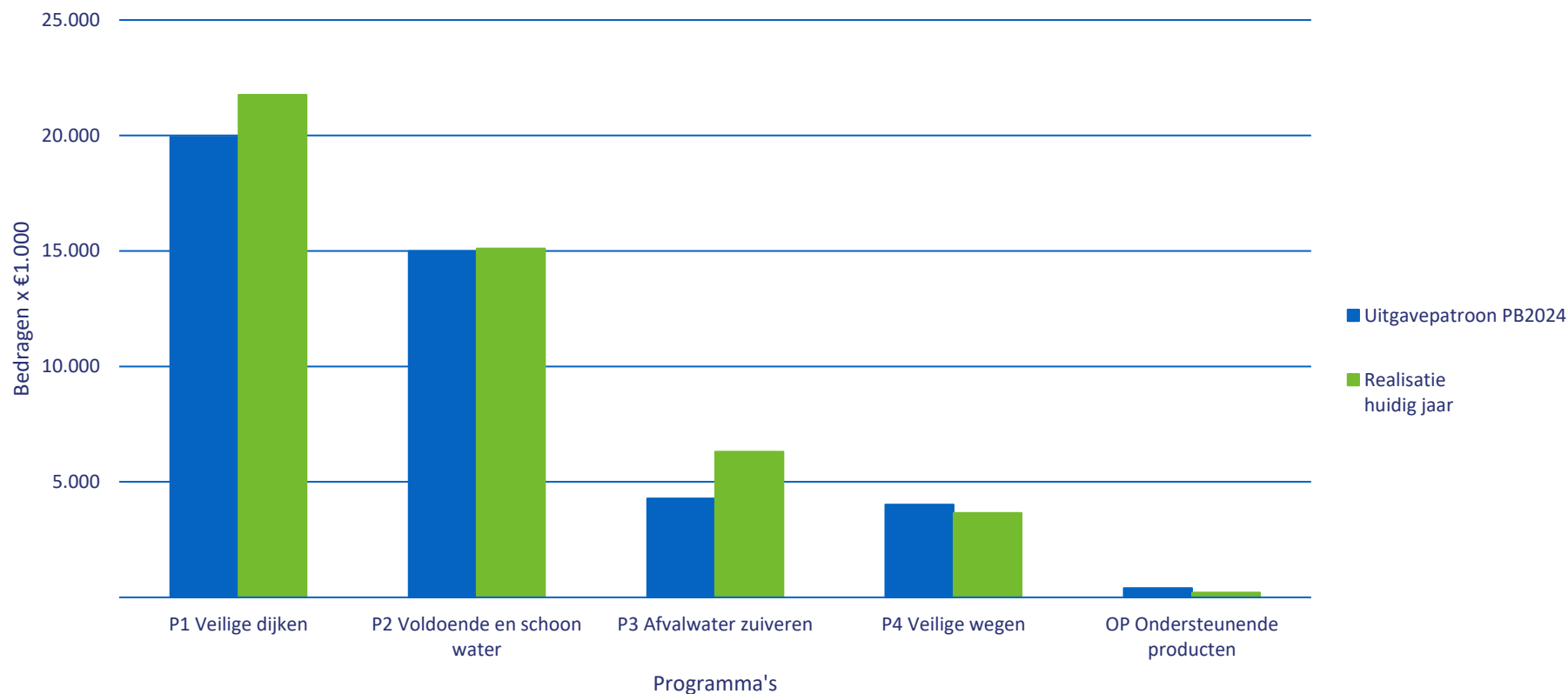
Baten op hoofdlijnen:

- Financiële baten € 393.000 (voordeel).
- Personeelsbaten* € 678.000 (voordeel).
- Goederen en diensten aan derden 669.000 (voordeel).
- Bijdrage van derden € 161.000 (voordeel).
- Waterschapbelastingen € 3.506.000 (voordeel).
- Interne verrekeningen* € 1.729.000 (nadeel).

*per saldo is er sprake van een voordeel binnen de (netto) personeelslasten van € 1.444.000.

(€ 2.495.000 voordeel, € 678.000 voordeel en € 1.729.000 nadeel).

Gerealiseerde investeringsuitgaven t.o.v. begroting per programma

In de jaarrekening worden de afwijkingen gemeld tussen de geraamde uitgavenpatronen in de begroting voor 2024 (€ 43,6 miljoen) en de werkelijke realisatie (€ 47 miljoen). De hogere

realisatie van circa € 3,4 miljoen kent verschillende oorzaken en wordt toegelicht in paragraaf 5.5: Gerealiseerde uitgaven.

4. Jaarverslag

4.1 Programmaverantwoording

4.1.1 Programma 1: Veilige Dijken

Ambities 2024

1.1 Verkleinen van overstromingsrisico's.

1.2 Onze taken: Veilige dijken.

Wat gebeurde er dit jaar?

Nat voorjaar en nader onderzoek aan dijken

In het voorjaar van 2024 viel er relatief veel regen (zie programma 2). Op de dijken namen we maatregelen om werkzaamheden (zoals het plaatsen van peilbuizen) zonder extra schade en hinder uit te kunnen voeren. Met deze peilbuizen gaan we grondwaterstanden in de dijk meten die invloed hebben op de stabiliteit van de dijk. Hierdoor kunnen we nauwkeuriger bepalen of, waar en wanneer dijkversterking echt nodig is.

Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP)

De Verenigde Vergadering keurde in 2024 de kredieten goed (inclusief de bijbehorende subsidies) voor de verkenning van de Schielands Hoge Zeedijk en voor de uitvoeringsfase van het project Krachtige IJsseldijken Krimpenerwaard. Een deel van de geplande ontwerpwerkzaamheden voor 2025, zijn al in 2024 uitgevoerd. Bij de uitvoeringsplanning is er voor gekozen om pas na werkzaamheden aan kabels en leidingen de dijkversterking te starten. Verder is (met 100% subsidie) gestart met een innovatieproject dat nieuwe inzichten met het trillen van damwanden verzamelt om deze methode (goedkoper dan boren) meer in te kunnen zetten. Ook is subsidie verkregen voor de inrichting van een programmabureau om ons deel van de landelijke opgave tot 2025 te coördineren en de lopende dijkversterkingen goed aan te sturen en te ondersteunen.

Muskusratten

Het hoogheemraadschap van Schieland en de Krimperwaard maakt onderdeel uit van het samenwerkingsverband Muskusrattenbeheer West- en Midden-Nederland. In 2024 zijn er binnen dit samenwerkingsverband ruim 10.000 meer muskusratten gevangen dan in 2023. Dit komt doordat in gebieden waar nog een grote populatie muskusratten zit, meer bestrijders/uren zijn ingezet, waardoor er meer gevangen is. De vangsten nemen eerst toe, waarna de vangsten naar verwachting aan afnemen.

Bevers

Er zijn in Nederland steeds meer bevers waardoor de schade aan de dijken bij andere waterschappen toeneemt. Uit onderzoek in blijkt dat de bevers ook in ons gebied steeds meer voorkomen. We delen daarom kennis en bereiden samenwerking voor om graafschade door bevers te voorkomen en de dijken veilig te houden. Onder andere hebben we aandacht gevraagd voor graverijrisico in boezemwaterkeringen bij de ontwikkeling van het landelijk beverprotocol, omdat de risico's (gevolgen) daar relatief groot zijn. In de praktijk leren we veel van waterschappen waar al herstelmaatregelen nodig zijn.

Wat wilden we bereiken en wat hebben we ervoor gedaan?

Toetsing regionale keringen

De toetsing van de regionale keringen is in 2024 afgerond en gerapporteerd aan de provincie. De resultaten van de toetsingsronde 2012-2024 zijn beschikbaar. Hieruit volgt een opgave om tientallen kilometers op te hogen en stabiel te maken. We verwerken deze opgave in het reconstructieprogramma voor de periode 2025-2035. De voorbereidingen van kadeverbeteringen langs de Bermweg in Capelle aan den IJssel en het Weegje in Waddinxveen zijn in 2024 gestart.

Gebiedsprocessen

We krijgen steeds vaker de vraag om onze kennis van waterveiligheid en hoogwaterbescherming te delen bij ruimtelijke orderingsvraagstukken. We gebruiken resultaten van de overstromingsmodellen zodat we ons samen met buurwaterschappen en crisispartners beter voorbereiden op crisissituaties. Samen met drinkwaterbedrijf Dunea is onderzocht wat nodig is voor de drinkwatervoorziening van Zuid-Holland bij een (dreigende) overstroming van de Krimpenerwaard.

Ook geven we zelf vroeg aan als ontwikkelingen invloed zullen hebben op onze waterkeringen, bijvoorbeeld bij de aanleg van een extra oeververbinding in Rotterdam.

Noodvoorraden

Bij calamiteiten moeten we snel en effectief kunnen reageren en daarom moeten we onze noodvoorraden op orde zijn en blijven. In 2024 zijn extra zandzakken, een vulmachine, beschermingsfolie en dijk nagels aangeschaft en opgeslagen op steunpunt Zuidbroek. Met de gemeente Krimpenerwaard hebben we de sluiting van de keersluizen en keerpoort in Schoonhoven uitgebreider beschreven in een draaiboek. Hiermee is de kennis van ervaren medewerkers beter geborgd voor de toekomst.

		2024	Uitvoering
210 Ambitie: verkleinen van overstromingsrisico.			
2101 Opgave: het hoogheemraadschap neemt voor de primaire waterkeringen op basis van de resultaten van de beoordeling en de dagelijkse inspecties de noodzakelijke maatregelen om uiterlijk in 2050 te voldoen aan de veiligheidseisen.			
M-001	Veiligheidsrapportage 2023.		
M-002	Start verkenning 1e fase Schielands Hoge Zeedijk.		
2102 Doel: in de planperiode worden maatregelen genomen zodat de regionale waterkeringen in 2030 voldoen aan de veiligheidseisen.			
M-003	Toetsrapportage regionale waterkeringen volgens afspraken met provincie Zuid-Holland.		
2103 Opgave: het hoogheemraadschap adviseert proactief alle partijen over waterveiligheid bij omgevingsvisies en -plannen.			
M-004	Adviseren bij de verdere planvorming over de 3e Oeververbinding Rotterdam als onderdeel van de gebiedsontwikkeling Oostflank Rotterdam.		
2104 Opgave: het hoogheemraadschap is zelf voorbereid op calamiteiten, en adviseert en ondersteunt partijen proactief.			
M-005	Start van de implementatie van eenduidige overstromingsscenario's samen met omliggende waterschappen.		
400 Ambitie: onze taken: veilige dijken			

4000 Doel: het hoogheemraadschap beschermt inwoners en bedrijven tegen overstromingen en de gevolgen van overstromingen (schade en slachtoffers) vanuit de rivieren de Nieuwe Maas, Lek en Hollandse IJssel en de boezemwateren op een duurzame, kostenefficiënte manier in nauwe samenwerking met waterpartners en de omgeving, waarbij het gebruik van de keringen door anderen nadrukkelijk wordt meegewogen.			
M-006	Afronding uitvoeringsprogramma Regionale waterkeringen 2015-2024.		
M-007	Vorbereiden uitvoeringsprogramma Regionale waterkeringen 2025-2034.		De toetsrapportage van de regionale waterkeringen is in december afgerond en opgeleverd aan de provincie (M003). Op basis van de resultaten wordt het uitvoeringsprogramma tot 2035 geactualiseerd. De resultaten hiervan zullen we in 2025 met de provincie bespreken.
M-008	Actualisatie noodmaatregelen.		

Wat heeft het gekost?

Bedragen x € 1.000

Programma 1 Veilige dijken	PB2024	Begroting na wijziging 2024	Realisatie	Restant vergeleken met de begroting na wijziging	V/N	Restant %	JR2023
Totaal	17.133	17.975	17.276	699	V	4%	15.929

Afrondingsverschillen zijn mogelijk.

Financiële toelichting

Programma 1 heeft € 699.000 minder uitgegeven dan de bijgestelde begroting (voordeel). De doorberekende personele

lasten zijn € 38.000 lager dan begroot (voordeel). Dit komt vooral door het niet hebben kunnen invullen van de vacatureruimte. De kapitaallasten zijn € 142.000 lager dan

begroot (voordeel) doordat investeringen later zijn geactiveerd dan begroot. De doorberekende indirecte kosten vanuit de ondersteunende producten zijn € 241.000 lager dan begroot (voordeel). De directe kosten (out-of-pocketbudgetten) zijn € 278.000 lager dan begroot (voordeel).

Hieronder lichten we de belangrijkste afwijkingen toe:

Veiligheidstoetsing € 67.000 (voordeel)

Door capaciteitsproblemen in 2023 is het veldwerk voor monitoring vertraagd en in 2024 uitgevoerd. De totale kosten voor de veiligheidstoetsing waterkeringen zijn lager dan begroot. In 2024 is voorrang gegeven aan het schrijven van de eindrapportage voor de regionale waterkeringen die is opgeleverd aan het dagelijks bestuur en de toezichthouder voor deze waterkeringen, de provincie Zuid-Holland.

Gebiedsgerichte plannen € 71.000 (nadeel)

Om medewerkers vrij te kunnen maken voor andere taken (het beoordelen van plannen van derden en rapportage van de toetsing van regionale waterkeringen) is ervoor gekozen om een deel van het werk aan de gebiedsgerichte plannen (onder andere de nota 'Waterveiligheid' en de veiligheidsrapportage) uit te besteden. Dit leidde tot onvoorziene kosten (diensten).

Aanleg- en onderhoud waterkeringen € 192.000 (voordeel)

Het gereserveerde budget voor onderhoud aan de regionale en overige waterkeringen is opnieuw niet volledig gebruikt door verdere vertraging in de flora- en fauna-ontheffingen. De betreffende bestortingswerkzaamheden zijn nu gepland voor 2025. Het gaat om periodiek onderhoud, er is geen direct gevaar voor de waterkering.

Dijkbewaking en calamiteitenbestrijding € 10.000 (voordeel)

Er zijn minder uren gemaakt voor calamiteiten dan opgenomen in de begroting.

Eindafrekening van de HWBP-solidariteitsbijdragen over 2024 € 80.000 (voordeel)

De eindafrekening van HWBP-solidariteitsbijdragen is over het jaar 2024 met € 80.000 lager uitgevallen dan voorheen de verwachting was.

4.1.2 Programma 2: Voldoende en schoon water

Ambities

- 2.1 Waterkwaliteit passend bij het gebied en het gebruik;
- 2.2 Voldoende en schoon water voor/door de agrarische sector;
- 2.3 Schade door oppervlaktewater voorkomen;
- 2.4 Zo weinig mogelijk bodemdaling in Veenweidengebied;
- 2.5 Voldoende zoetwater, ondanks toenemende verzilting;
- 2.6 Functies en grondwatersysteem in evenwicht;
- 2.7 Onze taken: Voldoende, schoon water.

Wat gebeurde er dit jaar?

Dagelijks beheer

2024 was een warm en nat jaar. De grote hoeveelheden regen leidden tot vele draaiuren van de gemalen en daarmee een hoge energierekening. In 2024 hebben we het peilbeheer van 2023 geëvalueerd en geconcludeerd dat het met een nauwkeurigheid van 95% uitstekend is. Nog beter dan in 2022. Ook is in 2024 ruim 92 kilometer aan watergangen gebaggerd. De peilbesluiten van de Binnenwegse Polder en de Krimpenerhout zijn verbeterd en opnieuw vastgesteld.

Kaderrichtlijn Water

In 2027 moeten de doelen van het Kaderrichtlijn Water zijn behaald, of - wanneer dat door natuurlijke omstandigheden niet mogelijk is - moeten alle benodigde maatregelen om het doel te bereiken genomen zijn. Oftewel laten zien dat we alle benodigde maatregelen, die binnen onze invloedssfeer liggen, hebben genomen. We hebben in 2024 de Universiteit Utrecht gevraagd een analyse te maken of we aan onze verplichtingen voldoen. We hebben, mede daarom, doorgewerkt aan het KRW-plan 3 (2022-2027). Ook hebben we de organisatie doorgelicht om te bepalen of alle processen Kaderrichtlijn Water-bestendig zijn. En we zochten naar extra maatregelen om de waterkwaliteit te laten

voldoen aan de Kaderrichtlijn Water. We nemen deze maatregelen op in het impulsplan Kaderrichtlijn Water.

Klimaatverandering

Klimaatverandering heeft invloed op onze samenleving en ons waterbeheer. In oktober 2023 zijn de KNMI '23-klimaatsscenario's voor Nederland gepresenteerd. Uit deze rapportage blijkt dat de gemiddelde temperatuur in het huidige Nederlandse klimaat, vergeleken met het begin van de twintigste eeuw, ca één graad is toegenomen. Uit de scenario's blijkt dat het klimaat verandert, ook in de toekomst: drogere zomers, heviger buien, nattere winters. Aanvullend op het verlagen van de CO2-uitstoot moeten we inspelen op en meebewegen met het klimaat. En dus investeren in ons motto: droge voeten en schoon water. In 2024 hebben we weer diverse watersystemen doorgerekend om te kijken waar en welke maatregelen nodig zijn. We hebben nu een compleet beeld om ook in de toekomst te voldoen aan de normen van de provincie Zuid-Holland.

Rivierkreeften

De vele Amerikaanse rivierkreeften verstoren het natuurlijk evenwicht in ons watersysteem en zorgen voor overlast en schade aan waterwerken. De rivierkreeften leiden ook tot tientallen lekkages rond stuwen. Dit heeft in 2024 geleid tot extra onderhoud aan het watersysteem.

Daarom werken we samen met andere partijen om ons te kunnen wapenen tegen de rivierkreeften. We werken aan een weerbaar watersysteem via de ontwikkeling van het Natuurnetwerk Nederland (NNN) in de Krimpenerwaard, agrarisch natuurbeheer en het verminderen van landbouwemissies. Daarnaast vergroten we samen met andere partijen de kennis over de beste aanpak van de rivierkreeften. In 2024 organiseerden we een bijeenkomst voor het ministerie van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur om aandacht en actie te vragen voor de problematiek met rivierkreeften. Op verzoek van de provincie Zuid-Holland is in 2024 de

bestrijdingspilot in de Krimpenerwaard verlengd. In deze pilot verkennen we de mogelijkheden om de kreeftenbestrijding uit te breiden naar een groter gebied.

Data gedreven beleid

We hebben in 2024 verdere stappen gezet naar een data gedreven, risicogestuurde en transparante overheid. We verzamelen steeds meer gegevens. We maken informatie toegankelijk en evalueren ons beleid. We gebruiken alle data voor onderbouwde keuzes. In 2024 hebben we nieuw onderhoudsbeleid vastgesteld en beleid voor grondwater en peilbeheer geëvalueerd. We hebben nieuwe data van waterstaatswerken verzameld en verwerkt in de Legger. Het onderhoudsbeheersysteem is verder aangevuld met data, zodat we steeds beter risicogestuurde keuzes maken bij het onderhoud. We hebben gewerkt aan standaardisatie van onze kunstwerken, zodat we het onderhoud slimmer kunnen uitvoeren.

Onderhoud kunstwerken

In 2024 is een groot aantal kunstwerken onderhouden. Bijvoorbeeld het vervangen van het gemaal Westeinde in de Oostpolder bij Moordrecht en het gemaal Groene Balkon in Nieuw-Terbregge Rotterdam. Ook zijn de lange persleidingen van gemaal Johan Veurink, nabij Krimpen aan den IJssel, op de juiste hoogte gelegd. De dieselopslag bij gemaal Abraham Kroes is vervangen en een groot noodaggregaat succesvol getest. Want ook bij stroomuitval willen we droge voeten houden. De renovatie van de sluis Zevenhuizer Verlaat, tussen de Rotte en de Hennipsloot, is in volle gang.

Grote projecten

In 2024 hebben we gewerkt aan een vijftigtal projecten die droge voeten en schoon water bevorderen. We lichten er drie projecten uit.

Vervanging gemaal Hitland

Ten oosten van Capelle aan den IJssel bouwen we voor de polder Esse, Gans en Blaardorp een nieuw gemaal. De twee nieuwe pompen kunnen straks 95 m³ per minuut de Hollandsche IJssel in pompen. De vissen kunnen dit nieuwe gemaal veilig passeren. Het gemaal is in 2024 bijna afgebouwd.

Robuuste doorvoer Krimpenerwaard

In 2024 hebben we samen met de regio verschillende routes verkend voor de waterdoorvoer. Hieruit is een voorkeursroute vastgesteld. Deze waterdoorvoer Krimpenerwaard is één van de maatregelen om de hele regio weerbaarder te maken tegen watertekort.

Integraal plan Bergse Plassen

De Bergse Plassen voldoen niet meer aan de verplichte, goede, ecologische toestand (Kaderrichtlijn Water); maatregelen zijn nodig. Daarom is in 2024 gestart met het 'Integraal plan Bergse Plassen', te beginnen met de voorbereiding bij de sluis Berg en Broekse Verlaat tussen de Rotte en de Bergse Plassen. Hierdoor beperken we de instroom van voedselrijk water richting de Bergse Plassen.

Wat wilden we bereiken en wat hebben we ervoor gedaan?

		2024	Uitvoering
100	Ambitie: waterkwaliteit passend bij het gebied en het gebruik.		
1001	Opgave: het verbeteren van de waterkwaliteit vraagt vaak een gebiedsspecifieke aanpak en daarmee gebiedsspecifieke kennis. Voor de KRW-wateren is deze kennis recent verzameld. Voor de rest van het watersysteem zal het hoogheemraadschap aanvullende studies uitvoeren voor het benoemen van passende verbetermaatregelen.		
M-009	In 2024 voeren we minstens één studie uit naar mogelijke verbeteringsmogelijkheden in een watersysteem met waterkwaliteitsproblemen.		
1002	Opgave: het hoogheemraadschap neemt passend en proportioneel maatregelen om achteruitgang van de waterkwaliteit te voorkomen en om de waterkwaliteit te verbeteren. De KRW-maatregelen zijn geconcretiseerd in het KRW-plan 2022-2027. Voor de rest van het watersysteem worden de maatregelen gedurende de planperiode geconcretiseerd.		
M-010	In 2024 doen we een studie naar de verbetering van vismigratie tussen boezem en overig water.		
M-011	In 2024 brengen we de waterkwaliteitsgegevens vanuit VTH-controletaak verder op orde in samenwerking en uitwisseling met omgevingsdiensten en gemeenten.		
M-012	In 2024 houden we de consequenties inzichtelijk van wettelijke en beleidsontwikkelingen in de waterkwaliteit VTH-taak (uitvoerbaarheid, handhaafbaar) en adviseren we WS over beleidsaanpassingen voor HHSK-waterkwaliteit beheertaak (start in 2023 onder meer vanwege bodem en water sturend beleid en unievisie grondwater).		
1003	Opgave: een gedeeld beeld over de actuele waterkwaliteit is voor iedereen belangrijk. Het hoogheemraadschap geeft daarom jaarlijks inzicht in de actuele toestand in haar beheersgebied en houdt daarbij rekening met nieuwe aandachtspunten.		
M-013	In 2024 rapporteren we de Verenigde Vergadering over de ontwikkeling van de waterkwaliteit en publiceren dit op onze website.		
M-014	In 2024 monitoren we de rivierkreeften.		
M-015	In 2024 voeren we de monitoring voor het zwemwater uit.		
1004	Opgave: het hoogheemraadschap draagt actief bij aan de aanpak van de rode Amerikaanse rivierkreeft conform zijn exotenbeleid: aanspreken ministerie LNV op zijn wettelijke verantwoordelijkheid, samen met andere partijen ontwikkelen van de juiste kennis en proactief aan de slag met opties in het eigen beheersgebied.		
110	Ambitie: voldoende en schoon water voor en door de agrarische sector.		

1101	Opgave: de agrarische productie hangt mede af van het waterpeil en de waterkwaliteit. Het hoogheemraadschap draagt via het watersysteembeheer daarom bij aan geschikte productieomstandigheden voor de agrarische sector.		
M-016	In 2024 analyseren we de relatie tussen grondwaterstand en oppervlaktewaterstand in het veenweidegebied gericht op seizoenpatronen.		
1102	Doel: we motiveren agrarische bedrijven tot deelname aan duurzaam agrarisch waterbeheer, waarbij tenminste 90% van de melkveehouderij en akkerbouwbedrijven deelneemt.		
M-019	In 2024 zetten we extra in op het stimuleren van ecologisch sloot onderhoud.		
1103	Opgave: het aantal overschrijdingen van normen voor gewasbeschermingsmiddelen in het oppervlaktewater wordt in de planperiode geminimaliseerd, door samenwerking in het programma 'Samen op weg naar een emissieloze kas in 2027'.		
M-020	We zetten in op drie sporen: kennis, communicatie en handhaving. Op basis van data-analyse en de economische ontwikkeling in de glastuinbouwsector sturen we de activiteiten van toezicht en handhaving.		
200	Ambitie: schade door oppervlaktewater voorkomen.		
2001	Doel: het hoogheemraadschap investeert in het watersysteem zodat het voldoet aan de provinciale omgevingsverordening.		
M-021	In 2024 voeren we de watersysteemanalyses Krimpenerwaard, Tweemanspolder/Wilde Veenen en Kralingen Crooswijk uit.		
M-022	In 2024 geven we een eerste inzicht in de impact van de KNMI'23-klimaatsscenario's op de wateroverlastopgave.		
2002	Doel: het hoogheemraadschap ontwikkelt het adviesinstrument 'Weging van het waterbelang' en profileert zich als waterautoriteit.		
M-023	In 2024, gelijktijdig met de Omgevingswet-inwerkingtreding, gaat HHSK werken met het instrument "weging waterbelang" (tot eind 2023 "watertoets").		
2003	Opgave: het hoogheemraadschap communiceert duidelijk en reageert vroegtijdig en daadkrachtig bij verwachte calamiteiten.		
M-024	Jaarlijks actualiseren we het 'handboek crisisbeheersing', inclusief de calamiteitenbestrijdingsplannen, en we doorlopen een programma van opleiden, trainen en oefenen.		
220	Ambitie: zo weinig mogelijk bodemdaling in Veenweidegebied.		
2201	Opgave: we ontwikkelen informatie en kennis over bodemdaling.		

M-025	In 2024 voeren we ons kennisontwikkelingsplan uit en verwerken nieuwe kennisvragen in het plan.		
M-026	In 2024 gaan we een eerste duiding geven aan alle al beschikbare data.		
2202	Opgave: we maken eigenaren en gebruikers van bodemdalingsgevoelige bodems en gebouwen bewust van de oorzaken van bodemdaling en de voor- en nadelen van mogelijke handelingsperspectieven.		
M-027	In 2024 nemen we deel aan de kennisexpeditie 'funderingsopgaven in het veenweidegebied'.		
2203	Opgave: we streven naar innovatieve oplossingen voor het tegengaan van bodemdaling in integrale gebiedsprocessen.		
M-028	In 2024 participeren we bij innovatieve werkzaamheden om bodemdaling tegen te gaan.		
240	Ambitie: voldoende zoetwater, ondanks toenemende verzilting.		
2401	Opgave: gebruikers van zoetwater zijn zich bewust van de beperkingen in de waterbeschikbaarheid en we maken afspraken over besparings- en vasthoudmaatregelen.		
M-029	In 2024 selecteren we kritische gebruikersgroepen van zoetwater en manieren om met deze groepen in gesprek te gaan over het nut van besparen en vasthouden van water.		
M-030	In 2024 onderzoeken we de impact van het (meer) inlaten van zouter water (nul-alternatief bij zoetwatertekort).		We zijn afhankelijk van derde partij voor het beschikbaar komen van de nieuwe modelmodule voor waterkwaliteit. De oplevering hiervan levert vertraging op waardoor vervolgproces van de impactanalyse is opgeschort. Deze wordt nu in 2025 opgeleverd.
2402	Doel: we realiseren met Rijnland de aanvoerroute door de Krimpenerwaard en realiseren met Delfland een uitwisselpunt voor zoetwater bij de Bergsluis.		
M-031	In 2024 selecteren we een voorkeursvariant voor de aanvoerroute door de Krimpenerwaard.		
M-032	In 2024 werken we mee met Delfland aan de planuitwerking van het uitwisselpunt bij Bergsluis.		
2403	Opgave: met gebruikers van zoetwater verkennen we maatregelen om de watervoorziening in evenwicht te houden met de waterbeschikbaarheid en op langere termijn meer zelfvoorzienend te worden.		
250	Ambitie: Functies en grondwatersysteem in evenwicht.		
2501	Opgave: we zijn als adviseur verbonden aan de waterloketten van de inliggende gemeentes.		
M-034	In 2024 zetten we de advisering aan gemeenten voort.		
2502	Doel: we zorgen dat al onze gegevens over grondwater voor iedereen digitaal bereikbaar zijn.		

M-036	In 2024 ronden wij het grondwater meetplan af. We besluiten daarna over de implementatie van het plan.		In verband met lang openstaande vacature is de deadline van 2024 niet gehaald. Het plan zullen we nu in maart 2025 aan het college aanbieden.
2503	Opgave: we adviseren alle gemeentes over grondwaterzaken bij omgevingsvisies en -plannen.		
M-039	In 2024 starten wij met de actualisatie van het grondwaterbeleid door de uitgevoerde evaluatie.		
410	Onze taken: voldoende, schoon water.		
4100	Doel: het hoogheemraadschap draagt zorg voor het regionale watersysteem. Wij voorkomen en beperken, wateroverlast en waterschaarste, in samenhang met bescherming en verbetering van de chemische en ecologische kwaliteit van het watersysteem en vervulling van maatschappelijke functies door het watersysteem. Wij doen dit samen met burgers, bedrijven en andere overheden.		
M-040	In 2024 streven we naar het vaststellen van peilbesluiten Binnenwegse polder en Zuidplaspolder-Noord.		Peilbesluit Binnenwegse polder is in oktober 2024 door de VV vastgesteld. De Zuidplaspolder Noord zal eind 2025 ter vaststelling aan de VV worden voorgelegd.
M-042	In 2024 maken we een evaluatie van de nota 'Watersystemen'.		In verband met capaciteitsproblemen is deze actie in 2024 niet gerealiseerd. Deze wordt nu in juli 2025 aan het bestuur aangeboden.
M-043	In 2024 maken we een nieuw voorstel voor de eco-kleuren koerskaart op basis van nieuwe legger.		
M-044	In 2024 ronden we de renovaties af van de gemalen Groene Balkon en Westeinde.		Technisch zijn beide objecten gereed. Forse vertraging in het verkrijgen van stroomaansluiting maakt dat eindoplevering in het eerste kwartaal van 2025 valt. Dit is watersysteem-technisch geen probleem.
M-045	In 2024 baggeren we in Capelle a/d IJssel en Zuidplaspolder en starten met het baggeren van de Ringvaart.		
360	Ambitie: waterrecreatie passend bij ons beheer én de behoeften van de maatschappij en de taken van onze partners.		
3601	Opgave: het hoogheemraadschap kent de recreatieve partners en belangen in het beheergebied en de mogelijkheden om samenwerking te versterken.		
3602	Opgave: het hoogheemraadschap stelt beleid op voor recreatie in, op en om het water en de waterkeringen en de wegen, met aandacht voor ecologie en gebruikers.		
M-078	In 2024 maken we een inventarisatie van de belangen waar het recreatiebeleid betrekking op kan hebben.		In verband met capaciteitsproblemen is deze actie niet uitgevoerd in 2024. De inventarisatie start nu in 2025.

Wat heeft het gekost?

Bedragen x € 1.000

Programma 2 Voldoende en schoon water	PB2024	Begroting na wijziging 2024	Realisatie	Restant vergeleken met de begroting na wijziging	V/N	Restant %	JR2023
Totaal	36.137	37.834	36.403	1.431	V	4%	33.544

Afrondingsverschillen zijn mogelijk.

Financiële toelichting

In programma 2 is € 1.431.000 minder uitgegeven dan in de bijgestelde begroting (voordeel) staat. De doorberekende personele lasten zijn € 532.000 lager dan begroot (voordeel). Dit komt vooral door het niet hebben kunnen invullen van de vacatureruimte. De kapitaallasten zijn € 111.000 hoger dan begroot (nadeel). De doorberekende indirecte kosten vanuit de ondersteunende producten zijn € 867.000 lager dan begroot (voordeel). De directe kosten (out-of-pocketbudgetten) zijn € 144.000 lager dan begroot (voordeel).

Hieronder lichten we de belangrijkste afwijkingen toe.

Beheer hoeveelheid water € 586.000 (nadeel)

Door weer een nat jaar draaiden onze gemalen extra uren. Hierdoor maakten we vergeleken met de begroting € 586.000 extra elektriciteitskosten.

Onderhoud watersystemen € 676.000 (voordeel)

Net als in 2023 zetten we ook vorig jaar een aantal prestatiecontracten om naar raamcontracten, waardoor de

toezichthouders heel direct kunnen sturen en minder werk hebben hoeven laten uitvoeren. Zo kunnen we preciezer sturen op de noodzaak van onderhoud voor de aan- en afvoer van water. Ook zorgen de rivierkreeften en de uitgevoerde baggerwerken voor minder dagelijks onderhoud.

Afkoop onderhoud kunstwerken project A16 € 690.000 (nadeel)

Ten tijde van de bestuursrapportage verwachtten we een opbrengst in 2024 van ongeveer € 2.275.000. In de tweede helft van 2024 bleek dat we een deel van de kunstwerken niet konden opleveren onder meer door latere levering van materialen. De opbrengst 'afkoop van het onderhoud', voor de uitgestelde oplevering van de kunstwerken, zien we in 2025.

Onderhoud kunstwerken € 440.000 (voordeel)

Na de bestuursrapportage bleek dat er per abuis te veel in de exploitatiebegroting is opgenomen als begrotingswijziging. Het gebruik van dit bedrag - namelijk het vervangen van de kleppen van de persleiding van het gemaal Middelwatering en het vervangen van de schakelkast van het gemaal De Kooi - stond namelijk (ook) geraamd in het verzamelkrediet 'renovatie kunstwerken 2024'. Ook is er een aantal onderhoudswerkzaamheden uitgesteld door nader onderzoek

naar alternatieven voor diesel-aangedreven verbrandingsmotoren.

Overig € 304.000 (voordeel)

Dit is een combinatie van diverse kleinere posten.

Onttrekking systeemreserve baggeren

De overbesteding van € 521.000, binnen de budgetten 'baggeren van waterlopen en saneren van waterbodems' conform de nota Risicomanagement, weerstandsvermogen, reserves en voorzieningen, is onttrokken uit de systeemreserve baggeren. Met deze onttrekking wordt de overbesteding gedekt.

4.1.3 Programma 3: Afvalwater zuiveren

Ambities

3.1 Zuiveren voor schoon en gezond water

3.2 Onze taken: Afvalwater zuiveren

Wat gebeurde er dit jaar?

Afvalwater zuiveren

In 2024 hebben we ruim 58 miljoen m3 afvalwater vervoerd naar en gezuiverd op onze afvalwaterzuiveringsinstallaties (awzi's). Dat is vanwege het relatief natte jaar zo'n 10% meer dan het gemiddelde. Ook hebben we zo'n 31.000 ton slib afgevoerd naar de eindverwerking van HVC. Over het algemeen zonder problemen. Op de awzi Ammerstol komt soms afvalwater aan met een verhoogde en lastig te verwijderen fosfaatconcentratie. Gevolg was dat we op deze locatie gedurende een korte periode niet volledig voldeden aan de geldende lozingseisen. Samen met de milieudienst proberen we de bron van de verhoogde fosfaatconcentratie te achterhalen. Voor alle awzi's hebben we in 2024 voor 99,7% aan de lozingseisen voldaan.

Onderhoud/projecten

Op de awzi Kralingseveer is begin 2024 de slibgistingstank weer succesvol in gebruik genomen. Met de ervaring van deze renovatie is de voorbereiding voor het groot onderhoud aan de tweede tank in gang gezet; de uitvoering is gepland in 2025. Helaas is het in 2024 nog niet gelukt om Themista op te starten omdat de installatie nog niet gasdicht is. Het streven is nu 2025.

De vervanging van de beluchting op de awzi Kortenoord is technisch afgerond. De energiebesparing vergeleken met het oude systeem is boven verwachting goed. Op vrijwel alle installaties zijn diverse sensoren vervangen voor een optimaal zuiveringsproces. De uitbreidingsplannen voor de awzi Kortenoord zijn verder voorbereid.

ISO-certificatie en ATEX

Na een grondige audit is voor de afvalwaterketen voor vier ISO-systemen wederom de certificering behaald. Het managementsysteem voldoet aan de eisen zoals deze zijn vastgelegd in de normen voor kwaliteit, gezond en veilig werken, milieu en energie. Daarnaast zijn diverse werkzaamheden afgerond om de biogasinstallatie op de awzi Kralingseveer veiliger te maken.

Planvorming en strategie

In de verenigde vergadering van juni 2024 is de nota Afvalwaterketen behandeld en vastgesteld. De nota bevat de ambitie en visie op de afvalwaterketen tot 2050. Op 5 november 2024 heeft het Europees Parlement de nieuwe EU-regels in de Richtlijn Stedelijk Afvalwater (RSA) goedgekeurd. De nieuwe RSA bevat een aanscherping van de lozingseisen voor fosfor en stikstof en er zijn eisen gesteld voor de verwijdering van microverontreinigingen. We hebben een eerste verkenning uitgevoerd wat deze nieuwe RSA voor ons gaat betekenen voor al onze installaties. Voor de Kaderrichtlijn Water treffen we voorbereidingen om de effluentkwaliteit van de awzi Bergambacht te verbeteren.

Technologie en innovatie

In 2024 hebben we diverse onderzoeken uitgevoerd. Bijvoorbeeld als voorbereiding op de projectenuitvoering en het optimaliseren van het zuiveringsproces om de kwaliteit van het gezuiverde afvalwater nog verder te verbeteren en de uitstoot van broeikasgassen te verminderen. Voor lachgas werken we hard aan de monitoring via meting en het leggen van verbanden tussen de uitstoot van lachgas en andere procesparameters. Het doel is om de uitstoot te verminderen. Ook zijn we aangesloten bij de landelijke Community of Practice Lachgas waar waterschappen kennis en ervaringen delen. Voor de awzi Kortenoord onderzoeken we hoe we microverontreinigingen het beste kunnen verwijderen.

Informatiemanagement en digitalisering

In 2024 heeft de afvalwaterketen grote stappen gezet in informatiemanagement. Met de nadruk op efficiënter en slimmer data- en informatiegebruik in processen. Deze acties en projecten volgen uit de 'roadmap informatisering', een strategisch kader om onze digitale ambities te realiseren en prioriteiten te stellen.

Advanced Monitoring en Control

In 2024 is gestart met het project 'Advanced Monitoring en Control', een ambitieus samenwerkingsproject met het hoogheemraadschap van Rijnland. Dit is ons grootste informatieproject met als doel het zuiveringsproces te verbeteren. Door geavanceerde monitoring en slimme aansturing van procesonderdelen verwachten we een betere effluentkwaliteit te realiseren en te besparen op chemicaliën, energie en kosten.

Duurzaamheid

In 2024 was de elektriciteitsinkoop voor de afvalwaterketen bijna de helft lager dan in 2023: 6,1 miljoen kWh versus 11,7 miljoen kWh. Met als belangrijkste redenen de ingebruikname van:

- De gerenoveerde slibgistingstoren op de awzi Kralingseveer, waardoor de hoeveelheid geproduceerd biogas en de hieruit geproduceerde elektriciteit weer op niveau is.
- De energiezuinige beluchting op de awzi Kortenoord.
- De zonneweides op de awzi's De Groote Zaag en Stolwijk.

Binnen de afvalwaterketen blijven we op zoek naar verdere besparingen: we installeerden bijvoorbeeld 1.000 ledlampen op de awzi's Kralingseveer, Groenedijk en Kortenoord. Ook is met de omgevingsdiensten DCMR en ODMH de routekaart 'energiebesparing 2024-2026' getekend en rijden de vrachtwagens voor het slibtransport voortaan op de brandstof HVO100, wat minder belastend is voor het milieu.

Samenwerking gemeenten

Overeenkomst Rivium

De samenwerkingsovereenkomst met de gemeente Capelle aan den IJssel en de provincie Zuid-Holland voor het Rivium is in mei 2023 ondertekend en de afspraken zijn in 2023 en in 2024 verder uitgewerkt. Vervolgens zijn nieuwe en deels gewijzigde afspraken, onder andere over de technische uitwerking en de kosten, vastgelegd in een bijlage van de bestaande overeenkomst. Die bijlage, ondertekend in april 2024, biedt zekerheid voor alle partijen.

Bijdrage rioolgemalen gemeenten

Volgens afspraken dragen we financieel bij aan de renovatie van gemeentelijke rioolgemalen. De projecten Willem Schürmannstraat (Rotterdam) en Oostgaarde (Capelle aan den IJssel) zijn bijna afgerond. Het project Heemraadsplein (Rotterdam) zit in de onderzoeksfase.

Toekomst Waterketen Rotterdam

De eerste studiefase naar de toekomst van de waterketen in Rotterdam is eind 2024 opgeleverd. Er is een beeld van de beschikbare opties voor een toekomstbestendige waterketen in Rotterdam. In 2025 starten we het vervolgtraject.

Nieuwe sanitatie

Voor de nieuwbouwontwikkeling Cortelande is een routekaart voor nieuwe sanitatie opgesteld. Aan de hand hiervan kunnen we vaststellen wat nodig is voor het realiseren van een circulaire waterketen bij deze en vergelijkbare nieuwbouwontwikkelingen.

Emissiebeheer

Deltaplan Agrarisch Waterbeheer (DAW) Krimpenerwaard en Schieland en Emissieloze kas

Zoals gebruikelijk voor het emissiebeheer is dit vooral ingezet door de melkveehouderij en de glastuinbouw. De samenwerkingsprojecten 'DAW Krimpenerwaard en Schieland' en 'Samen op weg naar een emissieloze kas' staan nog steeds hoog op de agenda. Voor het vervolg zijn subsidieaanvragen gedaan bij het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat voor de DAW

Impulsregeling. Deze subsidieaanvragen zijn gericht op meer emissiebeperking van meststoffen en gewasbeschermingsmiddelen naar het oppervlaktewater. Gezien de KRW-doelen is inzet hierop van belang.

Verlengen Beleidsuitwerking emissiebeheer

Ook is begonnen met het verlengen van een nieuwe Beleidsuitwerking emissiebeheer. Vanwege de personele bezetting konden we de herziening van de huidige Beleidsuitwerking in 2024 nog niet afronden.

PFAS

In 2024 zijn metingen verricht naar de belasting van de afvalwaterzuiveringsinstallaties met PFAS. Deze metingen vormen input voor het meer gedetailleerd in kaart brengen van de problematiek. Zowel intern als ten behoeve van het project "Samen grip op indirecte lozingen" in samenwerking met de provincie Zuid- Holland, omgevingsdiensten en gemeenten.

Wat wilden we bereiken en wat hebben we ervoor gedaan?

		2024	Uitvoering
110	Ambitie: voldoende en schoon water voor en door de agrarische sector.		
1102	Doel: we motiveren agrarische bedrijven tot deelname aan duurzaam agrarisch waterbeheer, waarbij ten minste 90% van de melkveehouderij en akkerbouwbedrijven deelneemt.		
M-017	In 2024 benutten we de landelijke DAW-Impulsmiddelen om het huidige (geschatte) deelname percentage van 50% te vergroten.		
M-018	In 2024 vergrootten we de effectiviteit van de DAW-aanpak door het stimuleren van het gebruik van vrij beschikbare bodemcoaches en het organiseren van een ophaalactie voor gewasbeschermings- en diergeneesmiddelen bij de akkerbouw, veehouderij en volkstuinen.		
130	Onze taken: zuiveren voor schoon en gezond water.		
1301	Doel: het hoogheemraadschap verwijdt medicijnresten en mogelijk andere nieuwe stoffen bij awzi Kortenoord.		
M-046	In 2024 starten we met de voorbereiding van de aanleg van medicijnrestenverwijdering bij awzi Kortenoord, zodat die uiterlijk in 2027 is gerealiseerd.		
1302	Opgave: het hoogheemraadschap informeert artsen, apothekers, dierenartsen en gebruikers over de problematiek van medicijnresten en nieuwe stoffen in het milieu, gericht op gedragsverandering en neemt deel aan (landelijke) campagnes.		
1303	Opgave: het hoogheemraadschap onderzoekt de mogelijkheden om ook bij andere waterzuiveringen van HHSK-medicijnresten en nieuwe stoffen te verwijderen en de mogelijkheden van nuttig hergebruik van verregaande gezuiverd afvalwater.		
1304	Opgave: het hoogheemraadschap informeert de mensen over het ontstaan en voorkomen van microplastics en zet zich in voor het terugdringen van gebruik van producten waardoor microplastics in het (water)milieu terecht komen.		

M-049	We zijn actief deelnemer in de projecten in de regio bij vermindering van zwerfafval en het voorkomen van verspreiding microplastics.		
420	Onze taken: afvalwater zuiveren		
4200	Doel: het hoogheemraadschap zuivert en transporteert het afvalwater van huishoudens en bedrijven op een duurzame, kostenefficiënte manier in nauwe samenwerking met waterpartners, zodat het water veilig kan worden geloosd op rivieren en sloten. Daarbij winnen we energie en grondstoffen terug en innoveren en vernieuwen we continu.		
M-050	In navolging op de inspectie en reparatie van één van de slibgistingstanks op de awzi Kralingseveer in 2022 starten we in 2024 met inspectie en reparatie van de tweede slibgistingstank.		
M-052	De voorbereiding van de uitbreiding van awzi Kortenoord inclusief de medicijnrestenverwijdering wordt vervolgd.		
M-053	Aan de hand van de zuiveringsstrategie wordt de besluitvorming voorbereid over de toekomst van de zes zuiveringen in de Krimpenerwaard.		
M-054	We dragen bij aan de renovaties van de gemeentelijke rioolgemalen Schürmannstraat (Rotterdam) en Oostgaarde (Capelle a/d IJssel).		
M-055	De renovatievoorbereiding van het ontvangwerk van awzi Kralingseveer wordt afgerond.		De voorbereiding is in principe afgerond, maar er volgt nog een formeel besluit of de capaciteit van het ontvangwerk voldoende toekomstbestendig is. Afhankelijk van het besluit kan het ontwerp nog aangepast worden.
M-056	Aan de hand van onderzoeksresultaten en een advies van Arcadis maken we een uitvoeringsplan voor de aanpassingen van de luchtbehandeling van awzi Kralingseveer.		
M-057	De voorbereiding van de renovatie van het ontvangwerk van awzi Kortenoord wordt afgerond.		
M-058	We stellen een overzicht op van de benodigde aanpassingen en werkzaamheden bij awzi Groote Zaag.		
M-059	De onderhoudsstaat van het transportsysteem van awzi Kortenoord wordt bepaald en benodigde reparaties worden uitgevoerd.		

Wat heeft het gekost?

Bedragen x € 1.000

Programma 3 Afvalwater zuiveren	PB2024	Begroting na wijziging 2024	Realisatie	Restant vergeleken met de begroting na wijziging	V/N	Restant %	JR2023
Totaal	50.001	50.672	48.885	1.787	V	4%	49.087

Afrondingsverschillen zijn mogelijk.

Financiële toelichting

Programma 3 heeft € 1.787.000 minder uitgegeven dan de bijgestelde begroting (voordeel). De doorberekende personele lasten zijn € 385.000 lager dan begroot (voordeel). Dit komt voornamelijk door het niet hebben kunnen invullen van de vacatureruimte. De kapitaallasten zijn € 382.000 lager dan begroot (voordeel). De doorberekende indirecte kosten vanuit de ondersteunende producten zijn € 536.000 lager dan begroot (voordeel). De directe kosten (out-of-pocketbudgetten) zijn € 484.000 lager dan begroot (voordeel).

Hieronder lichten we de belangrijkste afwijkingen toe.

Grensoverschrijdend afvalwater € 917.000 (voordeel)

Het voordeel is ontstaan door (1) teruggaven van voorschotten bij definitieve afrekeningen van voorgaande jaren, (2) lagere uitgaven dan begroot door een lager tarief bij een collega-waterschap en (3) lagere uitgaven door vertraging in de herziening van de anti-afhaakregeling.

Polymeren € 460.000 (voordeel)

Het belangrijkste deel van het voordeel (circa € 330.000) is ontstaan doordat er minder polymeer is verbruikt en de prijs van polymeer 2024 lager lag dan bij het opstellen van de begroting geraamd was. Daarnaast zijn er minder overige chemicaliën gebruikt (circa € 130.000 voordeel).

Verrekening samenwerkingskosten gemalen € 504.000 (nadeel)

Dit betreft de afrekening van gemalen die in beheer zijn van bijvoorbeeld gemeenten en waar wij aan mee betalen, zoals afgesproken in de afvalwaterakkoord. Dit is het geval bij de gemeente Capelle aan den IJssel, Rotterdam, Zoetermeer, Krimpenerwaard en een gemaal van het hoogheemraadschap van Rijnland. De afrekening is afhankelijk van het hoeveelheid afgevoerde water.

Overig per saldo € 389.000 (nadeel)

Dit is een combinatie van diverse kleinere posten.

Deloitte Accountants B.V.

Voor identificatiedoeleinden.
Behorend bij controleverklaring
d.d. 14 mei 2025

4.1.4 Programma 4: Veilige wegen

Ambities

4.1 Veilige wegen.

Wat gebeurde er dit jaar?

Bruggen vervangen en wegen gereconstrueerd

In 2024 waren er veel werkzaamheden op en rond onze wegen. In dit jaar is het programma 2019-2024 afgerond met het reconstrueren van ruim drie kilometer Tiendweg-West tussen Krimpen aan den IJssel en Krimpen aan de Lek. In totaal zijn de afgelopen jaren 40 bruggen en 18 kilometer weg gereconstrueerd. De positieve ervaringen met het programmatisch werken zijn benut om werkzaamheden voor de komende jaren voor te bereiden. Voor maatregelen om de verkeersveiligheid te verbeteren zijn subsidies aangevraagd en toegekend.

Ruimtelijke ontwikkelingen

In gesprekken met gemeenten is aandacht voor ruimtelijke ontwikkelingen om negatieve gevolgen op het wegbeheer te laten zien en waar nodig te compenseren. Met de inwerkingtreding van de Omgevingswet vraagt met name geluidsbelasting op de omgeving blijvende aandacht. Bij de asfaltering van Middelblok is daarom opnieuw geluidsverminderend asfalt aangebracht, in overleg met de Omgevingsdienst Midden-Holland.

Wat wilden we bereiken en wat hebben we hiervoor gedaan?

Verkeersmaatregelen

Ook de beheerders van kabels en leidingen en gemeenten waren actief met hun werkzaamheden waarvoor we tijdelijke verkeersmaatregelen moesten nemen. Het beoordelen en

afstemmen van de verschillende aanvragen is een taak die steeds meer aandacht vraagt.

Gladheidsbestrijding

In 2024 is extra geïnvesteerd (onder andere in de routebegeleiding en cursussen) om de gladheidsbestrijding met de juiste professionaliteit uit te kunnen voeren.

Inspecties, databaseer en buitengewoon onderhoud

Op de IJsseldijk is een deel van het Middelblok opnieuw geasfalteerd. Uit inspecties is namelijk gebleken dat onderhoud niet langer kon worden uitgesteld in afwachting van dijkversterking KIIK. Daarnaast is de voetgangersbrug Bovenkerkseweg Zuid te Stolwijk opgeleverd. Verwerking en analyse van inspecties in het onderhoudsbeheersysteem geven een steeds completer beeld van de onderhoudstoestand. Het gefaseerd maaien en afvoeren van maaisel is uitgebreid waarmee stapsgewijs uitvoering wordt gegeven aan de ambities van de nota biodiversiteit.

		2024	Uitvoering
430	Onze taken: veilige wegen		
4300	Doel: het hoogheemraadschap draagt bij aan een betrouwbaar wegennetwerk in het landelijk gebied van de Krimpenerwaard. Dit doen wij kostenefficiënt en duurzaam in samenwerking met onze partners. We zetten in het bijzonder in op de verkeersveiligheid en goed onderhoud van de rijbaan en bermen, met oog voor de belangen van de omgeving.		
M-060	In samenwerking met de Omgevingsdienst Midden-Holland invulling geven aan de wettelijke taak rond de geluidsbelasting van de wegen op de omgeving.		
4301	Opgave: het aantal kilometers weg dat is ingericht volgens de richtlijnen voor verkeersveiligheid verhogen we, zodat we de kans op (slachtoffer) ongevallen verminderen.		
4302	Opgave: we reconstrueren wegen en wegbruggen met oog voor kwaliteit en draagkracht.		
4303	Opgave: we zorgen dat relevante gegevens over onze wegen voor iedereen digitaal bereikbaar zijn.		

Wat heeft het gekost?

Bedragen x € 1.000

Programma 4 Veilige wegen	PB2024	Begroting na wijziging 2024	Realisatie	Restant vergeleken met de begroting na wijziging	V/N	Restant %	JR2023
Totaal	5.929	6.217	5.940	277	V	4%	4.821

Afrondingsverschillen zijn mogelijk.

Financiële toelichting

Programma 4 heeft € 277.000 minder uitgegeven ten opzichte van de bijgestelde begroting (voordeel). De doorberekende personele lasten waren € 186.000 hoger dan begroot (nadeel). De kapitaallasten zijn € 2.000 hoger uitgevallen (nadeel). De indirecte kosten vanuit de ondersteunende producten waren € 120.000 lager dan begroot (voordeel). De directe kosten (out-of-pocketbudgetten) zijn € 345.000 lager dan begroot (voordeel).

Hieronder lichten we de belangrijkste afwijkingen toe.

Onderhoud kunstwerken wegenbeheer € 199.000 (voordeel)

Het exploitatiebudget voor de wegbruggen is dit jaar niet geheel besteed. Het team 'Wegen' had te kampen met openstaande vacatures. Met de beschikbare capaciteit is voorrang gegeven aan het wegenonderhoud, met name waar we maatregelen voor de verkeersveiligheid (met subsidie) konden nemen.

Wegen - Onderhoud wegen, wegbermen en bermsloten 150.000 (voordeel)

Door gebrek aan personeel aan het begin van het jaar, was ook bij de wegen vertraging in de uitvoering van onderhoud, deze kosten zullen in 2025 vallen. Verder zijn er hogere bijdragen vanuit de provincie dan begroot. Dat komt doordat subsidies zijn verkregen voor werkzaamheden die bijdragen aan de verkeersveiligheid. Bij de bestuursrapportage was nog onzeker of we aan de subsidievoorwaarden konden voldoen. Dit gaat om een direct voordeel en geen vertraging of uitstel van werkzaamheden.

Wegenverkeersveiligheid € 43.000 (nadeel)

De budgetten voor verkeersveiligheid zijn wel volledig benut. Door prijsstijgingen is zelfs iets meer uitgegeven dan vooraf ingeschat. Dit nadeel wordt gecompenseerd door het voordeel van de eerder genoemde subsidies.

Steunpunt Zuidbroek € 39.000 (voordeel)

Er is een tractor en een shovel verkocht. Dit zorgde voor opbrengsten die niet in de begroting waren opgenomen.

4.1.5 Programma 5: Omgeving en organisatie

Ambities

5.1 Bereikbaar

5.2 Zichtbaar

5.3 Herkenbaar

5.4 Servicegericht

5.5 Duidelijk

Als waterbeheerder en samen met de omgeving zijn we bereikbaar, zichtbaar, herkenbaar, servicegericht en duidelijk. We zetten communicatie in om de verbinding te leggen, om samen oplossingen te vinden en om draagvlak te creëren.

We maken bestuurlijk en ambtelijk contact met onze omgeving. Zo willen we waterbewustzijn, de interesse voor waterbeheer en onze zichtbaarheid en herkenbaarheid versterken. We staan open voor initiatieven van derden en maken ruimte voor participatie. Via educatie leggen we contact met de doelgroep en brengen via activiteiten en evenementen ons verhaal over. Zo scheppen we een positief en wervend beeld van werken bij de waterschappen.

Wat gebeurde er dit jaar?

Maak het onzichtbare zichtbaar

We tonen wat we doen als waterschap en waarom en hoe we dat doen. We maken het onzichtbare van ons werk zichtbaar. Dat doen we onder meer via deelname aan evenementen en het uitvoeren van campagnes.

In onze communicatiestrategie willen we het waterbewustzijn van de omgeving vergroten en aanzetten tot wateractief gedrag. Bewoners en ondernemers herkennen ons grote belang en ervaren onze taak als een meerwaarde voor de omgeving. Zij weten dat zij ook zelf actief kunnen en moeten bijdragen.

Inzet op campagnes

In 2024 waren we actief om bewustwording te creëren rondom belangrijke thema's die bijdragen aan een duurzaam waterbeheer. Bijvoorbeeld met een breed uitgerolde campagne waarin we inwoners informeerden over wat wel en niet in het riool thuishoort. En we troffen de voorbereidingen voor de campagne over weersextremen.

Evenementen in 2024

In 2024 waren we zichtbaar op diverse evenementen, zoals de Nationale Molen- en Gemalendag, de Wereldhavendagen, de Open Monumentendag en tijdens de Maand van de Ondergrond. We organiseerden diverse excursies, onder meer op de KIJK-dijk. Een groot succes was de masterclass 'Zeespiegelstijging: aanpakken of wegwezen'.

Educatie

Met educatie dragen we kennis over aan jongeren. Dit doen we via verschillende communicatiemiddelen waaronder evenementen, rondleidingen, lessen in de klas en ons eigen spel de WOW-challenge; Wonen Onder Water. Deze uitdaging voor scholen, waarmee we 450 leerlingen bereikten, vond in 2024 vijf keer plaats. Ook waren er 80 rondleidingen, waterwandelingen en lezingen waarmee we ruim 2.800 mensen bereikten. Tot slot deden we mee aan het Rotterdams Jongerendebat.

Waterbewustzijnsonderzoek

Via onderzoeken deden we in 2024 metingen naar het waterbewustzijn en het wateractief gedrag van onze omgeving. We bouwen hierbij voort op de resultaten van de eerder uitgevoerde onderzoeken.

De spontane naamsbekendheid steeg van 3% naar 11% vergeleken met 2022. De geholpen naamsbekendheid steeg eveneens: van 56% naar 64%. Het bewustzijn van de eigen rol bij het voorkomen van wateroverlast en gevolgen van droogte groeide van 53% in 2022 naar 56% in 2024. Deze uitkomsten

geven ons input voor een verdere aanscherping van de communicatiestrategie.

Onderzoek nieuw logo

Gebaseerd op het gelegenhedslogo voor het jubileumjaar, ontwikkelden we een ontwerp voor een nieuw logo dat onze zichtbaarheid en herkenbaarheid vergroot. Het ontwerp is getest bij focusgroepen. Ons nieuwe logo is de basis voor een nieuwe huisstijl. We zijn gestart met het inventariseren van alle huisstijldragers en de daarbij behorende kosten om in 2025 tot een besluit te kunnen komen voor het doorvoeren van een nieuw logo.

Persaankpak

Om ons werk onder de aandacht te brengen, benaderen we de pers zelf. Samen met het college en directie hebben 43 medewerkers hiervoor een mediatraining gevolgd. Om de twee weken versturen we een nieuwsbrief naar ruim 3100 abonnees.

Sociale media

We communiceren meer doelgroepgericht op onze socialemediakanalen en posten daarom een keuze uit de berichten. Berichten waarvoor je geen voorkennis nodig hebt, scoren beter dan andere berichten.

Participatie

We gaan uit van de vastgestelde nota Participatie. Het jaar 2024 stond in het teken van projectonderzoeken waarin wij verschillende participatievormen toepassen. Hieruit blijkt dat we participatie al breed toepassen. Ook begonnen we met het vastleggen van de afspraken uit de participatieverordening. Het programma Wegen en wegbruggen lichtten we dit jaar apart toe.

Arbeidsmarktcommunicatie

In 2024 stelden team Communicatie en HR (recruitment) voor 2024-2027 een strategie op om de arbeidsmarktcommunicatie verder te professionaliseren. Deze strategie beschrijft hoe wij ons

steviger gaan neerzetten als aantrekkelijke werkgever waarbij we een brede doelgroep willen bereiken, van jongeren tot werkenden.

Digitale ontwikkeling

In 2024 wilden we ons eigen programma Digitale Transformatie opzetten. We hebben dit echter in 2024 samengevoegd, met het hoogheemraadschap van Rijnland, in een gezamenlijk programma Digitaal Verandervermogen. In september 2024 kwamen de Verenigde Vergaderingen van beide waterschappen bijeen voor een inspiratieavond met als thema 'digitale innovatie'. Met diverse rondetafelgesprekken kregen de leden een nieuwe kijk op vier thema's: data & techniek, informatiebeveiliging, digitale wetgeving en de menselijke aspecten die van belang zijn bij digitalisering.

In de zomer is de samenwerking Informatievoorziening & automatisering (I&A) met het hoogheemraadschap van Rijnland geëvalueerd. Hierin is de gezamenlijke ICT-infrastructuur ondergebracht. De conclusies en aanbevelingen gaan over nieuwe regels voor de I&A-doelen, het verbeteren van de governance, investeren in informatie en procesmanagement binnen beide waterschappen, het verbeteren van de communicatie vanuit I&A en het helder krijgen van de mogelijkheden en onmogelijkheden binnen de gekozen juridische constructie (overeenkomst kosten voor gemene rekening). Beide waterschappen zijn het eens over het belang van het goed kunnen specificeren van behoeftes voor nieuwe automatisering of digitalisering. Hier is vorig jaar een grote stap in gezet met het herinrichten van het proces dat leidt tot een meerjarenbegroting voor de I&A-samenwerking en door steviger te gaan werken met portfoliomanagement. Onze informatiecoördinatoren speelden hierin een belangrijke rol.

Niet alleen de samenwerking met het hoogheemraadschap van Rijnland is verbeterd, ook de samenwerking met Het Waterschapshuis krijgt steeds meer vorm. De

organisatiestructuur en de betrokkenheid van de deelnemende waterschappen gaan we anders organiseren. We spraken over een bredere ambtelijke vertegenwoordiging in Het Waterschapshuis.

We werkten ook aan de invoering van diverse digitale wetten die gaan over onze informatievoorziening, waaronder de Wet open overheid en de Wet elektronische publicaties. Hiervoor is een gezamenlijke stuurgroep opgericht. In 2023 hebben we een algoritme getest en doorontwikkeld in de eerste ronde voor de schouw dagelijks onderhoud. Dit algoritme kan schouwen vanaf een luchtfoto op begroeiing in sloten. Na deze test in 2023 is het algoritme in 2024 verder verbeterd op nauwkeurigheid, dienstverlening en efficiëntie. In 2025 willen we besluiten of dit nauwkeurig genoeg is om in productie te nemen in het bestaande proces van de eerste ronde van de schouw dagelijks onderhoud.

Het groeiende gebruik van data en algoritmes gaat samen met toenemende risico's voor ethiek, privacy en gegevensbeveiliging. We zijn in gesprek met het hoogheemraadschap van Rijnland waarin we onderzoeken of we een 'moreel beraad' kunnen instellen of hoe we kunnen adviseren over de ethische kant van nieuwe digitaliseringsvraagstukken. Dit pakken we in 2025 verder op.

Door capaciteitstoename in het datalab is in 2024 gewerkt aan het ontsluiten van meerdere databronnen. Een belangrijk resultaat is het intern 'dashboard financiën' waardoor voor managers de financiële informatie eerder en vollediger beschikbaar is, zodat meer inzicht is en sneller gestuurd kan worden op financiële informatie.

Voor veel processen in de organisatie gebruiken we geografische informatie. De huidige inrichting van geografische informatie en de ontsluiting hiervan via specifieke software is toe aan vernieuwing. Hierbij kijken we vooral hoe we geografische informatie voor het waterschap en derden duurzaam toegankelijk

kunnen maken. Er ligt nu een formulering voor een project wat start in 2025 waarbij we een transitie inzetten naar een (deels) open source platform.

In 2021 ging het vervangingsbesluit in. Dat betekent dat we documenten die vanaf 2021 zijn gemaakt of ontvangen, enkel digitaal archiveren. Documenten die ouder zijn dan 20 jaar gaan naar een archiefdienst. Later moeten deze documenten naar een e-depot, in 2024 zijn de voorbereidingen hiervoor gestart.

Omgevingswet

De Omgevingswet is in 2024 ingegaan. Het interdisciplinaire programmateam Implementatie Omgevingswet droeg zijn activiteiten in 2024 over aan de lijnorganisatie en het programma is afgesloten met een evaluatie. Landelijk, regionaal en ook bij ons loopt de doorontwikkeling van de omgang met de Omgevingswet door. We volgen en delen ontwikkelingen en inzichten vanuit de praktijk door op ambtelijk niveau deel te nemen aan regionale overleggen (gecoördineerd door de Regionale Implementatiecoaches Omgevingswet) en diverse werkgroepen van de Unie van Waterschappen, zoals het Platform Integratie Omgevingswet en de Implementatiegroep weging waterbelang.

Zoals we al voorzagen, nam door de Omgevingswet de hoeveelheid werk voor ons toe. Vooral door participatie, planadvisering en invulling van samenwerkingsafspraken. Het aantal vergunningaanvragen steeg door de verschuiving van projectplannen naar vergunning eigen dienst onder de wet, en de uitbreiding van beleidsregels.

Door de Omgevingswet is informatie over verleende vergunningen eenvoudiger te vinden. Dit, maar ook de groei van het aantal juridische zaken, leidde in 2024 tot 36 bezwaren, een verdubbeling van het aantal bezwaren vergeleken met het gemiddelde van de afgelopen vijf jaar.

Vergunningverlening, toezicht en handhaving

Bij vergunningverlening, toezicht en handhaving moesten we leren werken met de Omgevingswet. Het kostte ook veel tijd en energie het systeem te vervangen waarin we de primaire VTH-taken administratief uitvoeren en archiveren. Dit nieuwe systeem is in het vierde kwartaal van 2024 ingevoerd met een minimaal werkbare variant en dit loopt in 2025 door. Door het nemen van maatregelen is het voor het grootste deel gelukt om tijdens de systeemovergang de dienstverlening overeind te houden. Wel waren er kort werkachterstanden en zagen we tijdelijk een overschrijding van termijnen. Het nieuwe informatiesysteem verbetert de toegankelijkheid van data.

Ook zien we dat er, vanuit de landelijke bouwopgave, energietransitie en het hoogwaterbeschermingsprogramma, in 2024 meer en grotere bouw- en infraprojecten een goede begeleiding van het vergunningen-, toezicht- en handhavingstraject wensten. Naast onze planadvieswerkzaamheden voor kleinere ruimtelijke zaken, zit de langdurige betrokkenheid van het 'team vergunningen' bij vooroverleggen op deze complexere en grotere projecten.

In 2024 voerden we extra waterkwaliteitscontroles uit. Voor de glastuinbouw waren de 90 controles gebiedsgericht en, aan de hand van verzamelde data, risicogestuurd. We stelden meerdere overtredingen vast en een bestuurlijke strafbeschikking milieu. Ook hielden we, in samenwerking met de omgevingsdienst Midden-Holland, meerdere dagen toezicht op de teeltwissel en letten daarbij specifiek op afspoeling van percolaat in het oppervlaktewater.

De 'Nota Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving' is het beleidskader. Het eind 2024 opgestelde uitvoeringsplan is bepalend voor wat we in 2025 gaan doen. We zijn dit jaar van plan om met data-analyse meer informatie-gestuurd te werken.

Gebiedsgericht werken

Door klimaatverandering en de druk op de ruimte in ons beheergebied willen we meer invloed op de ruimtelijke ordening. In 2024 hebben we de manier waarop we omgaan met ontwikkelingen van derden (gebiedsgericht werken) verder georganiseerd. We kennen het gebied, weten we wat we willen en leggen strategische keuzes voor. Dit doen we niet vanuit één afdeling, maar door de gehele organisatie heen.

We hebben in 2024 gewerkt aan het contact met medeoverheden, bijvoorbeeld door het starten van laagdrempelige watersprekuren bij kleinere gemeenten. Bij grotere gemeenten als Rotterdam en Capelle aan den IJssel werken we samen in de Alliantie Waterkracht. In 2024 zijn we ook beter gaan samenwerken met de provincie, bijvoorbeeld bij de NOVEX Zuidelijke Randstad. En bij de processen in het landelijke gebied (voorheen Nationaal Programma Landelijk Gebied) waardoor de belangen van de waterschappen beter in beeld zijn bij de provincie. Het leidt in 2025 tot herziening van het provinciale omgevingsbeleid.

Door het vaststellen van de watergebiedsvisies door het algemeen bestuur in 2024 hebben we meer grip op gesprekken met gemeenten, projectontwikkelaars en andere partijen.

De druk op de ruimte is in 2024 onverminderd hoog gebleven. Het aantal gebiedsontwikkelingen blijft stijgen en maakt dat we niet alle ontwikkelingen proactief hebben kunnen benaderen. Naast de vele bestaande gebiedsontwikkelingen, waar we de aandacht over verdelen, zijn er twee grote ontwikkelingen bijgekomen: de Oostflank in Rotterdam (stadsbrug en 30.000 woningen) en Bleizo (7.000 woningen) in Lansingerland. Gezien de woningnood verwachten we dat de druk op de ruimte ook de komende jaren hoog blijft.

Een ingewikkelde opgave die in 2024 veel personele en bestuurlijke inzet kostte, is de ontwikkeling van het nieuwe dorp Cortelande in de Zuidplaspolder. Het was de gezamenlijke

ambitie met de gemeente om hier een klimaatbestendig dorp te realiseren, maar de ontwikkelingen hebben in 2024 geleid tot het starten van een beroepszaak bij de Raad van State over het bestemmingsplan van de gemeente. Hiermee staan we vooraan

in de landelijke discussie over hoe we toekomstbestendig kunnen bouwen in het laaggelegen Nederland. De borging van het belang van 'water en bodem sturend' staat bij deze ontwikkeling onder druk.

Wat wilden we bereiken en wat hebben we ervoor gedaan?

		2024	Uitvoering
250	Ambitie: functies en grondwatersysteem in evenwicht.		
2501	Opgave: we zijn als adviseur verbonden aan de waterloketten van de inliggende gemeentes.		
M-035	In 2024 zetten we de advisering aan gemeenten, bedrijfsleven en initiatiefnemers voort. Dit doen we vanuit gebiedsgericht werken (onder andere landelijke en provinciale gebiedsafstemming en via het instrument weging waterbelang) en vanuit de VTH-taak.		In 2024 hebben de gebiedsmanagers en gebiedsadviseurs in samenwerking met de inhoudelijke experts geadviseerd op de gebiedsontwikkelingen. Het aantal plannen is in 2024 toegenomen waardoor niet alle plannen proactief benaderd zijn. Bij verschillende gemeenten is door middel van een waterspreekuur of terugkerende afspraak een doorlopende dialoog over ontwikkelingen gestart.
M-037	In 2024 brengen we de grondwaterkwantiteitgegevens vanuit VTH-taak verder op orde in samenwerking en uitwisseling met gemeenten en provincie.		Verder op orde brengen en inzicht verkrijgen is gelukt, maar geheel op orde zijn we nog niet. We zijn hierin afhankelijk van collega overheden: betreffende gegevens zijn niet altijd beschikbaar of te ontsluiten. Wordt vervolgd in 2025.
M-038	In 2024 blijven we de consequenties inzichtelijk maken van wettelijke en beleidsontwikkelingen met betrekking tot de grondwater VTH-taak en adviseren we WS over beleidsaanpassingen voor HHSK-grondwaterbeheertaak (start in 2023, onder andere vanwege bodem- en watersturend beleid en unievisie grondwater).		
300	Ambitie bewoners kennen ons werk en zijn zich bewust van het belang en de eigen rol als het gaat om voldoende en schoon water.		
3001	Doel: we ontwikkelen een communicatiestrategie en -aanpak die aansluit op onze taken en uitdagingen benoemd in het Waterbeheerprogramma.		

M-064	We hebben een communicatiemissie en -visie vastgesteld. Deze missie luidt: "De bewoners en ondernemers in ons gebied herkennen ons waterschapwerk als essentieel en ervaren dit ook als meerwaarde voor de omgeving. Zij weten dat zij ook zelf actief kunnen en moeten bijdragen." Deze missie en visie vertalen we in de tweede helft van het jaar naar een communicatieplan.		
3002	Opgave: we zetten in op het vergroten van waterbewustzijn bij inwoners door acties, campagnes en educatie. Inwoners en bedrijven worden gestimuleerd bijdragen te leveren aan schoon en voldoende water.		
M-065	In dit jubileumjaar zijn alle activiteiten gericht op het zichtbaar maken van ons werk. Daarmee willen we het waterbewustzijn stimuleren. In dit kader hebben we een nieuw educatief waterspel ontwikkeld dat we aanbieden aan alle VO-scholen in ons gebied. Daarnaast sluiten we aan bij de publiekscampagnes van de Unie.		
310	2: het waterschap staat midden in de maatschappij, beweegt mee met de veranderende omgeving en staat ten dienste van de gemeenschap.		
	- Het waterschap werkt zoveel mogelijk als één overheid en blijft zichtbaar. - Het waterschap gaat voor passende participatie.		
3100	Doel: we vergroten het omgevingsbewustzijn binnen de gehele organisatie.		
M-066	Als brug van buiten naar binnen en andersom en vanuit integrale samenwerking met alle afdelingen van HHSK dragen we proactief bij aan het versterken van omgevingsbewustzijn binnen de organisatie.		In de gebiedsteams worden alle ontwikkelingen (intern en extern) besproken. Daarnaast moedigen we gemeenten aan inbreng te leveren op onze producten.
3101	Doel: we bieden handvatten om een goed functionerend participatieproces in te richten door nieuw participatiebeleid en -verordening op te stellen.		
M-067	We hebben nieuw participatiebeleid opgesteld met een nieuwe participatieverordening. We lichten elk jaar één project uit waarbij we het participatieproces evalueren.		
3102	Opgave: we luisteren goed naar wat er in de samenleving speelt en sluiten waar nodig aan bij cruciale ontwikkelingen in ons werkgebied.		

M-068	We organiseren het interne proces van gebiedsgericht werken in 2024 dusdanig dat we duidelijker gaan kiezen bij welke ontwikkelingen we wel en niet aansluiten.		We hebben gebiedsgericht werken verder uitgerold in de organisatie. Onder ander door het vaststellen van de watergebiedsvisies en door ambtelijk gebiedsgericht te werken in gebiedsteam en de gebiedstafel.
M-041	In 2024 volgen we het Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG) en het programma Water en Bodem Sturend en organiseren ons intern om hier goed op aan te sluiten..		We hebben deze processen gevolgd en beïnvloed. Ook hebben we het college informeel bijgepraat over de verschillende ontwikkelingen en hun raakvlakken met onze taakvelden.
330	Ambitie nieuwe technieken benutten en geeft de digitale overheid volwaardig mee vorm.		
3301	Opgave: we bewaken de kwaliteit van data en informatieproducten, slaan deze veilig op en verwerken deze op de juiste manier. Daarbij voldoen we aan (wettelijke) eisen en richtlijnen.		
M-069	We stellen, in samenwerking met Rijnland, een moreel beraad in dat adviseert over nieuwe digitaliseringsvraagstukken.		
3302	Opgave: we stellen belangrijke data en informatieproducten beschikbaar aan derden.		
M-070	We publiceren een HHSK-algoritmeregister op internet.		Dit is niet van toepassing, er wordt niet gewerkt met algoritmes.
M-071	We ontwikkelen de mogelijkheid om openbare data te ontsluiten via ons dataplatform.		
3303	Opgave: onze informatie- en archiefbeheersystemen zijn optimaal ingericht, voldoen aan (wettelijke) eisen voor opslag en ontsluiting en aan eisen en wensen voor gebruiksvriendelijkheid.		
M-072	We werken aan de aansluiting op het e-depot.		
M-073	We starten een project om metadatering van onze ongestructureerde data (documenten) op orde te krijgen binnen onze archieftaak.		
3304	Opgave: we betrekken meer data in onze bedrijfsvoering zodat we beter en sneller beslissingen kunnen nemen.		

M-074	We voeren vanuit het programma Digitale Transformatie verschillende inspanningen uit die leiden tot het betrekken van data in processen en beleid.		
M-075	We faciliteren de organisatie in opleidingen in de applicatie PowerBI om zo datavraagstukken op te kunnen lossen binnen een team en afdeling.		
3305	Opgave: we werken samen met andere hoogheemraadschappen en (overheids)organisaties om te profiteren van elkaars resultaten en om onze vernieuwingskracht te vergroten.		
M-076	We maken participeren in het programma digitale transformatie van Hwh en leren zo van de ervaringen van andere waterschappen.		
440	Onze taken: regels en toezicht		
4400	Doel: het hoogheemraadschap is bereikbaar, servicegericht en duidelijk en daarmee een dienstbare, betrouwbare overheid.		
M-079	We begeleiden de implementatie van nieuwe VTH- en zaaksystemen zorgvuldig en zodanig dat bereikbaarheid en dienstverlening gewaarborgd blijft en verbeterd wordt waar mogelijk.		Ondanks zo zorgvuldig mogelijke inzet met beschikbare capaciteit, heeft dienstverlening en bereikbaarheid helaas onder druk gestaan na overgang van nieuwe systeem.
M-080	We evalueren periodiek de bereikbaarheid, servicegerichtheid en duidelijkheid van onze dienst/dienstverlening bij externe overheden, bedrijven en particulieren, signaleren knelpunten en sturen actief bij waar nodig.		Evaluatie heeft in 2024 niet periodiek plaatsgevonden als gevolg van capaciteitsknel in de uitvoering.
4401	Doel: het hoogheemraadschap waarborgt de continuïteit van dienstverlening na de inwerkingtreding van de omgevingswet.		

Wat heeft het gekost?

Bedragen x € 1.000

Programma 5 Omgeving & Organisatie	PB2024	Begroting na wijziging 2024	Realisatie	Restant vergeleken met de begroting na wijziging	V/N	Restant %	JR2023
Totaal	19.157	19.749	19.231	518	V	3%	16.025

Afrondingsverschillen zijn mogelijk.

Financiële toelichting

Programma 5 heeft € 518.000 minder uitgegeven dan de bijgestelde begroting (voordeel). De doorberekende personele lasten zijn € 450.000 hoger dan begroot (nadeel). Dit komt voornamelijk door urenverschuivingen tussen de programma's. De kapitaallasten zijn € 57.000 hoger dan begroot (nadeel). De doorberekende indirecte kosten vanuit de ondersteunende producten zijn € 544.000 lager dan begroot (voordeel). De directe kosten (out-of-pocketbudgetten) zijn € 482.000 lager dan begroot (voordeel). De belangrijkste afwijkingen op de out-of-pocketbudgetten lichten we hieronder toe.

Bestuur € 548.000 (nadeel)

Het nadeel komt vooral door een dotatie aan de pensioenvoorziening (€ 548.000). Uit de actuariële berekeningen van pensioenuitvoerder ProAmbt blijkt dat het saldo van de pensioenvoorziening voor oud-bestuurders onvoldoende is. De verhoging van de (berekende) pensioenvoorziening is daarmee doorgevoerd.

Eigendommenbeheer € 440.000 (voordeel)

Het voordeel binnen het eigendommenbeheer heeft te maken met hoger uitgevallen opbrengsten bij de erfpacht, de verkoop en de verhuur van eigendommen (€ 182.000). Dit is inclusief de erfpachtopbrengsten over 2023 en 2024 (€ 102.000) van ongeveer 130 erfpachtcontracten die onder de Algemene Erfpachtvoorwaarden 1993 zijn aangegaan en zijn herberekend. Ook zijn er minder kosten voor onderhoud en overige diensten van derden gerealiseerd (€ 297.000) en is er een nadelig resultaat door de onroerendezaakbelasting (€ 39.000).

Bijdragen aan derden € 397.000 (voordeel)

Dit voordeel gaat over de bijdrage aan de Regionale Belasting Groep (RBG). Het voordeel heeft enerzijds (€ 206.000) te maken met het positief resultaat uit 2023, dat na resultaatbestemming van de RBG aan ons is overgemaakt in 2024. Anderzijds heeft de RBG de efficiëntieslagen gerealiseerd waardoor de kosten in 2024 lager zijn dan begroot (€ 191.000).

*Vergunningen, toezicht en handhaving en eigen plannen
€ 164.000 (voordeel)*

De legesopbrengsten zijn een inschatting en worden doorgaans conservatief begroot o.a. vanwege de onzekerheid van vergunningaanvragen van grote projecten en ontwikkelingen. De verwachting halverwege het jaar was onveranderd en dat we rond de € 200.000 zouden uitkomen. De totale legesopbrengsten bedroegen in 2024 € 228.000. Echter, heeft er een correctie plaatsgevonden in het begin van het jaar. Deze correctie bedroeg € 63.000 en had te maken met een abusievelijk in 2023 dubbel gefactureerde opbrengst. Inclusief deze correctie vallen de legesopbrengsten in 2024 € 43.000 lager uit ten opzichte van de begroting. De kosten voor beleidsproducten en juridische onderzoeken van de afdeling Publiekszaken zijn € 75.000 lager uitgevallen dan begroot. Daarnaast heeft de arbeidsmarktkrapte ervoor gezorgd dat functies op dit punt later ingevuld zijn en waardoor onderzoeken niet in 2024 zijn opgestart.

*Calamiteitenplannen en externe communicatie € 82.000
(voordeel)*

Binnen het budget voor calamiteitenplannen is € 55.000 minder uitgegeven dan oorspronkelijk begroot. Deze uitgaven zijn gericht op opleidingen, trainingen en oefeningen om voorbereid te zijn op diverse calamiteiten. In 2024 zijn minder externe kosten gemaakt, omdat gebruik is gemaakt van interne oefeningen. Voor externe communicatie is € 27.000 minder uitgegeven dan begroot.

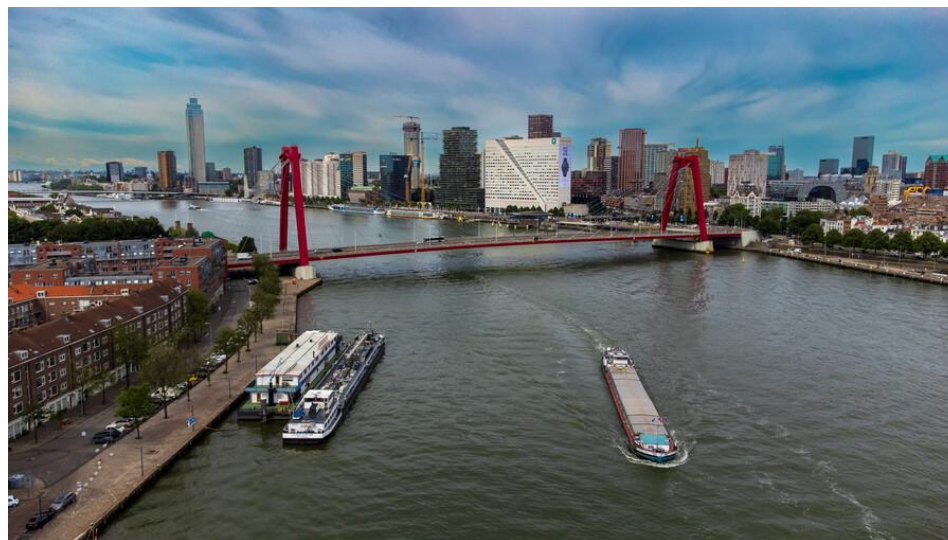
Overig € 55.000 (nadeel)

Project Klei in Veen

In 2024 kende de provincie Zuid-Holland een subsidie toe van € 1.000.000 voor de logistieke pilot Klei in Veen. De bedragen

begroten we aan de kosten- en de opbrengstenkant. Halverwege het jaar was de verwachting dat we voor € 192.000 aan werkzaamheden konden doen. Maar omdat de beschikking van de provincie te laat binnenkwam, zijn de werkzaamheden later gestart.

Het project is momenteel in volle gang en heeft over 2024 een realisatie van € 82.000. Voor het jaar 2024 is ook een opbrengst ontvangen voor dit bedrag. Omdat de kosten gedekt zijn en het project aan de kosten- en opbrengstenkant begroot en gerealiseerd wordt, heeft dit geen impact op de exploitatie van het hoogheemraadschap. De provincie zal, naarmate de fases vorderen, het geld overmaken voor de voortgang van het project.

4.1.6 Ondersteunende producten

Bedragen x € 1.000

Ondersteunende producten	PB2024	Begroting na wijziging 2024	Realisatie *	Restant vergeleken met de begroting na wijziging	V/N	Restant %	JR2023
Totaal	26.657	28.635	26.384	2.251	V	8%	23.798

Afrondingsverschillen zijn mogelijk.

* Het minteken bij realisatie staat voor inkomsten.

Financiële toelichting

Binnen de ondersteunende producten zien we een onderschrijding van € 2.251.000 (voordeel). De doorberekende personele lasten zijn € 1.042.000 lager dan begroot (voordeel). Dit heeft te maken met een omissie gedurende de bestuursrapportage, waarbij per abuis de doorbelasting van personele lasten vanuit programma's te hoog was bij de ondersteunende producten. De kapitaallasten zijn € 15.000 lager dan begroot (voordeel). De directe kosten (out-of-pocketbudgetten) zijn € 1.193.000 lager dan begroot (voordeel).

De belangrijkste afwijkingen op de out-of-pocketbudgetten worden hieronder toegelicht.

Dienstauto's en -fietsen € 184.000 (voordeel)

In 2024 werd een voordeel behaald doordat niet alle dienstauto's zijn vervangen en er meer gebruik is gemaakt van shortleasecontracten. De vernieuwde auto's vallen in een lagere prijscategorie. Bovendien is de brandstofprijs gedaald, wat heeft bijgedragen aan het voordeel.

Er is gekozen om de dienstauto's die in 2023 vervangen moesten worden te vervangen voor elektrische auto's. De levering van

elektrische auto's gebeurt in fasen en is nog niet geheel gerealiseerd in 2024. Het budget is niet benut volgens initieel plan. Wanneer in de loop van 2025 de jaarlijkse totale kosten voor het geheel vervangen wagenpark inzichtelijk is zal het budget hierop aangepast worden.

Huisvesting € 312.000 (voordeel)

De onderschrijding is grotendeels te wijten aan het resultaat van de oorspronkelijk verwachte stijging van de energiekosten, welke zich vertaalden in een verhoogd budget van € 130.000 voor elektriciteit en stadsverwarming, gedurende de bestuursrapportage. De uiteindelijke werkelijke kosten zijn € 180.000 lager uitgevallen. Overige voordelen binnen het beleidsproduct huisvesting omvat € 132.000.

Algemeen bestuurlijk en juridische ondersteuning en Interne faciliteiten € 205.000 (voordeel)

Er is een onderschrijding van € 105.000 op kosten voor diensten derden bij documentaire informatievoorziening. De kosten voor (externe) juridische diensten zijn € 22.000 lager dan begroot. Voor de catering en kantoorbeheer zijn de kosten respectievelijk € 31.000 en € 46.000 lager dan begroot.

Concern control en financieel beleid € 224.000 (voordeel)

Het voordelige resultaat is met name ingegeven door een onderschrijding voor de Financiële Eenheid, waarvan ons hoogheemraadschap de penvoerder is. De opbrengsten van deze samenwerking zijn € 114.000 hoger dan begroot. De kosten van de verzekeringen zijn € 53.000 lager dan begroot. Overige posten laten gezamenlijk een onderschrijding van € 57.000 zien.

Informatiebeleid en automatisering € 194.000 (voordeel)

De uitgaven voor informatiebeleid zijn € 194.000 lager dan begroot. Dit is veroorzaakt door € 138.000 minder kosten (voordeel) voor de samenwerking in Het Waterschapshuis, door € 111.000 minder kosten (voordeel) voor de I&A-samenwerking met het hoogheemraadschap van Rijnland en door € 55.000 hogere overige kosten (nadeel).

Overig € 74.000 (voordeel)

4.1.7 Overkoepelende thema's

Programma Klimaat en Ruimte

2024 was een warm en nat jaar. Het kende geen ijsdagen en was het warmste jaar in de metingen sinds 1901. Het landelijk neerslaggemiddelde was 986 millimeter, normaal is dat gemiddeld 795 millimeter. De gevolgen van de klimaatverandering waren daarmee meer voelbaar en zichtbaar.

Wat gebeurde er dit jaar?

Herijking programma Klimaat & Ruimte

Het programma Klimaat & Ruimte startte in 2019 en is in 2024 tegen het licht gehouden en herijkt voor de periode 2025-2027.

Gebiedsvisies vastgesteld

De watergebiedsvisies zijn vastgesteld in de Verenigde Vergadering en we hebben de richtlijn 'klimaatadaptatie' afgerond waarmee we invulling geven aan de doelen en eisen uit het Deltaplan Ruimtelijke adaptatie en de Maatlat en het Convenant Klimaatadaptief Bouwen. Deze helpen ons bij de advisering van en samenwerking met onze gebiedspartners voor de klimaatbestendige inrichting van de ruimte.

Subsidieregeling Klimaat en ruimte

Van de € 200.000 beschikbare subsidie in de regeling 'Klimaat en ruimte' is in 2024 € 153.644 besteed. Dit was het laatste jaar van deze subsidieregeling. De subsidieregeling is geëvalueerd en op grond hiervan wordt een nieuwe regeling opgesteld, waarover in 2025 besluitvorming plaatsvindt.

Modelregels voor de toekomstig gebouwde omgeving

Met de Zuid-Hollandse waterschappen (VZHW) zijn gezamenlijk modelregels ontwikkeld voor de toekomstige gebouwde omgeving.

Deltascenario's 2024

In 2024 heeft het Deltaprogramma een nieuwe set Deltascenario's laten opstellen door onder andere Deltares. Deze laten voor alle klimaatscenario's zien dat de opgaven voor

watertekort, wateroverlast en waterveiligheid groeien en er op meer plaatsen knelpunten ontstaan. Ook beperking van de watervraag, functieverandering en herinrichting zullen nodig zijn.

Programma Duurzaamheid

We streven naar duurzaamheid als volledig onderdeel van alle processen en activiteiten in onze organisatie. Het gaat hierbij met name om energie, broeikasgasemissies, circulariteit en biodiversiteit. Om onze ambities te halen, willen we al onze processen en keuzes duurzaam afwegen. Bijvoorbeeld bij ons opdrachtgeverschap en ook wanneer we zaken ontwerpen of inkopen.

In 2024 zijn nieuwe afspraken gemaakt over de regels in het programma Duurzaamheid. In dit proces is teruggeblikt en geëvalueerd, er zijn relevante ontwikkelingen bekeken en er ligt een inventarisatie van wat nodig is om onze ambities voor duurzaamheid waar te maken. Wat blijkt is dat er meerjarig extra inspanning nodig is om de verschillende bestuurlijk vastgestelde ambities en doelen op korte en lange termijn te behalen. Extra capaciteit is nodig voor het in de praktijk brengen en invoeren van onze brede doelen naar afdelingsniveau; ondersteuning en advisering bij projecten en bij inkoop en aanbesteding; het opstellen van kaders en werkinstructies; het opzetten van monitoring en het uitwerken van een strategie op circulariteit. Alleen met deze extra middelen halen we de gestelde duurzaamheidsdoelen uit het waterbeheerprogramma en voldoen we aan wet- en regelgeving, convenanten en afspraken waaraan we ons aan hebben verbonden.

Energie

We hebben aandacht voor zowel energiebesparing als het zelf opwekken van duurzame energie. Voor energieneutraliteit staan er twee ambities in het Waterbeheerplan; energieneutraal in 2025 volgens de landelijke uitgangspunten én energieneutraal in 2030 zonder de aan ons toegerekende opwek door derden (HVC). Binnen deze laatste ambitie onderzoeken we momenteel hoe we kunnen versnellen en al in 2029 energieneutraal zijn.

Opwek

In 2024 is meer hernieuwbare energie opgewekt dan in voorgaande jaren. In 2023 is ongeveer 5,8 miljoen kWh en in 2024 ongeveer 10 miljoen kWh geproduceerd. Onder hernieuwbaar verstaan we energie-opwek met zonnepanelen en warmtekrachtkoppelingen. In deze koppelingen verbranden we het op awzi Kralingseveer opgewekte biogas en zetten dit om in stroom en warmte.

Energieopwek uit zon

In 2024 zijn het zonnenveld op awzi Stolwijk en de zonnepanelen op het dak van Steunpunt Zuidbroek in gebruik genomen. In totaal is in 2024 ongeveer 2,9 miljoen kWh opgewekt met zonnepanelen vergeleken met 1,7 miljoen kWh in 2023.

Energieopwek uit slib

In 2024 is met biogas ongeveer 7,1 miljoen kWh (t.o.v. in 2023 circa 4 miljoen kWh) opgewekt. Dit komt mede omdat de slibgistingstoren op awzi Kralingseveer weer draait.

Besparing

In 2023 kregen twee awzi's de energiezuinige techniek 'bellenbeluchting'. Met in 2024 als resultaat: het energieverbruik bij de awzi's nam met bijna 50% af.

In december 2024 ondertekenden we de 'Routekaart energiebesparing 2024-2026'. Hiermee zetten we, samen met de omgevingsdiensten DCMR en de ODMH, belangrijke stappen naar duurzaamheid. Dit helpt ons om aan de energiebesparingsplicht te voldoen, maar ook om bovenwettelijke energiebesparende maatregelen (die we aanvullend op de wettelijk verplichte maatregelen nemen) uit te voeren én om onze eigen doelen te halen, zoals energieneutraal zijn.

Uit onderzoek blijkt dat we al veel maatregelen hebben genomen. Ook werken we aan extra maatregelen, zoals zonnepanelen en energiezuinige technieken. We gebruiken slimme innovaties, zoals kunstmatige intelligentie en nieuwe technieken voor slibvergisting, die processen beter en zuiniger maken.

Minder energie ingekocht

In 2024 hebben we minder energie ingekocht dan in voorgaande jaren. Dat komt door meer opwek van hernieuwbare energie (zon en biogas) en besparingen in energieverbruik (onder andere bellenbeluchting). In 2023 hebben we ongeveer 20,3 miljoen kWh ingekocht en in 2024 ongeveer 13,3 miljoen kWh. Dit is de netto inkoop: levering minus teruglevering. In de zomer wordt een deel van de opgewekte stroom teruggeleverd, omdat we meer opwekken dan verbruiken. Vanwege de beperkte opwek is dit in de winter juist andersom.

Broeikasgasemissies

In 2024 stelden we een CO₂-voetafdruk van de hele organisatie op, waarbij we per afdeling zo mogelijk de plek en de hoeveelheid uitstoot vastleggen. Gelijktijdig werkten we aan het terugdringen van de broeikasgasuitstoot via acties op onze eigen processen en in de keten van aannemers en leveranciers. Reductie van CO₂-uitstoot wegen we ook steeds vaker mee bij inkopen en aanbesteden. Zo is voor de aanbesteding van polymeer de Circular Economy-tendertool toegepast wat een lagere voetafdruk oplevert.

Schoon en Emissieloos Bouwen

De routekaart Schoon en Emissieloos Bouwen is volgens planning per 1 mei 2024 ingevoerd. We voeren de afspraken uit het convenant Schoon en Emissieloos Bouwen uit maken ze steeds meer van iedereen.

Methaangas en lachgas

De methaan- en lachgasuitstoot is een groot aandeel van onze broeikasgasemissie uit het zuiveringsproces. In 2024 zijn algemenere studies naar methaanuitstoot afgerond. Conclusie: het zo efficiënt mogelijk terugdringen van de uitstoot zit in het verbeteren van de gistingsinstallatie. Eind 2024 en in de eerste helft van 2025 willen we meer duidelijkheid over de aard van die verbeteringen. Voor lachgas is in 2024 het zogeheten 'versnellingsprogramma lachgas' gestart. Dit programma zorgt ervoor dat we reductiemaatregelen en duidelijkere inschattingen voor wat betreft emissie op nationaal niveau bekijken. Maar eerst

zijn we bezig met het uitbreiden van de meetapparatuur en deels met het invoeren van verwachte reductiemaatregelen. Deze acties zijn in 2024 gestart en lopen geheel 2025 door.

Circulariteit

Voor circulariteit ligt de nadruk op het verminderen van de milieu-impact van inkomende grondstoffen en het zo hoogwaardig mogelijk inzetten van vrijkomende grondstoffen (reststromen). Dit speelt een rol bij opdrachtgeverschap, ontwerpen, bouwen en slopen en bij beheer en onderhoud. In de eerste helft van 2024 is veel aandacht besteed aan circulair uitvragen. Het is nu onderdeel van de uitvraag, bijvoorbeeld als eis of gunningscriterium. Binnen monitoring is aandacht voor het verzamelen van data en we vragen steeds vaker om een materiaalpaspoort en milieukostenindicator gegevens. Een monitoringsinstrument is nog niet beschikbaar.

Verwaarding Reststromen

In de zoektocht naar een zo hoog mogelijke verwaarding van bermmaaisel nemen we deel aan het 'Doorbraakproject bermmaaisel' vanuit het Grondstoffen collectief Nederland. Als deelnemer van het 'Circulair Bagger Consortium' werken we aan een circulaire toepassing van (vervuilde) baggerspecie.

Biodiversiteit

Voor biodiversiteit hebben we in 2024 een belangrijke stap gezet met de vaststelling van de Nota biodiversiteit en het bijbehorende uitvoeringsprogramma. Er is direct gestart met het uitvoeren van de maatregelen. Het Kernteam biodiversiteit

draagt bij met gevraagd en ongevraagd advies en kennisvergroting en bewustwording bij collega's. Deze aanpak werkt. Bij de uitvoering van het onderhoud en de realisatie van projecten zien we vaker maatregelen voor de biodiversiteit.

Maatregelen uitvoeringsprogramma opgestart

In 2024 verschoof de blik van het Kernteam biodiversiteit van het opstellen van beleid naar het onder de aandacht brengen van de ambities en doelen en het aanzetten tot uitvoering van maatregelen. Er waren verschillende presentaties over de nota en berichtgeving via interne en externe communicatiekanalen. Een belangrijke stap is de aanstelling van een medewerker Beheer en ecologie, die ervoor zorgt dat we biodiversiteit buiten bij de uitvoering van het dagelijks onderhoud en bij de uitvoering van projecten ook daadwerkelijk aandacht geven. Dit zorgde voor een extra boost aan het ecologisch maaibeheer van waterkeringen en wegbermen en de implementatie van ecologische werkprotocollen. Daarnaast is gestart met de ontwikkeling van verschillende handvatten om biodiversiteitsmaatregelen onder de aandacht te kunnen brengen van collega's. Voorbeelden hiervan zijn informatieborden, infographics en een keuzehulp voor beheer- en inrichtingsmaatregelen. Ook is begonnen met een groenontwerp dat de biodiversiteit op awzi Kralingseveer bevordert. Tot slot zijn we toegelaten als partner van het Deltaplan biodiversiteitsherstel.

Wat wilden we bereiken en wat hebben we ervoor gedaan?

		2024	Uitvoering
120	Ambitie: behouden en verbeteren van de biodiversiteit voor een ecologisch gezond en veerkrachtig netwerk van dijken, watergangen en terreinen.		
1201	Het hoogheemraadschap stelt in afstemming met de belanghebbenden integraal biodiversiteitsbeleid en een uitvoeringsplan op voor het bevorderen van biodiversiteit.		
M-081	Na vaststellen van het beleidsplan starten met de uitvoering van het biodiversiteitsbeleid		
1202	Opgave: het hoogheemraadschap maakt biodiversiteitsherstel onderdeel van de onderhoudswerkzaamheden door eisen te stellen aan eigen onderhoud en door ecologisch onderhoud door derden te stimuleren.		
1203	Opgave: het hoogheemraadschap werkt het concept 'icoonsoorten' uit in het biodiversiteitsbeleid.		
140	Ambitie: een klimaatneutraal waterschap in 2050.		
1401	Doel: het hoogheemraadschap vermindert de uitstoot van broeikasgassen van de eigen werkzaamheden en installaties met 20%* in 2027, bovenop de al gerealiseerde 50% in 2020. (*Dit percentage wijzigt mogelijk als lachgas en methaan ook meegerekend gaan worden.)		
M-084	Broeikasgasuitstoot verder in kaart brengen en onderzoeken van de mogelijkheden om deze terug te dringen		
1402	Opgave: het hoogheemraadschap werkt aan het verminderen van broeikasgasuitstoot in de eigen sector en in de keten van aannemers en leveranciers.		
150	Ambitie: een energieneutraal waterschap in 2030.		
1501	Doel: we besparen - bij gelijkblijvende hoogheemraadschapstaken - binnen de planperiode minimaal 3.250 MWh.		
M-086	Uitvoeren maatregelen energiebesparing		
1502	Doel: we onderzoeken en vergroten de productie van hernieuwbare energie binnen de planperiode met minimaal 5.000 MWh.		
M-087	We ronden de energiestudie awzi Kralingseveer af en bereiden een keuze voor: doorgaan met biogas of opwerken tot groengas.		
1503	Doel: we gebruiken in 2025 alleen energie van hernieuwbare oorsprong.		
160	Ambitie: volledig circulair in 2050.		
1601	Doel: het hoogheemraadschap vermindert het gebruik van grondstoffen met een negatieve milieu-impact of die schaars zijn. In 2027 werken we 40% circulair, als tussenstap naar 50% circulair in 2030.		
M-089	Opstellen uitgangspunten voor circulair werken		
			Deze maatregel is nog niet opgestart, schuift door naar 2025

1602	Opgave: gedurende de planperiode werken we ernaar toe dat we vanaf 2028 vastleggen welke producten en materialen waar zijn gebruikt en houden we rekening met toekomstig hergebruik.		
1603	Opgave: we halen grondstoffen uit afvalwater en restproducten en onderzoeken hoe we steeds meer grondstoffen kunnen terugwinnen.		
231	Ambitie: een watervriendelijke groene leef- en werkomgeving die extreem weer goed kan verwerken.		
2311	Opgave: we adviseren en stimuleren de gemeenten en terreineigenaren om regenwater te gebruiken waar het valt.		
M-092	In 2024 zetten we advisering aan gemeenten voort. Onder andere wordt gezocht naar samenwerking ten behoeve van wateropslag en vergroening in ons gebied.		
2312	Doel: de subsidieregeling klimaat en ruimte voor vergroening en wateropvang gebruiken we volledig.		
M-093	In 2024 stellen we € 200.000 subsidie beschikbaar voor particulieren voor klimaatadaptieve maatregelen.		
2313	Doel: eigen objecten zijn groen en klimaatbestendig ingericht, ook als voorbeeld voor onze omgeving.		
M-094	Vergroening gemaal Schilthuis in 2024, alsmede een verkenning voor de inrichting van een groen dak.		
232	Ambitie: alle nieuw- en verbouw is water en klimaatbestendig.		
2321	Doel: het hoogheemraadschap ontwikkelt gebied specifieke watervisies gericht op een water en klimaatbestendige inrichting.		
2322	Opgave: het hoogheemraadschap adviseert aan gemeenten en andere initiatiefnemers op het gebied van ruimtelijke ordening over water en klimaatbestending bouwen en toetst ruimtelijke plannen op water- en klimaatbestendigheid.		
M-096	We gebruiken de vastgestelde watergebiedsvisies in onze advisering met partners.		
233	Ambitie: regenwater verwerken zonder negatieve gevolgen (afkoppelen).		
2331	Opgave: we informeren gemeentes over de risico's voor wateroverlast en de waterkwaliteit door afkoppelen.		

M-097	We maken een (digitale) folder met de belangrijkste informatie over afkoppelen voor doelgroep gemeenten en ontwikkelaars.		
2332 Opgave: we dragen bij aan de aanleg van zuiverende voorzieningen.			

4.2 Verplichte paragrafen

Dit hoofdstuk bevat de uitwerking van de verplichte paragrafen volgens het Waterschapsbesluit. Deze paragrafen zijn in lijn met de paragrafen opgenomen in de programmabegroting 2024. De verplichte paragrafen bestaan onder andere uit de ontwikkelingen in het begrotingsjaar.

4.2.1 Ontwikkelingen in het begrotingsjaar

De externe en interne ontwikkelingen zijn per programma beschreven in paragraaf 4.1. en in de paragraaf 4.3.

Hierop kan aangevuld worden dat ook in 2024 sprake is geweest van grote geopolitieke spanningen met impact op politiek, maatschappij en economie. Prijzen en beschikbaarheid van materiaal en personeel blijven fluctueren. En 2024 was wederom een zeer nat jaar.

4.2.2 Financiering

Ons financieringsbeleid (in het treasurystatuut) heeft als doel een officieel kader te scheppen waarbinnen de financieringsactiviteiten plaatsvinden. In de 'Wet financiering decentrale overheden' staan kaders voor een verantwoorde, verstandige en professionele inrichting van de treasuryfunctie van decentrale overheden. De belangrijkste doelstellingen: het bevorderen van een solide financiering en kredietwaardigheid van decentrale overheden, het beheersen van renterisico's en het vergroten van transparantie.

Korte rente

In 2024 daalde de rente van bijna 4% (januari) naar 2,9% (december). We zagen een tijdelijk overschot aan liquide middelen, met als resultaat een positief rentesaldo van € 790.000. In 2024 zijn er geen kortlopende leningen aangetrokken.

Lange rente

In januari 2022 stemde de Verenigde Vergadering in met het afsluiten van een langlopende lening van € 250.000.000 voor de toekomstige financieringswens. De lening is tegen een vaste rente (0,988%) afgesloten bij de NWB Bank. Het bedrag is in jaarlijkse delen beschikbaar. Het derde leningendeel (€ 35.000.000) is in januari 2024 gestort.

Bedragen x € 1.000

Financiering 2024	
Afname vaste activa (afschrijving)	-13.543
Aflossingen leningen uitgegeven geld	
Bruto investeringen	48.396
Netto investeringen	28.560
Aflossingen leningen opgenomen geld	-20.934
Mutaties reserves en voorzieningen	-7.179
Financieringsbehoefte	-13.120

Afrondingsverschillen zijn mogelijk.

Kasgeldlimiet

Op grond van de Wet fido is voor waterschappen het maximumbedrag voor het aantrekken van kort geld bepaald op 23% van het begrotingstotaal. Voor 2024 bedroeg de kasgeldlimiet € 29,5 miljoen. De Wet fido stelt als norm dat de maximale overschrijding van de kasgeldlimiet maar twee opeenvolgende kwartalen mag zijn. In 2024 is het hoogheemraadschap ruimschoots binnen de kaders van de kasgeldlimiet gebleven.

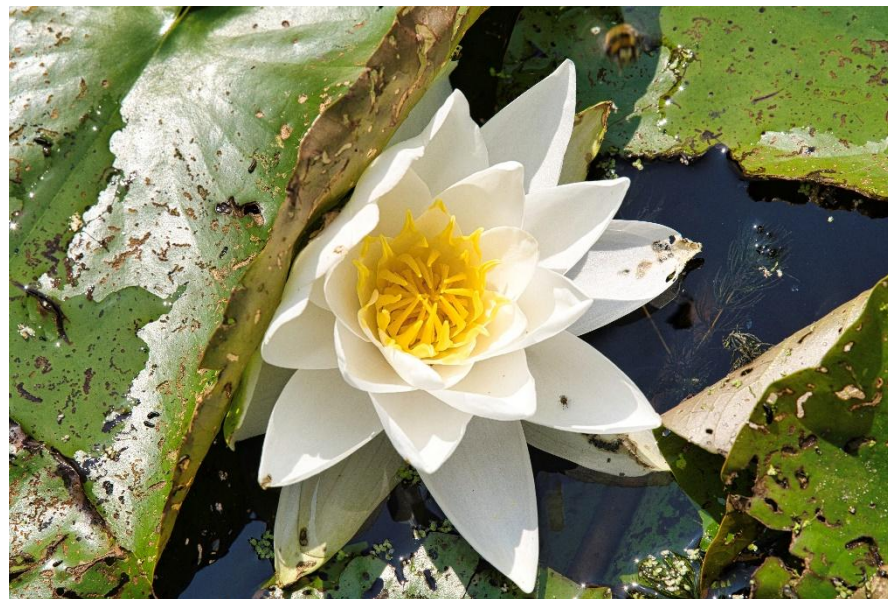
Overzicht kasgeldlimiet per kwartaal 2024

Bedragen x € 1 miljoen

Omschrijving	Q1 2024	Q2 2024	Q3 2024	Q4 2024
Toegestane kasgeldlimiet 23% begrotingstotaal	-29,5	-29,5	-29,5	-29,5
Werkelijke kortlopende financiering	8,0	4,7	-4,9	0,2
Overschrijding (+) of onderschrijding (-)	-21,5	-24,9	-34,4	-29,3

Schatkistbankieren

Sinds 2014 moeten de decentrale overheden hun overtollige (liquide) middelen in de schatkist van het Rijk aanhouden. Dit zorgt voor een drempelbedrag. Als overtollige middelen de omvang van de drempel niet overschrijden, mogen we die middelen buiten de schatkist houden. De hoogte van deze drempel bedraagt 2,0% van het begrotingstotaal € 128,4 miljoen. Voor het hoogheemraadschap is het drempelbedrag in 2024 vastgesteld op € 2.567.000. In 2024 is het drempelbedrag niet overschreden.

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren

Bedragen x € 1.000

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren					
Verslagjaar 2024					
(1)	Drempelbedrag	2.567			
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(2)	Kwartaalcijfers op dagbasis buiten de schatkist van het Rijk aangehouden middelen.	1.876	1.884	1.254	977
(3a) = (1) > (2)	Ruimte onder het drempelbedrag.	691	684	1.313	1.591
(3b) = (2) > (1)	Overschrijding van het drempelbedrag.	-	-	-	-
(4a)	Begrotingstotaal verslagjaar.	128.369			
(4b)	Het deel van het begrotingstotaal dat kleiner of gelijk is aan € 500 miljoen.	128.369			
(4c)	Het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat.	-			
(1) = (4b)*0,02 + (4c)*0,002 met een minimum van € 1 miljoen als het begrotingstotaal kleiner of gelijk is aan € 500 miljoen. En als het begrotingstotaal groter is dan € 500 miljoen, dan is het drempelbedrag gelijk aan € 10 miljoen, vermeerderd met 0,2% van het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat.		Drempelbedrag	2.567		

Afrondingsverschillen zijn mogelijk.

Renterisiconorm

De renterisiconorm beoogt een zodanige opbouw van de leningenportefeuille, dat het risico uit hoofde van renteaanpassing en herfinanciering van leningen beperkt blijft. De jaarlijkse verplichte aflossingen en renteherzieningen mogen niet meer bedragen dan 30% van het begrotingstotaal bij aanvang van het betreffende jaar. De renterisiconorm bedroeg in 2024 € 38,5 miljoen. Met de aflossing van € 14,1 miljoen aan bestaande leningen in 2024 is het hoogheemraadschap binnen deze norm gebleven.

	2023	2024
Begrotingstotaal	118.292	128.369
Renterisiconorm (30%)	35.488	38.511
Aflossingen geldleningen	13.342	14.066
Ruimte onder de renterisiconorm	22.146	24.445

Rentegevoeligheidsanalyse

De leningenportefeuille van het hoogheemraadschap is zeer ongevoelig voor de renteontwikkelingen. De afgesloten lening

overeenkomsten zijn rentevast en worden gedurende de looptijd geheel afgelost. Een renteherziening tussentijds vindt niet plaats.

Renteomslag

De rentekosten rekenen we toe aan de beleidsproducten. Deze toerekening vindt plaats via de renteomslag. Het renteomslag-percentage (rekenrente) bepalen we door de begrote rentekosten te delen door de begrote boekwaarde van de vaste activa per 1 januari van het betreffende jaar. Het gehanteerde renteomslag-percentage over 2024 bedraagt 1,31%.

Netto schuldquote

De netto schuldquote is een indicator voor de schuldpositie. Het bestaat uit de hoogte van de schuld in verhouding tot de jaarlijkse belastingopbrengsten. De netto schuld mag volgens onze eigen kaderstelling niet hoger worden dan 2,8 keer de jaarlijkse belastingopbrengsten. Met een netto schuldquote van 1,56 is het hoogheemraadschap hierbinnen gebleven.

Kengetallen	2024	2023
Solvabiliteit	9%	7%
(Eigen vermogen in percentage van het totaal vermogen)		
Netto schuldquote	1,56	1,71
(Netto schuld vergeleken met de totale belastingopbrengsten)		

4.2.3 Risicomanagement

Hier vindt u onderwerpen waarvan de financiële omvang nog onzeker is. Deze risico's kunnen invloed hebben op het jaarresultaat van toekomstige begrotingsjaren. Uitgangspunt is

het risicobeeld uit de programmabegroting 2025, dat in november 2024 aan de Verenigde Vergadering is voorgelegd. Enkele bedragen zijn aangepast op basis van nieuwe inzichten.

Tabel operationele risico's jaarrekening 2024

Programma	Operationeel risico	Kans	Impact in €	Aard
1	Fluctuaties bijdragen hoogwaterbeschermingsprogramma.	Realistisch	500.000	Structureel
3	Fluctuatie kosten grensoverschrijdend afvalwater.	Kans op over- of onderschrijding budget	300.000	Structureel
3	Afwijking effectiviteit slibverwerking van prognose.	Maximaal	500.000	Structureel
3	Risico op meer energieverbruik dan de prognose door uitval installatieonderdeel of vertraging energiebesparende of energieopwekkende projecten.	Maximaal	400.000	Structureel
3	Meerkosten afvalwaterzuivering bij extreem nat jaar (>1150 mm).	Maximaal	500.000	Structureel
4	Verwijderen teerhoudend asfalt.	Maximaal	300.000	Structureel
1-4	Financiële schade door incidenten en calamiteiten.	Maximaal	1.000.000	Structureel
OP	Jaarlijkse bijstelling collectieve arbeidsovereenkomst.	Minimaal	350.000	Structureel
OP	Afronding juridische procedures.	Maximaal	1.600.000	Incidenteel
5	Tegenvallers implementatie Zaaksysteem.	Maximaal	250.000	Incidenteel
		Totaal	5.700.000	

Wijzigingen vergeleken met het vorige risicobeeld

In programma 2 verviel het risico 'Peilscheiding Zuidplaspolder Zuidoost'. Het project is in voorbereiding in het verzamelkrediet 'renovatie Kunstwerken'; we vragen een uitvoeringskrediet aan.

Het risico 'Fluctuatie kosten grensoverschrijdend afvalwater' is aangepast in 'kans op onder- of overschrijding budget'. In 2024 zien we een onderschrijding van ongeveer € 900.000 (ongeveer 5% van het budget). Voor 'grensoverschrijdend afvalwater' (goa) kunnen de verwachte uitgaven door meerdere oorzaken afwijken van de daadwerkelijke uitgaven. Bijvoorbeeld door het aantal ve's (q) of de prijs (p). Dit laatste geldt alleen voor goa Harnaschpolder en nauwelijks voor Rivierenland en Rijnland. Voor Waterschap Hollandse Delta is, op basis van de huidige overeenkomst, de prijs exact bekend.

Het risico 'Effect vertraging energiebesparende maatregelen en vertraging maatregelen voor energie-opwek biogas/elektriciteit op uitgangspunten begroting' is aangepast. Het is nu: 'Risico op meer energieverbruik dan de prognose door uitval installatieonderdeel of vertraging energiebesparende of energieopwekkende projecten'. De impact is bijgesteld naar € 400.000. De inkoop van energie neemt door energiebesparing en de eigen energie-opwek af. Ook gingen de prijzen van elektriciteit omlaag en is er geen verwachting dat die de komende jaren fors zullen stijgen. Momenteel zijn er geen grote projecten met effect op het energieverbruik die kunnen vertragen. Dat geldt eigenlijk alleen voor de oplevering van Themista, maar het energie-effect is daar in 2025 maar voor 50% meegeteld.

Het risico 'kans op Meerkosten afvalwaterzuivering bij een extreem nat jaar (>1150 mm)' is naar beneden bijgesteld.

De kans op bepaalde hoeveelheden neerslag is statistisch gezien goed vast te stellen en die informatie kunnen we gebruiken om de kans en invloed van het risico te bepalen. Mede door de lagere prijzen voor elektriciteit en het lagere energieverbruik door installatieonderdelen is de maximale impact bijgesteld naar € 500.000. De mogelijke omvang van financiële tegenvallers, bij

de afronding van juridische procedures, is bijgesteld op basis van nu lopende procedures. we gaan in het inschatten van de financiële effecten uit van de meest ongunstige uitkomst in de juridische procedure.

D&H: Systematiek tabel operationele risico's

In de tabel staan de operationele risico's, oftewel de mogelijke gebeurtenissen in de uitvoering van onze taak of de bedrijfsvoering met een onacceptabel effect op de bedrijfs- en organisatiewaarden. In de tabel ziet u een inschatting van de financiële invloed, zodra het risico zich voordoet. Het gaat om het mogelijke financiële effect na toepassing van beheersmaatregelen. Voor het opstellen van de tabel 'operationele risico's' gebruiken we een afwegingskader. We nemen dus alleen risico's in de tabel op met een mogelijke netto-invloed van meer dan € 250.000.

In de tabel staat ook hoe het effect is ingeschat. We gebruiken de term 'realistisch' bij voldoende historische data over het specifieke risico om een realistische inschatting te maken van de mogelijke financiële impact. Hoe meer beschikbare data, hoe kleiner de onzekerheidsmarge. Wanneer deze data niet beschikbaar zijn en de onzekerheidsmarge groot, gaan we voorzichtig uit van een inschatting van de maximale financiële invloed. Dit geven we in de tabel aan als 'maximaal'. In de tabel ziet u ook of het om een structureel of incidenteel risico gaat.

Afwegingskader tabel operationele risico's/weerstandsvermogen (WV)

Kans/impact	Klein	Gemiddeld
< € 250.000	Accepteren	Accepteren
€ 250.000 - € 500.000	Tabel/WV	Keuze bestuur
> € 500.000	Tabel/WV	Tabel/WV

Weerstandsvermogen

De ratio weerstandsvermogen berekent onze buffers om onverwachte financiële tegenvallers (risico's) op te vangen.

De benodigde reksom daarvoor is: beschikbare weerstandscapaciteit (de reserves) delen door benodigde weerstandscapaciteit.

De benodigde weerstandscapaciteit bepalen we door de financiële impact van actuele risico's te berekenen (zie [paragraaf risicomanagement](#)).

$$\text{Ratio weerstandsvermogen} = \frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}}$$

$$\text{Ratio weerstandsvermogen} = \frac{17.676}{5.700} = 3,10$$

We gebruiken een minimum ratio van 1,4 voor de ratio weerstandsvermogen.

Waarderingstabel weerstandsvermogen

Waardering	Ratio weerstandsvermogen	Betekenis
A	> 2	Uitstekend
B	1,4 – 2	Ruim voldoende
C	1 - 1,4	Voldoende
D	0,8 – 1	Matig
E	0,6 - 0,8	Onvoldoende
F	< 0,6	Ruim onvoldoende

Bron: nota Risicomanagement, weerstandsvermogen, reserves en voorzieningen.

De beschikbare weerstandscapaciteit bestaat uit de algemene reserve en de bestemmingsreserves. Deze reserves kunnen we gebruiken voor het opvangen van risico's. Dit geldt voor de algemene reserve, de tariefegalisatiereserves en de overige bestemmingsreserves.

Eigen vermogen	
Algemene reserves	€ 3.000.000
Bestemmingsreserves tariefegalisatie	€ 8.442.993
Overige bestemmingsreserves	€ 6.232.639
Nog te bestemmen resultaat	€ 7.868.854
Totaal	€ 25.544.485

4.2.4 Waterschapsbelastingen en overig

Bedragen x € 1.000

	PB2024	Begroting na wijziging 2024	Realisatie 2024 *	Verschil begroot - realisatie	Jaarrekening 2023	Verschil 2024-2023
Watersysteemheffing						
Belastingopbrengsten	-66.794	-69.994	-71.989	1.994	-62.987	-9.001
Kwijtschelding	2.982	2.982	2.458	524	2.033	425
Oninbaar	667	667	201	466	72	129
Subtotaal Watersysteemheffing	-63.146	-66.346	-69.330	2.985	-60.883	-8.447
Zuiveringsheffing						
Belastingopbrengsten	-58.783	-59.083	-59.983	900	-53.668	-6.316
Kwijtschelding						
Oninbaar	899	899	1.157	-258	556	601
Subtotaal Zuiveringsheffing	-57.884	-58.184	-58.826	642	-53.111	-5.715
Wegenheffing						
Belastingopbrengsten	-5.741	-5.741	-5.619	-122	-5.172	-446
Kwijtschelding	68	68	81	-13	51	30
Oninbaar	18	18	4	14	2	2
Subtotaal Wegenheffing	-5.655	-5.655	-5.534	-120	-5.119	-415
Dividenden en overige algemene opbrengsten	-400	-1.520	-1.913	393	-1.104	-809
Totaal	-127.084	-131.704	-135.603	3.899	-120.218	-15.385

Afrondingsverschillen zijn mogelijk.

* Negatieve bedragen in de kolom 'begroting' en 'realisatie' duiden belastinginkomsten aan. Positieve bedragen geven een vermindering weer op de belastinginkomsten.

Belastingopbrengsten

De Regionale Belasting Groep (RBG) is verantwoordelijk voor het heffen en innen van de waterschapsbelastingen. Dit doen zij in opdracht van het hoogheemraadschap.

In vergelijking met 2023 nam de totale netto belastingopbrengst in 2024, door de met de Programmabegroting 2024 doorgevoerde tariefstijgingen, met € 15,4 miljoen toe. Dit is een toename van 12,8% vergeleken met 2023.

De totale netto belastingopbrengst in 2024 is € 3,9 miljoen (3%) hoger dan de bijgestelde begroting.

Watersysteemheffing

De netto belastingopbrengst van de watersysteemheffing is € 69,3 miljoen. Dit is € 3 miljoen hoger dan begroot. De bruto belastingopbrengsten zijn hoger dan begroot (€ 2 miljoen) door de gestegen WOZ-waarden. Het begrote bedrag aan kwijtscheldingen en oninbaar is ruim lager uitgevallen (€ 1 miljoen).

Zuiveringsheffing

De netto belastingopbrengst van de zuiveringsheffing is € 58,8 miljoen. Dit is € 0,6 miljoen meer dan begroot. Deze

meeropbrengst is voornamelijk toe te wijzen aan de vrijval van de in 2023 opgenomen terug te betalen post. Deze bleek te ruim ingeschat bij de RBG.

Wegenheffing

De netto belastingopbrengst van de wegenheffing is € 5,5 miljoen, € 120.000 (2%) lager dan begroot.

Kwijtschelding en oninbaar

Bij alle heffingen is kwijtschelding en oninbaar lager uitgevallen dan opgenomen in de bijgestelde begroting.

Dividend en overige algemene opbrengsten

In 2024 is een dividenduitkering van de Nederlandse Waterschapsbank (NWB) ontvangen van € 1.069.000. Deze dividenduitkering heeft betrekking op het jaarresultaat van 2023 van de NWB.

Het hoogheemraadschap heeft momenteel een ruime liquiditeitspositie. Dit bij de schatkist gestalde bedrag leverde in 2024 een rente op van € 840.000, € 440.000 meer dan begroot.

4.2.5 Incidentele baten en lasten

Een baat of last is incidenteel wanneer dit eenmalig in drie begrotingsjaren is voorgekomen. De incidentele baten en lasten beïnvloeden het uiteindelijke structurele resultaat. Incidentele baten en lasten zijn relevant voor de beoordeling van de financiële positie. Ook kan het beeld van de reguliere, structurele baten en lasten vertekenen. Hierdoor brengen we de incidentele baten en lasten en het structurele jaarrekeningresultaat in beeld.

Onderstaande tabel toont de hoogte van de incidentele baten en lasten. En ook wat het structurele resultaat is wanneer je deze

buiten beschouwing laat. Op de volgende pagina staat een specificatie van de incidentele baten en lasten en een beknopte toelichting.

Toelichting

Wanneer we de incidentele baten en lasten niet meerekenen, komt het structurele jaarrekeningresultaat € 6,1 miljoen positief uit. Op de volgende pagina staat de specificatie van de incidentele baten en lasten

(+ = negatief resultaat, - = positief resultaat)

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Begroting na wijziging	Jaarrekening
Lasten	132.447	127.734
Baten	-131.704	-135.603
Saldo baten en lasten	743	-7.869
Onttrekking overige bestemmingsreserves		
Storting overige bestemmingsreserves	-884	
Onttrekking tariefegalisatiereserves en algemene reserves		-945
Storting tariefegalisatiereserves en algemene reserves	141	8.814
Voorgesteld saldo reservemutaties	-743	7.869
Voorstel jaarrekeningresultaat na resultaatbestemming	0	0
Incidentele lasten	3.582	9.489
Incidentele baten	-5.996	-3.389
Saldo incidentele baten en lasten	-2.414	6.100
Voorgesteld structureel jaarrekeningresultaat	2.414	-6.100

Afrondingsverschillen zijn mogelijk.

Specificatie incidentele baten en lasten

Bedragen x € 1.000

Programma	Onderwerpen	Begroot		Jaarrekening	
		incidentele lasten	incidentele baten	incidentele lasten	incidentele baten
DS	Meer dividend en rente ontvangen				-393
P2	Subsidie klimaat & ruimte	350		174	
P2	Afkoopsom onderhoud kunstwerken project RWS A16		-2.275		-1.585
P3	Slibverwerking	350			
P4	Levensduur-verlengend onderhoud Ijsseldijk	155		411	
P4	Verkoop machines				-41
P5	Compensatie Woo		-42		-42
P5	Implementatie VTH-/zaaksysteem	90		90	
P5	Verkoop perceel		-300		-383
	Algemene reserve				
	Bodemreserve Zuiveringsbeheer			2.000	
	Tariefegalisatiereserves				
	Watersysteemheffing		-2.250	3.664	
	Zuiveringsheffing	2.637		3.150	
	Wegenheffing		-1.129		-945
Totaal		3.582	-5.996	9.489	-3.389

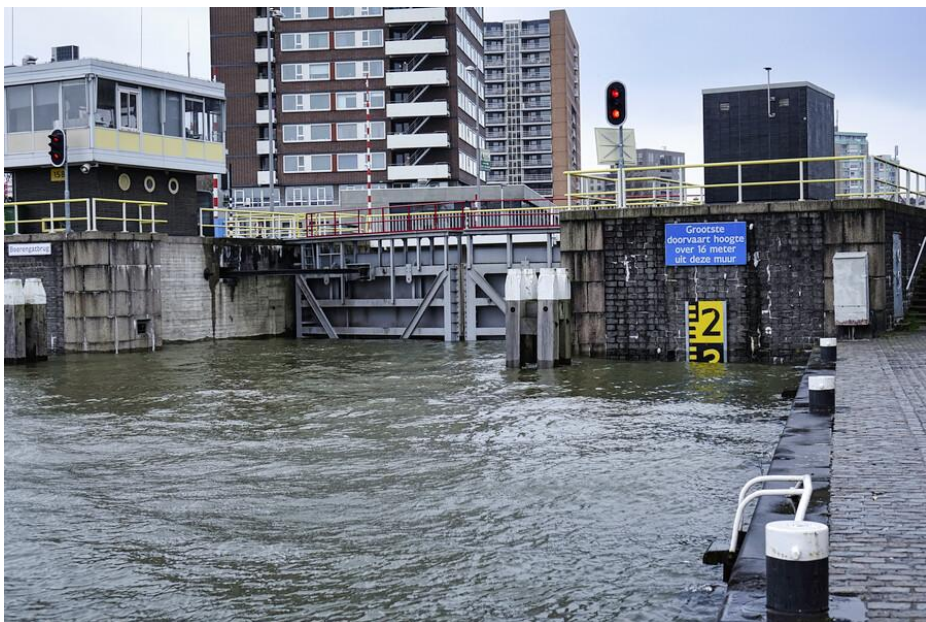
Afrondingsverschillen zijn mogelijk.

Bovenstaande tabel toont de incidentele baten en lasten. In de programmabegroting 2024 staan verschillende posten die bij nader inzien geen incidentele baten en lasten zijn. Vandaar dat deze posten niet terugkomen in de kolom van de jaarrekening. Het gaat vooral om schommelingen in structurele budgetten. De incidentele baat voor de verkoop van machines en een perceel is een incidentele baat, omdat dit niet tot de vaste taakuitvoering

van het hoogheemraadschap behoort. De was geen begrote incidentele last van € 350.000, omdat beide slibgistingstorens in 2024 volledig in bedrijf zijn geweest.

De onttrekking uit de reserve afkoopsommen erfpacht zien wij als een structurele baat. Omdat het een structurele dekking is vanuit afkoopsommen erfpacht. Dit zijn eigenlijk vooruit-

ontvangen opbrengsten die we ook als vooruit-ontvangst op de balans zouden kunnen zetten. De BBV-notitie erfpacht maakt echter een uitzondering dat we hiervoor ook een bestemmingsreserve mogen vormen. De bestemming van de reserve kunnen we echter niet wijzigen.

4.2.6 Verbonden partijen

De organisatie werkt structureel en geformaliseerd samen met derde partijen, de zogenoemde verbonden partijen, om publieke taken of bedrijfsvoering efficiënter en effectiever uit te voeren. Deze samenwerkingen hebben een inhoudelijk, financieel en bestuurlijk belang. In 2018 werd de nota 'Verbonden partijen' vastgesteld, de nota die een kader biedt voor het aangaan, besturen en evalueren van deze samenwerkingen. De financiële gegevens en risico's zijn opgenomen in een bijlage bij de begroting, terwijl het overzicht en een korte toelichting op de verbonden partijen in de begroting zelf worden gegeven.

1. Nederlandse Waterschapsbank N.V. (NWB Bank)

De NWB Bank is een vooraanstaande financiële dienstverlener voor de publieke sector. Voor waterschappen, gemeenten, provincies, instellingen voor volkshuisvesting, gezondheidszorg, onderwijs en activiteiten voor verduurzaming van Nederland en de energietransitie, geeft de bank korte en langlopende kredieten en zekerheid tegen de laagste kosten. De NWB financiert zijn activiteiten op de internationale geld- en kapitaalmarkten op basis van haar vermogenspositie en de hoogste "triple-A rating" van Moody's en "AA+ rating" van Standard & Poor's.

2. Gemeenschappelijke regeling Het Waterschapshuis (HWH)

Het Waterschapshuis bevordert de ICT-samenwerking tussen de waterschappen. Onder begeleiding van Het Waterschapshuis spannen de waterschappen zich in om de kwaliteit van de digitale dienstverlening te verbeteren en voordeel te behalen door het samenwerken aan de digitale transformatie.

Bijvoorbeeld door aanschaf en het contractbeheer van gezamenlijke informatievoorzieningen en data.

3. Gemeenschappelijke regeling Regionale Belasting Groep

De Regionale Belasting Groep heft en int belastingen voor ons, het hoogheemraadschap van Delfland, en de gemeenten Delft, Vlaardingen en Schiedam.

4. Gemeenschappelijke Regeling Slibverwerking 2009 (GR Slib)

Deze gemeenschappelijke regeling behartigt en coördineert de belangen van de deelnemende waterschappen die gaan over de bewerking en verwerking van slib en residuen en de gezamenlijke ontwikkelingen in de afvalketen. De kerntaak van deze regeling is het gezamenlijk behartigen van het aandeelhouderschap in de N.V. HVC en het afstemmen van de activiteiten die met of door N.V. HVC voor de acht in de regeling deelnemende waterschappen worden uitgevoerd. De GR oefent daartoe een actief aandeelhouderschap uit om namens de deelnemende waterschappen een nauwe betrokkenheid bij ontwikkelingen en innovatie in afval- en slibverwerking te borgen.

5. Gemeenschappelijke regeling AQUON 2024

AQUON is de partner voor water-gerelateerd onderzoek en advies. Voor de onderliggende activiteiten werken de negen waterschappen en hoogheemraadschappen in Midden- en Zuid-Nederland samen. De gemeenschappelijke regeling AQUON wil binnen de laboratoriumactiviteiten komen tot kennisdeling en -ontwikkeling, vergroting van de efficiency, vermindering van de kwetsbaarheid, benutting van de mogelijkheden tot voortdurende kwaliteitsborging en kwaliteitsverbetering en versterking van de innovatiekracht. De negen waterschappen zijn eigenaar van deze regeling.

6. Vereniging Unie van Waterschappen

De 'Unie van Waterschappen' is een vereniging van alle 21 waterschappen, bevordert de onderlinge samenwerking en afstemming en treedt namens de waterschappen op als vertegenwoordiger naar het parlement, de Rijksoverheid en andere overheid-gerelateerde organisaties, zoals de Vereniging van Nederlandse Gemeenten en het Interprovinciaal Overleg en internationaal.

Voor uitgebreidere informatie zie bijlage 4.

4.2.7 Onttrekkingen aan overige bestemmingsreserves en voorzieningen

Hiervoor verwijzen wij naar de [paragraaf 5.3.2 toelichting op de balans, onderdeel reserves en voorzieningen](#).

In de paragraaf over de onttrekkingen aan overige bestemmingsreserves en voorzieningen gaan we in op de bedragen die we rechtstreeks uit voorzieningen onttrekken en ook op het beroep dat we op de overige bestemmingsreserves, bedoeld in artikel 4.52, eerste lid, onderdeel c, doen.

4.3 Bedrijfsvoering en sociaal jaarverslag

4.3.1 Sociaal jaarverslag

Ons personeel is de basis van ons succes. Zonder goed functionerende medewerkers kunnen wij niet uitgroeien tot het waterschap waarover burgers en bedrijven/partners het meest tevreden zijn. Dit vraagt om goed werkgeverschap van het hoogheemraadschap en goed werknemerschap van onze medewerkers. We hebben daarom de volgende visie en strategische doelen opgesteld.

- Wij werken samen aan een veilige, gezonde en inclusieve werkomgeving waarin iedereen kan meedoen en zich welkom voelt.
- We gaan uit van een volwassen arbeidsrelatie en zijn helder in onze verwachtingen over ieders verantwoordelijkheid en bijdrage aan onze gezamenlijke waterschapdoelen.
- We voeren open met elkaar het gesprek, ook als het lastig is.
- We stimuleren onze medewerkers om zich blijvend te ontwikkelen en het beste uit zichzelf te halen.

Samen werken wij aan de strategische doelen:

- Vitale, veerkrachtige en flexibele medewerkers.
- Een diverse, gelijkwaardige en inclusieve organisatie.
- Werving en begeleiding van nieuwe medewerkers.
- Veiligheid en gezondheid als vast onderdeel van ons werk en onze werkplek.
- Wendbare en flexibele organisatie.

Waarom vinden we dit zo belangrijk?

Omdat *gelukkige* medewerkers de *beste* medewerkers zijn, die net dat stapje extra zetten om hét verschil te maken voor onze omgeving. Om dit te kunnen realiseren zetten wij in op:

- Duurzame inzetbaarheid van medewerkers.
- Het benutten van talent.
- Het beter opsporen en aantrekken van nieuw talent.
- Het bewuster omgaan met veiligheid en gezondheid.
- Meer wendbaarheid en flexibiliteit van de organisatie.

In 2024 spanden we ons op diverse manieren in en in de komende jaren blijven we dat doen. Elk jaar informeren wij de hele organisatie schriftelijk over de kengetallen van het totale personeelsbestand in het sociaal jaarverslag.

Sinds 2022 kennen we een HR-dashboard waar HR-kengetallen en Kritieke Prestatie-Indicatoren (KPI's) in staan. HR stelt jaarlijks kwartaalanalyses en een jaaranalyse op die HR deelt met teamleiders, afdelingshoofden, managementoverleg, directie en de ondernemingsraad. Dit geeft inzicht en mogelijkheden voor een effectief personeelsbeleid.

CAO waterschappen

De onderhandelingen voor de nieuwe collectieve arbeidsovereenkomst (cao) voor de sector waterschappen zijn in november 2024 gestart. Beide partijen hebben hun inzet gedeeld en toegelicht. Op vooral loon zijn de verschillen groot. De huidige cao blijft geldig totdat er een nieuwe is afgesloten.

Bij eerdere cao-afspraken zijn met name de effecten van vitaliteit van onze medewerkers groot. Zij hebben veel mogelijkheden om (tijdelijk) minder te werken, bijvoorbeeld door:

- Het Persoonlijk Basisbudget (PBB) inzetten voor tijd voor vitaliteit.
- Extra IKB verlofuren te kopen.
- Geboorteverlof voor de partner (6 weken, 100% betaald).
- Betaald ouderschapsverlof (beide ouders kunnen 13 weken betaald ouderschapsverlof opnemen in het eerste levensjaar van hun kind, 100% betaald).
- Vervroegd uittreden RVU.
- Overwerk omzetten in 'tijd voor tijd' in plaats van uitbetalen.

Het gebruik van deze regelingen is groot. Dat stuit binnen sommige teams op knelpunten wanneer bijvoorbeeld meerdere medewerkers binnen één team in hetzelfde jaar het maximaal aantal weken betaald ouderschapsverlof opnemen. Of wanneer oudere medewerkers met opgespaard verlof één of meer dagen per week voor een langere periode minder gaan werken.

Personele lasten

Bedragen x € 1.000

Personele lasten 2024	PB2024	Begroting na wijziging 2024	Realisatie 2024	Restant	JR 2023
Loonkosten personeel	34.762	34.759	31.225	3.534	27.840
Sociale premies	9.007	8.971	8.239	732	7.691
Opleidingen	938	938	800	138	604
Loonsom	44.707	44.668	40.263	4.404	36.134
Inhuur	2.635	6.817	8.259	-1.442	6.066
Voormalig bestuur en personeel	157	157	451	-294	395
Overige personele kosten	1.301	1.506	1.680	-173	1.475
Subtotaal	4.093	8.480	10.389	-1.909	7.936
Totaal personele lasten	48.800	53.148	50.652	2.495	44.071

Personele baten 2024	PB2024	Begroting na wijziging 2024	Realisatie 2024	Restant	JR 2023
Opbrengsten personeel	-55	-497	-1.175	678	-1.074
Totaal personele baten	-55	-497	-1.175	678	-1.074
Netto personele lasten	48.745	52.651	49.478	3.173	42.997

Afrondingsverschillen zijn mogelijk.

De totale personele lasten in 2024 zijn € 2.495.000 lager dan begroot. De inhuurlasten zijn € 1.442.000 hoger dan begroot.

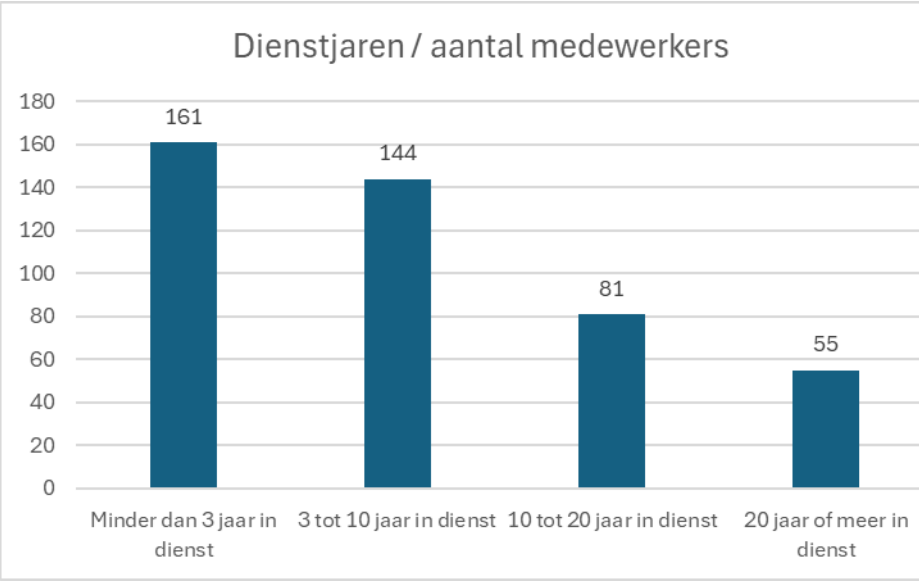
De oorzaak ligt deels in een hoog personeelsverloop en langdurige uitval. In de huidige arbeidsmarkt lukt het niet altijd

om tijdig geschikt personeel te werven, waardoor er tijdelijk is ingehuurd.

De hogere inhuurkosten konden we opvangen door de aanwezige vacatureruimte en hogere opbrengsten van personeel van met name detacheringsofbrengsten en deels uitkeringen

vanuit UWV. De netto personele lasten bleven € 3.173.000 onder de begroting.

Dienstjaren/aantal medewerkers

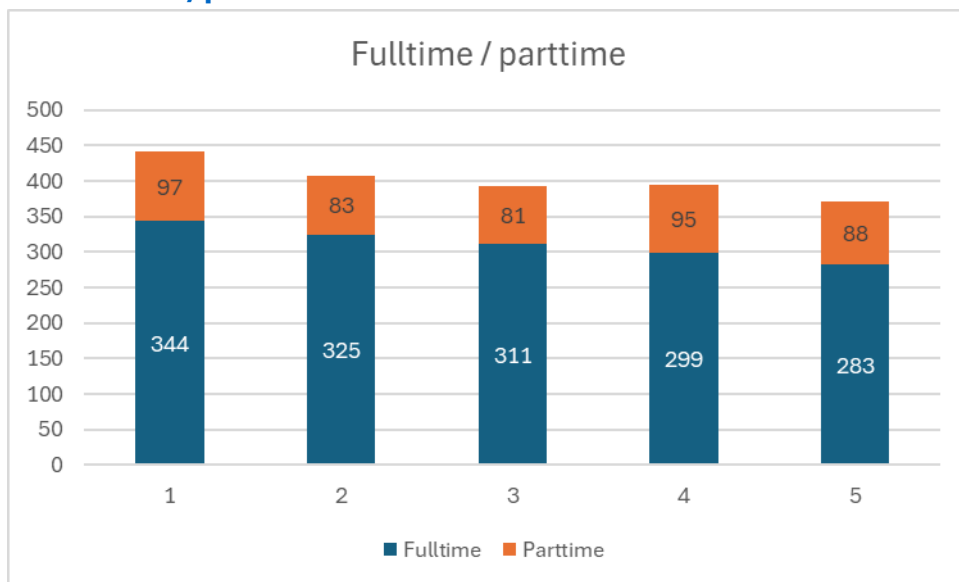

Jaar	Minder dan 3 jaar in dienst	3 tot 10 jaar in dienst	10 tot 20 jaar in dienst	20 jaar of meer in dienst	Totaal
2024	161	144	81	55	441
2023	126	133	83	66	408
2022	106	128	89	69	392
2021	118	124	85	67	394
2020	110	109	93	59	371

Het personeelsbestand is in de afgelopen jaren gegroeid tot 441 medewerkers in 2024. Van deze groep heeft 37% (161 medewerkers) een dienstverband korter dan drie jaar. 33% (144 medewerkers) heeft een middellang dienstverband van drie tot tien jaar en 31% (136 medewerkers) bezit een lang dienstverband (langer dan tien jaar).

De verhouding ‘medewerkers korter dan drie jaar in dienst’ is sinds 2022 licht gestegen van 27% naar 37%. Dit komt door formatie-uitbreidingen in de afgelopen jaren waardoor er een hoger aantal openstaande vacatures is ingevuld.

Fulltime/parttime

Jaar	Fulltime	Parttime	Totaal
2024	344	97	441
2023	325	83	408
2022	311	81	392
2021	299	95	394
2020	283	88	371

De verdeling fulltime/parttime is over de jaren redelijk stabiel. In 2024 had 78% van de medewerkers een fulltime en 22% een parttime dienstverband. Ondanks de groei van ons personeelsbestand, blijft de verdeling fulltime/parttime rond de 80%/20%.

Formatie en bezetting

Op peildatum 31 december 2024 werkten er 441 medewerkers bij het hoogheemraadschap, tegen 408 in 2023 en 392 in 2022.

Kengetallen personeelsbeleid	2024	2023	2022	2021	2020
Bezetting (aantal medewerkers)	441	408	392	394	371
Bezetting (fte)	416,8	388,7	372,8	370,9	348,6
Formatie (fte)	428,19	406,4	354,6	372,3	357,1
Aantal mannen	267	246	236	237	227
Aantal vrouwen	174	162	156	157	144
Aantal stagiaires	5	10	16	22	21
Gemiddelde leeftijd	44,3	45,5	45,6	46,2	45,6

De verdeling man/vrouw is over de jaren heen redelijk stabiel met 60% man en 40% vrouw.

In-, door- en uitstroom

Personeelsverloop en vacatures	2024	2023	2022	2021	2020
Instroom	76	62	43	56	43
Doorstroom	65	99	67	16	23
Uitstroom	54	49	48	31	25
Vacatures	122	101	41	60	61

Het personeelsbestand is gegroeid, omdat de instroom (15,5%) hoger was dan de uitstroom (11%).

De doorstroom in 2024 vindt ook vooral plaats in de diensttijdscategorie onder de 3 jaar. We merken dat medewerkers die hier korter in dienst zijn zich vrijer bewegen en eerder het gesprek aangaan met hun direct leidinggevende of HR-adviseur over de loopbaan- en ontwikkelmogelijkheden en

hun ambities. Deze groep maakt meer gebruik van loopbaan-coaching en ze solliciteren meer intern.

Het doorstroom-ratio van 99 medewerkers in 2023 (21,7%) geeft een vertekend beeld, omdat er in 2023 teamnamen zijn veranderd en gesplitst. De 69 medewerkers die zijn overgeplaatst worden gerekend als doorstroom, terwijl er feitelijk niets verandert in de functie.

- Doorstroom 2022: 67 medewerkers, waarvan 22 samenvoeging team COMBO, doorstroomratio 15%.
- Doorstroom 2023: 99 medewerkers, waarvan 67 teamwijzigingen in afdeling PZ en BIJ.

Opvallend blijft dat van de uitdienst getreden medewerkers in 2024 er 20 van de 54 medewerkers totaal (37%) minder dan 3 jaar in dienst was, tegen 45% in 2023.

We namen al structureel exitinterviews af, maar sinds 2024 vragen we voorafgaand aan het exitgesprek om een digitale vragenlijst in te vullen. We hebben de exitvragen wat uitgebreid waardoor we betere analyses kunnen maken en mogelijk hierdoor de uitstroom kunnen beïnvloeden.

Een grote zorg is en blijft het effect op ons huidige personeel. Veel wisselingen of moeilijk in te vullen vacatures kunnen tot hogere werkdruk leiden. En ook tot kostenstijging voor werving, selectie en inhuur. Niet op alle functies is inhuur eenvoudig in te zetten door de eisen/wensen aan gebieds- of installatiekennis en de lange inwerktijd.

Krapte op de arbeidsmarkt

Er zijn inmiddels al tweeënhalf jaar meer vacatures dan werklozen. De spanning op de arbeidsmarkt is weliswaar iets afgenomen, maar hij is nog steeds krap. Op diverse vakgebieden (technisch, financieel, projectleiding) blijft het lastig om ervaren medewerkers aan te trekken.

We blijven stevig inzetten op recruitment. De Teams HR en Communicatie werkten in 2024 samen aan het opstellen van

een arbeidsmarktcommunicatiestrategie. Deze strategie zetten we in 2025 uit, maar we zullen ook meer moeten kijken naar maatregelen die niet per se leiden tot méér personeel, maar juist de arbeidsproductiviteit verhogen.

Recruitment

Het aantal ingevulde vacatures is gestegen naar 122 vacatures in 2024. We voerden 219 gesprekken; via LinkedIn namen we 20 meer kandidaten aan dan in 2023. Gemiddeld was onze besteding aan arbeidsmarktcommunicatie in 2023 nog € 1.000 per vacature. Automatisering via LinkedIn en Indeed - tegen een jaarlijkse investering van € 50.000 - zorgden in 2024 voor een besparing van € 66.000. Deze cijfers tonen een efficiënter recruitmentproces, verbeterde zichtbaarheid van vacatures en een focus op intern talent. De combinatie van kostenbesparingen, een grotere instroom en een groei in interne doorstroom benadrukt dat 2024 een succesvol jaar was.

Opleidingsbudget

Budget	Realisatie	In % loonsom
€ 1.079.981	€ 1.215.550	3%

Door de hoge instroom gedurende 2024 is extra budget benodigd geweest voor het opleiden van deze nieuwe medewerkers.

Ziekteverzuim

Jaar	Verzuimpercentage	Meldingsfrequentie
2024	4,9%	1,2
2023	5,4%	1,3
2022	5,9%	1,4
2021	3,6%	0,8
2020	3,6%	0,8

In 2024 tot en met heden bedraagt het verzuim 4,9%, met een meldingsfrequentie van 1,2. Het verzuim is daarmee hoger dan de door ons gestelde norm van 4%.

Nog steeds komt een groot deel van de ziekmeldingen voort uit psychische/mentale klachten. Uitgevallen medewerkers met fysieke beperkingen ervaren gaandeweg ook mentale klachten, waardoor het verzuim langer duurt en de re-integratie (kan) stagneren.

We blijven vanuit HR inzetten op verzuimpreventie met verzuimtrainingen voor teamleiders en HR, nieuwe formats in Visma Raet voor vastlegging frequent verzuim en alle overige verzuimstukken en WERK|FIT-activiteiten (vergroten vitaliteit en veerkracht).

Stagiaires en trainees

Afgelopen jaar traden we 5 trainees in dienst. Het aantal stagiaires nam af. Niet vanwege de lagere behoefte, maar omdat er minder capaciteit was om deze stagiaires te begeleiden.

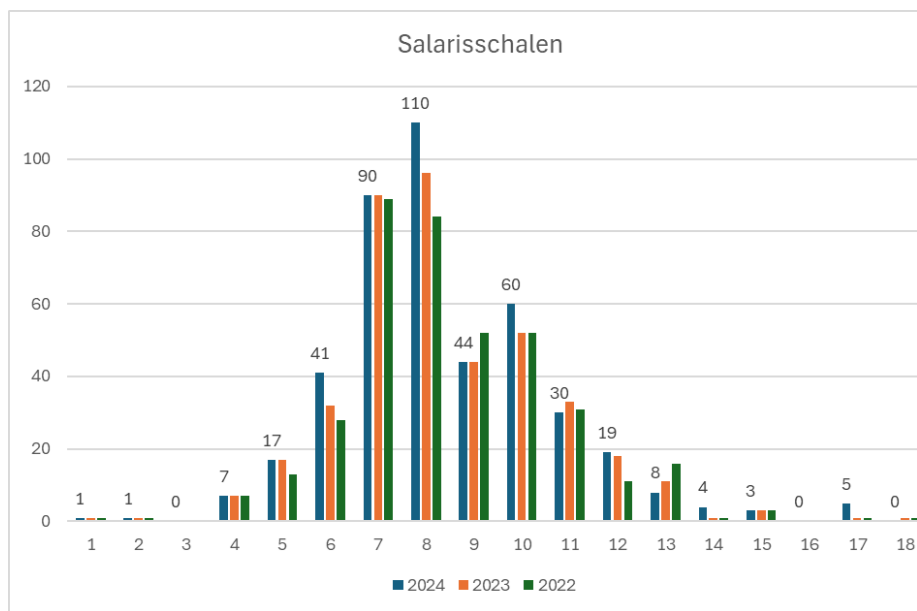
Jaar	Stagiaires	Trainees
2024	5	5
2023	10	3
2022	16	3
2021	22	4
2020	21	3

Salarisschalen

De groei van het personeelsbestand vond vooral plaats in de schalen 10 (+ 14 medewerkers), schaal 12 (+ 9 medewerkers) en schaal 8 (+8 medewerkers).

Schaal	2024	2023	2022	2021	2020
17	1	1	1	1	1
16	1	1	1	1	1
15	0	0	0	0	0
14	7	7	7	7	7
13	17	17	13	9	9
12	41	32	28	29	26
11	90	90	89	90	88
10	110	96	84	77	67
9	44	44	52	60	55
8	60	52	52	47	44
7	30	33	31	39	35
6	19	18	11	11	12
5	8	11	16	15	15
4	4	1	1	1	1
3	3	3	3	3	2
2	0	0	0	0	2
1	5	1	1	1	2
0	0	1	2	4	5

In 2022 vond er een herwaarderingsronde plaats van een aantal functies, waaronder de teamleidersfuncties. Hieruit bleek dat een aantal functies dusdanig zijn veranderd, dat ze opnieuw zijn ingeschaald. Deze ophogingen zijn of per 1 januari 2023 ingegaan of er is een ontwikkeltraject afgesproken met desbetreffende medewerker van maximaal twee jaar.

Inhuur

Jaar	Inhuur externe medewerker	Realisatie	Percentage loonsom
2024	112	€ 8.258.514	20,5%
2023	103	€ 6.066.454	16,8%
2022	85	€ 4.854.322	14,5%
2021	73	€ 4.015.909	13,0%
2020	70	€ 4.271.233	14,7%

Het oplopen van de inhuur is deels te verklaren door de krapte op de huidige arbeidsmarkt en een stijging in het aantal uit te voeren projecten waarvoor ingehuurd wordt. Het gemiddeld inhuurtarief in 2024 is € 99,48 excl. btw. Het hogere gemiddelde is naast inflatie ook te verklaren door inhuur van managementfuncties en zwaardere projectrollen. Het laagste

tarief is € 36,58 (uitzendkracht), het hoogste tarief is € 170,- (projectmanager).

Sinds eind 2024 zien we landelijk dat het aantal zzp'ers dat kiest voor een vaste baan stijgt en naar verwachting blijft stijgen. Hoe groot dit zal zijn, is nog onduidelijk. Deze stijging heeft te maken met de strengere handhaving en toetsing van de belastingdienst op de Wet deregulering beoordeling arbeidsrelaties (Wet DBA) per 1 januari 2025.

Inhuurbehoefte

Inhuurbehoefte per afdeling	Aantal 2024	Aantal 2023	Aantal 2022	Aantal 2021	Aantal 2020
Afdeling Bedrijfsvoering	29	26	21	14	17
Afdeling Integrale Plannen en Projecten	36	27	22	15	16
Afdeling Bestuur, Informatie en Juridisch Advies	17	23	17	18	16
Afdeling Publiekszaken	11	14	10	12	10
Afdeling Waterkeringen en Wegen	11	7	8	7	6
Afdeling Afvalwaterketen	2	2	3	3	3
Afdeling Watersystemen	5	4	4	4	2
Afdeling Directie	1	1	0	0	0
Totaal	112	103	85	73	70

Veiligheidsmeldingen

Het totaal aantal gemelde incidenten in 2024 ligt hoger dan in 2023. Dat betekent niet dat we onveiliger zijn gaan werken, integendeel. We zien juist dat de meldingsbereidheid van medewerkers gestegen is vergeleken met voorgaande jaren en dat zij veiligheid en gezondheid meer bespreekbaar willen maken.

Veiligheidsmeldingen	2024	2023	2022	2021	2020	Omschrijving
Doktersbehandeling	4	2	3	0	1	Ongeval met verzuim.
EHBO of gering letsel	8	8	14	6	6	Ongeval met letsel zonder verzuim.
Medische oorzaak	1	1	2	0	2	Incident met een medische oorzaak maar niet direct gerelateerd aan werkzaamheden.
Bijna ongeval	17	9	8	3	3	Een situatie wat had kunnen leiden tot een ongeval.
Gevaarlijke situatie	70	42	51	37	51	
Schade	4	2	6	1	3	

4.3.2 Bedrijfsvoering

Personeel en organisatie

Krapte op de arbeidsmarkt

Er zijn al tweeënhalf jaar meer vacatures dan werklozen. De spanning op de arbeidsmarkt is weliswaar iets afgenomen maar hij is nog steeds krap. Op diverse vakgebieden, zoals technisch en financieel, maar ook voor projectleiding, blijft werving van ervaren medewerkers lastig.

De CBS-cijfers laten zien dat de arbeidsmarkt vanaf het derde kwartaal van 2024 iets minder krap is geworden. Hoewel het aantal vacatures met 5.000 daalde en er 4.000 werklozen bijkwamen, blijft de vraag naar personeel groot. Zo zijn er 106 vacatures per 100 werklozen. Het totaal aantal banen groeide met 18.000 naar 11,6 miljoen.

Er zijn vooralsnog geen aanwijzingen dat het tekort aan arbeidskrachten snel zal afnemen. Sinds eind 2024 zien we wel een stijging van het aantal zzp'ers dat kiest voor een vaste

baan. De verwachting is dat dit blijft stijgen. Hoe groot dit zal zijn is nog onduidelijk. Deze stijging heeft te maken met de strengere handhaving en toetsing van de wet DBA.

De arbeidsmarkt staat op een 'interessant kruispunt'. "Aan de ene kant heb je de nieuwe werkende, die zelf wil bepalen wanneer hij werkt, verschillende opdrachten wil en niet wenst vast te zitten in een stramien. En aan de andere kant zitten we onder andere met de vergrijzing. Een worsteling voor de markt."

CBS-onderzoek laat zien dat bij krapte de beweging op de arbeidsmarkt toeneemt: mensen wisselen vaker van baan en bewegen ook vaker van de ene sector naar de andere. Ze hebben tenslotte meer te kiezen. De huidige krapte biedt ook kansen aan mensen die bij een ruime arbeidsmarkt weinig mogelijkheden hebben. Ze hebben bijvoorbeeld nog weinig ervaring.

Dit zien we ook terug bij ons. Het aantal medewerkers dat binnen drie jaar uitstroomt is de afgelopen twee jaar hoog (van het aantal medewerkers dat in 2024 is uitgestroomd was 41% korter dan drie jaar in dienst. In 2023 was dit 45%).

We namen al structureel exitinterviews af, maar sinds 2024 sturen we voor het exitinterview, digitaal eerst het exit-formulier toe. En is er een uitbreiding gekomen op de exit-vragen. We kunnen hierdoor betere analyses maken. Voorafgaand aan het exitgesprek vult de vertrekkende medewerker een exit-formulier in, waarin we een beeld willen krijgen van de belangrijkste vertrekredenen, zodat we de uitstroom mogelijk kunnen beïnvloeden.

Een grote zorg is en blijft het effect op ons huidige personeel. Veel wisselingen of moeilijk in te vullen van vacatures kunnen tot hogere werkdruk leiden en tot stijging van de kosten voor werving, selectie en inhuur. En niet op alle functies is inhuur makkelijk in te zetten door de benodigde gebieds- of installatiekennis en de daarmee gepaard gaande lange inwerktijd.

Ondanks de aanhoudende krapte op de arbeidsmarkt zien we nog steeds een groei in ons personeelsbestand. Tevens zien we ook nog steeds een positieve groei bij de interne doorstroom. Het stimuleren van interne doorstroom van de recruiters zien we dan ook terug in de cijfers. Interne doorstroom helpt mede om goede medewerkers te behouden.

We blijven stevig inzetten op recruitment. We zetten in 2025 onze nieuwe arbeidsmarktcommunicatiestrategie uit, maar zullen ook meer moeten kijken naar maatregelen die niet per se leiden tot méér personeel, maar juist de arbeidsproductiviteit verhogen.

Samenwerking Centrale Salarisadministratie en Functioneel beheer (CSF)

Deze samenwerking (formeel opgericht per 1 juli 2023) bestaat uit de hoogheemraadschappen van Rijnland, Delfland en Schieland en de Krimpenerwaard en is ondergebracht bij het hoogheemraadschap van Delfland. Het nieuwe e-HRM systeem Youforce van Visma Raet is ingevoerd (live op 6 januari 2025). De bezetting binnen CSF was in 2024 instabiel, met name door langdurige ziekte. De meeste medewerkers zijn aan het re-integreren en de verwachting is dat ze weer volledig aan het werk gaan.

Samenwerking financiële eenheid

In de financiële eenheid zitten de financiële administratie, het functioneel beheer van het financiële systeem en verzekeringsadvies voor de hoogheemraadschappen Delfland, Rijnland en Schieland en de Krimpenerwaard; wij sturen aan (penvoerder).

Na de aanbevelingen in de managementletter en de IT-audit heeft het team in 2024 een aantal verbetertrajecten ingezet die in het jaar doorliepen. Met extra kosten voor inhuur en aanpassingen in het financiële systeem tot gevolg. Intussen is de begroting bijgesteld. De verbetertrajecten zijn voor het grootste gedeelte succesvol afgerond in 2024. Er zijn daarnaast onder andere bijkomende kosten gemaakt door de koppeling

tussen het nieuwe personeelssysteem en financieel systeem. Er resteert met de jaarafsluiting een overschrijding van € 21.000 op consultancy- en softwarekosten.

De verzekeringsadviesfunctie is formatief bijgesteld naar de behoeften van de drie hoogheemraadschappen en vanaf 1 september in de begroting 2024. De samenwerking 'Financiële eenheid – Evaluatie' is eind 2024 opgestart en loopt door naar 2025. De evaluatie loopt van governance tot het financiële systeem, met als vraag: zijn de doelen van de gezamenlijke eenheid bereikt? Hierin werken de drie hoogheemraadschappen van Rijnland, Delfland en Schieland en de Krimpenerwaard nauw samen met de 'Financiële eenheid'.

Controle- en auditplan en uitgevoerde (verbijzonderde) interne controles

Het controle- en auditplan 2024 is risico-gestuurd ingericht. De uitkomsten van de verbijzonderde interne controles (verder '(V)IC's') uit voorgaand jaar hebben geleid tot een aangepast risicobeeld dat de basis is geweest voor het controle- en auditplan 2024. Verder is voor de identificering, beoordeling en prioritering van risico's ook de risicobeoordelingsmatrix van het hoogheemraadschap gebruikt.

Het risico-gestuurde audit- en controleplan draagt bij aan:

- Gewenste doorontwikkeling van de (V)IC's voor de toekomstige rechtmatigheidsverantwoording, waarbij een meer risico-gestuurd inrichting van de (V)IC's is gewenst.
- Het risico-gericht kunnen analyseren van data op basis van vooraf geformuleerde risico's.
- Het creëren van een gestandaardiseerde controleaanpak.
- Het inrichten van het Three Lines of Defence-model voor het structureren van verantwoordelijkheden, het verbeteren van de samenwerking en het versterken van de organisatie-brede risicobeheersing.

- Ondersteuning van een proactieve naleving van wet- en regelgeving, getrouwheid en rechtmatigheid door risico's tijdig te signaleren en te adresseren.

Het controle- en auditplan 2024 is door het college vastgesteld. Het plan is, evenals de aanpak en inrichting van de interne controles, ook afgestemd met de externe accountant. De externe accountant maakt steekproeven van diverse interne controles waarbij ook de aanpak en inrichting van de interne controles met de externe accountant is afgestemd.

De keuze voor de in 2024 onderzochte beleid- en bedrijfsvoeringprocessen is gebaseerd op de inschatting van risico's die het bereiken van de organisatiedoelstellingen mogelijk in de weg kunnen staan. Voor onderzoeken naar de financiële rechtmatigheid en getrouwheid zijn dit de processen waarmee de risico's voor de jaarrekening worden beheerst. Over boekjaar 2024 zijn op de volgende financiële processen (V)IC's uitgevoerd:

- Inkopen en aanbesteden.
- Verwerking van memoriaalboekingen.
- Fiscale beheersing omzetbelasting.

Ook voor dit boekjaar geldt dat de uitkomsten van de (V)IC's hebben geleid tot aanpassingen in ons eerder vastgestelde risicobeeld. In het controle- en auditplan voor boekjaar 2025 zal dit aangepaste risicobeeld de basis zijn. Uit de uitgevoerde (V)IC's volgden bevindingen waarvoor aanbevelingen en verbeterpunten zijn beschreven.

Uit de (V)IC's kwamen diverse bevindingen. Voor de als meest risicovol geclassificeerde bevindingen zijn, waar mogelijk, de aanbevelingen en bevindingen gedurende het boekjaar doorgevoerd. Waar deze nog niet zijn doorgevoerd, zal dit in 2025 worden doorgevoerd. Hierbij zullen we ook controle uitvoeren op de daadwerkelijke opvolging van de aanbevelingen.

Rechtmatigheidsverantwoording

De rechtmatigheidsverantwoording gaat in met ingang van boekjaar 2025 (verantwoording in 2026). Met deze verantwoording verklaart het dagelijks bestuur dat de baten, de lasten en de balansmutaties in de jaarrekening rechtmatig zijn. Rechtmatigheid heeft hier betrekking op financiële rechtmatigheid. Vooruitlopend op de invoering hiervan zijn we in 2023 al gestart met de doorontwikkeling van onze (V)IC's en is ook aandacht voor de rechtmatigheidscriteria.

Zowel het dagelijks bestuur als het algemeen bestuur gaven we inzicht in de belangrijkste keuzes die het dagelijks bestuur en het algemeen bestuur over de rechtmatigheidsverantwoording moeten maken. Hierbij is ook de invloed van deze keuzes opgenomen.

Door de ambtelijke organisatie is vervolgens een voorlopig voorstel gedaan aan beide besturen over de voorgenomen richting, kaders en afspraken die voor de rechtmatigheidsverantwoording zullen gaan gelden. De nadruk ligt op voorlopig, omdat nog niet alle hieraan gerelateerde wettelijke wijzigingen in het BADO, BBVw en het Waterschapsbesluit definitief zijn vastgesteld/aangepast. Het voorlopige voorstel is door beide besturen goedgekeurd en deze zullen we daarom opnemen in de voor de rechtmatigheidsverantwoording aan te passen verordeningen en beleidsstukken.

Voor de invoering van de rechtmatigheidsverantwoording vonden maandelijks overleggen plaats tussen team 'concern control' en de portefeuillehouder 'financiën'. Ter voorbereiding staat voor boekjaar 2025 het volgende op de planning:

- Het uitvoeren van (V)IC's specifiek gericht op processen met een verhoogd risico op onrechtmatigheden.
- Het uitvoeren van een pilot over het jaar 2024, inclusief het opstellen en invullen van een volledige rechtmatigheidsverantwoording over het jaar 2024.
- Het vaststellen van het gewijzigde normenkader door het algemeen bestuur.

Informatiebeveiliging

De basis voor het jaarplan 'Informatiebeveiliging 2024' was het verhogen van het BIO-volwassenheidsniveau. Voor de kroonjuwelen was het doel gesteld om het BIO-volwassenheidsniveau 4 te behalen, voor de overige organisatieonderdelen was het doel niveau 3.

De algemene doelstelling voor de organisatie om op BIO-volwassenheidsniveau 3 te komen is behaald door te werken aan de openstaande punten vanuit de VKA-audit uit 2023. De kroonjuwelen scoren hoger dan niveau 3, maar zitten nog niet op BIO-volwassenheidsniveau 4. De eigenaren werkten wel aan verbetering, maar de resultaten zijn nog niet compleet. Dit heeft verschillende oorzaken, zoals de latere oplevering van het nieuwe datacenter, onvoldoende ondersteuning vanuit het security-team (VST) vanwege gebrek aan menskracht en onvoldoende kennis bij de eigenaren en beheerders van de kroonjuwelen.

Naast bovenstaande doelstelling is gestuurd op de voorbereiding op de aankomende Cybersecuritywet (NIS2). Dit is in het laatste kwartaal van 2024 voortvarend opgepakt vanuit de organisatie, met ondersteuning vanuit het VST, en zal in 2025 verder voortgezet worden. De meldplicht vanuit NIS2 is inmiddels geregeld.

Het VST had het grootste deel van 2024 te weinig medewerkers waardoor organisatie-ondersteuning op een laag pitje heeft gestaan. Sinds oktober 2024 is het team weer volledig en is gestart met het inhalen van achterstallig werk en ondersteuning van maatregelgeleiden bij het behalen van de doelstellingen.

Privacy/AVG

Het doel voor 2024 is behaald: informatiebeveiliging en privacy zo veel mogelijk samenvoegen en waar mogelijk samen optrekken. De samenwerking tussen de hoogheemraadschappen van Schieland en de Krimpenerwaard en Rijnland is versterkt en uitgebreid.

Voor privacy is hard gewerkt om beleid en procedures op te zetten. De lijn krijgt in 2025 meer aandacht bij de ondersteuning om de werking van beide onderwerpen in hun eigen processen te borgen (PDCA).

Verder is in 2024 een bewustwordingscampagne gestart voor beide hoogheemraadschappen en is er een algemene e-learning gelanceerd. Ook zijn voor bepaalde doelen specifiekere campagnes in ontwikkeling, wat we in 2025 voortzetten.

De functionaris gegevensbescherming heeft in 2024 twee onderzoeken uitgevoerd: een onderzoek naar de juistheid en volledigheid van het verwerkingsregister en een onderzoek naar de samenwerkingsverbanden. De memo's zijn gedeeld met de secretaris-directeuren en directieteam. De overige geplande onderzoeken zijn in overleg niet uitgevoerd.

Voor het toezicht op de AVG en de Wet politiegegevens (Wpg) over 2025 is het FG-auditplan 2025 opgesteld. Waar mogelijk voeren we de onderzoeken gezamenlijk met de chief information security officer (CISO), concern control en/of de archivaris uit. De onderzoeken zijn gekozen op basis van risico-inschatting en de mate waarin de processen van belang zijn om te voldoen aan geldende wet- en regelgeving. Het auditplan is aangevuld met toezichtwerkzaamheden op de Wpg, zoals verwoord in het betreffende normenkader.

4.3.3 Openbaarheidsparagraaf Wet open overheid

De Wet open overheid (Woo) geldt sinds 1 mei 2022 en verplicht een bestuursorgaan tot het openbaar maken van informatie. Hieronder lichten we de werkzaamheden en ontwikkelingen van 2024 toe.

Actieve openbaarmaking voor de verplichte categorieën documenten (artikel 3.3 Woo)

Een belangrijk onderdeel van de Woo is de verplichting tot actieve openbaarmaking van 11 informatiecategorieën voor de waterschappen. Actieve openbaarmaking betekent dat het waterschap informatie uit eigen beweging publiceert en voor iedereen toegankelijk maakt.

Voor de actieve openbaarmaking is nauw contact gezocht met Het Waterschapshuis. Via het 'Coördinatoren overleg Wet open overheid Waterschappen', dat is ingericht voor de Woo, zijn bijeenkomsten gehouden waarin informatie vanuit het ministerie is gedeeld en waarin waterschappen elkaar konden informeren over hun werkwijze. In de loop van 2024 is duidelijk geworden wat de informatiecategorieën inhouden en per wanneer dit verplicht wordt.

Op 1 november 2024 ging de eerste tranche in. Deze tranche bevat de informatiecategorieën 'Organisatie en werkwijze' en 'Bereikbaarheidsgegevens'. Deze informatiecategorieën gaan niet over documenten, maar beschrijvingen en een organogram. Het hoogheemraadschap voldoet sinds de inwerkingtreding per 1 november 2024 aan de verplichting tot openbaarmaking van de eerste tranche.

Verder is bekend geworden dat de volgende tranche informatiecategorieën eind 2025 ingaat. Om de organisatie hierop voor te bereiden, is gestart met de inrichting van een proces om de werkzaamheden in de organisatie te verdelen. Er is nagedacht over hoe we de organisatie het beste kunnen voorbereiden en waar we taken het beste kunnen neerleggen.

Ook is gestart aan een onderzoek naar de aanschaf van een Woo-publicatieplatform.

De inspanningsverplichting tot openbaarmaking voor andere documenten dan de verplichte categorieën (artikel 3.1 Woo)

Er is geëvalueerd of vanuit het hoogheemraadschap en de samenleving behoefte is aan openbaarmaking van andere typen van documenten dan wettelijk verplicht. Hierbij is gekeken naar onderwerpen vanuit ontvangen Woo-verzoeken. Uit deze evaluatie zijn geen onderwerpen van documenten naar voren gekomen waarvoor een behoefte tot openbaarmaking blijkt.

Passieve openbaarmaking (openbaarmaking op verzoek; hoofdstuk 4 Woo)

In 2024 zijn er 14 Woo-verzoeken ingediend. Niet alle verzoeken resulteren in een besluit. In sommige gevallen volstaat een vriendelijke beantwoording van het verzoek. Naast het afhandelen van verzoeken, is het behandelproces voor Woo-verzoeken in 2024 verder verbeterd. Zo is aandacht besteed aan het verbeteren van het maken van de zoekslag naar documenten. Ook is een programma gekocht waarmee we documenten efficiënt en veilig kunnen lakken zodat we aan de uitzonderingsgronden voldoen. Ook is er voortdurend geëvalueerd of de besluiten op Woo-verzoeken voldoen aan de laatste (jurisprudentie)ontwikkelingen. In afwachting van een nieuw publicatieplatform is gewacht met het publiceren van de Woo-verzoeken.

De informatiehuishouding (Hoofdstuk 6 Woo)

Voor de verbetering van de informatiehuishouding zijn de volgende activiteiten uitgevoerd:

- Het inzichtelijk opslaan, beheren en verstrekken van verschillende informatievormen is essentieel voor openbaarmaking van informatie. In 2024 zijn trainingen gegeven aan verschillende teams en medewerkers voor het kunnen werken met de daartoe aangegeven

systemen. Deze trainingen maken we standaard onderdeel van het onboardingsprogramma van nieuwe medewerkers. Daarnaast is per afdeling geïnventariseerd waar de grootste knelpunten liggen.

- Uit gesprekken met collega's bleek dat het huidige beleid voor het opslaan van documenten onvoldoende is ingevoerd. In 2025 bekijken we welke maatregelen we moeten nemen. Bijvoorbeeld het bijstellen van het beleid of het meer ondersteunen bij een goede gegevensopslag in de organisatie.

Aanstelling en het in dienst hebben van een Woo-contactpersoon (artikel 4.7 Woo)

De Woo schrijft voor dat ieder bestuursorgaan één of meer contactpersonen heeft om vragen van burgers te beantwoorden over de beschikbaarheid van publieke informatie. Per 1 oktober 2022 is een Woo-contactpersoon aangewezen. Dit is in 2024 niet veranderd.

Eventuele andere activiteiten om de Woo te implementeren

In 2024 is het intern ingerichte Woo-proces geëvalueerd en is bekeken of we het nog verder kunnen verbeteren. Ook zijn er terugkerende vergaderingen gepland om de samenwerking te versterken. Ambtenaren hebben verder Woo-trainingen en -opleidingen gevolgd. De projectleider heeft zowel het hoogheemraadschap van Rijnland als ons ondersteund bij de Woo-invoering.

Besteding incidentele en structurele middelen

De Rijksoverheid stelt incidentele middelen beschikbaar om de Woo in te voeren en structurele middelen om de extra uitvoeringskosten te dekken. In 2024 kreeg het hoogheemraadschap € 41.922 aan incidentele middelen. Met terugwerkende kracht naar 1 januari 2023, worden voor vijf jaren structurele middelen beschikbaar gesteld. Voor 2023 en

2024 is dit € 117.869 en voor 2025 tot en met 2027 € 138.717 per jaar.

De kosten van onderstaande activiteiten worden bekostigd vanuit beide subsidies:

- Projectleiding.
- Zaakinrichting Woo-verzoeken.
- Opleidingskosten Woo.
- Arbeidskosten zoals:
 - Afhandelen Woo-verzoeken.
 - Informatie ophalen vanuit de organisatie.
 - Woo-coördinatie.
 - Voorbereidingen informatiecategorieën.
 - Voorbereidingen actieve openbaarmaking.
- Gebruik en beheer ondersteunende Woo-software.

4.4 EMU-saldo

Het EMU-saldo is het verschil tussen inkomsten en uitgaven van alle overheden samen (Rijk, sociale fondsen en decentrale overheden). De Wet houdbare overheidsfinanciën bepaalt dat het Rijk en de decentrale overheden, dus ook de waterschappen, een gelijkwaardige inspanning leveren binnen de Europese begrotingseisen. In het zogenoemde Stabiliteits- en Groeipact is per EU-lidstaat een EMU-tekort afgesproken van maximaal 3% van het bruto binnenlands product.

De Unie van Waterschappen heeft een berekening gemaakt voor de individuele referentiewaarden van de waterschappen. De indicatieve EMU-referentiewaarde van het hoogheemraadschap in 2024 bedraagt € 20,7 miljoen negatief. Uit het onderstaande overzicht EMU-saldo blijkt dat het werkelijke EMU-saldo over 2024 uitkomt op € 7,1 miljoen negatief en daarmee binnen de referentiewaarde blijft.

Bedragen X € 1.000

		PB2024	JR2024	Vershil	JR2023
EMU-exploitatiesaldo		-1.274	7.869	-9.143	813
Invloed investeringen					
-/-	Bruto investeringsuitgaven	43.638	47.036	-3.398	34.861
+	Investeringsubsidies	14.905	19.861	-4.956	16.150
+	Verkoop materiële - en immateriële activa				
+	Afschrijvingen	14.086	13.543	543	13.283
Invloed voorzieningen					
+	Toevoegingen aan voorzieningen t.l.v. exploitatie	182	733	-551	811
-/-	Onttrekkingen aan voorzieningen t.b.v. exploitatie		468	-468	109
-/-	Betalingen rechtstreeks uit voorzieningen	157	206	-49	306
+	Eventuele externe vermeerderingen van voorzieningen				
Deelnemingen en aandelen					
-/-	Boekwinst				
+	Boekverlies				
EMU-saldo		-15.896	-5.704	-10.192	-4.221
Referentiewaarde		-20.700	-20.700		-14.600

Afrondingsverschillen zijn mogelijk.

4.5 Financiële Kengetallen

Bedragen X € 1.000

Aspect	Kengetal	PB2024	Maximum	JR2024	Vershil
Taakuitoefening					
	Netto investeringsuitgaven	39.451		27.176	1.557
	EMU-saldo	-15.896	-20.700	-5.507	-10.192
Financiële positie					
	Netto schuldratio	94,1%		92%	2,1%
	Netto-schuldquote	1,90	2,80	1,55	0,35
	Ratio weerstandsvermogen	1,90		3,10	-1,20
	Saldo baten/lasten voor bestemming	-1.284		7.869	-9.153
	Kapitaallasten als % totale kosten	12,0%		11,4%	0,6%
	Solvabiliteit	4,9%		8,6%	-3%
	Eigen vermogen	15.579		25.544	-9.965

Afrondingsverschillen zijn mogelijk.

5. Jaarrekening

De jaarrekening is opgesteld volgens de verslaggevingsregels uit het Waterschapsbesluit en de daarbij behorende ministeriële regeling Beleidsvoorbereiding en verantwoording waterschappen (BBVW).

5.1 Exploitatierekening naar programma's en kostendrager

De exploitatierekening naar programma's en kostendragers wordt in [paragraaf 5.1](#) weergegeven. [Paragraaf 5.2](#) geeft de

exploitatierekening naar kosten en opbrengstensoorten weer. De programmatoelichtingen zijn terug te lezen in [hoofdstuk 4](#). De belastingen worden toegelicht in [paragraaf 4.2.4](#) Waterschapsbelastingen. [Paragraaf 5.3.2 toelichting op de balans, onderdeel reserves en voorzieningen](#) gaat in op de stortingen en onttrekkingen in de reserves.

Bedragen x € 1.000

Indeling naar programma's					Toerekening aan taken (kostendrager)		
Programma's	PB2024	Begroting na wijziging	Realisatie 2024	Verschil	Water-systeem-beheer	Zuiverings-beheer	Wegen-beheer
Programma 1: Veilige dijken	17.133	17.975	17.276	699	17.276		
Programma 2: Voldoende en schoon water	36.137	37.834	36.403	1.431	36.370	30	3
Programma 3: Afvalwater zuiveren	50.001	50.672	48.885	1.787	186	48.699	
Programma 4: Veilige wegen	5.929	6.217	5.940	278	64		5.876
Programma 5: Omgeving & Organisatie	19.157	19.749	19.231	518	12.824	5.578	829
Totale lasten	128.359	132.447	127.734	4.713	66.719	54.307	6.709
Baten							
Belastingopbrengsten	-131.319	-134.819	-137.591	2.772	-71.989	-59.983	-5.619
Kwijtschelding	3.050	3.050	2.538	512	2.458		81
Oninbaar	1.584	1.584	1.362	222	201	1.157	4

Dividenden en overige algemene opbrengsten	-400	-1.520	-1.913	393	-1.052	-631	-230
Totale baten	-127.084	-131.704	-135.603	3.899	-70.382	-59.457	-5.764
Resultaat voor bestemming	1.274	743	-7.869	8.611	-3.664	-5.150	945

Afrondingsverschillen zijn mogelijk.

5.1.1 Saldo van baten en lasten

Het saldo van baten en lasten is € 7.869.000 positief. Volgens de verdeelsleutels, gebaseerd op de taken, wordt het saldo van de kosten en opbrengsten verdeeld. Het exploitatieoverschot of -

tekort wordt toegevoegd of onttrokken aan de tariefegalisatiereserve.

Bedragen x € 1.000

Voorstel te bestemmen resultaat	PB2024	Begroting na wijziging	Realisatie 2024	Verschil	Water-systeem-beheer	Zuiverings-beheer	Wegenbeheer
Saldo lasten en baten	1.274	743	-7.869		-3.664	-5.150	945
Onttrekking bestemmingsreserves			750*				
Storting bestemmingsreserves		884					
Onttrekking algemene reserves							
Storting algemene reserves			-2.000			-2.000	
Onttrekking tariefegalisatiereserves	1.274		945				945
Storting tariefegalisatiereserves		-141	-6.814		-3.664	-3.150	
Resultaat na bestemming	0	0	0		0	0	0

Afrondingsverschillen zijn mogelijk.

* dit bedrag is al verwerkt in het resultaat

5.1.2 Waterschapstaak: watersysteembeheer

Het resultaat van de taak watersysteembeheer is € 3,7 miljoen positief. Deels komt dit doordat er vanuit de programmabegroting minder is uitgegeven dan begroot. Daarnaast zijn de belastingopbrengsten, zoals hiervoor beschreven, een stuk hoger uitgekomen doordat de WOZ-waarden van woningen zijn toegenomen. Deze WOZ-waarden worden pas bekend na vaststelling van de tarieven per WOZ-eenheid door het waterschap. Tenslotte zijn ook de geraamde bedragen voor oninbaar en kwijtschelding positiever uitgevallen. Voor de watersysteemheffing is € 70,4 miljoen aan belastingen, dividenden en overige opbrengsten gerealiseerd. Dit is € 3,2 miljoen hoger dan begroot.

Bedragen x € 1.000

Indeling naar programma's				
Programma's	PB2024	Begroting na wijziging	Realisatie 2024	Vershil
Programma 1: Veilige dijken	17.133	17.975	17.276	699
Programma 2: Voldoende en schoon water	36.015	37.709	36.370	1.339
Programma 3: Afvalwater zuiveren	158	160	186	-25
Programma 4: Veilige wegen	59	60	64	-4
Programma 5: Omgeving & Organisatie	13.068	13.529	12.824	705
Totale lasten	66.434	69.432	66.719	2.713
				Baten
Belastingopbrengsten	-66.794	-69.994	-71.989	1.994
Kwijtschelding	2.982	2.982	2.458	524
Oninbaar	667	667	201	466
Dividenden en overige algemene opbrengsten	-220	-836	-1.052	216
Totale baten	-63.366	-67.182	-70.382	3.200
Resultaat voor bestemming	3.068	2.250	-3.664	5.914

Afrondingsverschillen zijn mogelijk

5.1.3 Waterschapstaak: zuiveringsbeheer

Het resultaat van de taak zuiveringsbeheer is € 5,2 miljoen positief. In de programmabegroting gingen we uit van een positief resultaat van € 2,6 miljoen. Naast de lager dan begrote uitgaven is de opbrengst zuiveringsheffing hoger. Voor de zuiveringsheffing geldt dat het gerealiseerd bedrag aan belastingen, dividenden en overige opbrengsten € 59,5 miljoen is. Dit is € 0,8 miljoen meer dan begroot. Deze meeropbrengst is voornamelijk toe te wijzen aan de vrijval van de in 2023 opgenomen terug te betalen post voor zuiveringsheffing bedrijven. Deze bleek te ruim ingeschat bij de RBG.

Bedragen x € 1.000

Indeling naar programma's				
Programma's	PB2024	Begroting na wijziging	Realisatie 2024	Verschil
Programma 1: Veilige dijken				
Programma 2: Voldoende en schoon water	110	112	30	82
Programma 3: Afvalwater zuiveren	49.843	50.511	48.699	2.349
Programma 4: Veilige wegen				
Programma 5: Omgeving & Organisatie	5.312	5.425	5.578	-153
Totale lasten	55.264	56.049	53.307	2.278
				Baten
Belastingopbrengsten	-58.783	-59.083	-59.983	900
Kwijtschelding				
Oninbaar	899	899	1.157	-258
Dividenden en overige algemene opbrengsten	-132	-502	-631	130
Totale baten	-58.016	-58.685	-59.457	772
Resultaat voor bestemming	-2.751	-2.637	-5.150	2.513

Afrondingsverschillen zijn mogelijk.

5.1.4 Waterschapstaak: wegenbeheer

Het resultaat van de taak wegenbeheer is € 0,9 miljoen negatief. Ten opzichte van de gewijzigde begroting is er sprake van een voordeel van € 0,2 miljoen. Voor de wegenheffing is € 5,8 miljoen aan belastingen, dividenden en overige opbrengsten gerealiseerd, € 0,1 miljoen (2%) lager dan begroot. De reden hiervan is een onjuiste bijstelling in de raming eenheden van de RBG waardoor voor de woningen in de Krimpenerwaard een hoger dan gerealiseerde WOZ-waardestijging werd ingeschat, in tegenstelling tot Schieland.

Bedragen x € 1.000

Indeling naar programma's				
Programma's	PB2024	Begroting na wijziging	Realisatie 2024	Vershil
Programma 1: Veilige dijken				
Programma 2: Voldoende en schoon water	13	13	3	10
Programma 3: Afvalwater zuiveren				
Programma 4: Veilige wegen	5.870	6.157	5.876	282
Programma 5: Omgeving & Organisatie	778	796	829	-34
Totale lasten	6.661	6.966	6.709	258
				Baten
Belastingopbrengsten	-5.741	-5.741	-5.631	-122
Kwijtschelding	68	68	81	-13
Oninbaar	18	18	4	14
Dividenden en overige algemene opbrengsten	-48	-182	-230	47
Totale baten	-5.703	-5.837	-5.764	-73
Resultaat voor bestemming	958	1.129	945	184

Afrondingsverschillen zijn mogelijk.

5.1.5 Begrotingsonrechtmatigheid

Afhankelijk van de oorzaak van de overschrijding en de mate van beïnvloedbaarheid ervan, tellen de overschrijdingen al dan niet mee in het rechtmatigheidsoordeel van de accountant. Ten aanzien van de overschrijding is tevens rekening gehouden met de spelregels opgenomen in de kadernota rechtmatigheid 2018 van de commissie BBV. Met het vaststellen van jaarrekening autoriseert de verenigde vergadering deze onrechtmatigheid.

In 2024 waren er geen begrotingsonrechtmatigheden binnen de exploitatie budgetten.

Er is sprake van enkele kredietoverschrijdingen (zie [bijlage 3](#) en [paragraaf 5.4.1](#)). Deze overschrijdingen vallen binnen de grenzen van het intern beleid.

5.2 Exploitatie naar kosten- en opbrengstsoorten

In dit hoofdstuk verantwoorden we de exploitatierekening naar kosten- en opbrengstsoorten. Dit doen we volgens de Regeling Beleidsvoorbereiding en verantwoording waterschappen. Verder wordt de realisatie in 2024 per hoofdkostensoort (nummers 2.1 tot en met 3.6 in onderstaande tabel) vergeleken met de begroting na wijziging.

5.2.1 Exploitatieresultaat

Het exploitatieoverschot is € 7,9 miljoen. Dit is € 8,6 miljoen positiever ten opzichte van de gewijzigde begroting.

Bedragen x € 1.000

Nr.	Omschrijving	PB2024	Begroting na wijziging 2024	Realisatie 2024 *	Restant	JR2023
Lasten						
2.1	Rente en afschrijvingen	17.042	17.042	16.672	369	16.427
2.2	Personeelslasten	48.800	53.148	50.652	2.495	44.071
2.3	Goederen en diensten van derden	69.343	71.020	69.957	1.063	63.038
2.4	Bijdragen aan derden	9.290	9.790	8.812	979	10.260
2.5	Toevoegingen voorzieningen/onvoorzien	182	182	155	26	1.162
Totaal lasten		144.656	151.181	146.248	4.933	134.957

Baten						
3.1	Financiële baten	-400	-1.520	-1.913	393	-1.104
3.2	Personeelsbaten	-55	-497	-1.175	678	-1.074
3.3	Goederen en diensten aan derden	-3.530	-3.922	-4.592	669	-4.648
3.4	Bijdragen van derden	-4.656	-4.882	-5.044	161	-3.789
3.5	Waterschapbelastingen	-126.684	-130.184	-133.691	3.506	-119.114
3.6	Interne verrekeningen	-8.056	-9.433	-7.704	-1.729	-6.041
Totaal baten		-143.382	-150.439	-154.117	3.678	-135.770
Exploitatieresultaat		1.274	743	-7.869	8.611	-813

Afrondingsverschillen zijn mogelijk.

* Het minteken bij realisatie staat voor inkomsten.

5.2.2 Lasten

Deze paragraaf bevat een verklaring voor de voor- en nadelen tussen de begroting na wijziging en de jaarrekening. Alleen de grotere bedragen en / of bijzonderheden worden toegelicht.

Rente en afschrijving (€ 369.000 voordeel)

De afschrijvingslasten zijn lager uitgevallen dan begroot. Dit komt voornamelijk doordat een aantal projecten later opgeleverd is dan gepland. Hierdoor verschuift de activering naar de toekomst en zijn er minder afschrijvingslasten.

Personeelslasten* (€ 2.495.000 voordeel)

De tabel met de onderverdeling en toelichting van de personeelslasten is te vinden in [paragraaf 4.3 Bedrijfsvoering en sociaal jaarverslag](#).

*We benadrukken dat er voor de netto personeelslasten per saldo sprake is van een voordeel van € 1.444.000. (personeelslasten € 2.495.000 voordeel, personeelsbaten € 678.000 voordeel en met name minder geschreven uren op investeringen € 1.729.000 nadeel).

Goederen en diensten van derden (€ 1.063.000 voordeel)

Ten opzichte van de begroting is aan goederen en diensten € 1.063.000 minder uitgegeven.

Het grootste voordeel heeft plaatsgevonden binnen het onderhoud van de watersystemen (zie programma 2, financiële toelichting, voordeel € 676.000).

Daarnaast is een voordeel behaald binnen programma 3. Het in programma 3 beschreven voordeel, zoals weergegeven in de financiële toelichting, betreft een besparing van € 460.000 op de aanschaf van polymeren voor de zuivering van afvalwater.

Tot slot hebben er per saldo kleinere afwijkingen plaatsgevonden.

Bijdrage aan derden (€ 979.000 voordeel)

Ten opzichte van de begroting is aan bijdragen aan derden € 979.000 minder uitgegeven. Dit voordeel bestaat voornamelijk uit grensoverschrijdend afvalwater (voordeel € 917.000) zoals beschreven in programma 3, financiële toelichting).

5.2.3 Baten

Deze paragraaf bevat een toelichting met verklaring voor de voor- en nadelen tussen begroting na wijziging en de jaarrekening. Alleen de grotere bedragen en /of bijzonderheden worden toegelicht.

Financiële baten

Een rente voordeel van € 393.000.

Personeelsbaten (€ 678.000 voordeel)

Het hoogheemraadschap ontvangt opbrengsten voor het uitlenen van personeel en ontvangt uitkeringen op grond van sociale wetten. De personeelsbaten zijn € 678.000 hoger dan begroot, omdat in de bijgestelde begroting niet volledig rekening is gehouden met eventuele verlengingen van detacheringen of nieuw te detacheren personeel. Deze baten zijn ter dekking voor inhuur. Deze inhuur is ter vervanging van de gedetacheerde medewerkers.

Goederen en diensten aan derden (€ 669.000 voordeel)

Het grootste voordeel is gerealiseerd binnen eigendommenbeheer, zie programma 5, financiële toelichting (€ 440.000 voordeel)

Bijdragen van derden (€ 161.000 voordeel)

Dit voordeel is het resultaat van diverse kleinere voordelen (per saldo € 851.000) en - in hoofdzaak - het nadeel binnen afkoop onderhoud kunstwerken project A16 (€ 690.000 nadeel, zie programma 2, financiële toelichting)

Waterschapbelastingen (€ 3.506.000 voordeel)

Conform de cijfers van de RBG zijn de belastingopbrengsten dit jaar € 3.506.000 (excl. dividend en rente) hoger dan de

bijgestelde begroting. Voor gedetailleerde informatie zie [paragraaf 4.2.4 Waterschapsbelastingen en overig.](#)

Interne verrekeningen (€ 1.729.000 nadeel)

Het nadeel is ontstaan doordat er minder uren op de investeringsprojecten zijn geboekt.

5.3 Balans en toelichting

Bedragen x € 1.000

Activa	31-12-2024	31-12-2023
Vaste activa		
Immateriële vaste activa	3.072	3.793
Materiële vaste activa	241.837	227.484
Financiële vaste activa	120	120
Subtotaal vaste activa	245.029	231.396
Vlottende activa		
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	37.879	
Kortlopende vorderingen	7.115	17.474
Overlopende activa	7.665	7.199
Liquide middelen	288	35
Subtotaal vlottende activa	52.947	24.708
Totaal activa	297.976	256.104

Afrondingsverschillen zijn mogelijk.

Bedragen x € 1.000

Passiva	31-12-2024	31-12-2023
Vaste passiva		
Eigen vermogen	25.544	18.425
Algemene reserves	3.000	3.000
Bestemmingsreserves tariefegalisatie	8.443	7.630
Overige bestemmingsreserves	6.233	6.982
Exploitatieresultaat	7.869	813
Voorzieningen	5.721	5.661
Vaste schulden	209.350	188.416
Subtotaal vaste passiva	240.615	212.502
Vlottende passiva		
Kortlopende schulden	9.711	22.919
Overlopende passiva	47.651	20.684
Subtotaal vlottende passiva	57.361	43.602
Totaal passiva	297.976	256.104

Afrondingsverschillen zijn mogelijk.

5.3.1 Waarderingsgrondslagen

Algemeen

De jaarrekening is gebaseerd op hoofdstuk 4 van het Waterschapsbesluit. We waarderen de activa en passiva en de bepaling van het resultaat op basis van historische kosten. Tenzij bij het desbetreffende balanshoofd anders is vermeld, nemen we de activa en passiva tegen nominale waarde op. De baten en lasten rekenen we toe aan het jaar waarvoor ze gelden. We nemen winsten alleen wanneer zij op de balansdatum zijn gerealiseerd. We houden rekening met verliezen en risico's die hun oorsprong vinden vóór het einde van het verslagjaar, wanneer zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn.

Grondslagen voor de waardering van activa, passiva en de resultaatbepaling

Vaste activa

Immateriële, materiële en financiële vaste activa volgens het Waterschapsbesluit artikel 4.40.

Immateriële vaste activa

De immateriële vaste activa waarderen we tegen verkrijgingsprijs minus subsidies, bijdragen en de cumulatieve afschrijvingen.

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa waarderen we op verkrijgingsprijs minus de cumulatieve afschrijvingen en, indien van toepassing, met bijzondere waardeverminderingen. Eventuele bijdragen van derden brengen we in mindering op de verkrijgingsprijs, voor

zover voldoende zekerheid bestaat over de toekenning hiervan. De afschrijvingen baseren we op de geschatte economische levensduur en berekenen we op basis van een vast percentage van de verkrijgingsprijs. Aan het begin houden we geen rekening met een eventuele restwaarde. Afschrijving vindt plaats vanaf de eerste maand volgend op de maand waarin het activum in gebruik is genomen. De economische levensduur en de afschrijvingsmethode zijn vastgesteld in 27 maart 2023 in de nota Afschrijvingsbeleid 2023 en worden periodiek beoordeeld. Ook vindt jaarlijks het beoordelen van (indicaties van) eventuele bijzondere waardeverminderingen plaats.

Op gronden schrijven we niet af. De onderhoudskosten aan de vaste activa nemen we in het exploitatieresultaat op, in het jaar waarin deze zich voordoen. We vormen voor de kosten van onderhoud dus geen voorziening.

Voor investeringen die we zien als materiële vaste activa, is de gebruiksduur leidend voor de afschrijvingstermijn. Wanneer de verschillende samenstellende delen van een actief een erg afwijkende technische of economische levensduur hebben en afzonderlijk kunnen worden vervangen, passen we de componentenmethode toe. Dat wil zeggen: dan schrijven we de verschillende samenstellende delen van een materieel afzonderlijk afschrijven op basis van de afschrijvingsduur, die voor dat deel geldt.

Omschrijving activa	Materieel/ immaterieel	Afschrijvingsduur in jaren
Bijdragen aan activa in eigendom derden		
Bijdrage activa in eigendom van openbare lichamen	I	5
Bijdrage activa in eigendom van overigen	I	5
Bijdragen aan gemeenten voor rioolgemalen *	I	25
Bijdragen aan gemeenten voor persleidingen *	I	30
Waterschapsverkiezingen **	I	4
Grond en terreinen		
Gronden	M	0
Terreinen	M	15
Waterberging (incl. grond)	M	40
Zonnepanelen	M	15
Bedrijfsmiddelen		
Vervoermiddelen	M	7
Machines en vaartuigen	M	8
Apparaten en werktuigen	M	5
Huisvesting		
Bedrijfsgebouwen bouwkundig	M	40
Bedrijfsgebouwen mechanisch-elektrisch	M	15
Bedrijfsgebouwen meubilair, elektrisch en veiligheidsvoorzieningen	M	10
Woonruimten bouwkundig	M	40
Woonruimten mechanisch-elektrisch	M	15
Woonruimten meubilair, elektrisch en veiligheidsvoorzieningen	M	10
Bedrijfsrestaurant en doucheruimte	M	20

Omschrijving activa	Materieel/ immaterieel	Afschrijvingsduur in jaren
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken		
Primaire waterkeringen ***	M	40
Overige waterkeringen***	M	30
Watergangen en duikers	M	40
Gemalen bouwkundig	M	40
Gemalen mechanisch-elektrisch	M	15
Gemalen elektrisch	M	10
Beschoeiingen	M	20
Stuwen (hout)	M	25
Rioolgemalen bouwkundig	M	40
Rioolgemalen mechanisch-elektrisch	M	15
Rioolgemalen elektrisch	M	10
Persleidingen	M	40
Zuiveringsinstallaties bouwkundig	M	40
Zuiveringsinstallaties mechanisch-elektrisch	M	15
Zuiveringsinstallaties elektrisch	M	10
Slibverwerkingsinstallaties bouwkundig	M	40
Slibverwerkingsinstallaties mechanisch-elektrisch	M	15
Slibverwerkingsinstallaties elektrisch	M	10
Wegen	M	20
Wegen (vervanging deklaag)	M	10
Wegbruggen	M	40
Overige bruggen	M	30
Vaarwegen en havens	M	40
Molens (bouwkundig)	M	40
Molens (mechanisch)	M	25

Phoslock-maatregelen	M	15
Omschrijving activa	Materieel/ immaterieel	Afschrijvingsduur in jaren
Overig		
Software (excl. Saas) ****	M	5
Hardware	M	5
Onderzoek en ontwikkelingskosten	I	5

* De afschrijvingstermijnen van de bijdragen aan gemeenten voor rioolgemalen en persleidingen wijken af met onze eigen afschrijvingstermijn. Dit komt omdat elke overheidsinstantie zelf de afschrijvingstermijn mag bepalen.

Afschrijvingstermijnen tussen gemeentes en waterschappen, maar ook tussen waterschappen onderling kunnen daardoor verschillen.

** De kosten voor de verkiezingen 2023 worden nog geactiveerd. Vanaf dan worden toekomstige verkiezingskosten vanuit de exploitatie bekostigd.

*** Voor primaire en overige waterkeringen is de afschrijvingstermijn afhankelijk van de typetoepassing. Indien een toepassing wordt gebruikt waarvan de

technische levensduur korter is dan aangegeven in de tabel, dan is de kortere afschrijvingstermijn leidend.

**** Software as a service (Saas) kosten mogen niet worden geactiveerd.

***** Als geen materieel vast actief ontstaat gaan de kosten naar de exploitatie. Ook worden bij vervangingsinvesteringen de kosten als materiele vaste activa geactiveerd en wordt de afschrijvingstermijn van het materiele vaste actief gevolgd.

Onderhanden werk

De onderhanden werken zijn gewaardeerd tegen historische kostprijs of tegen een lagere directe opbrengstwaarde minus de kapitaalbijdragen van derden en de lineaire afschrijving op basis van de economische levensduur. Deze werken bestaan uit de investeringen van uitvoeringskredieten in het verslagjaar, voorbereidingskredieten en het grondverwerwingskrediet.

Financiële vaste activa

De kapitaalbelangen (die zonder deelnemingen en aandelen) met een duurzaam karakter waarderen we tegen verkrijgingsprijs. Deelnemingen en aandelen zijn gewaardeerd tegen de historische aanschafprijs.

Vorderingen

De vorderingen nemen we tegen nominale waarde op, onder aftrek van de voorzieningen die we noodzakelijk vinden voor het risico van oninbaarheid. Deze voorzieningen bepalen we op basis van gemiddelde uitkomsten vanuit het verleden.

Flottende activa en passiva

De vorderingen, overlopende activa en passiva, liquide middelen en de langlopende en kortlopende schulden zijn op basis van de

nominale waarden gewaardeerd. Bij de belastingdebiteuren brengen we voor de verwachte oninbaarheid een voorziening in mindering. De voorziening berekenen we door van de netto belastingopbrengst, met ervaringscijfers, een percentage te reserveren.

Reserves en voorzieningen

De reserves en voorzieningen verdelen we in drie groepen: de algemene reserves, de bestemmingsreserves en de voorzieningen. Een uitgebreidere toelichting op reserves en voorzieningen leest u in [paragraaf 5.3.2 toelichting op de balans, onderdeel reserves en voorzieningen](#).

Resultaatbepaling

Voor de resultaatbepaling gebruiken we deze uitgangspunten:

- Baten en lasten rekenen we toe aan het jaar waar dit betrekking op heeft.
- Verliezen nemen we als last op het moment dat ze voorzienbaar zijn.
- De jaarrekening is opgesteld volgens het stelsel van baten en lasten.

5.3.2 Toelichting op de balans

Vaste Activa	Stand 31-12- 2023	Investering/ desinvestering	Overboeking onderhanden werken	Afschrijvingen/ aflossingen	Bijdragen van derden	Stand 31-12- 2024
Immateriële vaste activa						
Bijdragen aan activa in eigendom van bedrijven						
Bijdragen aan activa in eigendom van het rijk						
Bijdragen aan activa in eigendom van openbare lichamen	3.031		168	688		2.510
Bijdragen aan activa in eigendom van overigen	263			73		191
Overige immateriële vaste activa	499			127		371
Totaal immateriële vaste activa	3.793		168	888		3.072
Materiële vaste activa						
Gronden en terreinen	14.695			26		14.669
Vervoermiddelen	7			1		6
Machines, apparaten en werktuigen	912		120	237		795
Bedrijfsgebouwen	10.309		331	780		9.860
Woonruimten						
Grond-, weg en waterbouwkundige werken	157.773		10.511	10.642		157.642
Overige materiële vaste activa	3.876		1.727	968		4.635
Onderhanden werken	39.912	47.036	-12.857		-19.861	54.230
Totaal materiële vaste activa	227.484	47.036	-168	12.654	-19.861	241.837
Financiële vaste activa						
Kapitaalverstrekkingen aan bedrijven	120					120
Leningen aan ambtenaren						
Leningen aan overigen						
Totaal financiële vaste activa	120					120
Totaal vaste activa	231.396	47.036		13.543	-19.861	245.029

Afrondingsverschillen zijn mogelijk.

Immateriële vaste activa

De boekwaarde van de immateriële vaste activa is afgenomen van € 3,8 miljoen naar € 3,1 miljoen als gevolg van afschrijvingen.

Materiële vaste activa

De boekwaarde van de materiële vaste activa is gestegen van € 227,5 miljoen naar € 241,7 miljoen. Er is voor € 12,9 miljoen geactiveerd.

Onderhanden werken

Er is binnen de investeringsprojecten voor € 47 miljoen uitgevoerd in 2024. Voor een bedrag ad € 12,9 miljoen zijn er projecten afgerond en vervolgens geactiveerd.

We merken op dat het totaal van de afgesloten projecten (paragraaf 5.4.1.) € 14,6 miljoen bedraagt. Het verschil van € 1,7 miljoen is in 2023 geactiveerd. Deze deelactivering heeft binnen het project Zon op Dak plaatsgevonden.

Na aftrek van bijdragen van derden/subsidieopbrengsten ad € 19,9 miljoen resteert een onderhanden werken positie van € 54,2 miljoen. Een nadere toelichting op de investeringen/onderhanden werken is te vinden in [paragraaf 5.4 Investeringsactiva](#).

Financiële vaste activa

De kapitaalverstrekkingen aan bedrijven betreft hoofdzakelijk aandelen Nederlandse Waterschapsbank (NWB). In 2024 hebben er zich op het gebied van financiële vaste activa geen wijzigingen voorgedaan.

Vlottende activa	31-12-2024	31-12-2023
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar		
Uitzettingen bij het Rijk met een looptijd < 1 jaar	37.879	
Totaal uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	37.879	
Kortlopende vorderingen		
Vorderingen op belastingdebiteuren	6.288	6.365
- Belastingdebiteuren	8.564	8.862
- Voorziening dubieuze debiteuren	-2.076	-2.180
- Nog te verlenen kwijtscheldingen	-200	-316
Vorderingen als gevolg van subsidies en bijdragen		
Overige kortlopende vorderingen	828	11.108
Totaal kortlopende vorderingen	7.115	17.474
Overlopende activa		
Nog te ontvangen voorschotbedragen EU	2.341	2.341
Nog te ontvangen voorschotbedragen rijk	73	703
Nog te ontvangen voorschotbedragen provincies	2.336	2.030
Nog te ontvangen voorschotbedragen overige openbare lichamen	631	762
Overige nog te ontvangen bedragen en vooruitbetaalde bedragen	2.284	1.364
Totaal overlopende activa	7.665	7.199
Liquide middelen		
Kas		
Banken	288	35
Totaal liquide middelen	288	35
Totaal vlottende activa	52.947	24.708

Afrondingsverschillen zijn mogelijk.

Uitzettingen met een looptijd <1 jaar

Dit saldo is ontstaan doordat een tijdelijk liquiditeitsoverschot bij de schatkist is geparkeerd.

Kortlopende vorderingen

De totale hoeveelheid kortlopende vorderingen is afgenomen van circa € 17,5 miljoen naar € 7,1 miljoen.

Verloopoverzicht overlopende activa

Overlopende activa

De overlopende activa bestaat uit de nog te ontvangen bedragen, waarvan de opbrengst ten gunste van 2024 komt. In het volgende onderdeel wordt dieper ingegaan op de onderbouwing van de grootste bedragen.

Nog te ontvangen	Projectnummer	Subprojectnaam	Beginsaldo 1-1-2024	Vermindering	Vermeerdering	Eindsaldo 31-12-2024
EU	07.01176/002	POP3 Bleiswijkse Zoom	249.000			249.000
	07.00716/002	POP3 Gemaal Achterbroek	1.946.013			1.946.013
	07.01282/001	Robuuste Doorvoerroute Krimpenerwaard	12.276	-12.276		0
	09.00043/001	BlueCity	133.498		12.519	146.017
Totaal EU			2.340.787	-12.276	12.519	2.341.029
	07.00913/030	Dijkversterking KIIJK Realisatiefase	370.342	-370.342		0
	07.01333/001	NTO Schielands Hoge Zeedijk	332.780	-332.780		0
	09.00067/001	F649 Geerpad Stolwijk			40.000	40.000
	09.00067/001	F650 Verbreding fietspad Breekade deel 2			41.500	41.500
	09.00111/001	NTO SCOR bijdrage 2024		-8.375		-8.375
Totaal Rijk			703.122	-711.497	81.500	73.125
Provincie	07.00716/002	POP3 Gemaal Achterbroek	1.946.013			1.946.013
	07.01281/002	Restauratie Haastrechtse Molen overige delen	21.860	-21.860		0
	07.01297/001	Restauratie Eendrachtsmolen	62.000	-76.708	14.708	0
	09.00075/003	Klei in Veen		-74.487	81.239	6.752
	09.00067/001	F649 Geerpad Stolwijk			106.943	106.943
	09.00067/001	F650 Verbreding fietspad Breekade deel 2			114.848	114.848
	07.01302/001	Sluis Zevenhuizer Verlaat		-60.000	221.794	161.794
Totaal Provincie			2.029.873	-233.055	539.531	2.336.349

Openbare lichamen	09.00088/002	Internationale betrekkingen	128.500	-12.000	6.940	123.440
	09.00101/006	OP - Comptabiliteit (bijdrage Fin. Eenheid)	388.138	-388.138	251.680	251.680
	09.00080/001	Vergunning leges 4e kw 2024			22.800	22.800
	09.00046/001	NTO bijdrage div. gemeenten afrek rg + pl			230.093	230.093
	07.01282/001	Robuuste Doorvoerroute Krimpenerwaard (ontv Rijnland)	192.183	-350.000	160.717	2.900
	div. projecten	Aquon afrekening 2023	53.000	-53.000		0
Totaal Openbare lichamen			761.821	-803.138	672.230	630.913
Eindtotaal			5.835.603	-1.759.966	1.305.480	5.381.417

Afrondingsverschillen zijn mogelijk

Toelichting op nog te ontvangen voorschotbedragen

EU/POP3

Deze subsidie werkt op basis van deelbetalingen en vaststellingsverzoeken die na het maken van de kosten ingediend worden.

POP3 Bleiswijkse Zoom

De eerste subsidieverantwoording is eind 2022 opgesteld en is in 2023 vastgesteld. Hiervan is € 710.000 ontvangen. We verwachten op basis van de gemaakte subsidiabele kosten en het toegekende subsidiepercentage nog een te ontvangen subsidiebedrag van € 249.000. Zowel het vaststellingsverzoek als de controle op het aanbestedingsdossier lopen nog.

POP3 Gemaal Achterbroek

Het project gemaal Achterbroek ontvangt 50% subsidie vanuit de EU en 50% van de provincie Zuid-Holland. Het project is volledig gesubsidieerd. Op basis van de gemaakte subsidiabele kosten en het toegekende subsidiepercentage, is voor het project gemaal Achterbroek het volledige subsidiebedrag opgenomen. De beoordeling van het vaststellingsverzoek ligt bij de provincie. De controle op het aanbestedingsdossier zit in de eindfase.

Robuuste Doorvoerroute Krimpenerwaard

Voor het stimuleren van maatregelen tweede fase Deltaplan Zoetwater subsidieert het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat vanuit het Deltafonds 50%. De overige 50% wordt bijdragen door hoogheemraadschap van Rijnland (25%) en ons hoogheemraadschap (25%). Het eerste voorschot van het ministerie is ontvangen.

Closed Loop Concept in het BlueCity gebouw

Alliantie Waterkracht voert onderzoek uit naar een concept om op lokaal niveau, in BlueCity, water gescheiden in te zamelen, te zuiveren en grondstoffen terug te winnen. Voor de bouw, projectleiding en opstart van het onderzoek is gebruik gemaakt van EU REACT II Kansen voor West subsidie. Wij zijn penvoerder en ontvangen namens Alliantie Waterkracht een teruggave van de subsidiabele kosten.

Rijk

Dijkversterking KIJK realisatiefase

Voor de planuitwerkingsfase voor het project Krachtige IJsseldijken Krimpenerwaard is een voorschot bedrag ontvangen.

Dijkversterking Schielands Hoge Zeedijk verkenningsfase

Het HWBP heeft subsidie toegekend en het eerste voorschot bedrag is uitbetaald.

Geerpad Stolwijk

Het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat draagt € 40.000,- bij in het fietsproject verbreding van het fietspad Geerpad te Vlist.

Fietspad Breekade deel 2

Het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat draagt €41.500,- bij in het project verbreding fietspad Breekade deel 2.

Provincie

POP3 Gemaal Achterbroek

Het project gemaal Achterbroek ontvangt 50% subsidie vanuit de EU en 50% van de provincie Zuid-Holland. Het project is volledig gesubsidieerd. Op basis van de gemaakte subsidiabele kosten en het toegekende subsidiepercentage, is voor het project Gemaal Achterbroek het volledige subsidiebedrag opgenomen. De beoordeling van het vaststellingsverzoek ligt bij de provincie.

Restauratie Haastrechtse Molen

De subsidie voor de restauratie van de Haastrechtse Molen is in 2023 vastgesteld. Het nog te ontvangen voorschot bedrag is in 2024 ontvangen.

Restauratie Eendrachtsmolen

De subsidie voor de restauratie van de Eendrachtsmolen is vastgesteld. Het totale vastgesteld subsidiebedrag is ontvangen.

Projectsubsidie Klei in Veen

Het subsidiebedrag voor de eerste fase is ontvangen. Van de gemaakte kosten is nog een bedrag van € 6.752 subsidiabel. Het voorschot voor de tweede fase is begin 2025 ontvangen.

Geerpad Stolwijk

De onkosten van het onderhoud Asphalt € 213.886 zijn voor 50% subsidiabel bij de provincie Zuid-Holland.

Fietspad Breekade deel 2

De onkosten van het onderhoud Asphalt € 229.696 zijn voor 50% subsidiabel bij de provincie Zuid-Holland.

Eigen vermogen

Sluis Zevenhuizer Verlaat

De uitgaven voor de restauratiewerkzaamheden, de vislift en de bediening zijn subsidiabel.

Overige openbare lichamen

Internationale betrekkingen

De subsidiabele kosten voor het project Blue Deal over 2023 en 2024 wordt in het eerste kwartaal 2025 afgerekend. In 2024 is wel een voorschotbedrag ontvangen van de Unie van Waterschappen. De nog te ontvangen bijdrage 2023 van het NWB-Fonds (€ 12.000) is ontvangen.

Verrekening Financiële Eenheid

De definitieve afrekening 2024 voor de Financiële Eenheid resulteert in een nog te ontvangen bijdrage € 125.840 van zowel Hoogheemraadschap Delfland als Hoogheemraadschap Rijnland.

Vergunning Leges

Opgelegde leges zijn vanaf oktober nog niet in rekening gebracht. Deze leges (€ 22.800) zijn opgenomen als 'nog te ontvangen'.

Bijdragen diverse Gemeenten

De nog te ontvangen bijdrage betreft de exploitatiekosten voor de rioolgemaal en persleidingen 2024.

Robuuste Doorvoerroute Krimpenerwaard

Het gaat hier om een nog te ontvangen bijdrage van het Hoogheemraadschap Rijnland. Naast 50% van het ministerie draagt Hoogheemraadschap Rijnland 25% bij in de kosten voor het stimuleren van maatregelen tweede fase Deltaplan Zoetwater.

Liquide middelen

Met name als gevolg van de vooruit ontvangen subsidie voor de realisatiefase van dijkversterkingsproject KIIK zijn de liquide middelen toegenomen.

Bedragen x € 1.000

	Saldo 31-12- 2023	Resultaat na bestemming jaarrekening 2023	Saldo 1-1- 2024	Vermeerdering	Vermindering	Saldo 31-12- 2024	Voorstel resultaat- bestemming	Voorstel Saldo 1-1-2025
Algemene reserves								
Bodemreserves:								
Watersysteembeheer	2.500		2.500			2.500		2.500
Zuiveringsbeheer							2.000	2.000
Wegenbeheer	500		500			500		500
Totaal algemene reserves	3.000		3.000			3.000	2.000	5.000
Bestemmingsreserve tariefegalisatie								
Watersysteembeheer	7.275	1.158	8.433			8.433	3.664	12.096
Zuiveringsbeheer	-2.432	-200	-2.631			-2.631	3.150	519
Wegenbeheer	2.787	-146	2.641			2.641	-945	1.696
Overige bestemmingsreserves								
Watersysteembeheer								
Afkoop erfpacht	4.147		4.147		-228	3.919		3.919
Reserve eigen risico dijkversterkingen	1.287		1.287			1.287		1.287
Systeemreserve Baggeren	1.549		1.549		-521	1.027		1.027
Totaal bestemmingsreserves	14.613	813	15.425		-750	14.676	5.869	20.544
Totaal eigen vermogen	17.613	813	18.425		-750	17.676	7.869	25.544

Afrondingsverschillen zijn mogelijk

Tariefegalisatiereserves

De tariefegalisatiereserves vangen hevige schommelingen op in de tarieven. Ieder jaar toetsen we het verloop ervan aan het kostenverloop van de meerjarenbegroting.

Afkoopsommen erfpachten

Het is mogelijk om erfpachten voor 20 tot 50 jaar af te kopen.

Dat is een voortdurend proces, waarbij de ontvangsten jaarlijks verschillen. Het bedrag aan erfpachtcanons dat we door de afkoop niet ontvangen, wordt jaarlijks, na resultaatbestemming, gecompenseerd door een toevoeging aan de tariefegalisatiereserve watersysteembeheer.

Reserve eigen risico dijkversterking

We dragen zelf het risico voor dijkversterkingen. We voegen aan deze reserve overschotten toe die op dijkversterkingsprojecten zijn ontstaan. Zo vangen we toekomstige tegenvallers op.

Baggerreserve met systeemafspraken

Met deze baggerreserve vangen we de schommelingen in de exploitatie van het reguliere 'buitengewoon onderhoud van watergangen' op (egaliseren).

Systeemafspraken

De omvang van de stortingen of onttrekkingen zijn tijdens de begroting niet bekend. Deze stellen we vast op basis van de werkelijke realisatie (jaarrekening). Het vastgestelde bedrag verwerken we direct bij de jaarafsluiting en leggen die niet als resultaatbestemming apart voor aan het algemeen bestuur.

Reserves en voorzieningen

Bedragen x€1.000

Algemene reserves	Saldo 31-12-2023	Resultaat na bestemming jaarrekening 2023	Saldo per 1-1-2024	Vermeerdering	Vermindering	Saldo 31-12-2024	Voorstel resultaat-bestemming	Voorstel Saldo 1-1-2025
Bodemreserves:								
- Watersysteembeheer	2.500		2.500			2.500		2.500
- Zuiveringsbeheer							2.000	2.000
- Wegenbeheer	500		500			500		500
Totaal	3.000		3.000			3.000	2.000	5.000
Doel:	De algemene reserves fungeren als algemeen weerstandvermogen en hebben geen specifieke bestemming.							
Vermeerdering resultaatbestemming:	Gezien het positieve exploitatieresultaat binnen de taak zuiveringsbeheer wordt voorgesteld om € 2 miljoen euro aan de algemene reserve zuiveringsbeheer te doteren.							
Vermindering resultaatbestemming:	Geen.							

Afrondingsverschillen zijn mogelijk.

Algemene reserves

In deze paragraaf gaan we in op de ontwikkeling van de reserves in 2024. De staat van reserves en voorzieningen toont:

- De begin- en eindstand van het boekjaar.
- De mutaties die gedurende het jaar voorkomen en gelden voor onze reserves en voorzieningen.

De algemene reserves zijn het algemeen weerstandvermogen en hebben geen specifieke bestemming. Ze bestaan vooral om eventuele toekomstige, algemene tegenvallers te kunnen opvangen. Algemene reserves zijn drie bodemreserves voor het watersysteembeheer, zuiveringsbeheer en wegenbeheer.

Bestemmingsreserves

De bestemmingsreserves zijn een onderdeel van het eigen vermogen. In tegenstelling tot de algemene reserves is dit deel niet vrij besteedbaar. Deze reserves hebben een vooraf bepaald doel

Het hoogheemraadschap kent zes bestemmingsreserves, waarvan:

- Drie tariefegalisatiereserves voor de beheerstaken:
 - Watersysteembeheer.
 - Zuiveringsbeheer.
 - Wegenbeheer.
- Een reserve afkoopsommen erfpachten.
- Een reserve eigen risico dijkversterking.
- Een systeemreserve baggeren.

Bedragen x€1.000

Bestemmingsreserves	Saldo 31-12- 2023	Resultaat na bestemming jaarrekening 2023	Saldo per 1-1- 2024	Vermeerdering	Vermindering	Saldo 31-12- 2024	Voorstel resultaat- bestemming	Voorstel Saldo 1-1-2025
Tariefegalisatiereserves:								
- Watersysteembeheer	7.275	1.158	8.433			8.433	3.664	12.096
- Zuiveringsbeheer	-2.432	-200	-2.631			-2.631	3.150	519
- Wegenbeheer	2.787	-146	2.641			2.641	-945	1.696
Totaal	7.630	813	8.443			8.443	5.869	14.312
Doel:	De tariefegalisatiereserves zijn bedoeld om hevige schommelingen in de tarieven op te vangen. Jaarlijks wordt het verloop van de tariefegalisatiereserves getoetst aan het kostenverloop van de meerjarenbegroting.							
Vermeerdering resultaatbestemming:	Dit betreffen de dotaties aan de reserves als gevolg van de positieve exploitatieresultaten 2024 binnen de taken watersysteembeheer en zuiveringsbeheer.							
Vermindering resultaatbestemming:	Dit betreft de onttrekking aan de reserve ter dekking van het negatieve resultaat 2024 op taak wegenbeheer.							

Afrondingsverschillen zijn mogelijk.

Afkoopsommen erfpachten

Bedragen x€1.000

Bestemmingsreserves	Saldo 31-12-2023	Resultaat na bestemming jaarrekening 2023	Saldo per 1-1-2024	Vermeerdering	Vermindering	Saldo 31-12-2024	Voorstel resultaat-bestemming	Voorstel Saldo 1-1-2025
Afkoop erfpacht	4.147		4.147		-228	3.919		3.919
Totaal	4.147		4.147		-228	3.919		3.919
Doel:	Het is mogelijk om erfpachten voor een periode van twintig tot 50 jaar af te kopen. Het afkopen van erfpachten is een voortdurend proces, waarbij de ontvangsten jaarlijks wisselen. Het bedrag aan erfpachtcanons dat door de afkoop niet wordt ontvangen, wordt jaarlijks gecompenseerd door een toevoeging aan de tariefegalisatiereserve watersysteembeheer.							
Vermeerdering resultaatbestemming:	In 2024 zijn er geen afkoopsommen ontvangen.							
Vermindering resultaatbestemming:	Jaarlijkse onttrekking volgens doel reserve.							

Afrondingsverschillen zijn mogelijk.

Reserve eigen risico dijkversterking

Bedragen
x€1.000

Bestemmingsreserves	Saldo 31-12- 2023	Resultaat na bestemming jaarrekening 2023	Saldo per 1-1- 2024	Vermeerdering	Vermindering	Saldo 31-12- 2024	Voorstel resultaat- bestemming	Voorstel Saldo 1-1-2025
Reserve eigen risico dijkversterkingen	1.287		1.287			1.287		1.287
Totaal	1.287		1.287			1.287		1.287
Doel:	Het waterschap is eigen risicodragers voor dijkversterkingen. In sommige gevallen ontstaat er een overschot, dat gebruikt kan worden bij toekomstige tegenvallers.							
Vermeerdering resultaatbestemming:	Geen							
Vermindering resultaatbestemming:	Geen							

Afrondingsverschillen zijn
mogelijk.

We merken op dat er in 2024 geen projectfasen (met een 10% project gebonden eigen bijdrage PGEB) binnen het Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP) zijn afgesloten. In

bijlage 11 wordt separaat inzage verstrekt in de PGEB van de in de periode 2014 tot en met 2022 afgesloten HWBP-projectfasen.

Systeemreserve baggeren

Bedragen
x€1.000

Bestemmingsreserves	Saldo 31-12- 2023	Resultaat na bestemming jaarrekening 2023	Saldo per 1-1- 2024	Vermeerdering	Vermindering	Saldo 31-12- 2024	Voorstel resultaat- bestemming	Voorstel Saldo 1-1-2025
Systeemreserve Baggeren	1.549		1.549		-521	1.027	0	1.027
Totaal	1.549		1.549		-521	1.027	0	1.027
Doel:	Het opvangen van schommelingen in de exploitatie met betrekking tot het reguliere buitengewoon onderhoud van watergangen (baggeren). Systeemaafspraken De omvang van de stortingen of onttrekkingen zijn tijdens de begroting niet bekend. Deze worden op basis van de werkelijke realisatie (jaarrekening) vastgesteld. Het vastgestelde bedrag wordt bij de jaarafsluiting direct verwerkt en niet apart voorgelegd als resultaatbestemming aan het algemeen bestuur. De voorwaarden en condities rondom de systeemreserve baggeren zijn vastgelegd in een eerder besluit.							
Vermeerdering resultaatbestemming:	Geen.							
Vermindering resultaatbestemming:	In 2024 hebben we voor een bedrag van € 521.000 boven het reguliere budget baggerwerkzaamheden uitgevoerd. Dit extra bedrag hebben we volgens de nota Risicomanagement, Weerstandsvermogen, reserves en voorzieningen onttrokken aan de systeemreserve baggeren.							

Afrondingsverschillen zijn
mogelijk.

Voorzieningen

Bedragen x € 1.000						
Voorzieningen	Saldo 31-12-2023	Vermeerderingen		Verminderungen		Saldo 31-12-2024
		Interne	Externe	Interne	Externe	
Voorzieningen voor arbeid-gerelateerde verplichtingen	4.661	733		210	206	4.978
- Pensioenvoorzieningen bestuur	2.852	548			206	3.194
- Voorziening wachtgeldverplichtingen	157	107		180		84
- Voorziening spaarverlof	1.652	79		30		1.700
Voorzieningen erfpachtcompensatie	1.000			257		743
Totaal voorzieningen	5.661	733		468	206	5.721

Afrondingsverschillen zijn mogelijk.

Voorzieningen behoren tot het vreemd vermogen. Hierbij gaat het om onzekere toekomstige financiële verplichtingen. Voorzieningen worden ook gevormd voor een bepaald doel. Mocht de onzekere situatie (financiële verplichting) zich

voordoen, dan kunnen we deze gelden gebruiken. De voorzieningen zijn tegen nominale en contante waarde opgenomen. Hieronder staat de ontwikkeling van de voorzieningen in 2024.

Voorzieningen arbeid-gerelateerde verplichtingen

Bedragen x€1.000							
Voorziening	Saldo 1-1-2024	Vermeerdering		Vermindering		Voorstel resultaat- bestemming	Saldo 31-12-2024
		Intern	Extern	Intern	Extern		
Pensioenvoorzieningen bestuur	2.852	548			206		3.194
Doel:	Het uitkeren van pensioenen aan gepensioneerde hoogheemraden of het voldoen aan de verplichting van waardeoverdracht. Deze voorziening wordt jaarlijks aangevuld door een dotatie ten laste van het resultaat.						
Vermeerdering:	Aan het eind van het jaar wordt beoordeeld of de voorziening wachtgeldten voldoende is om gemaakte afspraken te kunnen financieren. Indien nodig wordt de voorziening aangevuld.						
Vermindering:	Jaarlijkse onttrekking volgens doel voorziening.						

Afrondingsverschillen zijn mogelijk.

Wachtgeldverplichtingen

Bedragen
x€1.000

Voorziening	Saldo 1-1-2024	Vermeerdering		Vermindering		Voorstel resultaat- bestemming	Saldo 31-12-2024
		Intern	Extern	Intern	Extern		
Wachtgeldverplichtingen	157	107		180			84
Doel:	Het uitkeren van (toekomstige) wachtgelden aan voormalige bestuursleden en personeel.						
Vermeerdering:	Aan het eind van het jaar wordt beoordeeld of de voorziening wachtgelden voldoende is om gemaakte afspraken te kunnen financieren. Indien nodig wordt de voorziening aangevuld.						
Vermindering:	Jaarlijkse onttrekking volgens doel voorziening.						

Afrondingsverschillen zijn mogelijk.

Voorziening spaarverlof

Bedragen x€1.000

Voorziening	Saldo 1-1-2024	Vermeerdering		Vermindering		Voorstel resultaat- bestemming	Saldo 31-12-2024
		Intern	Extern	Intern	Extern		
Voorziening spaarverlof	1.652	79		30			1.700
Doel:	Het financieren van inhuur in het geval van opname van verlofdagen door personeel. De voorziening is gevormd op basis van de nominale waarde van gekochte verlofdagen.						
Vermeerdering:	Aan het eind van het jaar wordt beoordeeld of de voorziening spaarverlof voldoende is om de gemaakte afspraken te kunnen financieren. Indien nodig wordt de voorziening aangevuld.						
Vermindering:	Onttrekking als gevolg van eerder uit dienst getreden medewerker met IKB-verlof saldo. Ter vervanging van de desbetreffende medewerker is er ingehuurd.						

Afrondingsverschillen zijn mogelijk.

Erfpachtcompensatie

Bedragen x€1.000

Voorziening	Saldo 1-1-2024	Vermeerdering		Vermindering		Voorstel resultaat-bestemming	Saldo 31-12-2024
		Intern	Extern	Intern	Extern		
Erfpachtcompensatie	1.000			257			743
Doel:	Het terugbetalen van de erfpachtcanons waarbij gedurende 2016 tot en met 2022 te veel erfpacht is ontvangen door een in het verleden te hoog vastgesteld percentage. Erfpachters hebben onverschuldigde betalingen gedaan. Om de compensatie van erfpachters te regelen heeft het hoogheemraadschap een compensatieregeling erfpacht opgesteld.						
Vermeerdering:	Geen						
Vermindering:	De onttrekking betreft de uitbetalingen in 2024 van in totaal 43 compensatieverzoeken. De totale uitbetaling is onttrokken aan de bestaande voorziening van € 1.000.000.						

Afrondingsverschillen zijn mogelijk.

Vaste schulden

In 2024 zijn de vaste schulden toegenomen van € 188,4 miljoen naar € 209,4 miljoen door de derde termijn van een langjarige

lening in combinatie met aflossingen. De rente is in 2024 uitgekomen op € 3,1 miljoen.

Bedragen x € 1.000

Vaste schulden	31-12-2023	Bij: Nieuw afgesloten leningen	Af: Aflossingen	31-12-2024	Rente-percentage	Rente over leningen
Onderhandse leningen van binnenlandse banken	188.416	34.176	13.242	209.350	1,55%	3.078
Totaal vaste schulden	188.416	34.176	13.242	209.350		3.078

Afrondingsverschillen zijn mogelijk

Vlottende passiva

Bedragen x € 1.000

Vlottende passiva	31-12-2024	31-12-2023
Kortlopende schulden (<1 jaar)*		
Overige kasgeldleningen		
Negatieve bank- en girosaldi	3	9.602
Schulden aan leveranciers	6.347	10.173
Schulden in verband met te betalen belastingen, sociale- en pensioenpremies	2.878	2.711
Overige kortlopende schulden	482	432
Subtotaal kortlopende schulden	9.711	22.919
Overlopende passiva		
Overlopende verplichtingen	12.069	12.833
Ontvangen voorschotbedragen	36.786	7.851
<i>Europese Unie</i>	720	
<i>Rijk</i>	35.381	7.291
<i>Provincies</i>	41	463
<i>Overige openbare lichamen</i>	643	
Vooruitgefactureerde bedragen	156	97
Subtotaal overlopende passiva	49.011	20.684
Totaal kortlopende schulden en overlopende passiva	58.721	43.602

* Kortlopende schulden zonder saldo worden in deze tabel niet weergegeven.

Toelichting Vlottende passiva

Kortlopende schulden

De kortlopende schulden waar het gaat om financiering gerelateerde schulden, lichten we toe in [paragraaf 4.2.2 Financieringsbehoefte](#).

Verloopoverzicht overlopende passiva

In onderstaand overzicht zijn de bijdragen aan projecten en de overlopende verplichtingen toegelicht.

Bijdrage van	Project-nummer	Subprojectnaam	Beginsaldo 01-01- 2024	Vermindering	Vermeerdering	Eindsaldo 31-12- 2024
EU	07.01191	NPI Inlaat Veerstalblok			-720.000	-720.000
Totaal EU			0	0	-720.000	-720.000
Rijk	07.00913	Dijkversterking KIIK Verkenningfase	-2.326.588			-2.326.588
	07.00913	Dijkversterking KIIK Planuitwerkingsfase	-4.694.794	12.116.174	-10.011.967	-2.590.588
	07.00913	Dijkversterking KIIK Realisatiefase		6.064.942	-34.216.313	-28.151.371
	07.01282/001	Verkenningfase RDKW			-114.917	-114.917
	07.01282/001	Planuitwerkingsfase RDKW		109.601	-560.000	-450.399
	07.01333	Schiels Hoge Zeedijk		1.264.234	-2.081.469	-817.235
	07.01340	RVO Spuk Snelle Sluis			-9.093	-9.093
	09.00100	Subsidie Wet Open Overheid 2023 -2027		159.791	-197.791	-38.000
	09.00075	Regeling NPLG Waterschappen (nr Project)	-123.754			-123.754
	09.00047	Subsidie Lachgas	-50.336	63.367	-259.424	-246.393
	09.00073	Wegenverkeersveiligheid	-87.348	87.348	-21.880	-21.880
	09.00002	Innovatieproject 33AQ Damwanden trillingen		25.976	-485.000	-459.024
	09.00049	Covid-bemonstering 2024		67.210	-78.000	-10.790
	09.00029	Haastrechtse molen	-5.400		-5.400	-10.800
	09.00029	Zuidbroekse molen	-3.201		-3.201	-6.402
	09.00029	Prinsenmolen		5.400	-5.400	0
	09.00029	Eendrachtsmolen	0	1.537	-5.400	-3.863
Totaal Rijk			7.291.421	19.965.580	-48.055.256	35.381.097
Provincie	07.01191	Project WGPK 1,2 en 3 fase A en B	-300.008	300.008	0	0

	07.01237	F625 Tiendweg Krimpen aan de Lek		188.255	-280.000	-91.745
	07.01302	Sluis Zevenhuizer Verlaat	-160.000	300.000	-80.000	60.000
Provincie	09.00029	Haastrechtse molen	-1.914		-3.800	-5.714
	09.00029	Zuidbroekse molen	-1.206		-2.253	-3.459
	09.00029	Prinsenmolen		3.800	-3.800	0
	09.00029	Eendrachtsmolen		3.800	-3.800	0
Totaal Provincie			-463.128	795.863	-373.653	-40.918
Openbare lichamen	09.00088	Internationale betrekkingen	0	178.500	-218.500	-40.000
	07.01282	Robuuste Doorvoerroute Krimpenerwaard				0
	09.00046	Gemeente Krimpenerwaard te veel ontvangen rg + pl			-226.872	-226.872
	09.00111	SCOR bijdrage 2024		56.375	-432.991	-376.616
Totaal Openbare lichamen			0	234.875	-878.363	-643.488
Eindtotaal			7.754.549	20.996.318	-50.027.271	36.785.503

Afrondingsverschillen zijn mogelijk

Toelichting verloopoverzicht overlopende passiva

EU

NPI Inlaat Veerstalblok

De Rijksdienst voor Ondernemend Nederland heeft de subsidie NPI niet landbouw ZH Schieland en Krimpenerwaard toegekend. In 2024 is er een voorschot (€ 720.000) uitbetaald.

Rijk

Dijkversterking KIIK Planuitwerkingsfase

Voor de Planuitwerkingsfase is er een voorschotbedrag van € 10.011.967 vanuit het HWBP ontvangen en gedeeltelijk ingezet voor het project.

Dijkversterking KIIK Realisatiefase

In december is het subsidiebedrag van het HWBP (€ 34.216.313) ontvangen. De totale subsidiabele kosten zijn in mindering gebracht op dit bedrag.

Robuuste Doorvoerroute Krimpenerwaard Verkenningfase

Voor het stimuleren van maatregelen voor de tweede fase van het Deltaplan Zoetwater subsidieert het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat vanuit het Deltafonds 50%. Het ontvangen voorschot is € 360.000. De totale kosten derden zijn €490.751 hiervan is 50% subsidiabel bij het Deltafonds € 245.375.

Robuuste Doorvoerroute Krimpenerwaard Planuitwerkingsfase

Voor fase twee is er een voorschot ontvangen van € 560.000,-. De subsidiabele kosten voor 2024 zijn € 219.201, hiervan is 50% subsidiabel (€ 109.600). Deze subsidie is verleend voor de periode van 1 januari 2022 tot en met 31 december 2027.

Dijkversterking Schielands Hoge Zeedijk verkenningsfase

Het HWBP heeft subsidie toegekend en het voorschot voor de verkenningsfase (€ 2.081.469) is ontvangen. Van dit voorschot is een bedrag van € 1.264.234 ten gunste van het project geboekt.

RVO Spul Snelle Sluis

Voor de regeling Stimulering Schoon en emissieloos bouwen voor medeoverheden is er een bijdrage van € 9.093 ontvangen. De gemaakte kosten in 2024 zijn niet-subsidiabel.

Wet open overheid 2023 – 2027

Voor de Wet open overheid is er een incidentele bijdrage (€ 41.922) en een tegemoetkoming van de uitvoeringskosten (€ 117.869). Deze bijdragen zijn in 2024 benut. Eind 2024 is er nog een compensatiesubsidie (€ 38.000) ontvangen, een compensatie voor de incidentele aansluitkosten.

Regeling NPLG Waterschappen

Voor het programma Nationaal Programma Landelijk gebied hebben we voor de uitvoeringskosten in 2023 een subsidiebedrag ontvangen van € 300.000. In 2023 is deze subsidie verantwoord voor € 176.245,96. Het restantbedrag (€ 123.754) moeten we terugbetalen.

Versnellingsprogramma Lachgas

Voor het Ondersteuningsprogramma Klimaatneutraliteit onderdeel versnellingsprogramma lachgas heeft het ministerie van Economische Zaken en Klimaat een subsidie toegekend van maximaal € 387.200. Er is een subsidievoorschot van € 309.760 uitbetaald. Hiervan is € 63.367 al ten gunste van het project geboekt.

Wegenverkeersveiligheid

De verantwoording van de verkeersveiligheidssubsidie SPV eerste tranche is ingediend. Het team investeringsimpuls verkeersveiligheid heeft al een reactie gegeven dat de middelen van de eerste drie maatregelen uit de tabel niet zijn besteed. De rijksbijdrage van € 21.880 moeten we terugbetalen.

Innovatieproject 33AQ Damwanden trillingen

De subsidiebeschikking voor het innovatieproject 'Damwand trillingen' is in december 2024 ontvangen. Het eerste voorschot bedrag € 485.000 is ontvangen, hiervan is in 2024 € 25.975 gebruikt.

Covid-bemonstering 2024

Het 'Programma Nationale Rioolwaterbemonstering 2024' heeft een voorschotbedrag (€ 78.000) betaald. De vergoeding Rijk Covid-analyses voor 2024 betreft 611 Covid-bemonstering x € 110 = € 67.210.

Molens

De 'Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed' heeft een instandhoudingssubsidie verleend. In 2024 is er een voorschot van € 19.401 uitbetaald. Deze subsidie is voor de Eendrachtsmolen, de Prinsenmolen, de Haastrechtse Molen en de Zuidbroekse Molen. Niet alle subsidie is in 2024 gebruikt.

Provincie

Reconstructie van de Tiendweg krimpen

De werkzaamheden voor de reconstructie van de Tiendweg Krimpen zijn volgens planning verlopen. De kosten zijn lager uitgevallen dan begroot. De subsidiabele kosten komen uit op € 188.255. Er is al € 280.000 subsidie ontvangen. Het restant van € 91.745 moeten we terugbetalen.

Sluis Zevenhuizer Verlaat

Voor het project Sluis Zevenhuizer Verlaat zijn twee voorschot (€ 160.000 en € 80.000) subsidiebedragen uitbetaald. De overige gemaakte subsidiabele kosten zijn opgenomen als 'nog te ontvangen subsidie'.

Molens

Provincie Zuid-Holland heeft een meerjarige projectsubsidie 2020-2025 toegekend voor het onderhoud van vier molens. In 2024 is er een voorschot van € 13.653 uitbetaald. Deze subsidie is voor de Eendrachtsmolen, de Prinsenmolen, de Haastrechtse Molen en de Zuidbroekse Molen. Niet alle subsidie is in 2024 gebruikt.

Openbare lichamen

Internationale betrekkingen (Blue Deal)

In 2024 heeft de 'Unie van Waterschappen' een voorschot betaald van € 178.500. Er is nog een klein bedrag als 'nog te ontvangen subsidie' opgenomen. Het NWB Fonds heeft subsidie toegekend voor het project '2411 Blue Deal Indonesia batik wetlands' voor € 20.000 en ook € 20.000 voor het project '2406 Blue Deal Indonesia Pekalongan Solar panels'.

Gemeente Krimpenerwaard

Dit betreft een terug te betalen bedrag van € 226.872.

Samenwerking Crisisbeheersing Overstroming Randstad (SCOR)

Sinds 1 januari 2024 is HHSK programmamanager van het Samenwerkingsverband SCOR. HHSK levert de programmamanager en verzorgt ook de financiën van deze samenwerking. Per 31-12-2024 bedraagt het saldo van de SCOR € 376.616.

5.4 Investerings

5.4.1 Afgesloten projecten 2024

Bedragen x€1.000

Project-nummer	Omschrijving	Krediet	Investeringskosten	Investeringsopbrengsten (subsidies/bijdrages)	Netto investering	Overgebleven krediet
07.01237/014	Vervangen KBR 143 (duiker) Tiendweg Krimpen	136	136		136	
07.01237/015	Vervangen KBR 932 (brug) Tiendweg Krimpen	430	430	4	426	
07.01237/017	Vervangen KBR 151 (brug) West Vlisterdijk	581	580		580	1
07.01237/023	Programma management wegbruggen 2023					
07.01237/910	Programmakrediet Wegen (stelpost)	296				296
07.01237/920	Risicoreservering Wegen	262				262
07.01237/930	Programmakrediet Wegbruggen (stelpost)					
07.01237/940	Risicoreservering Wegbruggen	82				82
07.01238/007	Exogene risico opslag-Groene Balkon	70				70
07.01249/001	Optimalisatie meetnet watervoorziening	330	273		273	57
07.01252/002	Projectmanagement					
07.01253/007	NBW opgave op kleine gemalen	126				126
07.01262/004	VZK Materieel WW 2023	120	120		120	
07.01266/001	Restauratie Prinsenmolen	560	551	117	433	9
07.01269/001	VZK-21 Voorbereidingskrediet gemaal Wilde Veenen	48				48
07.01277/001	Vervanging bemonsteringssysteem	300	255		255	45
07.01280/003	Raamcontract steenzetwerk 2022 - 2025	60	58		58	2
07.01281/001	Restauratie Metselwerk	165	105	48	57	60
07.01281/002	Restauratie overige delen	530	447	152	295	83
07.01286/001	Energiebesparing 2021/2022	250	252		252	-2
07.01287/001	Zon op Dak/Grond WS	758	757		757	
07.01287/002	Zon op Dak/ Grond AWK	2.293	2.290		2.290	3
07.01288/001	Aanpak Black & Grey Spots 2021	100	94		94	6
07.01291/002	Renovatie KO	275	229		229	46
07.01294/001	Persleiding Zevenhuizen	100				100
07.01295/001	Energiebesparing 2022	125				125

07.01297/001	Eendrachtsmolen	840	855	177	678	-15
07.01298/001	Aanvangskrediet Gemaal Prinsenland	150				150
07.01300/001	VZK-22 Vervanging elektromotor gemaal Abraham Kroes, ringvaart	300	187		187	113
07.01300/003	Vervangen vacuümpompen bij gemalen Veurink, Krimpenerwaard en Schilthuis	110	58		58	52
07.01301/004	Vervanging aandrijving nabezinktanks	125	85		85	40
07.01301/005	Plaatsing overkapping beluchtingtanks	400				400
07.01302/001	Sluis Zevenhuizer Verlaat	650	650		650	
07.01318/001	VZK-23 Renovatie persleidingen en vervanging appendages	300				300
07.01323/001	VZK Huisvesting 2023	335	331		331	4
07.01325/001	VZK 23- Aanpassen electr installatie KV	55	55		55	
07.01327/001	VZK 23- leggen van extra glasvezelkabel KO en GD	80	60		60	20
07.01328/001	Herzetten Steenglooing IJsseldijk Schielandse zijde 2023	450	445		445	5
07.01331/001	Verkeersveiligheid	312	295		295	17
07.01338/001	Startkrediet transportstelsel Nesselande	50				50
07.00855/001	Voorbereiding RWK bijdr. gem.	168	168		168	
07.00928/001	ZPP Maatregel 6 Auto. peilregulerende stuw Noordelijke dwarsweg gpg 836					
07.01176/004	Vispasseer gemaal Krimpenerwaard					
07.01191/026	Aflaat natuurgebied					
07.01228/001	Rottekade	3.083	3.296		3.296	-213
07.01228/010	Wateroverlast Rottekade	63	63		63	
07.01235/001	Inlaat krimpen	2.565	2.623	2.505	119	-58
07.01235/002	Inlaat KGZ	200	162	83	79	38
07.01235/003	Inlaat gemaal Krimpenerwaard	1.885	1.942	1.804	138	-57
07.01237/008	Vervanging wegbruggen 2021 duikers en dammen	710	710		710	
07.01237/011	Vervangen Dammen Tiendweg Krimpen	562	562		562	
07.01237/012	Vervangen KBR 137 (brug) Tiendweg Krimpen	323	323		323	
Eindtotaal		21.713	19.447	4.890	14.557	2.265

Afrondingsverschillen zijn mogelijk

Toelichting

Het saldo van de (netto) geactiveerde projecten bedraagt € 14,6 miljoen. In totaal is er voor ongeveer € 2,6 miljoen (10%) niet uitgegeven van de gevoteerde kredieten. In de lijst met geactiveerde projecten staan vier projecten met een overschrijding op het krediet. Hierna een korte toelichting per project.

Krediet wat niet aangewend is, heeft met name betrekking op:

VZK-23 Renovatie persleidingen en vervanging appendages

Dit investeringsproject hebben we afgesloten door enerzijds personeelstekort en anderzijds is een deel van de beoogde renovatie opgenomen in een ander investeringsproject.

Plaatsing overkapping beluchtingstanks

Zoals in de jaarrekening 2023 al is vermeld op pagina 158 is de verplichting voor overkapping vervallen.

Toelichting op overschrijding krediet

Energiebesparing 2021/2022

Verschoning is al in de jaarrekening 2023 verkregen.

Eendrachtsmolen

Op 13 februari 2024 heeft het dagelijks bestuur haar goedkeuring verleend voor de overschrijding van € 15.000.

Rottekade

Op 12 juli 2022 heeft het dagelijks bestuur haar goedkeuring verleend voor de overschrijding van maximaal 10% van het project, de huidige overschrijding van 213.000 blijft onder deze grens.

Inlaat gemaal Krimpenerwaard

Op 9 april 2024 heeft het dagelijks bestuur haar goedkeuring verleend voor de overschrijving van € 80.000.

5.5 Gerealiseerde uitgaven

In de onderstaande tabel staan de gevoteerde kredieten, de totale gerealiseerde uitgaven, het begrote uitgavenpatroon 2024 en de realisatie 2024 per programma.

Bedragen x € 1.000

Programma	Actueel krediet	Realisatie huidig jaar + kosten voorgaande jaren	Realisatie % t/m huidig jaar	Uitgavepatroon PB2024	Realisatie huidig jaar	Verschil	Realisatie % huidig jaar
P1 Veilige dijken	470.294	73.978	16%	19.937	21.763	-1.826	109%
P2 Voldoende en schoon water	82.231	42.756	52%	15.000	15.102	-102	101%
P3 Afvalwater zuiveren	29.930	16.784	56%	4.284	6.307	-2.023	147%
P4 Veilige wegen	15.880	7.080	45%	4.015	3.652	363	91%
OP Ondersteunende producten	3.420	763	22%	400	214	186	53%
Totaal	601.755	141.361	23%	43.636	47.036	-3.400	108%

Afrondingsverschillen zijn mogelijk.

Toelichting

In de jaarrekening staan de relevante afwijkingen tussen de geraamde uitgavenpatronen in de totale begroting voor 2024 (€ 43,6 miljoen) en de daadwerkelijke realisatie (€ 46,9 miljoen). De belangrijkste afwijkingen lichten we per programma toe.

Programma 1

HWBP-project 'trillen damwanden' (€ 0)

Gezien het feit dat dit onderzoek 100% subsidiabel is, verantwoorden we dit project in de exploitatie. De kosten en de subsidie vallen daarbij tegen elkaar weg.

HWBP - Dijkversterking Krachtige IJsseldijken Krimpenerwaard (KIJK). (€ 6.936.000 hoger)

Binnen het project KIJK is in 2024 bijna 20 miljoen Euro uitgegeven waarvan ruim 13 miljoen aan de planstudie en bijna 7 miljoen aan (voorbereiding) van de realisatie. 90% van deze dijkversterking wordt gesubsidieerd vanuit het hoogwaterbeschermingsprogramma met meerdere momenten

van besluitvorming. Vanwege de omvang van dit project wordt de financiële stand van zaken per 31-12-2024 hieronder per fase kort toegelicht:

De verkenningsfase is afgerond met een restantkrediet van € 3.699.000. Dit houden we binnen het project beschikbaar voor de realisatiefase (zie bijlage 12). Hiermee blijft inzichtelijk of en hoe de 10% projectgebonden eigen bijdrage aan de verkenning daadwerkelijk gerealiseerd wordt binnen het totale project.

In 2024 is de planuitwerkingsfase ook nagenoeg afgerond en is gestart met voorbereidingen voor de realisatie. Het totaal aangevraagde krediet voor de planuitwerking is € 48.900.000. Ook hier is sprake van een restantkrediet dat beschikbaar blijft binnen het project om te kunnen benutten tijdens de realisatiefase.

In 2024 was voor de planstudie € 10.000.000 begroot en er is ruim 32% meer uitgegeven. Werkzaamheden uit de realisatiefase zijn naar voren gehaald om het risicoprofiel voor de

subsidieaanvraag van de realisatiefase beter te kunnen vaststellen. Dit heeft er onder andere toe geleid dat de werkwijze en planning van het project ingrijpend zijn aangepast. In nauw overleg met het hoogwaterbeschermingsprogramma is de samenwerking met de aannemer herzien.

Parallel aan het afronden van de planstudie is de realisatiefase van KIIK gestart. Hiervoor is begin november 2024 € 357.305.000 extra krediet aangevraagd. Het totale krediet voor de realisatiefase is daarmee € 385.500.000. Hiervan is nog € 378.685.000 krediet over. De verwachte kosten voor 2024 waren begroot op € 2.000.000. In werkelijkheid is er al € 6.384.000 gebruikt aan voorbereidingskosten (onder andere grondaankoop).

HWBP – Schielands Hoge Zeedijk (€ 36.000 lager)

De verkenningfase is in volle gang. Het totaal aangevraagd krediet voor deze fase is € 5.500.000. De verwachte kosten voor 2024 waren begroot op € 1.035.000 en er is € 1.071.000 uitgegeven. In de verkenningfase is nog € 4.032.000 krediet over. Ook dit project wordt voor 90% gesubsidieerd door het HWBP waarbij een beperkt deel niet subsidiabel is door verschillen tussen de door HHSK en HWBP gehanteerde uurtarieven.

Primaire en regionale waterkeringen (€ 25.106 hoger)

Door de hogere kosten voor arbeid en materiaal is voor de 'Renovatie van de Snelle Sluis' € 248.000 meer uitgegeven. Dit gaat onder andere om een bijdrage aan de 'Renovatie van de Snelle Sluis' die na kredietverlening door het algemeen bestuur voortvarend is opgepakt. We vervangen onder meer de waterkerende sluisdeuren. Andere projecten (kadeverbeteringen Zuidplaspolder en de Rotte) zijn juist iets minder snel dan verwacht opgestart en is er € 169.000 minder uitgegeven. Restant zijn overige posten.

Programma 2

Op programma niveau zijn er geen grote afwijkingen in de uitgaven ten opzichte van de prognose te melden.

Programma 3

De gerealiseerde investeringsuitgaven zijn 147% vergeleken met de programmabegroting 2024. De belangrijkste oorzaak hiervan is dat het uitgavenpatroon voor bijdragen van HHSK in investeringen in gemeentelijke rioolgemalen in 2024 netto circa 2 miljoen euro boven de raming in de programmabegroting lag. Hieronder zijn de verschillen per bijdrage beschreven.

Bijdrage renovatie rioolgemaal Prins Alexanderlaan (€ 299.000 hoger).

Zoals in de *VV van 27 november 2024* is vermeld, was deze uitgave niet voorzien in de begroting.

Bijdrage renovatie rioolgemaal Willem Schürmannstraat 2.185.000 hoger).

Het moment van facturering is aangepast (facturering in Q4 van 2024) zodat de uitgaven binnen het project in 2024 ook in 2024 aan HHSK gefactureerd worden. De voortgang van het project verloopt conform planning.

Bijdrage renovatie rioolgemaal Oostgaarde (€ 387.000 lager)

De voortgang verloopt iets trager dan verwacht waardoor de laatste facturering niet in Q4 van 2024 maar in Q1 van 2025 zal plaatsvinden.

Programma 4

Veilige wegen in-goede staat 2024 07.01360 (€ 16.000 lager)

De maatregel 'aanbrengen markering' op Tiendweg West te Lekkerkerk stond gepland voor 2024, maar de uitvoering was door weersomstandigheden niet haalbaar. De uitvoering staat voor het eerste kwartaal van 2025 gepland.

Reconstructie wegen en wegbruggen 07.01237 (€ 553.000 lager)

Het verschil tussen prognose en kosten is te verklaren doordat het budget voor 'programmakrediet Wegen' (910), 'risicoreservering Wegen' (920) en 'risicoreservering Wegbruggen' (930) niet geheel nodig was.

Materieel HHSK 07.01361 (€ 164.000 lager)

In 2023 is er materieel aangepast om bermmaaisel af te kunnen voeren om bermen te verschraken voor biodiversiteit. 2024 betrof een testfase. De gedragscode flora en fauna is nog in ontwikkeling en dit kan invloed hebben op de eisen die gesteld gaan worden. Daarom is de aanschaf van nieuw materieel uitgesteld.

Ondersteunende producten

De gerealiseerde investeringsuitgaven op huisvesting zijn €186.000 lager dan begroot. Het vervangen van luchtbehandelingskasten is aanbestedingsplichtig, waarvoor het proces in 2024 nog niet was afgerond, waardoor dit budget nog niet is uitgegeven.

5.6 Niet uit de balans blijvende verplichtingen (NUBBV)

Het hoogheemraadschap geeft in de niet uit de balans blijvende verplichtingen (NUBBV) inzicht in de verplichtingen na het jaar 2024. Deze verplichtingen zijn niet opgenomen in een balanspost.

De NUBBV behandelt de volgende onderwerpen:

- Garantiestellingen;
- NUBBV als onderdeel van de reserves;
- Subsidieverplichtingen (indien van toepassing);
- Overige NUBBV.

Garantiestellingen

Er zijn in 2024 geen betalingen geweest door garantiestellingen.

N.V. HVC

Het hoogheemraadschap heeft aan N.V. HVC van DRSH Zuiveringsslib N.V. een garantstelling afgegeven. Deze zijn afgesloten bij de NWB bank. De waterschappen zijn naar

verhouding van de toegewezen aandelen aansprakelijk voor de gegarandeerde geldleningen.

Verbonden partij	% deelneming	Restant schuld 31 december 2024	Gegarandeerde restantschuld
DRSH Zuiveringsslib N.V. (HVC)	5,86%	221.605.899	12.986.106
Regionale Belasting Groep (RBG)	23,50%	2.500.000	587.500
AQUON	6,20%	44.574.833	2.763.640
Unie van Waterschappen (UvW)	3,44%	4.329.552	148.937

Regionale Belasting Groep (RBG)

De deelnemers van de RBG staan gezamenlijk garant voor de juiste betaling van rente en aflossing, boeten en kosten van de langlopende leningen, kasgeldleningen en in rekening-courant op te nemen gelden. De RBG sluit deze af naar verhouding van de bijdrage van de deelnemers op 1 januari van het jaar waarin de rente en aflossing verschuldigd is.

AQUON

Het hoogheemraadschap heeft zich garant gesteld voor 6,2% van het saldo in rekening-courant van AQUON bij de Nederlandse Waterschapsbank en voor de langlopende leningen.

Unie van Waterschappen

Het hoogheemraadschap heeft zich voor 3,44% garant gesteld voor een doorlopend krediet van de Unie van Waterschappen bij de Nederlandse Waterschapsbank.

NUBBV als onderdeel van de reserves

Geen.

Subsidieverplichtingen

Niet van toepassing.

Overige NUBBV

Uit het financieel systeem blijkt dat op investeringen en exploitatie voor een bedrag van circa € 24,5 miljoen aan verplichtingen zijn geregistreerd, met een meerjarig karakter en/of met een hoogte van minimaal € 250.000. In de verplichtingen zitten jaarlijkse bijdragen en opdrachten.

NUBBV		
Zoeknaam crediteur	Korte omschrijving	>€ 250.000
GKB REALISATIE	Realisatie Sluis Zevenhuizer Verlaat - automatisering bedien	620.131
GKB REALISATIE	Realisatie Sluis Zevenhuizer Verlaat - vispassage	613.951
GKB REALISATIE	Realisatie Sluis Zevenhuizer Verlaat - basiswerkzhd	625.706
KLERK	Uitvoeringsovereenkomst Renovatie Snelle Sluis	742.510
GKB REALISATIE	SZV: afwijking 2,3,4,8,10,12,13,14,15 en 16	314.517
GKB REALISATIE	Sluis Zevenhuizer Verlaat div MW 7/ 9/ 20/ 21/ 22/ 24.	267.637
AYVENS / LEASEPLAN	2025 - LeasePlan lopende lease + mini-competitie +shortlease	631.198
STEDIN NETBEHEER	2025 - Stedin - Hoofdkantoor Maasboulevard	335.000
WITTEVEEN+BOS	2025: Opdracht innovatie modellering damwanden	1.006.934
IV-WATER	Toetsing technische disciplines KIJK	606.727
LINT NOTARISSEN	Leveringen notarisdiensten Kijk	367.619
KLERK	Uitvoeringsovereenkomst Renovatie Snelle Sluis	742.510
MOVARES WATER B.V.	SCB-audits voor project KIJK	320.389
REIJM NIEUWERKER	2025 Kadeverbetering Kortenoord	326.034
HVC AANDEELHOUDE	2024 HVC Elektrische Energie 2024 WS (Gemalen, pompen eo)	653.859
MOREE	DO watergangen Lansingerland Bergschenhoek 2024	257.797
KUIPER CULTUUR	WS-2024-05 Uitvoering baggerwerk	256.251
KUIPER CULTUUR	Uitvoering bestek baggerwerk Bleiswijk (WS 2024-03)	421.879
KUIPER CULTUUR	Uitvoering bestek baggerwerk Zuidplaspolder Midden	662.247
JP SCHILDER B.V.	WS-2024-04 Uitvoering baggerwerk Ringvaart	1.302.823
BAARS AANNEMERIJ BV	Uitvoering baggerwerk Overschie (OVE1)	295.000
AQUON	Aquon voorschotnota 2025	724.000
	Aquon voorschotnota 2025	878.000
STEDIN NETBEHEER	2025 Stedin - Watersystemen	1.500.000

NUBBV		
HATTUM BLANKEVOO	Opdracht vervangen gemaal Hitland	578.958
WITTEVEEN+BOS	Ingenieursdiensten Planuitwerkingsafase Robuuste Doorvoerrou	1.012.884
BOER CCI	Ingenieursdiensten DO tot en met bestek verbeteren.	251.785
AVECO DE BONDT	P Bergse Plassen 2, Maatregel 1, Ontwerpfase schutpomp, nov.	284.431
HVC N.V.	Slibverwerking Kralingseveer HVC 2025	3.217.002
VTA AUSTRIA(BTL)	Awzi Kralingsveer/chemicalien/Polymeer LC 186 tot 1 mei 2025	360.565
AQUON	Aquon voorschotnota 2025	305.000
STEDIN NETBEHEER	2025 Stedin - AWK	460.000
GEM. CAPELLE AD IJSSEL	Bijdrage gem Capelle a/d IJssel renovatie gemaal Oostgaarde	743.558
GEM. ROTTERDAM STADSONTW.	2e factuur renovatie gemaal Schurmannstraat	2.184.706
ROTTERDAM	Bijdrage HHSK renovatie RG Alexanderlaan	299.485
STOWA	Contributie STOWA 2025	349.495
Totaal		€ 24.520.587

Daarnaast zijn vanuit het financieel systeem alle Europees contracten geïnventariseerd die vanaf 2025 nog doorlopen. Hieruit volgt een totale restwaarde van nog doorlopende meerjarige contracten van € 0,7 miljoen. Zie onderstaande tabel.

Contracten:

Omschrijving contract	Type contract	Type aanbesteding	Resterende contractwaarde = NUBBV > 250.000
Vodafone Libertel- Overeenkomst datacommunicatie verbindingen & managed VPN dienst	Overeenkomst Levering	Europees Openbaar	€ 445.057
Endenburg Elektrotechniek bv, perceel 2 contract van het preventief onderhoud aan de elect	Overeenkomst Dienst	Europees Openbaar	€ 294.191
			€ 739.248

5.7 Gebeurtenissen na balansdatum

Er zijn geen noemenswaardige gebeurtenissen na balansdatum.

5.8 WNT-verantwoording

Sinds 1 januari 2013 geldt de 'Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector' (WNT). Deze verantwoording is opgesteld op basis van het algemene WNT-maximum. Het bezoldigingsmaximum in 2024 is vastgesteld op € 233.000. Het weergegeven toepasselijke WNT-maximum per persoon of functie is berekend naar rato van de omvang (en voor topfunctionarissen tevens de duur) van het dienstverband, waarbij voor de berekening van de omvang van het dienstverband nooit groter kan zijn dan 1,0 fte.

5.9 Overige WNT-rapportageverplichtingen

Naast de vermelde topfunctionarissen zijn er geen functionarissen die in 2024 een bezoldiging boven het toepasselijke WNT-maximum hebben ontvangen, of waarvoor in eerdere jaren een vermelding volgens de WOPT of de WNT heeft plaatsgevonden of had moeten plaatsvinden. Er zijn in 2024 geen ontslaguitkeringen aan overige functionarissen betaald die we volgens de WNT moeten rapporteren.

WNT	2024		2023	
	N. Dukker	L.M. Vink	M.J.H. van Kuijk**	L.M. Vink
Functie(s)	Secretaris-directeur	Directeur	Secretaris-directeur	Secretaris-directeur
Duur dienstverband	1/2 - 31/12	1/1 - 31/1	1/1 - 31/5	1/5 - 31/12
Omvang dienstverband (in fte)	1	1	1	1
Echte of fictieve dienstbetrekking ?	echte	echte	echte	echte
Bezoldiging				
Beloning inclusief belastbare onkostenvergoeding	€ 145.858,11	€ 13.223,90	€ 83.381,74	€ 103.736,80
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 21.341,87	€ 1.940,78	€ 9.348,25	€ 14.936,72
Totaal bezoldiging	€ 167.199,98	€ 13.164,68	€ 92.729,99	€ 118.673,52
Individueel WNT maximum	€ 213.265,03	€ 19.734,97	€ 92.254,79	€ 149.684,93
Motivering indien overschrijding norm		n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Totaal bezoldiging	€ 167.199,98	€ 13.164,68	€ 92.729,99	€ 118.673,52
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	n.v.t.	n.v.t.	€ 475,20 *	n.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling		n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
2024 WNT maximum is € 233.000				
* Overschrijding ziet op de afkoop vakantiedagen die ingevolge art. 3 lid 2 Uitvoeringsregeling WNT toerekenbaar zijn aan kalender jaar 2021.				
** mevr. Van Kuijk is per 1 juni 2023 uitdienst.				

6. Overige gegevens

6.1 Controleverklaring Deloitte

Bijlage 1 Besluit resultaatbestemming

De Verenigde Vergadering van Schieland en de Krimpenerwaard; op voordracht van dijkgraaf en hoogheemraden van Schieland en de Krimpenerwaard besluit:

1. De jaarstukken 2024 vast te stellen en daarmee het college decharge te verlenen over 2024.
2. In te stemmen het jaarresultaat van € 7.869.000 (positief) te bestemmen volgens onderstaande verdeling per taak:
 - 2.1. Watersysteembeheer (€ 3.664.000 positief);
 - 2.1.1. Het bedrag € 3.664.000 te doteren aan de tariefegalisatiereserve watersysteembeheer;
 - 2.2. Zuiveringsbeheer (€ 5.150.000 positief);
 - 2.2.1. Het bedrag € 2.000.000 te doteren aan de algemene reserve (bodemreserve) zuiveringsbeheer;
 - 2.2.2. Het bedrag € 3.150.000 te doteren aan de tariefegalisatiereserve zuiveringsbeheer;
 - 2.3. Wegenbeheer (€ 945.000 negatief);
 - 2.3.1. Het nadelige exploitatieresultaat van € 945.000 te onttrekken aan de tariefegalisatiereserve wegenbeheer.

Rotterdam, 28 mei 2025

De Verenigde Vergadering voornoemd,
secretaris,

voorzitter,

Bijlage 2 Goedgekeurde investeringskredieten 2024

Bedragen x €1.000

Programma	Omschrijving Projectcluster	Te voteren investeringsplannen (PB2024)	Gevoteerde investeringsplannen	Uitgaven patroon (PB2024)	Realisatie 2024
P1	HWBP	34.021	383.505	15.778	20.710
P1	Reconstructie primaire wk	2.115	1.800	2.004	757
P1	Reconstructie regionale wk	1.850	1.549	2.155	579
Totaal P1		37.986	386.854	19.937	22.046
P2			1.800		404
	Wateropgave 2015			948	626
P2	Watergebiedsplan			1.130	957
P2	Peilbeheer en monitoring	100		452	119
P2	Renovatie vervanging kunstwerken WS	7.656	2.566	6.490	3.763
P2	Kwaliteit - Verbetering stedelijk water			126	
P2	Buitengewoon onderhoud watergangen	1.100	300	1.700	927
P2	Uitvoeren studies en efficiëntieplannen				
P2	Wateroverlastopgave	1.110	900	8.475	7.636
P2	Kwaliteit - Uitvoer Kaderrichtlijn water 2016-2021			3	16
P2	Kwaliteit- Waterkwaliteitsmaatregelen Krimpenerwaard (POP3)				
P2	Waternetvoorziening - Meetnetvoorziening				
P2	Project - Peilscheiding Vlietkade				
P2	Project - Uitvoering studies en efficiëntieplannen (Duurzame energieproductie)	375		150	171
P2	Watervoorziening - Watervoorziening	1.900	4.500	450	407
P2	Kwaliteit - Waterkwaliteitsmaatregelen overige wateren	200		100	
P2	Kwaliteit - Uitvoer Kaderrichtlijn water 2022-2027			2.148	280
P2	Klimaatadaptatie			150	
P2	Cultureel erfgoed molens			17	
P2	Materieel HHSK	930		525	4
P2	Uitvoeren studies en efficiëntieplannen			61	
Totaal P2		13.371	8.266	22.925	15.310

P3	Wateroverlastopgave				
P3	Renovatie awzi's	2.100	2.080	3.139	1.492
P3	Renovatie transportstelsels	1.800		475	30
P3	Bijdrageregelingen	100		50	
P3	Bijdragen aan gemeenten	1.415	315	1.826	2.604
P3	Uitvoeren studies en efficiëntieplannen	275		1.369	663
Totaal P3		5.690	2.395	6.858	4.789
P4	Reconstructie polderwegen	1.114		3.565	2.564
P4	Vervanging wegbruggen	100		100	
P4	Aanpak black en grey spots				
P4	Materieel HHSK	350		350	252
P4	Materieel HHSK				
Totaal P4		1.564		4.015	2.816
P5	Verkiezingen				
Totaal P5					
OP	Huisvesting	350	1.795	400	5
OP	Informatievoorziening				
OP	Materieel HHSK				
Totaal OP		350	1.795	400	5
Eindtotaal		58.961	401.110	54.136	44.971

Afrondingsverschillen zijn mogelijk.

Bijlage 3 Lijst van lopende investeringsprojecten

Bedragen x € 1.000

	Actueel krediet	Kosten voorgaande jaren	Kosten huidig jaar	Restant	Opbrengsten
P1	461.184	48.190	21.210	391.783	93.584
HWBP	456.170	47.085	19.874	389.211	93.584
07.00913 - Dijkversterking KIJK (Krachtige IJsseldijk Krimpenerwaard)	450.670	46.703	18.803	385.164	91.503
07.01333 - Dijkversterking Schielands Hoge Zeedijk	5.500	383	1.071	4.047	2.081
Reconstructie primaire wk	2.840	334	757	1.748	
07.01280 - VZK 2021 Reconstructie primaire waterkeringen	190	171	13	6	
07.01328 - VZK PB2023 - Reconstructie primaire waterkeringen	550	84	306	160	
07.01340 - Renovatie Snelle Sluis	2.100	79	438	1.582	
Reconstructie regionale wk	2.174	771	579	824	
07.01252 - Programma Reconstructie RWK 2019-2020	1.624	675	342	607	
07.01308 - Programma Reconstructie RWK 2021	550	96	238	217	
P2	70.669	19.437	15.308	35.923	8.422
Buitengewoon onderhoud watergangen	1.400		927	473	
07.01322 - Beschoeiing en herprofilering Lange Tocht-Binnenwegsepolder	1.400		927	473	
Klimaatadaptatie	1.723			1.723	
07.01290 - Impulsregeling Klimaatadaptatie	1.048			1.048	
07.01314 - Samenwerkingsprojecten klimaatadaptatie	675			675	
Kwaliteit - Uitvoer Kaderrichtlijn water 2016-2021	2.552	2.195	16	341	1.202
07.01176 - KRW 2016-2021	2.552	2.195	16	341	1.202
Kwaliteit - Uitvoer Kaderrichtlijn water 2022-2027	4.405	139	280	3.986	
07.01303 - KRW 2022-2027	4.405	139	280	3.986	
Kwaliteit - Verbetering stedelijk water	591	424		168	
07.01007 - Waterpl.Capelle a/d IJssel '14	591	424		168	
Materieel HHSK	600		4	596	
07.01342 - VZK 2024 Verkenning uitv. vorm loods ZP-noodmaatregelen	150			150	
07.01343 - VZK 2024 Aanschaf droogzetschotten gemalen	30		4	26	
07.01344 - VZK 2024 Mobiele noodpompen vervangen	270			270	
07.01345 - VZK 2024 Noodstroomaggregaten vervangen	150			150	

	Actueel krediet	Kosten voorgaande jaren	Kosten huidig jaar	Restant	Opbrengsten
Peilbeheer en monitoring	395	31	119	245	
07.01052 - Maatregelen peilbesluit Bergambacht	15	2	-2	15	
07.01329 - Peilbesluit Zuidplaspolder Zuidoost	300	12	59	230	
07.01332 - Vervanging stuw De Meent	80	17	63		
Project - Peilscheiding Vlietkade	110			110	
07.01230 - Peilscheiding Vlietkade	110			110	
Reconstructie primaire wk	2.100	35	404	1.661	
07.01340 - Renovatie Snelle Sluis	2.100	35	404	1.661	
Renovatie vervanging kunstwerken WS	11.773	3.845	3.763	4.165	462
07.01205 - VZK Renovatie kunstwerken 2017	50	50			
07.01223 - VZK Renovatie kunstwerken 2018	2.542	2.274	29	239	
07.01238 - VZK Renovatie kunstwerken 2019	775	170	366	239	
07.01253 - VZK Renovatie kunstwerken 2020	82	31	4	47	
07.01289 - Vervanging gemaal Westeinde	585	164	363	58	
07.01300 - VZK PB2022 Renovatie Kunstwerken 2022	883	138	602	144	
07.01302 - Sluis Zevenhuizer Verlaat	4.850	807	1.539	2.504	462
07.01316 - VZK Renovatiekunstwerken 2023	1.135	211	736	188	
07.01346 - VZK 2024 Vervangen Kleppen persleiding Middelwatering	166		76	90	
07.01347 - VZK 2024 Uitfaseren 2G meetnet naar Lora	390		49	341	
07.01348 - VZK 2024 BIO Trance 2e WS	315			315	
Uitvoeren studies en efficiëntieplannen	863	1	171	690	
07.01312 - Ledverlichting	81		29	52	
07.01313 - Van het aardgas af	31		25	7	
07.01341 - Zonnepanelen Krimpenerwaard	600	1	93	506	
07.01351 - PK24 3.1 AWK Energieneutraal (programma DZH)	150		25	125	
Watergebiedsplan	14.950	5.391	957	8.602	4.470
07.00716 - Gemaal Achterbroek (3.5)	5.586	4.645	182	759	4.070
07.01191 - Project WGPk 1, 2 en 3 fase A en B	9.365	746	775	7.843	400
Wateropgave 2015	3.792	728	626	2.438	15
07.00926 - ZPP-maatregel 4 water vasthouden en toevoer Knibbelweg	430	116	156	159	

	Actueel krediet	Kosten voorgaande jaren	Kosten huidig jaar	Restant	Opbrengsten
07.00929 - ZPP-maatregel 7 Koppeling 2e Tocht	631	258	129	244	
07.00937 - ZPP-Herijking uitvoeringsprogramma Zuidplaspolder	2.731	355	341	2.035	15
Wateroverlastopgave	19.341	5.948	7.636	5.756	1.000
07.01204 - Verbetering waterafvoer polder Zestienhoven	1.000	186	304	511	
07.01207 - Bijdrage Agniesebuurt en Grote kerkplein	1.370	633		737	
07.01265 - Nieuwbouw Gemaal Hitland	13.350	4.839	6.823	1.687	1.000
07.01279 - Bemaling Kralinger Esch	950	224	112	613	
07.01305 - Noord-Zuidverbinding Bleiswijk	750	66	397	288	
07.01334 - Stadsproject Hofbogenpark	478			478	
07.01335 - Stadsproject Schouwburgplein	490			490	
07.01336 - Stadsproject Hofplein	900			900	
07.01337 - Stadsproject Prins Alexanderplein	53			53	
Watervoorziening - Watervoorziening	6.075	700	407	4.968	1.273
07.01282 - Deltaprogramma Zoetwater periode 2022-2027	6.075	700	407	4.968	1.273
Te activeren uren personeel P2					
07.01247 - te activeren uren P2					
P3	22.958	7.316	5.760	9.882	60
Bijdragen aan gemeenten	7.078	1.623	3.575	1.881	
07.01284 - Renovatie rioleindgemaal Willen Schürmannstraat Rotterdam	5.978	1.623	2.862	1.494	
07.01354 - Renovatie rioleindgemaal Oostgaarde	1.100		713	387	
Renovatie awzi's	12.200	4.688	1.492	6.020	
07.00273 - Bellenbeluchting KO	2.135	1.696	473	-35	
07.01024 - Bellenbeluchting GD	1.110	1.103	87	-80	
07.01229 - Luchtbehandeling KV	2.550	471	-109	2.187	
07.01291 - Renovaties awzi KO en GD	475	294	26	156	
07.01304 - Renovatie Slibgistingstorens awzi Kralingseveer	2.000	987	168	845	
07.01319 - Beperken uitstoot methaan uit slibbuffers awzi KV	75		35	40	
07.01321 - Aanpakken drijfslagproblematiek awzi Kortenoord	75		59	16	
07.01324 - Renovatie leidingwerk en vervangen slibretourpomp awzi GD	400	85	139	176	
07.01326 - Aanpassing Atex-gebied (gasveiligheid) awzi KV	200	52	68	81	

Bedragen x € 1.000

	Actueel krediet	Kosten voorgaande jaren	Kosten huidig jaar	Restant	Opbrengsten
07.01339 - Startkrediet Uitbreiding Kortenoord	1.700		35	1.665	
07.01350 - VZK24 3.2 Renovaties AWZI	1.200		411	789	
07.01352 - VZK24 3.3 Optimalisering procesvoering	280		101	179	
Renovatie transportstelsels	85	65	30	-11	
07.01317 - Inrichten terrein rg Moordrecht	85	65	30	-11	
Uitvoeren studies en efficiëntieplannen	3.363	940	663	1.760	60
07.01014 - Themista praktijkinstallatie	650	422	58	170	60
07.01312 - Ledverlichting	244		240	3	
07.01313 - Van het aardgas af	94		8	86	
07.01341 - Zonnepanelen Krimpenerwaard	1.800	518	324	958	
07.01349 - VZK24 3.4 Energiebesparing P3	125		33	92	
07.01351 - PK24 3.1 AWK Energieneutraal (programma DZH)	450			450	
Wateroverlastopgave	232			232	
07.01334 - Stadsproject Hofbogenpark	172			172	
07.01335 - Stadsproject Schouwburgplein	60			60	
P4	5.756	809	2.816	2.130	225
Materieel HHSK	350		252	98	
07.01262 - Materieel WW	350		252	98	
Reconstructie polderwegen	5.406	809	2.564	2.032	225
07.01237 - Programma reconstructie polderwegen & wegbruggen	4.336	809	2.564	962	225
07.01311 - Wegen - binnen programma Veenweiden	1.070			1.070	
OP	490	358	5	127	
Huisvesting	490	358	5	127	
07.01315 - Upgrade fysieke beveiliging (BIO)	390	358		32	
07.01353 - VZK Huisvesting 2024	100		5	95	
Eindtotaal	561.056	76.111	45.100	439.845	102.291

Bijlage 4 Jaarrekening 2024: verbonden partijen

Uitvoeringsinformatie verbonden partijen

Aanvulling op paragraaf 2.2.7 Verbonden partijen, van de Jaarstukken 2024. Het algemeen bestuur heeft in de kaderstellende Nota verbonden partijen Schieland en de Krimpenerwaard (vastgesteld op 27 maart 2013) bepaald welke informatie over verbonden partijen het minimaal nodig heeft en daartoe een format vastgesteld. Die uitgebreide informatie, met beleidsinformatie, laatst bekende financiële gegevens en de risico's (beleidsmatig/operationeel, juridisch en financieel) van elke verbonden partij, vindt u in deze bijlage.

1. Nederlandse Waterschapsbank N.V. (NWB)

Nederlandse Waterschapsbank N.V. (NWB)	
Identiteitsgegevens	
Naam verbonden partij (VP)	Nederlandse Waterschapsbank N.V. (NWB)
Vestigingsplaats	Den Haag
Rechtsvorm	Naamloze vennootschap
Ingangsdatum	5 mei 1954
Portefeuillehouder dagelijks bestuur	Portefeuillehouder Financiën
Bestuurlijk vertegenwoordiger in VP	Portefeuillehouder Financiën
Ambtelijk coördinator/acconthouder van het hoogheemraadschap	Afdelingshoofd Bedrijfsvoering
Beleidsinformatie	
Openbaar belang (doelstelling, activiteiten, prestaties)	De NWB Bank is een vooraanstaande financiële dienstverlener voor de Nederlandse publieke sector. Voor gemeenten, provincies, instellingen voor volkshuisvesting, gezondheidszorg, onderwijs en activiteiten op het gebied van water en milieu, arrangeert de bank korte en langlopende kredieten. De NWB Bank financiert haar activiteiten op de internationale geld- en kapitaalmarkten op basis van een zeer sterke vermogenspositie en triple-A rating van Moody's en AAA-rating van Standard & Poor's.
Bestuurlijk belang	Deelname aan de algemene vergadering van aandeelhouders.

Deelnemende partijen	35 overheden (Provincies, waterschappen en de Staat der Nederlanden).		
Relatie met programma	Algemene dekkingsmiddelen.		
Ontwikkelingen verbonden partij	Standard & Poor's en Moody's hebben de rating vastgesteld AAA voor de NWB. Dit is gelijk aan de rating van de Nederlandse Overheid.		
Financiële gegevens			
Financieel belang	Het hoogheemraadschap heeft een belang van 2,8% in het aandelenkapitaal van de NWB. Het hoogheemraadschap is hiermee verzekerd van een efficiënte en effectieve toegang tot geld- en kapitaalmarkten. De NWB heeft twee soorten aandelen te weten aandeel A, dat recht geeft op één stem en aandeel B dat recht geeft op vier stemmen. Het hoogheemraadschap heeft 610 aandelen A van € 115,- per stuk en 430 aandelen B van € 460,- per stuk.		
Financiële kerngegevens	Zie hieronder.		
Vermogen in bedragen			
Rekening			
Jaar	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	
2019	€ 1.796.000.000	€ 94.409.000.000	
2020	€ 1.827.000.000	€ 105.055.000.000	
2021	€ 1.902.000.000	€ 94.117.000.000	
2022	€ 1.995.000.000	€ 70.964.000.000	
2023	€ 2.060.000.000	€ 73.526.000.000	
Resultaten Jaarrekening			
Jaar	Baten	Lasten	Resultaat
2019	€ 174.000.000	€ 79.500.000	€ 94.500.000
2020	€ 189.000.000	€ 108.000.000	€ 81.000.000
2021	€ 266.000.000	€ 145.000.000	€ 121.000.000

2022	€ 271.000.000	€ 128.000.000	€ 143.000.000
2023	€ 262.000.000	€ 136.000.000	€ 126.000.000

Beleidsmatige, juridische en financiële risico's	
Veranderingen in het belang dat het hoogheemraadschap gedurende het begrotingsjaar in de VP heeft.	N.v.t.
Risico's in samenhang met weerstandsvermogen.	Het hoogheemraadschap loopt slechts risico over het ingebrachte kapitaal. De waarde van de aandelen kan afnemen. De kans daarop achten we gering evenals de impact en wordt daarom niet meegenomen bij de overwegingen rond het weerstandsvermogen.
Overige risico's.	In de begroting van HHSK wordt structureel rekening gehouden met een jaarlijkse dividenduitkering. De dividenduitkering is afhankelijk van het resultaat van de bank. Jaarlijks kan dit resultaat fluctueren. HHSK kan een risico van een exploitatietekort lopen als de dividenduitkering lager uitvalt.

2. Gemeenschappelijke regeling Het Waterschapshuis

Gemeenschappelijke regeling Het Waterschapshuis	
Identiteitsgegevens	
Naam verbonden partij (VP)	Het Waterschapshuis (hWh)
Vestigingsplaats	Amersfoort
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Ingangsdatum	1 januari 2013
Portefeuillehouder dagelijks bestuur	Portefeuillehouder Financiën en ICT

Bestuurlijk vertegenwoordiger in VP	Portefeuillehouder Financiën en ICT (lid DB/AB) en portefeuillehouder Watersystemen (plaatsvervangend lid algemeen bestuur)
Ambtelijk coördinator/accounthouder van het hoogheemraadschap	Afdelingshoofd Bestuur, informatie en juridisch advies

Beleidsinformatie	
Openbaar belang (doelstelling, activiteiten, prestaties)	Het Waterschapshuis heeft als doel het bevorderen van samenwerking op het gebied van ICT tussen de waterschappen en de andere overheden die actief zijn in de watersector. Onder begeleiding van Het Waterschapshuis spannen de waterschappen zich in om de kwaliteit van de digitale dienstverlening te verbeteren. Daarnaast is het streven gericht op een aanzienlijke kostenbesparing op alle ICT-uitgaven. De kernwaarden zijn mensgericht en resultaatgericht.
Bestuurlijk belang	Een zetel met stemrecht in het algemeen bestuur van de gemeenschappelijke regeling.
Deelnemende partijen	Het Waterschapshuis is de regie- en uitvoeringsorganisatie voor alle 21 waterschappen op het gebied van informatie- en communicatietechnologie (ICT).
Relatie met programma	Onderdeel van ondersteunende producten (overhead) in de begroting.
Ontwikkelingen verbonden partij	Samen met de waterschappen is de weg ingeslagen om te komen tot een flexibele expertorganisatie waar kennis van ICT, waterschappen en projectleiding zijn geborgd. Dit is vastgelegd in het koersplan. Een organisatie bestaande uit een kleine vaste kern, die zorgdraagt voor de instandhouding, en een flexibele schil voor de invulling van de programma's en projecten, Deze zijn - voor zover vastgelegd in een dienstverleningsovereenkomst (DVO) - leidend voor de begroting van het Waterschapshuis. Na de opstelling in 2023 van het ambitieweb voor 'Maatschappelijk Verantwoord Opdrachtgeven en Inkopen' (MVOI) zullen we deze in overleg met formele opdrachtgevers (OGT) aanpassen/uitbreiden. Eind 2025 moet het geheel ingebed zijn in de businesscases, de projectuitvoering, het beheer en in de re-transitie. Een belangrijke rol is hier weggelegd voor inkopers en contractmanagers, maar belangrijker nog bij diegene die de vraag articuleert. In samenwerking met de Unie van Waterschappen en organisaties als Pianoo zullen we actief zoeken naar op te stellen kaders ten aanzien van MVOI voor software. Een onderwerp dat internationaal en landelijk nog in de kinderschoenen staat. De ambitie van Waterschapshuis is daarin in de komende twee jaar stappen te gaan zetten

	De Wet open overheid (Woo), die op 1 mei 2022 in werking is getreden, heeft tot doel om als overheid opener en toegankelijker te worden door meer overheidsinformatie dan voorheen sneller openbaar te maken en deze ook voor iedereen gemakkelijker toegankelijk te maken. Waterschappen hebben zich via het Waterschapshuis, in samenspraak met de Unie van Waterschappen, verzameld in een project 'Wet open overheid' en hebben hier subsidie voor ontvangen. Het Waterschapshuis sluit aan bij dit project. De begroting 2025 geeft op hoofdlijnen een beschrijving van de beleidsvoornemens in 2025 inzake de uitvoering van de Wet open overheid toegespitst op actieve openbaarmaking, passieve openbaarmaking en informatiehuishouding.
Financiële gegevens	
Financieel belang	De totale kosten zijn op basis van verschillende kostenverdeelsleutels verdeeld over de waterschappen, te weten (1) een evenredige naar aanleiding van het aantal opdrachtgevers, (2) een 45/55-verdeling gelijk het verdeelmodel van de Unie van Waterschappen - deels (45%) verdeeld in gelijke delen en deels (55%) naar rato van de belastingopbrengst -, (3) een verdeling op basis van het aantal inwoners, (4) een verdeling op basis van het aantal vervuilingseenheden, (5) een verdeling naar oppervlakte, en (6) een vast procentueel gedeelte per opdrachtgever niet afhankelijk gesteld van berekening of berekeningswijze.
Financiële kerngegevens	Zie hieronder.

Vermogen in bedragen				
Begroting			Rekening	
Jaar	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Eigen vermogen	Vreemd vermogen
2018			-	€ 10.868.575
2019			-	€ 11.839.243
2020			-	€ 12.214.831
2021			-	€ 8.301.131
2022				€ 10.273.785
2023				€ 11.548.259

Resultaten begroting primair begroot voor begrotingswijzigingen				Resultaten jaarrekening voor bestemmingsreserves *		
Jaar	Baten	Lasten	Resultaat	Baten	Lasten	Resultaat
2018	€ 17.190.581	€ 17.190.581	-	€ 20.590.566	€ 20.590.566	-
2019	€ 18.783.776	€ 18.783.776	-	€ 19.823.318	€ 19.823.318	-
2020	€ 19.354.050	€ 19.354.050	-	€ 21.054.132	€ 21.054.132	-
2021	€ 20.960.696	€ 20.960.696	-	€ 22.811.571	€ 22.811.571	-
2022	€ 25.994.751	€ 25.994.751	-	€ 25.454.438	€ 25.454.438	-
2023	€ 21.473.397	€ 21.473.397	-	€ 28.306.647	€ 28.306.647	-
2024 (excl. btw)	€ 27.639.595	€ 27.639.595	-			
2025 (excl. btw)	€ 32.848.012	€ 32.848.012	-			

* de geactualiseerde begroting 2024 laat een grote mutatie zien (€ 10,1 miljoen - excl. btw) t.o.v. de primaire begroting; in de lijn van de van eerdere jaren wordt deze geactualiseerde begroting niet weergegeven.

Beleidsmatige, juridische en financiële risico's	
Veranderingen in het belang dat het hoogheemraadschap gedurende het begrotingsjaar in de VP heeft	Het aandeel van het hoogheemraadschap bedraagt 3,32% van de begroting van Het Waterschapshuis. De financiële gevolgen van het koersplan zijn grotendeels duidelijk, daarin verwachten we geen grote verrassingen. De ingezette programmasturing moet meer financiële voorspelbaarheid geven. Gedurende het begrotingsjaar kunnen we aan extra projecten deelnemen, waardoor onze begroting en de bijdrage kan stijgen.
Risico's in samenhang met weerstandsvermogen.	Bij een gemeenschappelijke regeling zijn de deelnemende partijen volledig financieel aansprakelijk. Er is geen incidentele weerstandscapaciteit aanwezig bij hWh. Het is mogelijk dat de begroting wordt overschreden, voor het aandeel van HHSK (3,32%) zal dit doorgerekend worden aan het hoogheemraadschap.
Overige risico's	Het hoogheemraadschap kan het algemeen bestuur (AB) of dagelijks bestuur (DB) van een gemeenschappelijke regeling niet ontslaan. Ook het eigen DB-lid kan niet worden ontslagen door het hoogheemraadschap. Dit geldt wel voor eigen AB-leden. Een ontslagen AB-lid dat tevens DB-lid was, verliest dan ook het DB-lidmaatschap binnen deze verbonden partij.

De huidige afspraken leiden ertoe dat Het Waterschapshuis binnen bepaalde financiële kaders werkt. Hierdoor gaat de focus eerst uit naar de kerntaken. Mogelijk met als gevolg dat nieuwe initiatieven niet zonder kostenstijgingen kunnen worden opgepakt. De impact op het imago van het individuele waterschap achten we beperkt.

3. Gemeenschappelijke regeling Regionale Belasting Groep

Gemeenschappelijke regeling Regionale Belasting Groep	
Identiteitsgegevens	
Naam verbonden partij (VP)	Gemeenschappelijke regeling Regionale Belasting Groep
Vestigingsplaats	Schiedam
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Ingangsdatum	2010
Portefeuillehouder dagelijks bestuur	Portefeuillehouder Financiën
Bestuurlijk vertegenwoordiger in VP per 1 januari 2025	Portefeuillehouder Financiën (lid DB/AB), portefeuillehouder Waterkeringen & Wegen (lid AB) en portefeuillehouder Afvalwaterketen (plaatsvervangend lid AB)
Ambtelijk coördinator/accounthouder van het hoogheemraadschap	Teamleider Subsidies, Planning & Control en Inkoop
Beleidsinformatie	
Openbaar belang (doelstelling, activiteiten, prestaties)	De Regionale Belasting Groep heft en int sinds 2010 belastingen voor de deelnemende lokale overheden.
Bestuurlijk belang vanaf 1 januari 2025	Een zetel in het dagelijks bestuur Twee zetels met (gekwaliceerd) stemrecht in het algemeen bestuur van de gemeenschappelijke regeling
Deelnemende partijen	Het hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard, het hoogheemraadschap van Delfland en de gemeenten Delft, Vlaardingen en Schiedam.

Relatie met programma	Programma 5 van de begroting
Ontwikkelingen verbonden partij	Het algemeen bestuur van de RBG onderzoekt de toetreding van de gemeente Zuidplas per 1-1-2026 mede volgens de in 2017 vastgestelde notitie Groei RBG. De RBG streeft ernaar om geen klachten te ontvangen, maar met ruim 1 miljoen aanslagen en 600.000 klantcontactmomenten is dat helaas niet haalbaar. Er is sprake van een dalende trend van het aantal klachten, ondanks een toename van het aantal aanslagen en het aantal contactmomenten. Dit is een positieve ontwikkeling.

Financiële gegevens

Financieel belang	Gebaseerd op een gemiddelde van diverse kerngegevens zoals aantal ingezetenen, bedrijven en WOZ-objecten is de verdeelsleutel met betrekking tot de bijdrage aan de RBG, voor 2025 bijgesteld naar 23,2%. Vanaf het moment van oprichting (2010) heeft de RBG een positief jaarrekeningresultaat. Deze resultaten zijn teruggevloeid naar de deelnemers. Er is geen gewijzigd beeld van deze trend.
Financiële kerngegevens	Zie hieronder.

Vermogen in bedragen

Begroting			Jaarrekening	
Jaar	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Eigen vermogen	(K) Vreemd vermogen
2018			€ 3.231.900	€ 5.421.500
2019			€ 2.324.400	€ 6.967.500
2020			€ 2.245.500	€ 5.830.400
2021			€ 2.909.300	€ 6.157.400
2022			€ 5.227.600	€ 5.399.500
2023			€ 3.795.900	€ 4.936.700

Resultaat Begroting				Resultaat Jaarrekening voor bestemmingsreserves		
Jaar	Baten	Lasten	Resultaat	Baten	Lasten	Resultaat
2019	€ 18.044.300	€ 18.190.700	€ 146.400	€ 17.871.000	€ 17.605.000	-€ 266.000
2020	€ 18.914.300	€ 18.313.300	-€ 601.000	€ 18.212.400	€ 17.901.600	-€ 310.800
2021	€ 19.230.800	€ 18.729.800	-€ 401.000	€ 18.379.200	€ 17.595.900	-€ 783.300
2022	€ 19.204.300	€ 19.003.300	-€ 201.000	€ 21.319.200	€ 18.447.300	-€ 2.871.900
2023	€ 19.195.900	€ 18.994.900	-€ 201.000	€ 19.667.400	€ 18.662.200	-€ 1.007.200
2024	€ 20.397.400	€ 19.984.800	-€ 412.600			
2025	€ 20.615.000	€ 20.434.100	-€ 180.900			

Beleidsmatige, juridische en financiële risico's	
Veranderingen in het belang dat het hoogheemraadschap gedurende het begrotingsjaar in de VP heeft.	Sinds de toetreding van de laatste deelnemer is het financiële belang in de RBG 23,5%, voor 2025 is deze bijgesteld naar 23,2%.
Risico's in samenhang met weerstandsvermogen.	Bij een gemeenschappelijke regeling zijn de deelnemende partijen volledig financieel aansprakelijk. Zij staan gezamenlijk garant voor de juiste betaling van rente, aflossing, boetes en kosten van de door de RBG af te sluiten langlopende leningen, kasgeldleningen en in rekening courant op te nemen gelden, naar verhouding van het financieel belang in de RBG. Op basis van de resultaten van de afgelopen jaren, achten we de kans gering dat we de begrote kosten voor de RBG overschrijden. Ook de impact achten we beperkt, dus is dit risico niet van belang voor de overwegingen rond het weerstandsvermogen.
Overige risico's.	Wij kunnen het hoogheemraadschap kan het algemeen (AB) of dagelijks bestuur (DB) van een gemeenschappelijke regeling niet ontslaan. Ook het eigen DB-lid kan niet door ons worden ontslagen. Dit geldt wel voor eigen AB-leden. Een ontslagen AB-lid dat tevens DB-lid was, verliest dan ook het DB-lidmaatschap binnen deze verbonden partij. Aangezien de RBG fungeert als 'voorportaal' van het hoogheemraadschap in de heffing en inning van de waterschapbelastingen, is er een risico op imagoschade, maar die beoordelen we als aanvaardbaar.

Gemeenschappelijke regeling Slibverwerking 2009

Gemeenschappelijke regeling Slibverwerking 2009	
Identiteitsgegevens	
Naam verbonden partij (VP)	Gemeenschappelijke regeling Slibverwerking 2009
Vestigingsplaats	Rotterdam
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Ingangsdatum	01-01-2010
Portefeuillehouder in het dagelijks bestuur	Portefeuillehouder Afvalwaterketen
Bestuurlijk vertegenwoordiger in VP	Portefeuillehouder Afvalwaterketen (lid AB en DB) en portefeuillehouder Financiën (plv. lid AB)
Ambtelijk coördinator/accounthouder van het hoogheemraadschap	Afdelingshoofd Afvalwaterketen
Beleidsinformatie	
Openbaar belang (doelstelling, activiteiten, prestaties)	De GR heeft tot doel de behartiging en coördinatie van de belangen van de deelnemende waterschappen met betrekking tot de bewerking en verwerking van slib en residuen en de gezamenlijke ontwikkelingen in de afvalketen. De kerntaak van de GR is het gezamenlijk behartigen van het aandeelhouderschap in de N.V. HVC en het afstemmen van de activiteiten die met of door N.V. HVC ten behoeve van de in de GR deelnemende waterschappen worden uitgevoerd. De GR oefent daartoe een actief aandeelhouderschap uit om namens de deelnemende waterschappen een nauwe betrokkenheid bij ontwikkelingen en innovatie in afval- en slibverwerking te borgen. Zeggenschap binnen N.V. HVC is niet alleen direct gebonden aan het percentage van het aandeelhouderschap in N.V. HVC, maar vooral aan de manier waarop het aandeelhouderschap wordt ingevuld. In dat kader maken vertegenwoordigers van de waterschappen deel uit van zowel bestuurlijke als ambtelijke overlegorganen.
Bestuurlijk belang	Een zetel met stemrecht in het dagelijks en algemeen bestuur van de gemeenschappelijke regeling.

Deelnemende partijen	Naast het hoogheemraadschap participeren de waterschappen Hollandse Delta, Rivierenland, Zuiderzeeland en Amstel, Gooi en Vecht, de hoogheemraadschappen van Delfland, Hollands Noorderkwartier en Rijnland in de GR Slibverwerking 2009.
Relatie met programma	Programma Afvalwaterketen.
Ontwikkelingen verbonden partij	De GR richt zich op het laten uitvoeren van het strategische meerjarenplan (2022 – 2028) van HVC (waaronder de afronding van de bouw van een slibdrooginstallatie in Alkmaar in 2025); het stimuleren van innovatie en terugwinnen van grondstoffen uit het zuiveringsslib; de herziening Richtlijn Stedelijk Afvalwater; besluitvorming over en opschaling in fosfaatterugwinning.

Financiële gegevens	
Financieel belang	De GR bezit 683 aandelen in N.V. HVC, hiermee heeft zij een 15,6% belang. Wij hebben een financieel belang van circa 6% binnen de GR. De GR staat garant voor de leningen afgesloten voor de slibverwerkingsinstallaties, die N.V. HVC heeft afgesloten bij de Nederlandse Waterschapsbank (door aandeelhouderschap B). Naast de huidige slibverbrandingsinstallatie in Dordrecht ook de nieuwe in aanbouw zijnde slibdrooginstallatie in Alkmaar. De betrokken waterschappen zijn naar rato van de toegewezen aandelen aansprakelijk voor de gegarandeerde geldleningen. Ter compensatie hiervoor betaalt N.V. HVC jaarlijks een vergoeding van 1% van het garantstellingsbedrag aan de GR.
Financiële kerngegevens	Zie hieronder.

Vermogen in bedragen				
Begroting deelneming			Rekening	
Jaar	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Eigen vermogen	Vreemd vermogen
2018	€ 18.044	-	€ 18.044	€ 29.578
2019	€ 18.044	-	€ 18.044	€ 37.712
2020	€ 18.044	-	€ 18.044	€ 48.278
2021	€ 18.044	-	€ 31.043	€ 20.398

2022	€ 31.043	-	€ 31.043	€ 29.057
2023	€ 31.043	-		

Het eigen vermogen betreft inbreng van de aandelen B in N.V. HVC van de deelnemende waterschappen. Door toetreding van het hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier en waterschappen Amstel, Gooi en Vecht en Zuiderzeeland is het aandeel in N.V. HVC ook toegenomen.

Exploitatiebegroting				Exploitatieresultaat		
Jaar	Baten	Lasten	Resultaat	Baten	Lasten	Resultaat
2018	€333.510	€ 333.510	-	€ 332.533	€ 332.533	-
2019	€ 342.830	€ 342.830	-	€ 294.822	€ 294.822	-
2020	€ 285.683	€ 285.683	-	€ 292.613	€ 292.613	-
2021	€ 285.155	€ 285.683	-	€ 262.881	€ 262.881	-
2022	€ 292.382	€ 292.382	-	€ 265.481	€ 265.481	-
2023	€ 603.755	€ 603.755	-	€ 603.755	€ 603.755	-
2024	€ 705.453	€ 705.453	-			
2025	€ 1.158.684	€ 1.158.684	-			

Beleidsmatige, juridische en financiële risico's	
Veranderingen in het belang dat het hoogheemraadschap gedurende het begrotingsjaar in de VP heeft.	N.v.t
Risico's in samenhang met weerstandsvermogen.	De GR Slibverwerking staat garant voor een bedrag van € 83,9 miljoen aan verstrekte geldleningen aan N.V. HVC. Het materieel risico is per waterschap afhankelijk van het percentage aandelen. Voor Schieland en de Krimpenerwaard is dat 6% (circa € 5 miljoen).
Overige risico's.	Het hoogheemraadschap kan het algemeen (AB) of dagelijks bestuur (DB) van een gemeenschappelijke regeling niet ontslaan. Ook het eigen DB-lid kan niet worden ontslagen door het hoogheemraadschap. Dit geldt wel voor eigen AB-leden. Een ontslagen AB-lid dat tevens DB-lid was, verliest dan ook het DB-lidmaatschap binnen deze verbonden partij.

4. Gemeenschappelijke regeling AQUON

Gemeenschappelijke regeling AQUON 2024	
Identiteitsgegevens	
Naam verbonden partij (VP)	Gemeenschappelijke regeling AQUON 2024
Vestigingsplaats	Houten
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Ingangsdatum	1 juli 2011
Portefeuillehouder dagelijks bestuur	Portefeuillehouder Financiën
Bestuurlijk vertegenwoordiger in VP	Portefeuillehouder Financiën (lid AB) en portefeuillehouder Waterkeringen & Wegen (plv. lid AB)
Ambtelijk coördinator/accounthouder van het hoogheemraadschap	Afdelingshoofd Watersystemen
Beleidsinformatie	
Openbaar belang (doelstelling, activiteiten, prestaties)	De gemeenschappelijke regeling heeft als doel om op het gebied van laboratoriumactiviteiten te komen tot kennisdeling en –ontwikkeling, vergroting van de efficiency, vermindering van de kwetsbaarheid, benutting van de mogelijkheden tot continue kwaliteitsborging en kwaliteitsverbetering en versterking van de innovatiekracht.
Bestuurlijk belang	Zetel in het algemeen bestuur met stemrecht.
Deelnemende partijen	De waterschappen Aa en Maas, Brabantse Delta, De Dommel, Hollandse Delta en Rivierenland en de hoogheemraadschappen van Delfland, Rijnland, de Stichtse Rijnlanden en Schieland en de Krimpenerwaard.
Relatie met programma	Programma's 2, 3 en 5 van de begroting.
Ontwikkelingen verbonden partij	In 2020 heeft het Algemeen Bestuur van AQUON besloten om de activiteiten van AQUON te centraliseren op een nieuwe locatie. Per 1 september 2024 is de verhuizing naar Houten (nieuwbouw) van start gegaan. De verhuizing is naar verwachting eind oktober 2024 voor alle onderdelen afgerond. AQUON heeft in 2024 een toetredingsstrategie uitgewerkt voor waterschappen die potentieel geïnteresseerd zijn om als nieuwe eigenaar toe te treden tot de

				AQUON. Verder zal naar verwachting sensor-monitoring verder uitbreiden en zullen eDNA-analyses vaker worden uitgevoerd.			
Financiële gegevens							
Financieel belang				Het kostenaandeel van het hoogheemraadschap bedraagt ongeveer 5,7% voor 2025 voortvloeiend uit de verwachte meetvraag (opdrachtverstrekking aan AQUON).			
Financiële kerngegevens				Zie hieronder.			
Vermogen in bedragen							
Begroting				Jaarrekening			
Jaar	Eigen vermogen		Vreemd vermogen	Eigen vermogen		Vreemd vermogen	
2018				€ 0		€ 16.625.059	
2019				€ 0		€ 13.674.641	
2020				€ 0		€ 13.722.422	
2021				€ 957.316		€ 13.409.413	
2022				€ 1.671.035		€ 20.051.089	
2023				€ 2.719.000		€ 46.075.000	
Resultaat begroting				Resultaat jaarrekening voor bestemmingsreserves			
Jaar	Baten	Lasten	Resultaat	Baten		Lasten	Resultaat
2019	€ 22.449.000	€ 22.449.000	€ 0	€ 26.256.179		€ 26.256.179	€ 0
2020	€ 23.097.000	€ 23.097.000	€ 0	€ 27.844.000		€ 27.844.000	€ 0
2021	€ 26.614.000	€ 26.614.000	€ 0	€ 31.528.000		€ 30.561.000	€ 957.000
2022	€ 33.646.000	€ 32.959.000	€ 687.000	€ 33.349.000		€ 32.631.000	€ 718.000
2023	€ 36.963.000	€ 36.963.000	€ 0	€ 37.620.000		€ 36.523.000	€ 1.048.000
2024	€ 35.684.000	€ 35.684.000	€ 0				

2025	€ 40.726.000	€ 40.726.000	€ 0			
------	--------------	--------------	-----	--	--	--

Beleidsmatige, juridische en financiële risico's	
Veranderingen in het belang dat het hoogheemraadschap gedurende het begrotingsjaar in de VP heeft.	N.v.t.
Risico's in samenhang met weerstandsvermogen.	Bij een gemeenschappelijke regeling zijn de deelnemende partijen volledig financieel aansprakelijk. Ten eerste staan de deelnemers garant voor de aangegane langlopende leningen (en het rekening-courantkrediet) naar rato van het aandeel in de jaarlijkse meetvraag. De kans dat aanspraak zal worden gedaan op deze garantstelling achten we minimaal. Ten tweede is het mogelijk dat de begroting wordt overschreden. Beide risico's zijn acceptabel en achten we daarom niet van belang voor de overwegingen rond het weerstandsvermogen.
Overige risico's.	Het hoogheemraadschap kan het algemeen (AB) of dagelijks bestuur (DB) van een gemeenschappelijke regeling niet ontslaan. Ook het eigen DB-lid kan niet worden ontslagen door het hoogheemraadschap. Dit geldt wel voor eigen AB-leden. Een ontslagen AB-lid dat tevens DB-lid was, verliest dan ook het DB-lidmaatschap binnen deze verbonden partij. In het geval van deze GR zijn er verder geen bijzondere risico's.

5. Unie van Waterschappen

Unie van Waterschappen	
Identiteitsgegevens	
Naam verbonden partij (VP)	Unie van Waterschappen
Vestigingsplaats	Den Haag
Rechtsvorm	Vereniging.
Ingangsdatum	1927
Portefeuillehouder dagelijks bestuur	Dijkgraaf
Bestuurlijk vertegenwoordiger in VP	Dijkgraaf (lid algemene ledenvergadering)
Ambtelijk coördinator/accounthouder van het hoogheemraadschap	Bestuursadviseur bij Bestuurs- en Concernstaf
Beleidsinformatie	
Openbaar belang (doelstelling, activiteiten, prestaties)	De Unie treedt namens de waterschappen op als vertegenwoordiger naar het parlement, de Rijksoverheid en andere aan de overheid gerelateerde organisaties zoals de VNG.
Bestuurlijk belang	Eén stem in de algemene ledenvergadering (evenredige vertegenwoordiging).
Deelnemende partijen	Alle Nederlandse waterschappen
Relatie met programma	Alle programma's van de begroting
Ontwikkelingen verbonden partij	Geen bijzonderheden
Financiële gegevens	
Financieel belang	Contributie die jaarlijks in de algemene ledenvergadering tegelijk met de begroting wordt vastgesteld. Bij ontbinding van de Unie zijn de waterschappen naar rato van contributiebetaling aansprakelijk voor eventuele tekorten na vereffening. Het aandeel van het hoogheemraadschap in de contributiebijdrage in 2023 bedraagt € 625.812.
Financiële kerngegevens	Zie hieronder.

Vermogen in bedragen						
Begroting				Rekening		
Jaar	Eigen vermogen	Vreemd vermogen		Eigen vermogen	Vreemd vermogen	
2017				€ 827.232	€ 11.453.239	
2018				€ 924.709	€ 13.063.613	
2019				€ 1.777.551	€ 13.208.925	
2020				€ 1.993.366	€ 15.546.466	
2021				€ 3.134.711	€ 23.517.683	
2022				€ 2.697.666	€ 22.577.582	
2023				€ 2.178.238	€ 21.731.405	
Resultaat begroting				Resultaat jaarrekening		
Jaar	Baten	Lasten	Resultaat	Baten	Lasten	Resultaat
2018	€ 9.911.050	€ 9.755.686	€ 155.364	€ 10.932.061	€ 10.676.943	€ 255.118
2019	€ 10.282.000	€ 10.282.000	€ -	€ 17.384.507	€ 16.531.665	€ 852.842
2020	€ 10.568.900	€ 10.568.900	€ -	€ 19.441.246	€ 19.225.431	€ 215.816
2021	€ 10.967.900	€ 10.967.900	€ -	€ 18.194.371	€ 17.053.026	€ 1.141.344
2022	€ 16.405.000	€ 16.405.000	€ -	€ 20.518.706	€ 20.955.750	€ -437.044
2023	€ 12.061.700	€ 12.061.700	€ -	€ 20.417.071	€ 20.639.499	€ -519.428
2024	€ 13.931.500	€ 13.931.500	€ -			
2025	€ 14.470.000	€ 14.470.000	€ -			

Resultaat in bedragen	
Beleidsmatige, juridische en financiële risico's	
Veranderingen in het belang dat het hoogheemraadschap gedurende het begrotingsjaar in de VP heeft.	N.v.t.
Risico's in samenhang met weerstandsvermogen.	De Unie heeft circa € 5 miljoen aan langlopende leningen afgesloten onder borgstelling van de waterschappen. Het betreft een hypothecaire lening met gebouwen en terreinen als onderpand. De jaarlijkse aflossing bedraagt € 240.531 en is ingegaan op 2 mei 2018. De kans dat de hoofdelijke aansprakelijkheid en/of de garantstelling wordt geëffectueerd achten we minimaal, dus is het risico niet van belang voor overwegingen rond het weerstandsvermogen.
Overige risico's.	De bestuurlijke risico's zijn laag, aangezien bestuurders slechts aansprakelijk zijn als er sprake is van wanbeleid. In het geval van deze vereniging zijn er verder geen bijzondere risico's.

Bijlage 5 Overzicht lopende verzamelkredieten per 31 december 2024

Programma 1

VZK	Projectnummer	Subproject	Omschrijving subproject	Status Project	Actueel Krediet	Kosten t/m 2024
VZK 2021	07.01280	004	Vorbereiding reconstructie glooiing Schuwacht 1	Lopend project	80.000	75.256
VZK 2023	07.01328	002	Vorbereiden Renovatie keermuur Voorstraat Lekkerkerk	Lopend project	200.000	156.419
		003	Vorbereiding vervangen 2 coupures	Lopend project	150.000	137.465
		004	Onderzoeken en voorbereiden programmering steenzetwerk 2024-2026	Lopend project	200.000	111.552
VZK 2024	07.01356	001	VZK - Herzetten Steenglooiing Hollandsche IJssel Schielandse Zijde	Lopend project	540.000	525.834
		002	VZK PB2024 - Steenzetwerk Schuwacht 1 Lekkerkerk	Lopend project	575.000	3.231
		003	VZK - Verkenning keermuren IJsseldijk Krimpenerwaard	Lopend project	2.500.000	7.752

Programma 2

VZK	Projectnummer	Subproject	Omschrijving subproject	Status Project	Actueel Krediet	Kosten t/m 2024
VZK 2020	07.01253	003	VZK-20 Vorbereidingskrediet Nieuwe vistrap bij gemaal Abraham Kroes	Lopend project	82.000	35.389
VZK 2022	07.01300	002	VZK-22 Vervangen communicatie units Meetpunten	Lopend project	75.000	30.000
VZK 2023	07.01316	001	VZK-23 Dieselopslag gemaal Abr. Kroes vervangen	Lopend project	375.000	332.341
		003	VZK-23 Nooddeuren gemaal Binnenwegsepolder vervangen	Project klaar voor activering	159.000	158.646
		004	VZK-23 Vervangen stuwen/vaste dammen	Lopend project	360.000	331.812
		005	VZK-23 Frequentieomvormers vervangen	Project klaar voor activering	141.000	123.870
		006	VZK-23 Vorbereiding BIO - trance 1 watersysteem objecten	Lopend project	100.000	0
VZK 2024	07.01342	001	VZK 2024 Verkenning uitv. vorm loods ZP noodmaatregelen	Lopend project	150.000	0
VZK 2024	07.01343	001	VZK 2024 Aanschaf droogzetschotten gemalen	Lopend project	30.000	3.812
VZK 2024	07.01344	001	VZK 2024 Mobiele noodpompen vervangen	Lopend project	270.000	0
VZK 2024	07.01345	001	VZK 2024 Noodstroomaggregaten vervangen	Lopend project	150.000	0
VZK 2024	07.01346	001	VZK 2024 Vervangen Kleppen persleiding Middelwatering	Lopend project	166.000	75.968
VZK 2024	07.01347	001	VZK 2024 Uitfaseren 2G meetnet naar Lora	Lopend project	390.000	49.007
VZK 2024	07.01348	001	VZK 2024 BIO Trance 2e WS	Lopend project	315.000	0

Programma 3

VZK	Projectnummer	Subproject	Omschrijving subproject	Status Project	Actueel Krediet	Kosten t/m 2024
-----	---------------	------------	-------------------------	----------------	-----------------	-----------------

VZK 2023	07.01319	001	VZK-23 Voorbereiding beperken uitstoot methaan uit slibbuffers awzi KV	Lopend project	75.000	62.797
VZK 2023	07.01320	001	VZK 23-Voorbereiding renovatie ontvangstwerk awzi KV	Lopend project	100.000	26.834
VZK 2023	07.01324	001	VZK-23 Renovatie leidingwerk en vervangen slibretourpomp awzi GD	Lopend project	400.000	223.951
VZK 2024	07.01349	001	VZK24 3.4 Energiebesparing P3	Lopend project	125.000	33.325
VZK 2024	07.01350	001	VZK24 Deflectieschot De Groote Zaag	Lopend project	200.000	3.998
		002	VZK24 Procesautomatisering diverse AWZI's	Lopend project	300.000	48.851
		003	VZK24 3.2 Voorber. krediet 2/2 renovatie ontvangwerk KO	Lopend project	100.000	0
		004	VZK24 Vervangen Sensoren	Lopend project	600.000	399.935
VZK 2024	07.01352	001	VZK24 Chemicaliëndosering Haastrecht	Lopend project	100.000	89.101
		002	VZK24 Luchtdebietmeters AWZI's	Lopend project	80.000	16.481
		003	VZK24 sensoren droge stof in centraat	Lopend project	100.000	0

Programma 4

VZK	Projectnummer	Subproject	Omschrijving subproject	Status Project	Actueel Krediet	Kosten t/m 2024
VZK 2024	07.01361	001	VZK Biodiversiteit WW 2024	Lopend project	60.000	19.842

Programma OP

VZK	Projectnummer	Subproject	Omschrijving subproject	Status Project	Actueel Krediet	Kosten t/m 2024
VZK 2024	07.01353	001	VZK Huisvesting 2024	Lopend project	100.000	12.452

Projecten waarvoor budget in de vorm van een verzamelkrediet wordt aangevraagd, hebben in de basis een looptijd van twee jaar. Hieronder staat een beknopte toelichting over de voortgang van projecten die langer dan twee jaar lopen of nog geen uitgaven laten zien.

Programma 1

Voorbereiding reconstructie glooping Schuwacht 1

De voorbereidingsfase is nagenoeg gereed, de aanbesteding is in het 2e kwartaal 2025.

Vanwege voorschriften uit de ontheffing Wet natuurbescherming mag de uitvoering pas na 15 augustus starten en loopt deze door tot in het stormseizoen (na 1 oktober).

Om werken in het stormseizoen mogelijk te maken wordt een 'hoogwateractieplan uitvoering Schuwacht' opgesteld. Bij stagnatie door slecht weer en/of hoogwater loopt de uitvoering door tot in 2026.

Programma 2

Voorbereidingskrediet nieuwe vistrap bij gemaal Abraham Kroes

De laatste facturen dienen we naar verwachting in het eerste kwartaal van 2025 in en dan betalen we ze ook. Het is al duidelijk dat er of een renovatie, of een nieuwe vistrap moet komen.

BIO-trance 1 & 2 watersysteem objecten

Na langdurige afstemming met ons samenwerkingsverband I&A (met Rijnland) om een gezamenlijke aanbesteding te doen, is in

het vierde kwartaal van 2023 besloten om zelfstandig een aanbesteding te doen. Door bezwaren van een marktpartij loopt de planning van de aanbesteding uit tot in het eerste kwartaal van 2025.

Vervangen stuwen/vaste dammen

Uiterlijk in het eerste kwartaal van 2025 sluiten we dit krediet af.

Dieselopslag gemaal Abraham Kroes vervangen

Momenteel maken we een hekwerk rond de dieseltank. Uiterlijk in het tweede kwartaal van 2025 sluiten we dit krediet af.

Vervangen communicatie units Meetpunten

Dit investeringsproject is uitgelopen in de planning door een onvoorzien lang beoordelingsproces van de netwerkveiligheid van het nieuwe meetnet door ons samenwerkingsverband I&A. Zoals al in de jaarrekening 2023 en de bestuursrapportage 2024 is vermeld, loopt de totale vervanging door tot in 2025.

Noodstroom aggregaten vervangen

De noodstroom-aggregaat gunnen we in februari 2025.

Mobiele noodpompen vervangen

De levering is vertraagd. Naar verwachting wordt de pomp in het eerste kwartaal van 2025 geleverd.

Verkenning toekomstige uitvoeringsvorm van loods Zuidplas

Door gebrek aan een projectleider, hebben we vertraging. Een eerste concept is opgesteld en het streven is om in het tweede kwartaal van 2025 de opties te laten uitwerken door een ingenieursbureau of een architectenbureau.

Programma 3

Beperken methaanuitstoot uit slibbuffers Kralingseveer

In 2024 zijn diverse onderzoeken naar methaanuitstoot afgerond. Conclusie is dat de meest efficiënte wijze van terugdringen van de uitstoot in de verbetering van de slibgistingsinstallatie zit. In 2025 loopt het onderzoek door en dan willen we meer duidelijkheid krijgen hoe deze verbeteringen eruit moeten gaan zien.

Voorbereiding renovatie ontvangstwerk Kralingseveer

Door aanpassingen die gemeente Rotterdam wil doen in een aantal van haar rioolgemalen en persleidingen, moeten we het ontwerp hierop aanpassen. Naar verwachting ronden we het aangepaste ontwerp en de voorbereiding voor de aanbesteding in 2025 af.

Renovatie leidingwerk Groenendijk

Met name door een lange levertijd (8 maanden) van leidingdelen loopt het project nog door tot in 2025.

Aanpassen Atex-gebied (gasveiligheid)

Het opstellen van het nieuwe explosieveiligheidsdocument en de zoneringstekeningen duurde langer dan gepland. Verwachting is dat we het project in het derde kwartaal van 2025 afronden.

Voorbereidingskrediet renovatie ontvangstwerk Kortenoord

De voorbereidingskosten in 2024 hebben we geboekt op het eerste voorbereidingskrediet uit 2023. Vanaf 1 januari 2025 boeken we de voorbereidingskosten (waaronder het aanleggen van een tijdelijk bypass en het ontwerp verder uitwerken) op dit voorbereidingskrediet.

Sensoren droge stof in centraat

Er waren in 2024 te weinig projectleiders. Ook was het niet duidelijk welke sensoren er in de markt geschikt zijn om de betreffende metingen uit te kunnen voeren.

Bijlage 6 Voortgangrapportages commissie van de rekening en collegeonderzoeken

Rekenkamercommissie

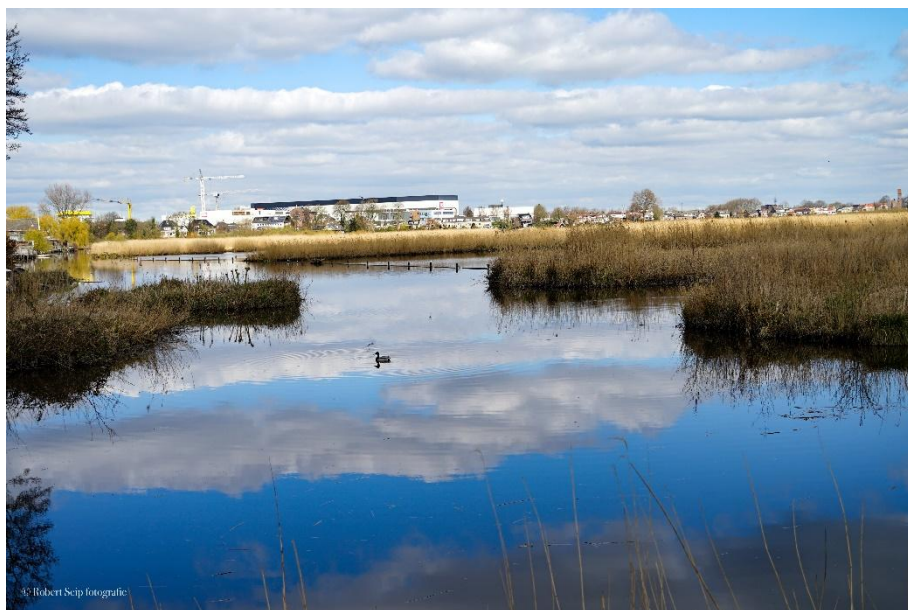
2024 was een startjaar voor onze rekenkamer. Mede hierdoor is er geen rekenkameronderzoek uitgevoerd. Meer informatie over de werkzaamheden van de rekenkamer in 2024 is te vinden in het jaarverslag dat door de rekenkamer is opgesteld en aangeboden is aan de Verenigde Vergadering.

Bestuurlijke onderzoeken

Jaarlijks voert het college een bestuurlijk onderzoek uit binnen de Verordening onderzoeken doelmatigheid en doeltreffendheid. In 2024 is gewerkt aan drie bestuurlijke onderzoeken waar normaal gesproken maar één onderzoek per jaar wordt uitgevoerd. Het onderzoek naar externe inhuur stond aangekondigd in de programmabegroting van 2024 en is in december van dat jaar afgerond. Het onderzoek naar risicomanagement was gepland voor

2025, maar is eind 2024 als quick scan uitgevoerd om de bevindingen mee te kunnen nemen in de kaderbrief en programmabegroting die we in 2025 opleveren. Beide onderzoeken zijn aangeboden aan de Verenigde Vergadering in maart 2025 en besproken in de commissie Algemene zaken en middelen.

In 2024 is ook gewerkt aan het bestuurlijk onderzoek naar ontvangen subsidiegelden (het beheer van en de verantwoording over). Dit onderzoek is al eerder aangekondigd en enkele malen uitgesteld. Onder andere omdat in de coronaperiode veel subsidiestromen stil kwamen te liggen en een onderzoek destijds minder zinvol was. Helaas hebben we het onderzoek in 2024 stil moeten leggen. Wegens personele omstandigheden was er te weinig onderzoekscapaciteit beschikbaar. Het onderzoek ronden we nu af in 2025.

Bijlage 7 Aanvraagformulier kwijtschelding publieke schulden kinderopvangtoeslagaffaire

Toelichting

Voor het jaar 2023 (2024 volgt in 2025) wordt het aanvraagformulier kwijtschelding van publieke schulden door waterschappen in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslag ingediend bij het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Uit de onderstaande

tabel, voortkomend uit het aanvraagformulier, heeft € 65.862 betrekking op de exploitatie van het Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard. De overige bedragen worden opgenomen in de begroting van de Regionale Belasting Groep.

Aanvraagformulier kwijtschelding van publieke schulden door waterschappen in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslag

Aantal gedupeerden in waterschap (paragraaf 3.3 uitkeringsregeling)	Berekend bedrag uitvoeringskosten(# gedupeerden * € 100) (paragraaf 3.3 uitkeringsregeling)	Kwijtschelding bedragen (paragraaf 3.2 uitkeringsregeling)
496	€ 49.600	a) Kwijtschelding Belastingopbrengst ad. € 65.862 b) Kwijtschelding openstaande invorderingskosten ad. € 18.885

Bijlage 8 Sisa verantwoording 2e fase Deltaprogramma Zoetwater

Voor het project Robuuste Doorvoerroute Krimpenerwaard (RDKW) hebben we een rijksbijdrage voor de specifieke uitkering 'stimuleren van maatregelen tweede fase Deltaplan Zoetwater' ontvangen van maximaal € 450.000.

Er is sprake van een cofinanciering (50%) met Hoogheemraadschap Rijnland. Per 31-12-2024 hebben Hoogheemraadschap Schieland en de Krimpenerwaard en Hoogheemraadschap Rijnland totaal € 354.863 besteed als cofinanciering. In 2024 is er in totaal € 336.013 aan subsidiabele kosten verantwoord.

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2024 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 7-01-2025								
Verstrekker	Uitkeringscode	Specifieke uitkering Juridische grondslag Ontvanger	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
IenW	E87	Tijdelijke regeling stimuleren maatregelen tweede fase Deltaprogramma zoetwater	Beschikkingnaam/nummer	Totale besteding (jaar T)	Cumulatieve totale besteding (t/m jaar T)	Totale eigen bijdrage en bijdrage van derden (jaar T)	Cumulatieve eigen bijdrage en bijdrage van derden (t/m jaar T)	Volledige zelfstandige uitvoering ? (Ja/Nee)
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E87/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: E87/02</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E87/03</i>	<i>Aard controle R Indicator: E87/04</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E87/05</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E87/06</i>
			1 IENW/BSK-2023/164027	€ 116.812	€ 490.165	€ 58.406	€ 245.083	Ja
			2 IENW/BSK-2024/321520	€ 219.201	€ 219.201	€ 109.601	€ 109.601	
			10					
			Kopie beschikkingnaam/nummer	Correctie besteding (jaar T-1)	Eindverantwoording (Ja/Nee)			
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E87/07</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E87/08</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E87/09</i>			
			1 IENW/BSK-2023/164027	€ 0	Nee			
			2 IENW/BSK-2024/321520	€ 0	Nee			
			10					

Bijlage 9 Indicatoren WBP

THEMA WATERBEHEERPROGRAMMA: DUURZAAM WATERSCHAP

PROG RAM MA	AFDE LING		INDICATOR:	TOELICHTING:	RAPPORTERE N IN:	AARD INDICATOR:	FREQUENTIE RAPPORTAGE AAN VERENIGDE VERGADERING :	NORM BEGROTINGSJAAR: 2023	NORM EINDE WBP:	JAARREKENI NG 2024	TOELICHTING RESULTAAT
3	AWK	DW01	Medicijnrestzuivering op AWZI Kortenoord is gerealiseerd.	Groen: naar verwachting gerealiseerd in 2027; Oranje: mogelijk wordt 2027 niet gehaald; Rood: geen realisatie in 2027. Het betreft hier alleen medicijnrestzuivering op AWZI Kortenoord. Zoals in WBP beschreven zal er onderzoek gedaan worden naar mogelijkheden voor - en noodzaak van - medicijnrestverwijdering op andere awzi's.		Kwantitatief	BURAP Jaarverslag		Gerealiseerd in 2027		
3	AWK	DW02	Energie neutraal als opbrengst/opwek van ketenpartners niet wordt meegerekend.	Grafiek toevoegen in rapportage/ in voorstel AWK: ook eigen productie rapporteren. Groen: 80% in 2027*; Oranje: >60% in 2025; Rood: 50% in 2025. *2027 einde planperiode WBP.	2023	Kwantitatief	BURAP Jaarverslag	45%	100% in 2030		We liggen op koers, om het flinke gat te dichten zijn aanvullende maatregelen nodig. Er wordt gewerkt aan een visie op energie-opwek.
3	AWK	DW03	Energie neutraal als opbrengst/opwek van ketenpartners wel wordt meegerekend.	Grafiek toevoegen in rapportage/ in voorstel AWK: ook eigen productie rapporteren. Groen: 100% in 2025; Oranje: >90 en <100% in 2025; Rood: <90% in 2025.	2023	Kwantitatief	BURAP Jaarverslag	85%	100% in 2025		Doordat beide slibgistingstoren in 2024 in bedrijf zijn geweest en door onder andere ingebruikname van energiezuinige bellenbeluchting en ingebruikname van enkele zonneparken in 2024 is de doelstelling van energieneutraliteit misschien al in 2024 bereikt. Omdat in 2025 een slibgistingstoren een uit bedrijf zal gaan zal de energieneutraliteit in 2025 mogelijk weer tijdelijk onder de 100% komen.

	AWK	DW04	% vermindering grondstoffen met een negatieve milieu-impact.	40% is gerelateerd aan de landelijke doelstelling van 50% in 2030 waar we ons aan gecommitteerd hebben. In verband met het ontbreken van een rekenmethode voor circulariteit is de indicator voorlopig beperkt tot het terugdringen van grondstoffen met een negatieve milieu-impact.		Kwantitatief	BURAP Jaarverslag		40% vermindering van het toepassen van grondstoffen met een negatieve milieu-impact in 2027.		Er is nog geen percentage bekend. Op verschillende manieren wordt gewerkt aan circulariteit en is tevens aandacht voor monitoring en data-verzameling.
3	AWK	DW05	Melkveehouders en akkerbouwers nemen deel aan projecten DAW (of vergelijkbare projecten).	Percentage deelname gemeten sinds de start van DAW. Percentage op basis van totaal aantal ca 200 veehouders en 30 akkerbouwers. Groen: 90% in 2027; Oranje: 75% in 2027; Rood: 60% in 2027.		Kwantitatief	BURAP Jaarverslag	40%	90% in 2027		
2	WS	DW06	% gerealiseerde KRW maatregelen.	2022: Groen 10%, Oranje 0-10%, Rood 0%; 2023: Groen 20%, Oranje 10-20%, Rood 10%; 2024: Groen 30%, Oranje 20-30%, Rood 20%; 2025: Groen 50%, Oranje 30-50%, Rood 30%; 2026: Groen 60%, Oranje 50-60%, Rood 50%; 2027: Groen 100%; Rood<100%.	2023	Kwantitatief	BURAP Jaarverslag	2023: Groen 20%, Oranje 10-20%, Rood 10%;	Norm koppelen aan jaarschijven. In 2027 moeten alle maatregelen zijn gerealiseerd.		
2	WS	DW07	Gedeeld beeld Waterkwaliteit middels jaarlijkse waterkwaliteitsrapportage aan de verenigde vergadering.		2023	Kwantitatief	BURAP Jaarverslag	Groen: opgesteld en beschikbaar Rood: niet opgesteld en beschikbaar.	Groen: opgesteld en beschikbaar Rood: niet opgesteld en beschikbaar.		

THEMA WATERBEHEERPROGRAMMA: LEEFOMGEVING EN KLIMAATVERANDERING

PROGRAMMA	AFDeling		INDICATOR:	TOELICHTING:	RAPPORTEREN IN:	AARD INDICATOR:	FREQUENTIE RAPPORTAGE AAN VERENIGDE VERGADERING :	NORM BEGROTINGSJAAR: 2023	NORM EINDE WBP:	JAARREKENING 2024	TOELICHTING RESULTAAT
3	AWK	LK01	% vermindering uitstoot broeikasgassen.	Op basis van de klimaatmonitor, grafiek toevoegen in rapportage. Groen: 70% t.o.v. 1990; Oranje: >55% en <70% t.o.v. 1990; Rood: <55% t.o.v. 1990.	2023	Kwantitatief	BURAP Jaarverslag	0,55	>70% t.o.v. 1990		De landelijke klimaatmonitor over 2024 wordt begin 2025 door de UvW opgestart , oplevering medio 2025. Zeker is al dat er onvoldoende voortgang wordt geboekt op het verder terugdringen van de broeikasgasuitstoot. Er zijn aanvullende maatregelen nodig om het doel te realiseren.
	BV	LK02	Benutting EU-subsidies van de nieuwe periode 2022-2027.	LET OP: Kan pas vanaf 2023! De Europese kaders voor de nieuwe subsidieperiode worden pas later dit jaar concreet. Daarom is het pas mogelijk om vanaf volgend jaar hierover te rapporteren.		Kwantitatief	BURAP Jaarverslag		Gerealiseerd in 2027		
1	WS	LK03	% benutting budget subsidieregeling klimaat en ruimte.			Kwantitatief	BURAP Jaarverslag		n.t.b		
2	WS	LK04	Jaarlijkse kennisgeving aan de VV over de visie watervoorziening.		2023	Kwantitatief	Jaarverslag	Groen: opgesteld en beschikbaar; Rood: niet opgesteld en beschikbaar.	Groen: opgesteld en beschikbaar; Rood: niet opgesteld en beschikbaar.		voor 2024 was de rapportage uitgesteld naar januari 2025 maar deze heeft geen doorgang kunnen vinden i.v.m. vertrek betreffende beleidsadviseur
2	WS	LK05	Voor het hele gebied samen met bewoners en ondernemers bepalen welke maatregelen mogelijk zijn om de watervraag en de beschikbaarheid van water in balans te houden tijdens droogte in 2028.		2023	Kwantitatief	BURAP Jaarverslag	Groen: maatregelen zijn bepaald; Rood: maatregelen zijn niet bepaald.	Groen: maatregelen zijn bepaald; Rood: maatregelen zijn niet bepaald.		

2	WS	LK06	De aanvoerroute door de Krimpenerwaard (Robuuste doorvoer Krimpenerwaard) is gerealiseerd in 2028.		2023	Kwantitatief	BURAP Jaarverslag	Groen: haalbaar/gerealiseerd ; Oranje: vertraging; Rood: niet haalbaar/gerealiseerd.	Groen: haalbaar/gerealiseerd ; Oranje: vertraging; Rood: niet haalbaar/gerealiseerd.		
2	WS	LK07	Het uitwisselpunt voor zoetwater bij de Bergsluisaanvoerroute is gerealiseerd in 2028.		2023	Kwantitatief	BURAP Jaarverslag	Groen: haalbaar/gerealiseerd ; Oranje: vertraging; Rood: niet haalbaar/gerealiseerd.	Groen: haalbaar/gerealiseerd ; Oranje: vertraging; Rood: niet haalbaar/gerealiseerd.		
2	WS	LK08	Percentage voldoen aan normen van de provinciale verordening.	2022: Groen 94%, Rood 93%; 2023: Groen 95%, Rood 93%; 2024: Groen 96%, Rood 94%; 2025: Groen 97%, Rood 94%; 2026: Groen 98%, Rood 95%; 2027: Groen 99%, Rood 95%.	2023	Kwantitatief	BURAP Jaarverslag	2023: Groen 95%, Rood 93%;	Provinciale verordening		het percentage is in 2024 gedaald naar 90%. Dit komt omdat we nieuwe WSA's opgeleverd hebben welke getoetst zijn aan een heviger klimaatscenario en uitgevoerd met een hoger detailniveau.
2	WS	LK09	Gegevens grondwater digitaal beschikbaar gesteld.		2023	Kwantitatief	BURAP Jaarverslag	Groen: Beschikbaar gesteld, Rood: Niet beschikbaar gesteld	Groen: Beschikbaar gesteld, Rood: Niet beschikbaar gesteld		
5	BIJ	LK10	% Datakwaliteit van de belangrijkste Kernregistraties.	Onder de belangrijkste kernregistraties wordt verstaan de registraties die de bron zijn voor de leggers (Watersystemen & Waterkeringen) en de Omgevingswet. Bron: GEO-data uit ArcGIS).	2023	Kwantitatief	Jaarverslag		Van de belangrijkste kernregistraties is de datakwaliteit voor minstens 95% op orde in 2026.		
5	BIJ	LK11	Aantal HHSK-Processen die datagedreven zijn.	In lijn met de bestuurlijke ambitie om in 2027 datagedreven te zijn.	2023	Kwantitatief	Jaarverslag	2 processen per jaar.	2 processen per jaar.		

5	BIJ	LK12	Voldoen aan de normen van de ENSIA-rapportage over de BGT en de BRO.	Het Ministerie stelt de (procentuele) normen jaarlijks vast. Onze organisatie beoogt een groeipad voor de duur van het huidige WBP.	2023	Kwantitatief	Jaarverslag	Minimaal voldoen aan de normen zoals voorgeschreven door ENSIA	Minimaal voldoen aan de normen zoals voorgeschreven door ENSIA		
5	BIJ	LK13	Voldoen aan de voorwaarden van de Archiefwet.	Onze organisatie beoogt een groeipad voor de duur van het huidige WBP.	2024	Kwantitatief	Jaarverslag (Tweejaarlijks)	Minimaal voldoen aan de dan geldende normen van de Archiefwet.	Minimaal voldoen aan de dan geldende normen van de Archiefwet.		Samen met de afdelingen wordt samengewerkt aan het op orde krijgen van het documentbeheer. Opleidingen zijn gegeven aan medewerkers over het juist gebruik van de applicaties. Daarnaast focus op de juiste inrichting van de applicaties.
5	BIJ	LK14	Grip op data buiten CORSA als DMS.		2025	Kwalitatief	Jaarverslag		n.t.b. Meerdere KPI's in rapportage VV.		Na de migratie van fileshares naar TE is gebleken dat er nog veel data moet worden geclassificeerd en beoordeeld op duurzame opslag.

THEMA WATERBEHEERPROGRAMMA: WATER(SCHAP) EN SAMENLEVING

PR OG RA MM A	AFDE LING		INDICATOR:	TOELICHTING:	RAPPORTERE N IN:	AARD INDICATOR:	FREQUENTIE RAPPORTAGE AAN VERENIGDE VERGADERING :	NORM BEGROTINGSJAAR: 2023	NORM EINDE WBP:	JAARREKENI NG 2024	TOELICHTING RESULTAAT
---------------------------	--------------	--	------------	--------------	---------------------	--------------------	--	---------------------------------	-----------------	-----------------------	--------------------------

5	BIJ	WSLO 1	Vergroten van waterbewustzijn: Bekendheid met het waterschap (spontane naamsbekendheid).	Toelichting: Met corporate communicatie en campagnes richten we ons op het vergroten van de bekendheid met het waterschap. Inwoners en ondernemers in ons gebied raken beter bekend met het waterschap. We meten het effect van onze inspanningen en sluiten aan op de reeds uitgevoerde onderzoeken.	2024	Kwantitatief	Nieuwe meting 2022, daarna 2024 en 2026. Rapportage mid-term review en einde WBP periode. Tussentijds in BURAP.		Een stijging van 10% in de WBP-periode t.o.v. de 1-meting van Blauw Research in 2019 bij de spontane naamsbekendheid (2019: 5%; 2028: 15%)		Zie toelichting bij BURAP.
5	BIJ	WSLO 2	Bewustzijn van eigen rol in preventie van wateroverlast en droogte.	We gaan in 2022 starten met een nieuwe meting en daarna een herhaling van 2 jaar (2024 en 2026). Bij de mid-term review rapporteren aan de VV en aan het einde van het WBP; tussentijds de resultaten presenteren in de burap.	2024	Kwantitatief	Nieuwe meting 2022, daarna 2024 en 2026. Rapportage mid-term review en einde WBP periode. Tussentijds in BURAP.		Een stijging van 10% in de WBP-periode t.o.v. de 1-meting van Blauw research in 2019 bij het bewustzijn van eigen rol.		
5	BIJ	WSLO 3	Versterken van participatie: Nieuwe KPI opstellen voor 2025-2028 (na mid-term review).	Na de vaststelling van de nota participatie en de participatieverordening in de VV van juni 2022 hebben we een leerperiode ingebouwd van 2 ½ jaar om ervaring op te doen met participatie-trajecten. In de periode van zomer 2022 tot eind 2024 evalueren we actief in totaal 3 tot 5 participatietrajecten, waarbij we ten minste 1 traject per jaar uitlichten. Bij de mid-term review rapporteren aan de VV en aan het einde van het WBP; tussentijds de resultaten presenteren in de BURAP.		Kwantitatief/kwalitatief	Jaarlijks (na mid-termreview)		Tenminste 1 traject jaarlijks uitlichten.		We hebben de participatie bij het programma 'wegen en wegbruggen' toegelicht.
5	WS	WSLO 4	Uitgangspuntnotitie/beleid voor recreatie in en op het water is opgesteld.		2025	Kwantitatief	BURAP Jaarverslag		Groen: opgesteld; Rood: niet opgesteld.	volgt in 2025	

TAAK WATERBEHEERPROGRAMMA: VEILIGE DIJKEN

PROG RAM MA	AFDE LING		INDICATOR:	TOELICHTING:	RAPPORTERE N IN:	AARD INDICATOR:	FREQUENTIE RAPPORTAGE AAN VERENIGDE VERGADERING :	NORM BEGROTINGSJAAR: 2023	NORM EINDE WBP:	JAARREKENI NG 2024	TOELICHTING RESULTAAT
1	WW	VD01	% Dijkversterkingen conform uitvoeringsprogramma primaire waterkeringen.	bron: beoordeling rapportages + uitvoering; publicatie: veiligheidsrapportage aan rijk; met aandacht (zorgplicht) voor voldoen aan de omgevingswaarden in 2050.	2025	Kwantitatief	BURAP (vanaf start uitv KIJK)	n.v.t.	100%	n.v.t.	
1	WW	VD02	% Controle van jaarlijkse afspraken met onderhoudsplichtigen van kunstwerken primaire waterkeringen.	bron: bedienprotocollen en evaluatieverslagen; publicatie: veiligheidsrapportage aan rijk; met aandacht (zorgplicht) voor voldoen aan de omgevingswaarden in 2050.	2023	Kwantitatief	BURAP	0,4	80%	40% (op basis van logboeken gemeente Rotterdam en Schoonhoven)	
1	WW	VD03	% Lengte primaire waterkeringen met vastgestelde legger.	bron: vastgestelde legger; publicatie: waterschapspiegel.	2023	Kwantitatief	BURAP	1	100%	100%	
1	WW	VD04	% Lengte primaire waterkeringen met beheerregister.	bron: analyse beheerregister; publicatie: waterschapspiegel; aandacht voor actuele, betrouwbare en complete gegevens in onderhoudsbeheersysteem vanaf 2024.	2023	Kwantitatief	BURAP	1	100%	100%, ABC vraagt aandacht	
1	WW	VD05	% Kadeverbeteringen conform uitvoeringsprogramma regionale waterkeringen.	bron: toets rapportages + uitvoering; publicatie: voortgangsverslag RWK; met aandacht voor voldoen aan de omgevingswaarden in 2030.	2023	Kwantitatief	BURAP	0,5	100%	100%	Uitvoeringsprogramma 2012-2024 is volledig afgerond. De toetsresultaten 2024 laten een nieuwe opgave zien voor de periode tot 2035.
1	WW	VD06	% Lengte regionale waterkeringen met vastgestelde legger.	bron: vastgestelde legger; publicatie waterschapspiegel.	2023	Kwantitatief	BURAP	1	100%	100%	
1	WW	VD07	% Lengte regionale waterkeringen met beheerregister.	bron: analyse beheerregister; publicatie waterschapspiegel; aandacht voor actuele, betrouwbare en complete gegevens in onderhoudsbeheersysteem vanaf 2025.	2023	Kwantitatief	BURAP	1	100%	100%, ABC vraagt aandacht	
1	WW	VD08	% Onderhoud conform uitvoeringsprogramma overige waterkeringen.	bron: toets rapportages + uitvoering.	2025	Kwantitatief	BURAP	1	100%	n.v.t.	

1	WW	VD09	% Lengte overige waterkeringen met vastgestelde legger.	bron: vastgestelde legger; publicatie: waterschapspiegel.	2023	Kwantitatief	BURAP	0,5	50%	100%, actualisatie van een deel is nodig	
1	WW	VD10	% Lengte overige waterkeringen met beheerregister.	bron: analyse beheerregister; publicatie: waterschapspiegel; aandacht voor actuele, betrouwbare en complete gegevens in onderhoudsbeheersysteem vanaf 2026.	2023	Kwantitatief	BURAP	1	100%	100%, ABC vraagt aandacht	
1	WW	VD11	Meldingen, vergunningen en handhaafacties.	bron: jaarrapportage publiekszaken; publicatie: veiligheidsrapportage.	2023	Kwantitatief	BURAP	n.v.t.	Informatief		Meerdere keren is geconstateerd dat werkzaamheden zonder melding of niet volgens vergunning werden uitgevoerd. Hierop is actie genomen.

TAAK WATERBEHEERPROGRAMMA: VEILIGE WEGEN

PR OG RA MM A	AFDE LING		INDICATOR:	TOELICHTING:	RAPPORTERE N IN:	AARD INDICATOR:	FREQUENTIE RAPPORTAGE AAN VERENIGDE VERGADERING :	NORM BEGROTINGSJAAR: 2023	NORM EINDE WBP:	JAARREKENI NG 2024	TOELICHTING RESULTAAT
4	WW	VW01	% Reconstructie wegen en wegbruggen conform uitvoeringsprogramma.	bron: voortgangsrapportage wegen en wegbruggen (uitvoeringsprogramma 2024-2028 nog vast te stellen).	2023	Kwantitatief	BURAP	0,8	100%	100%	
4	WW	VW02	% lengte wegen met beheerregister.	bron: analyse beheerregister; aandacht voor actuele, betrouwbare en complete gegevens in onderhoudsbeheersysteem vanaf 2023.	2023	Kwantitatief	BURAP	0,8	100%	100%, ABC vraagt aandacht	
4	WW	VW03	% lengte wegen dat veilig is volgens vormtoets.	bron: vormtoets en uitvoering met aandacht voor afgesproken maatregelen.	2023	Kwantitatief	BURAP	0,5	60%	>60%	Deel van aandachtspunten n.a.v. vormtoets gerealiseerd
4	WW	VW04	Meldingen en ongevallen.	bron: jaarrapportage publiekszaken; bron en publicatie: ongevallen registratie.	2023	Kwantitatief	BURAP	n.v.t.	Informatief		Melding na rietmaaien met veel aandacht op sociale media

TAAK WATERBEHEERPROGRAMMA: VOLDOENDE EN SCHOON WATER

PROGRAMMA	AFDELING		INDICATOR:	TOELICHTING:	RAPPORTEREN IN:	AARD INDICATOR:	FREQUENTIE RAPPORTAGE AAN VERENIGDE VERGADERING :	NORM BEGROTINGSJAAR: 2023	NORM EINDE WBP:	JAARREKENING 2024	TOELICHTING RESULTAAT
2	WS	VS01	% eigen peilregistraties dat voldoet aan peilbesluiten.		2023	Kwantitatief	BURAP Jaarverslag	Groen: > = 90%; Oranje: 85-90%; Rood: < 85%.	Groen: > = 90%; Oranje: 85-90%; Rood: < 85%.		
2	WS	VS02	% beheersgebied waarvan peilbesluit actueel is.		2023	Kwantitatief	BURAP Jaarverslag	Groen: >85%; Oranje: 65%-85%; Rood: <65%.	Groen: >85%; Oranje: 65%-85%; Rood: <65%.		
2	WS	VS03	% hoofdwatgangen (primaire watergang) op orde BOW		2023	Kwantitatief	Jaarverslag	Groen: >=60%; Oranje:50-60%; Rood: <=50%.	Groen: >=60%; Oranje:50-60%; Rood: <=50%.		60% op orde
2	WS	VS04	% hoofdwatgangen (primaire watergang) op orde conform EKK DO.		2023	Kwantitatief	BURAP Jaarverslag	Groen: >=90%; Oranje:70-90%; Rood: <=70%.	Groen: >=90%; Oranje:70-90%; Rood: <=70%.		
2	WS	VS05	Jaarlijkse evaluatie peilbeheer (opgesteld en beschikbaar)		2023	Kwantitatief	BURAP Jaarverslag	Groen: opgesteld en beschikbaar; Rood: niet opgesteld en niet beschikbaar.	Groen: opgesteld en beschikbaar; Rood: niet opgesteld en niet beschikbaar.		
2	WS	VS06	% objecten in de legger met WS als onderhoudsplichtige opgenomen in het onderhoudssysteem (Ultimo) in 2027.		2023	Kwantitatief	BURAP Jaarverslag	Groen: >=90%; Oranje: 70-90%; Rood: <=70%.	Groen: >=90%; Oranje: 70-90%; Rood: <=70%.	n.v.t.	Herdefiniëren KPI
2	WS	VS07	Gemiddeld aantal weken per zwemlocatie met waarschuwing voor blauwalg bacteriologische kwaliteit.	hier kunnen we alleen bij het jaarverslag op rapporteren omdat we dan terugkijken op een heel jaar. Ten tijde van de BURAP zitten we middenin het zwemseizoen.	2023	Kwantitatief	Jaarverslag	Groen: < 1 Oranje: 1 – 4 Rood: > 4	Groen: < 1 Oranje: 1 – 4 Rood: > 4		Gemiddeld aantal weken in 2024 is 2,8. Dit is een lichte afname t.o.v. 2023 waarin we op 3,5 uitkwamen. De Bleiswijkse zoom (ruim 7 weken), Willem-Alexanderbaan en zwemplas Krimpenerhout (beide 6 weken) hadden de grootste impact op de gemiddelde waarde van de KPI. Bij de locaties Noordwest en Nesselande in de Zevenhuizerplas en het zwembad Kralinger Esch zijn geen problemen met blauwalgen of bacteriologische overschrijdingen

											opgetreden, wat een sterk dempend effect heeft gehad op de gemiddelde waarde.
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	---

TAAK WATERBEHEERPROGRAMMA: AFVALWATER ZUIVEREN

PROGRAMMA	AFDELING		INDICATOR:	TOELICHTING:	RAPPORTEREN IN:	AARD INDICATOR:	FREQUENTIE RAPPORTAGE AAN VERENIGDE VERGADERING :	NORM BEGROTINGSJAAR: 2023	NORM EINDE WBP:	JAARREKENING 2024	TOELICHTING RESULTAAT
3	AWK	AZ01	Transport: % beschikbaarheid gemalen.	Voldoen aan gemaakte afnameafspraken zou een goede indicator kunnen zijn, maar dit kunnen we nog niet meten en we hebben dus geen meetgegevens.		Kwantitatief	BURAP Jaarverslag		100%		
3	AWK	AZ02	Zuiveren: % naleving lozingseisen.	Maatstaf is prestatie mbt voldoen aan lozingseisen boven het landelijk gemiddelde (vergelijking andere waterschappen). (grafieken voor N en P); Groen: 99% jaarlijks; Oranje: <99%; Rood: <95%.		Kwantitatief	BURAP Jaarverslag		99% jaarlijks		Ondanks een kleine overtreding op de awzi Ammerstol voor fosfaat zijn de lozingseisen voor > 99% nageleefd.
3	AWK	AZ03	Slib: % afwijking prognose en realisatie verwerking tonnen slib door HVC.	Tonnen slib verwerkt door HVC: Groen: 3-jaarlijks gemiddelde van 100%; Oranje: 3-jaarlijks gemiddelde van 100%>ton slib <=120%; Rood: 3-jaarlijks gemiddelde van >120%.		Kwantitatief	BURAP Jaarverslag		97%		In 2024 was de slibgisting weer volledig operationeel. Themista is nog buiten bedrijf. De afgevoerde hoeveelheid slib was wel conform de vooraf opgestelde prognose voor 2024.

TAAK WATERBEHEERPROGRAMMA: REGELS EN TOEZICHT

PR OG RA MM A	AFDE LING		INDICATOR:	TOELICHTING:	RAPPORTERE N IN:	AARD INDICATOR:	FREQUENTIE RAPPORTAGE AAN VERENIGDE VERGADERING :	NORM BEGROTINGSJAAR: 2023	NORM EINDE WBP:	JAARREKENI NG 2024	TOELICHTING RESULTAAT
5	PZ	RT01	Aantal controles conform prioritering jaarlijks uitvoeringsplan.	#controles in het kalenderjaar o.b.v. de prioritering uit het jaarlijks op te stellen uitvoeringsplan, inclusief het aantal hercontroles. We specificeren enkel de norm voor de te plannen controles te weten de controles in de agrarische sector en glastuinbouwsector. Voor andere controles zijn wij afhankelijk van het aantal verleende vergunningen en afgehandelde meldingen.		Kwantitatief	BURAP Jaarverslag		100% van de geplande controles.	1065	Door een bug in het zaakstelsel zijn voor een groot aantal zaken 101, geen zaakresultaat. Deze zijn niet meegenomen.
5	PZ	RT02	% spontane naleving.	Aantal geconstateerde overtredingen gedeeld door aantal controles conform prioritering uitvoeringsplan maal 100.		Kwantitatief	Jaarlijks		n.v.t	n.t.b.	KPI kan nog niet berekend worden door recente overstap van zaakstelsel en lopende migratie van het oude zaakstelsel naar het nieuwe stelsel.
5	PZ	RT03	% spontane naleving Schouw buitengewoon onderhoud.	Aantal geconstateerde overtredingen gedeeld door aantal controles maal 100 van de schouw buitengewoon onderhoud.		Kwantitatief	Jaarlijks		n.v.t	0,05	Schouw BO 2024 fase A
5	PZ	RT04	% spontane naleving Schouw dagelijks onderhoud.	#geconstateerde overtredingen/#controles*100 van de schouw dagelijks onderhoud.		Kwantitatief	Jaarlijks		n.v.t	Editie schouw DO 2023/2024. 903 brieven (VBO dec 2023)	

5	PZ	RT05	% voldoet na hercontrole.	Aantal zaken dat niet voldeed gedeeld door aantal afgeronde handhavingszaken binnen kalender jaar m.b.t. de controles conform de prioritering van het uitvoeringsplan*100. We stellen hierbij geen norm, vanwege de lange doorlooptijd van handhavingszaken die over jaargrenzen heen kunnen gaan, maar ook vanwege het maatwerk van handhaving, waarbij we streven naar kwaliteit.		Kwantitatief	Jaarlijks		n.v.t	n.t.b.	KPI kan nog niet berekend worden door recente overstap van zaaksysteem en lopende migratie van het oude zaaksysteem naar het nieuwe systeem.
5	PZ	RT06	% voldoet na hercontrole Schouw buitengewoon onderhoud.	We stellen hierbij geen norm, vanwege de lange doorlooptijd van dit type handhavingszaken die over jaargrenzen heen gaan, maar ook vanwege het maatwerk van handhaving, waarbij we streven naar kwaliteit.		Kwantitatief	Jaarlijks		n.t.b	Schouw BO 2022 fase C - 50%	Schouw BO 2023 fase B en Schouw BO 2024 fase A zijn nog niet afgerond. Analyse na metingen voor beide fases nu gaande.
5	PZ	RT07	% voldoet na hercontrole Schouw dagelijks onderhoud.			Kwantitatief	Jaarlijks		n.v.t	183 brieven besluit Last onder bestuursdwang (=80% naleving na VBO brieven). Vervolgens 14 brieven Uitvoering bestuursdwang (93% naleving na Last onder bestuursdwang	De 183 brieven is resultaat na 1e hercontrole . De 14 brieven is resultaat na 2e hercontrole.
5	PZ	RT08	Klanttevredenheid over de dienstverlening van toezicht en handhaving n.a.v. incidentmeldingen.	Het gemiddelde van vrijwillig ingevulde klanttevredenheidsonderzoeken waarbij een cijfer van 1 - 10 wordt gegeven voor klanttevredenheid. De norm is een streven; geen wettelijke termijn en is in lijn met het bewijs van goede dienst.		Kwantitatief	BURAP Jaarverslag		score = 7, (schaal 1-10)	8,1	
5	BIJ	RT09	Aantal ontvangen bejegeningklachten.	Meetbaar, info reeds beschikbaar.		Kwantitatief	BURAP Jaarverslag		N.t.b		

5	BIJ	RT10	% afgehandelde bejegeningklachten binnen wettelijke termijn.	Meetbaar, info reeds beschikbaar.		Kwantitatief	BURAP Jaarverslag		n.v.t		
5	BIJ	RT11	Aantal bezwaren en % afhandeling binnen wettelijke termijn.	Meetbaar, info reeds beschikbaar. Let op: het is een combinatie-indicator, 'twee in één'.		Kwantitatief	BURAP Jaarverslag		% t.o.v. de wettelijke termijn		
5	BIJ	RT12	Aantal malen beroep aangetekend en % toegekend.	Meetbaar, info reeds beschikbaar. Let op: het is een combinatie-indicator, 'twee in één'.		Kwantitatief	BURAP Jaarverslag		% t.o.v. toegekende (gegronde) beroepen		
5	PZ	RT13	Aantal ontvangen incidentmeldingen.	Geen norm: wij hebben geen invloed op #meldingen.		Kwantitatief	BURAP Jaarverslag		Een nieuwe KPI opstellen voor 2025-2028 op basis van de ervaringen uit de mid-term review.	1634	
5	PZ	RT14	% afgehandeld binnen gestelde service termijn.	Dit is een streeftermijn; dit is geen wettelijke termijn. De huidige streeftermijn (03-2022) is 10 kalenderdagen en de doelstelling is 90%.		Kwantitatief	BURAP Jaarverslag		huidige gestelde service termijn; norm = 90.	0,906	op basis van de 1427 meldingen uit het oude zaaksysteem. Voor het nieuwe zaaksysteem is deze berekening nog niet gemaakt.

5	PZ	RT15	Aantal verleende aanvragen voor vergunningen. Aantal behandelde vergunningen per jaar (ref opmerking jaarrapportage 2023)	Geen norm: wij hebben geen invloed op het aantal aanvragen.		Kwantitatief	BURAP Jaarverslag		n.v.t	912	
5	PZ	RT16	% afgehandelde verleende aanvragen voor vergunningen binnen de wettelijke termijn.	Het streven is om alle vergunningen binnen de wettelijke termijn te vergunnen tenzij het verzoek tot verlening komt van de aanvrager. Er zijn omstandigheden waarin verlenging vanuit het oogpunt van zorgvuldigheid nodig is. We maken inzichtelijk hoe vaak er een verlenging van de termijn nodig is geweest.		Kwantitatief	BURAP Jaarverslag		1	0,805	
5	PZ	RT17	Aantal toestemmingen verleend a.d.h.v meldingen algemene regel.	Aantal toestemmingen die verleend zijn a.d.h.v. ingediende conform de algemene regel.		Kwantitatief	BURAP Jaarverslag			1212	
5	PZ	RT18	% afgehandelde verleende toestemmingen a.d.h.v. meldingen algemene regel binnen de wettelijke termijn.	We willen voor 100% voldoen aan de wet. Waar dat niet mogelijk was toelichting geven waarom niet (bijv. bewust verlengde termijn t.b.v. de klant).		Kwantitatief	BURAP Jaarverslag		1	0,88	op basis van 1038 meldingen uit het oude zaakstelsel. Voor het nieuwe zaakstelsel is deze berekening nog niet gemaakt.

Bijlage 10 Rapportage gedelegeerde bevoegdheden

Het Algemeen Delegatiebesluit 2005 draagt een aantal bevoegdheden van de verenigde vergadering over aan het college van dijkgraaf en hoogheemraden. Eén van de voorwaarden voor de uitoefening van de bevoegdheden op basis van dit besluit is dat er wordt gerapporteerd over de genomen besluiten.

Naast wat in het Algemeen Delegatiebesluit is geregeld, zijn er nog andere bevoegdheden door de verenigde vergadering aan het college gedelegeerd/gemandateerd.

Van delegatie is sprake als een bestuursorgaan zijn bevoegdheid tot het nemen van een besluit overdraagt aan een ander orgaan. Van mandaat is sprake als een orgaan of een persoon gemachtigd wordt om namens het bevoegde bestuursorgaan een besluit te nemen. Hieronder vindt u een overzicht van besluiten die in de eerste helft van 2024 door het college zijn genomen.

	Gedelegeerde bevoegdheid	Aantal
a.	1. het indienen van bezwaar 2. het instellen van beroep 3. het voeren van rechtsgedingen zowel in eerste aanleg als in hoger beroep en in cassatie 4. het berusten in tegen het hoogheemraadschap ingestelde rechtsvorderingen	Het indienen van bezwaar: 0 Het instellen van beroep: 2 Het voeren van rechtsgedingen zowel in eerste aanleg als in hoger beroep en in cassatie: 0 Het berusten in tegen het hoogheemraadschap ingestelde rechtsvorderingen: 0 De rapportage geeft een vertekend beeld van de werkzaamheden van de advocaten en juristen van het hoogheemraadschap. Het aantal dossiers (zowel civiel als bestuursrechtelijk) ligt in de praktijk veel hoger. Maar op basis van het Algemeen delegatiebesluit is er louter de verplichting om jaarlijks te rapporteren over: 1. de zaken waarin HHSK zelf in beroep of bezwaar is gegaan gaat tegen een besluit van een ander bevoegd gezag of tegen een besluit van de bestuursrechter;

		2. de zaken waarin HHSK zelfstandig een partij civielrechtelijk heeft gedagvaard dan wel waarin HHSK civiel door derden in rechte wordt betrokken.
b.	het treffen van dadingen en het opdragen van geschillenbeslechting aan scheidslieden	0
c.	het aangaan van geldleningen met een looptijd van ten hoogste één jaar ter voorziening in de behoefte aan kasgeld tot het bedrag dat in het hoofdstuk financiering van de programmabegroting van het betreffende begrotingsjaar wordt vastgesteld als kasgeldlimiet, met inachtneming van het bepaalde bij of krachtens de Wet financiering decentrale overheden. Hiertoe behoort in ieder geval de voorwaarde dat de duur van een incidentele overschrijding van de kasgeldlimiet beperkt is tot maximaal twee aaneengesloten kwartalen	In 2024 zijn geen kasgeldleningen aangegaan.
d.	het aangaan van vaste geldleningen ter voorziening in de financieringsbehoefte, welke door de verenigde vergadering in de treasury paragraaf in de nota van toelichting bij de begroting wordt vastgesteld, met inachtneming van het bepaalde bij of krachtens de Wet financiering decentrale overheden	In 2024 zijn geen nieuwe leningen aangegaan.
e.	het houden van alle aanbestedingen voor uit te voeren werken, leveringen en diensten Inkoop@hhs.nl	Er zijn elf Europese aanbestedingen in de periode januari tot en met december 2024 afgerond. Naast Europese aanbestedingen vinden nationale, meervoudig onderhandse en enkelvoudige aanbestedingen plaats. Deze aanbestedingen worden op een centrale plaats geregistreerd. Het college heeft het Inkoop- en aanbestedingsbeleid 2017/2018 vastgesteld dat is gebaseerd op een model van de Unie van Waterschappen. De Algemene Waterschaps-voorwaarden voor leveringen (AWIV 2018), diensten (AWVODI 2018) en ICT (AWBIT 2018) zijn in 2018 vastgesteld.
f.	oninbaar verklaring van vorderingen op huurders/pachters/gebruikers van eigendommen van het hoogheemraadschap	geen

g.	te beschikken over de begrotingsposten onvoorziene uitgaven	Het budget voor onvoorziene uitgaven ad € 100.000 is met ingang van 2014 afgeschaft.
h.	1. het kopen, ruilen, vervreemden of bezwaren van onroerende zaken tot een bedrag van € 250.000 per transactie; 2. het in spoedeisende gevallen kopen van grond en daarop aanwezige opstallen zonder limiet ten behoeve van uitvoering van waterhuishoudkundige maatregelen	1. Drie plus de opstalrechten en aankopen t.b.v. de dijkversterking KIIJK. Daarnaast alleen heruitgiftes. 2. Geen
i.	het aanvaarden van erfstellingen, legaten of schenkingen voor zover hieraan geen bezwarende voorwaarden zijn verbonden	0
j.	het vaststellen en uitwerken van regelingen van rechtspositionele aard waarover in het centraal arbeidsvoorwaardenoverleg waterschap personeel overeenstemming is bereikt	Aantal regelingen die op lokaal niveau met de arbeidsvoorwaardencommissie zijn vastgesteld. Zoals fietsregeling, kader thuiswerkbudget, beeldschermbril
k.	het afhandelen van verzoeken om nadeelcompensatie die zijn ingediend op basis van de Waterwet tot een bedrag van € 250.000	1 (beslissing op bezwaar)
l.	het uitvoeren van de Wet op de Ondernemingsraden, waaronder mede begrepen wordt het nemen van een mandaatbesluit tot aanwijzing van de bestuurder	Met ingang van 01-02-2024 is mevrouw drs. N.T.C.M. Dukker aangesteld als secretaris-directeur. De Ondernemingsraad is hierin gekend conform bepalingen in de Wet op de Ondernemingsraden (WOR).
m.	het nemen van verkeersbesluiten van tijdelijke aard	232
n.	het verlenen van ontheffingen op grond van artikel 87 van het RVV (1990)	79
o.	het indienen van zienswijzen over de (ontwerp-)begroting als bedoeld in artikelen 50g, 68, 81 en 91 van de wet gemeenschappelijke regelingen	4
p.	Het nemen van een verkeersbesluit zoals bedoeld in artikel 18 van de Wegenverkeerswet 1994, onder de voorwaarde dat de procedure zoals opgenomen in	1

	afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht bij het nemen van een verkeersbesluit zal worden gevolgd.	
	Het vaststellen van een projectplan als bedoeld in artikel 5.4 van de Waterwet, met dien verstande dat het college geen gebruik zal maken van de gemandateerde bevoegdheid: - indien het de aanleg, verlegging of versterking van een primaire waterkering betreft en/of de projectprocedure van artikel 5.5 van de Waterwet van toepassing is; - indien de uitoefening van de bevoegdheid grote bestuurlijke, beleidsmatige en/of financiële consequenties heeft of vermoedelijk zal krijgen	3

Bijlage 11 Toelichting eigen bijdrage HWBP

In het kader van transparantie en verantwoording heeft de Unie van Waterschappen in haar ledenvergadering besloten om:

A. Binnen het Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP) de 10% projectgebonden eigen bijdrage van de waterschappen bij HWBP-projecten (10%PGEB) nader te borgen;

B. De 10%PGEB voor afgesloten projectfasen in 2023 en verder niet is gerealiseerd, de wijze van borging alsnog op korte termijn te laten besluiten door het algemeen bestuur van de waterschappen;

C. De 10%PGEB voor de afgesloten projectfasen in de periode 2014 tot en met 2022 inzichtelijk te maken.

Naar aanleiding van bovenstaand besluit nemen we de onderstaande tabel ter verantwoording van de 10% PGEB op conform punt C. De doelstelling is dat deze middelen voor afgesloten projecten vanaf 2023 geormerkt blijven voor volgende projectfasen en projecten in het HBWP.

Bedragen x €1000

	Project	Fase	Begroting bij subsidie verlening	Subsidiebedrag	10%PGEB	Realisatie	Begroting (excl. PGEB) - Realisatie	Begrotingsresultaat + PGEB
1	Capelle-Moordrecht	Verkenning	1.050	945	105			
	Capelle-Moordrecht	Planstudie	750	675	75			
	Capelle-Moordrecht	Realisatie	12.727	11.454	1.273	12.253	821	
	Geen PGEB verplichting	Project afgerond 2018			1.453		821*	2.274
2	KIJK	Verkenning	16.270	14.898	1.502	12.571	2.197	
	incl. 100% subsidiabel:		1.255	-	-	1.255	-	
	Nog te besteden HWBP	Fase afgerond 2021			1.502**		2.197**	3.699

Afrondingsverschillen zijn mogelijk

* Gestort in bestemmingsreserve 'eigen risico dijkreserve'

** Blijft in project KIJK staan tot alles gereed is

Deloitte Accountants B.V.
Wilhelminakade 1
3072 AP Rotterdam
Postbus 2031
3000 CA Rotterdam
Nederland

Tel: 088 288 2888
www.deloitte.nl

Aan de verenigde vergadering van
Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard
Postbus 4059
3063 GK ROTTERDAM

Datum
14 mei 2025

Behandeld door
R. Hazen
088 288 7674

Ons kenmerk
2505683566/CP

Onderwerp
Controleverklaring bij de jaarrekening 2024

Geachte leden van de verenigde vergadering,

Hierbij ontvangt u een gewaarmerkt exemplaar van de jaarstukken 2024, voorzien van onze controleverklaring d.d. 14 mei 2025.

Wij hebben één exemplaar van de controleverklaring voorzien van een (digitale) handtekening. Dit exemplaar is ten behoeve van uw eigen archief. Het (eventueel) bijgevoegde andere exemplaar van de controleverklaring is voorzien van de naam van onze accountantspraktijk en de naam van de accountant, echter zonder (digitale) handtekening. Wij verzoeken u bij openbaarmaking van de controleverklaring gebruik te maken van het exemplaar van de controleverklaring dat **niet** is voorzien van een (digitale) handtekening.

Wij bevestigen u ermee akkoord te gaan dat de bijgevoegde controleverklaring zonder digitale handtekening wordt opgenomen in de jaarstukken. Deze jaarstukken dienen te worden uitgebracht overeenkomstig het aan ons voorgelegde definitieve concept (c.q. de laatste drukproef, rekening houdend met de aangegeven wijzigingen), waarvan een gewaarmerkt exemplaar is bijgevoegd. Overigens wijzen wij u erop dat onze hiervoor genoemde toestemming vervalt in de situatie dat de jaarrekening niet ongewijzigd door de verenigde vergadering wordt vastgesteld.

Indien u deze jaarstukken inclusief controleverklaring opneemt op internet, dient u te waarborgen dat de jaarstukken goed zijn afgescheiden van andere informatie op de internetsite. Afscheiding kan bijvoorbeeld plaatsvinden door de jaarstukken inclusief controleverklaring in niet-bewerkbare vorm als een afzonderlijk bestand op te nemen of door een waarschuwing op te nemen indien de lezer de jaarstukken verlaat ("u verlaat de beveiligde, door de accountant gecontroleerde jaarrekening").

2

14 mei 2025

2505683566/CP

Over onze overige bevindingen naar aanleiding van de controle van de jaarrekening 2024 brengen wij u afzonderlijk verslag uit via het accountantsverslag.

Tot het geven van een nadere toelichting zijn wij graag bereid.

Hoogachtend,

Deloitte Accountants B.V.

R.M.J. van Vugt RA

Bijlagen:

- Eén gewaarmerkt exemplaar van de jaarstukken 2024
- Controleverklaring(en)

Accountantsverslag 2024

Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard

14 mei 2025

Aan de verenigde vergadering
van Hoogheemraadschap van Schieland
en de Krimpenerwaard
Postbus 4059
3006 AB ROTTERDAM

Onderwerp
Accountantsverslag 2024

Datum
14 mei 2025

Ons kenmerk
25053B9F97/WK

Behandeld door
R.M.J. van Vugt
rvanvugt@deloitte.nl
088 288 1108

R. Hazen
rhazen@deloitte.nl
088 288 7674

Geachte leden van de verenigde vergadering,

Graag bieden wij u hierbij ons accountantsverslag aan met betrekking tot de controle van de jaarrekening 2024 van Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard. Deze rapportage beschrijft op hoofdlijnen onze controleaanpak en de belangrijkste aangelegenheden die wij tijdens onze controle in overweging hebben genomen. Wij zijn van mening dat de reikwijdte van onze werkzaamheden en de resultaten daarvan een deugdelijke basis vormen voor ons oordeel over de jaarrekening 2024 van het Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard.

Bij de jaarrekening 2024 van Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard hebben wij een goedkeurende controleverklaring verstrekt.

De jaarrekening 2024 is opgesteld onder verantwoordelijkheid van het college van dijkgraaf en hoogheemraden van het Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard. Onze controle is uitgevoerd in overeenstemming met onze opdrachtbevestiging van 30 oktober 2024.

Wij hebben onze bevindingen afgestemd.

De inhoud van dit accountantsverslag is door ons afgestemd met de portefeuillehouder financiën, de secretaris-directeur, de concerncontroller en de betrokken medewerkers van de afdeling SPIN.

Hoogachtend,

Deloitte Accountants B.V.

Was getekend: drs. R.M.J. van Vugt RA

Inhoudsopgave

	<u>Kernpunten van de jaarrekeningcontrole</u>	4
	• <u>Kernpunten van de jaarrekeningcontrole</u>	5
	<u>Bestuurlijke samenvatting</u>	6
	• <u>Belangrijkste bevindingen, conclusies en aanbevelingen</u>	7
	<u>Bevindingen jaarrekeningcontrole</u>	10
	• <u>De financiële positie van uw hoogheemraadschap</u>	11
	• <u>Belangrijkste bevindingen uit onze controle</u>	17
	<u>Interne beheersing</u>	20
	• <u>Belangrijkste bevindingen voor de interne beheersing</u>	21
	<u>Bijlagen</u>	23
	• <u>Bijlage A1 - Niet-gecorrigeerde controleverschillen</u>	24
	• <u>Bijlage A2 - Onzekerheden in de controle</u>	25
	• <u>Bijlage A3 - Tekortkomingen in de toelichtingen</u>	26
	• <u>Bijlage B – Bevindingen controle SiSa-bijlage 2024</u>	27
	• <u>Bijlage C - Onafhankelijkheidsbevestiging</u>	28

Kernpunten van de jaarrekeningcontrole

Kernpunten van de jaarrekeningcontrole

In dit hoofdstuk zijn de kernpunten van de jaarrekeningcontrole overzichtelijk weergegeven. Deze kernpunten lichten wij in het vervolg van dit accountantsverslag nader toe. De onderwerpen linken dan ook door naar de verdiepende teksten en zijn te raadplegen door op het onderwerp te klikken.

Categorie	Onderwerp	Observatie en/of aanbeveling
Algemeen	1. Controleverklaring 2. Frauderisico's	1. We hebben een goedkeurende controleverklaring ten aanzien van getrouwheid en rechtmatigheid bij de jaarstukken 2024 verstrekt. 2. Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard is bezig met het actualiseren van de frauderisicoanalyse.
Financiën	1. Financiële positie	1. De financiële positie van het hoogheemraadschap is verbeterd. Het eigen vermogen is toegenomen. 2. De weerstandratio is gestegen en blijft daarmee hoger dan de door het bestuur bepaalde streefwaarde.
IT-omgeving	1. Autorisatiematrix ProSa 2. Reviewen van gebruikersrechten	1. Het Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard beschikt niet over een actuele en geaccordeerde autorisatiematrix voor het systeem ProSa. Het risico bestaat dat medewerkers teveel rechten in ProSa hebben die de controletechnische functiescheiding in de organisatie doorbreken. 2. Het Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard heeft geen proces ingericht voor het periodiek reviewen van gebruikersrechten en autorisaties binnen ProSa.
Interne beheersing	1. Prestatielevering	1. Het Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard heeft het vastleggen van de prestatielevering bij goedkeuring van facturen nog niet voldoende geborgd.
Aanbesteden	1. Onrechtmatigheden 2024	1. Er zijn geen onrechtmatigheden geconstateerd in verband met het niet naleven van de Europese aanbestedingsregels.
Rechtmatigheid	1. Rechtmatigheidsverantwoording 2. Te zetten stappen	1. Vanaf 2025 zal het college van dijkgraaf en hoogheemraden een rechtmatigheidsverantwoording opstellen. Het college legt daarin verantwoording af over het financiële rechtmatigheid van de baten, lasten en balansmutaties 2025. 2. De verenigde vergadering zal de kaders voor de rechtmatigheidsverantwoording in 2025 moeten vaststellen. Aanvullend kunnen afspraken met het college worden gemaakt over begrotingsrechtmatigheid.

Bestuurlijke samenvatting

Bestuurlijk relevante bevindingen
en aanbevelingen jaarrekeningcontrole

Belangrijkste bevindingen, conclusies en aanbevelingen

Getrouwheid

- Wij hebben een goedkeurende controleverklaring verstrekt voor het getrouwe beeld van de jaarrekening 2024.
- De gehanteerde materialiteit voor fouten en onzekerheden bedraagt € 1,4 miljoen respectievelijk € 4,2 miljoen.
- De definitieve jaarrekening bevat geen ongecorrigeerde getrouwheidsfouten boven de rapportagegrens.

Rechtmatigheid

- Wij hebben een goedkeurende controleverklaring verstrekt voor de rechtmatige totstandkoming van de baten, lasten en balansmutaties 2024.
- Voor de rechtmatigheidscontrole hebben wij het normenkader financiële rechtmatigheid Schieland en de Krimpenerwaard 2024 gehanteerd, dat op 27 november 2024 door de verenigde vergadering is vastgesteld.
- Uit de controle blijken geen onrechtmatigheden als gevolg van het niet naleven van de Europese aanbestedingsregels.
- Het college gaat vanaf de jaarrekening 2025 een rechtmatigheidsverantwoording afleggen. De regels met betrekking tot begrotingsrechtmatigheid gaan met de rechtmatigheidsverantwoording wijzigen. Elke overschrijding van de geraamde lasten per programma telt volledig mee voor de conclusie van de rechtmatigheidsverantwoording. Tot en met 2024 worden overschrijdingen bepaald op het niveau van het saldo van baten en lasten per programma. Bovendien worden overschrijdingen meestal niet meegewogen in het accountantsoordeel op basis van vooraf vastgestelde criteria. De verenigde vergadering en het college van dijkgraaf en hoogheemraden kunnen voor 2025 en verder nadere afspraken maken over het toelichten van begrotingsonrechtmatigheden.

Specifieke verantwoordingen

- De jaarrekening 2024 bevat de financiële verantwoording van twee specifieke uitkeringen, namelijk de kwijtschelding publieke schulden door waterschappen in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslag en de SiSa-regeling E87 Tijdelijke regeling stimuleren maatregelen tweede fase Deltaprogramma zoetwater.
- Wij hebben deze verantwoording gecontroleerd met inachtneming van de uitvoeringsmaterialiteit van de jaarrekeningcontrole. De specifieke verantwoording in de definitieve jaarrekening bevat geen ongecorrigeerde fouten of onzekerheden.

Wet Normering Topinkomens

- Wij hebben tijdens onze controle van de WNT geen ongecorrigeerde feitelijke afwijkingen geïdentificeerd die de materialiteitsgrens volgens het controleprotocol WNT te boven gaan.

Belangrijkste bevindingen, conclusies en aanbevelingen

Financiële positie	- De financiële positie ultimo 2024 is verbeterd ten opzichte van 2023. Het eigen vermogen is met € 7,1 miljoen toegenomen naar € 25,5 miljoen. - De beschikbare weerstandscapaciteit ultimo 2024 bedraagt € 17,7 miljoen (2023: € 17,6 miljoen). Deze weerstandscapaciteit is hoger dan de door het hoogheemraadschap bepaalde benodigde weerstandscapaciteit van € 5,7 miljoen (2023: € 9,4 miljoen).
Interne beheersing	Op basis van de interim-controle 2024 hebben wij een managementletter uitgebracht. Onze belangrijkste bevindingen zijn ook in dit accountantsverslag opgenomen. Zie pagina 20.
IT-audit 2024	- Wij hebben in 2024 een IT-audit uitgevoerd naar de general IT-controls van ProSa (de financiële administratie). Onze conclusie is dat twee bevindingen uit eerdere audits adequaat zijn opgevolgd. - Wij constateren ook dat er nog belangrijke verbeteringen nodig zijn, zoals het documenteren van de autorisatiematrix en het periodiek reviewen van gebruikersrechten en autorisaties binnen ProSa.
Jaarstukken 2024	- Significante verslaggevingsgrondslagen en de toepassing hiervan zijn belangrijk voor de presentatie van de financiële positie en de resultaten van uw hoogheemraadschap. Daarnaast vereisen zij van het management het toepassen van oordeelsvorming ten aanzien van moeilijke, subjectieve en complexe posities, vaak vanwege de noodzaak om inschattingen te moeten maken over het effect van zaken die inherent onzeker zijn. Wij hebben het door het college en het ambtelijk management toegepaste proces met betrekking tot belangrijke verslaggevingspraktijken geëvalueerd, en hebben gegevensgerichte controlewerkzaamheden uitgevoerd. Wij zijn van mening dat de verslaggevingsvraagstukken en de toegepaste inschattingen goed onderbouwd en redelijk zijn, en consistent zijn gebruikt. - De verslaggevingsgrondslagen van uw hoogheemraadschap zijn uiteengezet in de waarderingsgrondslagen in de jaarrekening 2024. De grondslagen zijn toegepast met inachtneming van de voorschriften zoals opgenomen in het Besluit Begroting en Verantwoording Waterschappen. De grondslagen zijn aanvaardbaar. - Op basis van de Nederlandse wetgeving en de Nadere voorschriften controle- en overige Standaarden (NV COS) 720 is de accountant verplicht bepaalde werkzaamheden uit te voeren met betrekking tot het jaarverslag en de andere informatie die in de jaarstukken is opgenomen. Het jaarverslag is verenigbaar met de jaarrekening.
Overig	- In de bijlagen A bij dit accountantsverslag hebben wij opgenomen welke niet-gecorrigeerde bevindingen, onzekerheden en tekortkomingen in de toelichtingen wij hebben geconstateerd. - In bijlage B hebben wij onze bevindingen naar aanleiding van de controle van de SiSa-bijlage 2024 gerapporteerd. - In bijlage C is onze volledige onafhankelijkheidsbevestiging te vinden.

Bevindingen jaarrekeningcontrole

Samenvatting vermogen en resultaat van uw hoogheemraadschap

De vermogenspositie van uw hoogheemraadschap is verbeterd

Het BBVW, de verslaggevingsregels voor waterschappen, maakt een duidelijk onderscheid tussen resultaatbepaling en resultaatbestemming. Alle baten en lasten dienen via het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening te lopen. Er mogen geen baten of lasten rechtstreeks in het eigen vermogen worden gemuteerd. De mutaties in het eigen vermogen vinden plaats door middel van de resultaatbestemming.

Het gerealiseerde resultaat voor bestemming over het boekjaar 2024 bedraagt € 7,9 miljoen voordelig. Per saldo is tussentijds € 0,8 miljoen aan de reserves onttrokken.

In het overzicht hiernaast hebben wij de ontwikkeling van het eigen vermogen opgenomen. De omvang van het eigen vermogen bedraagt ultimo 2024 circa 10,4% van het balanstotaal (ultimo 2023: 7,2% van het balanstotaal) en is aanzienlijk verbeterd ten opzichte van 2023.

Saldo baten en lasten

Het feitelijke saldo van baten en lasten in een jaar is weergegeven als het gerealiseerde resultaat voor bestemming. Daarnaast kent het hoogheemraadschap het gerealiseerde resultaat na bestemming. Dit is het gerealiseerde resultaat voor bestemming plus of min de tussentijdse resultaatbestemming. Deze tussentijdse resultaatbestemming bestaat uit de onttrekkingen aan en stortingen in de reserves gedurende het boekjaar. De mutaties in de reserves vinden plaats op basis van door het algemeen bestuur in de verenigde vergadering genomen besluiten. Het resultaat na bestemming is dus mede het gevolg van de eerdere politieke besluitvorming.

Wat het voorgaande concreet betekent voor uw hoogheemraadschap hebben wij in het overzicht hiernaast weergegeven.

Eigen vermogen (x € 1 miljoen)	2024	2023	2022	2021
Eigen vermogen per 1 januari	18,4	17,4	29,0	32,9
Tussentijdse resultaatbestemming	-/- 0,8	0,2	-	-
Resultaat voor bestemming	7,9	0,8	-/- 11,6	-/- 3,9
Eigen vermogen per 31 december	25,5	18,4	17,4	29,0

Exploitatieresultaat (x € 1 miljoen)

	Jaarrekening 2024	Begroting na wijziging 2024
Totale baten	135,6*	131,7
Totale lasten	-/- 127,7	132,4
Resultaat voor bestemming	7,9	-/- 0,7

*Incl. tussentijdse onttrekking van 0,8 uit bestemmingsreserves.

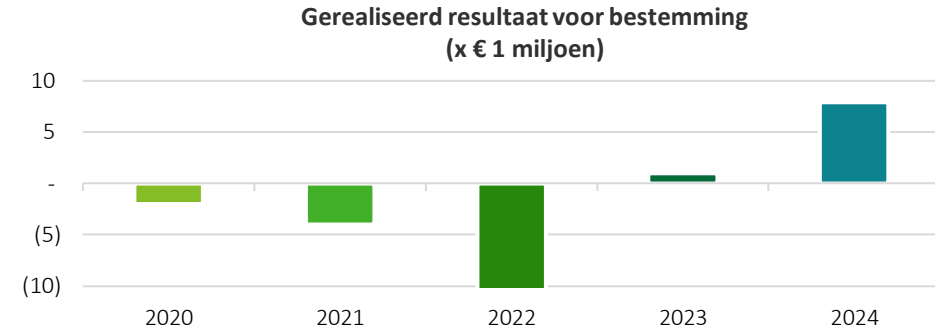

Samenvatting vermogen en resultaat van uw hoogheemraadschap

De jaarrekening 2024 sluit – na verwerking van de mutaties in reserves – met een voordelig resultaat van € 7,9 miljoen.

In de programmaverantwoording geeft het college per programma op hoofdlijnen een verklaring voor de gerealiseerde afwijkingen ten opzichte van de begroting na wijziging.

Het hoogheemraadschap heeft de belangrijkste verschillen toegelicht en heeft de financiële impact ervan in kaart gebracht. In de paragraaf [Begrotingsrechtmatigheid](#) van onze rapportage gaan wij nader in op de verschillen tussen de begrote en de werkelijke baten en lasten in het kader van de begrotingsrechtmatigheid.

Samenvatting vermogen en resultaat van uw hoogheemraadschap

Solvabiliteit

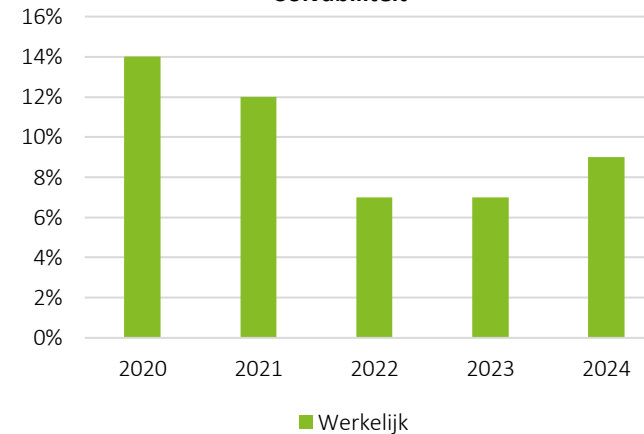
De solvabiliteit geeft inzicht in de mate waarin het hoogheemraadschap in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Als sprake is van een forse schuld en veel eigen vermogen (totaal van algemene en bestemmingsreserves), hoeft een hoge schuld geen probleem te zijn voor de financiële positie. Hoe hoger de solvabiliteitsratio, hoe groter de weerbaarheid van het hoogheemraadschap.

Netto schuldquote

Hoe hoger de schuld, hoe hoger de netto schuldquote. De netto schuldquote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van het hoogheemraadschap ten opzichte van de eigen middelen en geeft een indicatie van de 'druk' van de rentelasten en aflossingen op de exploitatie.

Kengetallen voor Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard (over de periode 2020-2024)

Solvabiliteit

Netto schuldquote

Samenvatting vermogen en resultaat van uw hoogheemraadschap

Voorspellende waarde van uw begroting

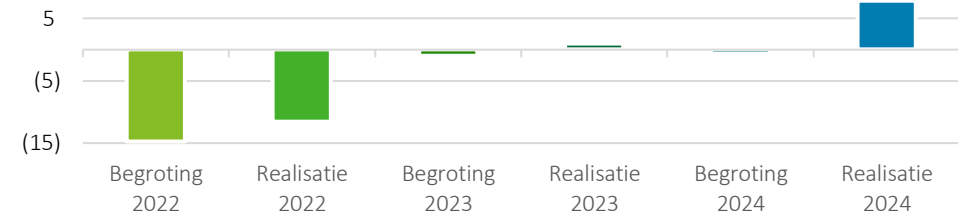
De jaarrekening 2024 sluit met een positief gerealiseerd resultaat van € 7,9 miljoen. De begroting is voor uw organisatie een belangrijk sturingsinstrument. Het is een kaderstellend document waarmee de verenigde vergadering financiële en beleidsmatige kaders vaststelt waarbinnen het college haar beleid en doelen kan realiseren.

Uit de jaarstukken blijkt dat de gerealiseerde baten en lasten 2024 redelijk in lijn met de begroting liggen (afwijking van ongeveer 3%). De verschillen zijn in het jaarverslag toegelicht.

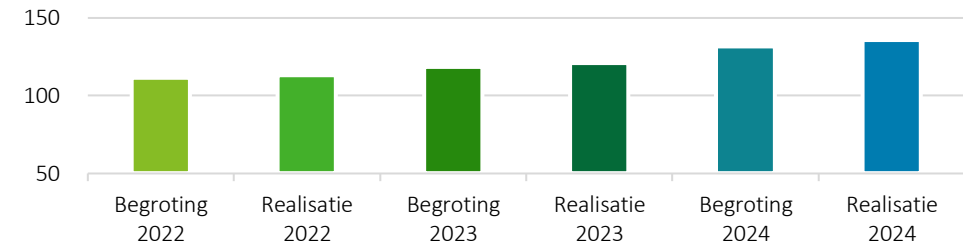
Kwaliteit en transparantie van de jaarstukken

Bij de jaarrekeningcontrole hebben wij vastgesteld dat uw jaarstukken 2024 voldoen aan de vereisten uit het BBVW. Wij hebben bij onze werkzaamheden de jaarstukken integraal doorgenomen en hebben daarbij – naast de verenigbaarheid van jaarverslag en jaarrekening – vanuit het belang en begrip van de gebruikers van de jaarstukken vooral gelet op de toegankelijkheid en begrijpelijkheid van de daarin opgenomen toelichtingen en analyses.

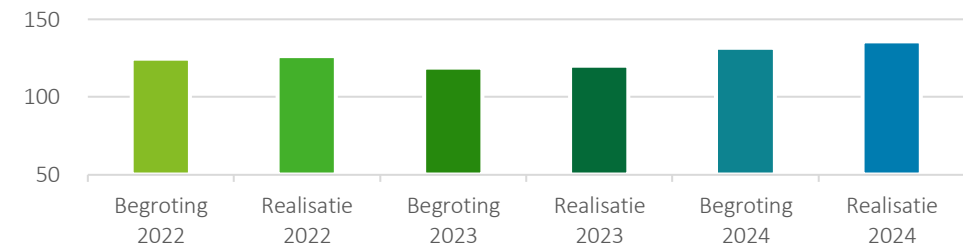
Saldo baten en lasten | Begroting vs realisatie
(x € 1 miljoen)

Baten | Begroting vs realisatie (excl. mutaties reserves)
(x € 1 miljoen)

Lasten | Begroting vs realisatie (excl. mutaties reserves)
(x € 1 miljoen)

Accountantsverslag 2024 25053B9F97/WK/14

Samenvatting vermogen en resultaat van uw hoogheemraadschap

Het weerstandsvermogen is toegenomen

Het weerstandsvermogen bestaat uit de relatie tussen de beschikbare weerstandscapaciteit en de benodigde weerstandscapaciteit op basis van de door het hoogheemraadschap geschatte risico's.

De ratio weerstandsvermogen is toegenomen van bijna 1,9 ultimo 2023 naar 3,1 ultimo 2024. Uw weerstandscapaciteit is toereikend in relatie tot de risico's. Dit heeft het college inhoudelijk nader toegelicht in de paragraaf 'Weerstandsvermogen en risicobeheersing' van het jaarverslag. Dit ligt tevens boven de streefwaarde van het Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard tussen 1,0 en 1,4.

Beschikbare weerstandscapaciteit

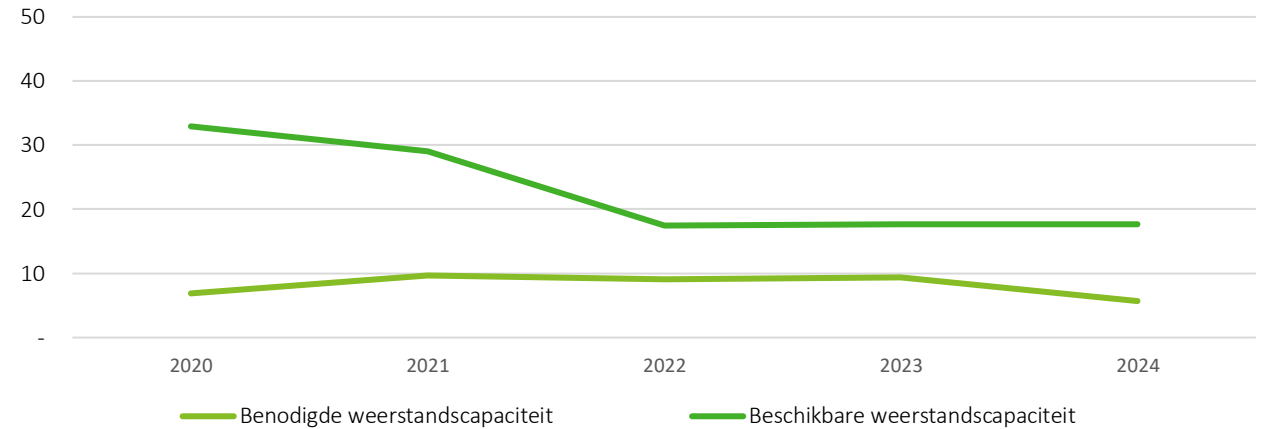
De door uw hoogheemraadschap berekende beschikbare weerstandscapaciteit bedraagt € 17,7 miljoen (2023: € 17,6 miljoen). De beschikbare weerstandscapaciteit is licht toegenomen ten opzichte van voorgaand jaar en is exclusief het nog te bestemmen resultaat van € 7,9 miljoen.

Benodigde weerstandscapaciteit

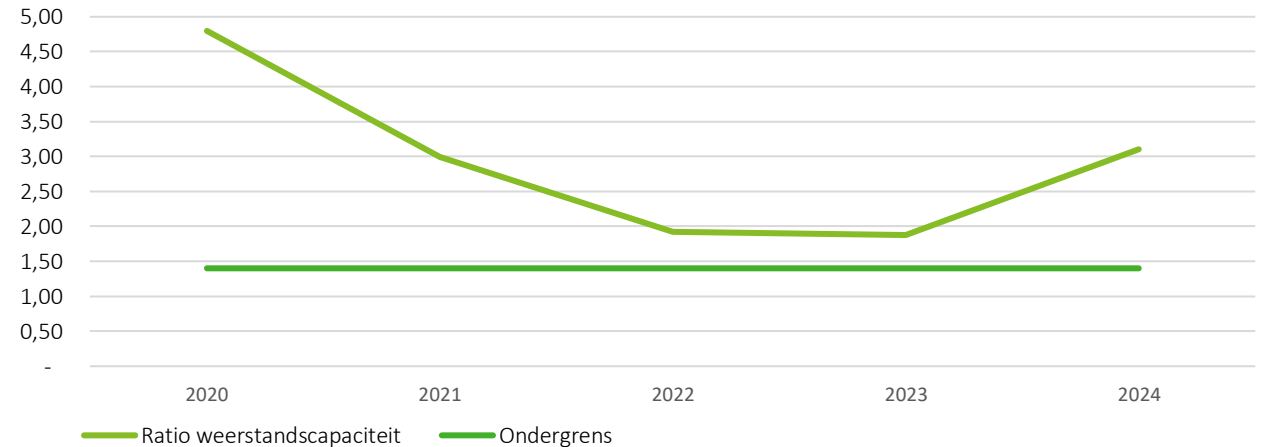
Het benodigde weerstandscapaciteit is door het bestuur vastgesteld op € 5,7 miljoen.

De inventarisatie van risico's in de begroting geeft een indicatie van de financiële omvang van de belangrijkste (specifieke) risico's om daarmee de benodigde weerstandscapaciteit te kunnen bepalen. In de jaarrekening is de verantwoording beperkt tot de risico's die zich in 2024 hebben voorgedaan.

Weerstandscapaciteit
(x € 1 miljoen)

Ratio weerstandscapaciteit

Begrotingsrechtmatigheid

Begrotingsoverschrijdingen zijn adequaat toegelicht in het jaarverslag

Naast de controle op de rechtmatige totstandkoming van de baten, lasten en balansmutaties in de jaarrekening 2024, hebben wij een controle uitgevoerd op de begrotingsrechtmatigheid. De toe te passen normen voor het begrotingscriterium zijn gebaseerd op artikel 108 van de verordening op financieel beheer ex artikel 109 van de Waterschapswet.

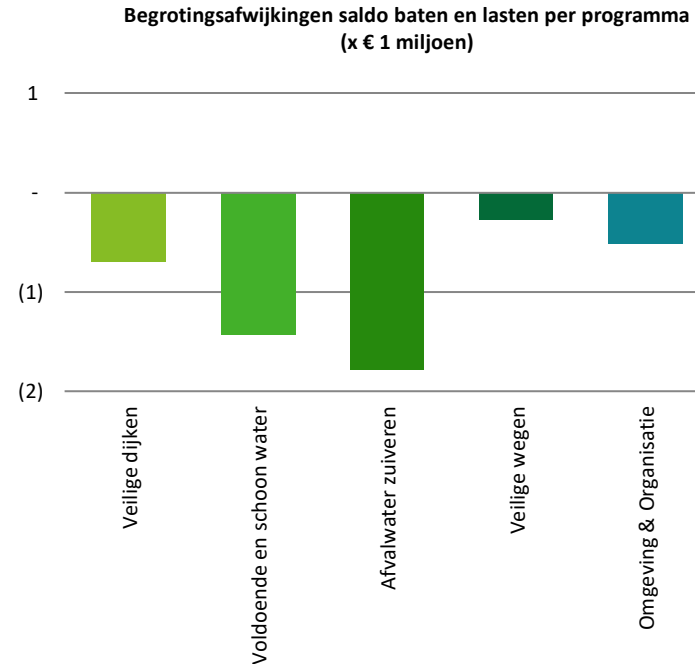
Het systeem van budgetbeheer en -bewaking moet waarborgen dat de saldi van baten en lasten binnen de begroting blijven en het college belangrijke wijzigingen of dreigende overschrijdingen tijdig meldt aan de verenigde vergadering, zodat zij hierover tijdig (binnen het begrotingsjaar) een besluit kan nemen. Een systeem met onvoldoende waarborgen voor tijdige melding aan de verenigde vergadering van budgetoverschrijdingen heeft het risico in zich dat het college inbreuk maakt op het budgetrecht van de verenigde vergadering.

Het begrotingscriterium is verder verfijnd en uitgewerkt in de Kadernota rechtmatigheid 2024 van de Commissie BBV. Het overschrijden van de begroting is altijd onrechtmatig, maar hoeft de accountant niet in alle gevallen mee te wegen in zijn rechtmatigheidsoordeel. De programma overschrijdingen moeten dan wel goed herkenbaar in de jaarrekening zijn opgenomen en zijn in te delen in de categorieën als genoemd in de Kadernota rechtmatigheid 2024 van de commissie BBV.

Voor de begrotingsrechtmatigheid moeten wij kijken naar de overschrijdingen van het saldo van baten en lasten per programma. In de figuur hiernaast hebben wij de programma's en de begrotingsafwijkingen opgenomen.

Wij verwijzen voor een inhoudelijke analyse van en toelichting op deze overschrijdingen naar de analyse begrotingsrechtmatigheid zoals opgenomen in paragraaf 5.1.5 'Begrotingsrechtmatigheid' in de jaarrekening. Hiermee legt het college verantwoording af aan de verenigde vergadering over de begrotingsrechtmatigheid over 2024.

Er is geen sprake van programmaoverschrijdingen, alle programma's laten een onderschrijding van de lasten zien.

Kredietoverschrijdingen

Kredietoverschrijdingen vereisen conform de Kadernota Rechtmatigheid 2024 van de commissie BBV – vergelijkbaar met saldo overschrijdingen in het overzicht van baten en lasten – autorisatie van de verenigde vergadering. Indien een overschrijding niet door de verenigde vergadering is geautoriseerd, is deze strikt genomen onrechtmatig. Afspraken hierover tussen de verenigde vergadering en het college kunnen zij nader vastleggen in de financiële verordening.

Er zijn enkele kredieten met een kleine overschrijding, maar de afwijkingen vallen binnen het afwijkingenbeleid. De kredietoverschrijdingen wegen daarom niet mee in ons rechtmatigheidsoordeel.

Fraude, integriteit, en naleving wet- en regelgeving

Naleving van de aanbestedingsregels

Wij hebben in het kader van de rechtmatigheid een controle uitgevoerd op de naleving van de Europese aanbestedingsregels. Op basis van een uitgebreide spendanalyse hebben wij crediteuren geselecteerd en de aan hen verstrekte opdrachten op het aspect van marktbenadering gecontroleerd.

Wij constateren over 2024, evenals in voorgaande jaren, dat er ten aanzien van de naleving van de Europese aanbestedingsregels geen onrechtmatigheden zijn.

De beoordeling door het college van dijkgraaf en hoogheemraden van het risico van materiële fouten in de jaarrekening als gevolg van fraude of van het overtreden van wet- en regelgeving

Bij onze controle vragen wij het college jaarlijks inzicht te geven in de eigen inschatting van het risico dat de jaarrekening een materiële afwijking kan bevatten door fraude of het overtreden van wet- en regelgeving, inclusief de aard, omvang en frequentie van de inschattingen, het proces dat u daarbij hanteert, en de communicatie daarover met het personeel en met de verenigde vergadering.

Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard beschikt over een frauderisicoanalyse. De organisatie is op dit moment nog bezig met het actualiseren van deze frauderisicoanalyse. Deze analyse zal in de loop van 2025 worden afgerond en zullen wij beoordelen als onderdeel van onze interimcontrole 2025.

Geen wijzigingen in onze initiële inschatting van het frauderisico en geen aanwijzingen voor fraude

De primaire verantwoordelijkheid voor het voorkomen en detecteren van fraude berust bij het college, inclusief het invoeren en onderhouden van interne beheersingsmaatregelen voor de betrouwbaarheid van de financiële verslaggeving, de werking en efficiency van de bedrijfsvoering, en de naleving van de van toepassing zijnde wet- en regelgeving. Als accountant verkrijgen wij een redelijke, maar geen absolute, zekerheid dat de jaarrekening als geheel geen afwijkingen van materieel belang bevat, als gevolg van fraude of fouten.

Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten, doordat sprake kan zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen of verkeerd voorstellen van zaken, of het doorbreken van de interne beheersing. Onze controle is uitgevoerd met een hoge, maar geen absolute mate van zekerheid, waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle fouten en fraudes hebben ontdekt.

Wij hebben de accountantscontrole professioneel-kritisch uitgevoerd en professionele oordeelsvorming toegepast, in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen.

Fraude en integriteit

Jaarlijks verkrijgen wij inzicht in de integriteitsmeldingen, die wij vervolgens afstemmen met de coördinatoren bestuurlijke en ambtelijke integriteit. Wij hebben op basis van onze controle en de besprekingen geen fraudegevallen geconstateerd.

Overige controlewerkzaamheden

Wij hebben tijdens de jaarrekeningcontrole 2024 de volgende werkzaamheden verricht gericht op significante frauderisico's:

- Wij hebben de boekingsregels 2024 onderzocht met behulp van data-analyse op kenmerken die kunnen duiden op frauduleuze boekingen. De boekingen die daaruit voortkomen zijn in detail onderzocht.
- Wij hebben de schattingen in de jaarrekening 2024 geëvalueerd. Schattingen vereisen de oordeelsvorming van het management en zijn zodoende vatbaar voor beïnvloeding.

Deze controlewerkzaamheden hebben geen aanwijzingen voor fraude opgeleverd.

Accountantsverslag 2024 25053B9F97/WK/18

Rechtmatigheidsverantwoording vanaf 2025

Rechtmatigheidsverantwoording

Vanaf het boekjaar 2025 is het college van dijkgraaf en hoogheemraden verplicht in de jaarrekening een rechtmatigheidsverantwoording op te nemen waarin zij zich verantwoordt over de rechtmatige totstandkoming van de baten, lasten en balansmutaties (inclusief begrotingsrechtmatigheid). Een uitgebreidere toelichting op de onrechtmatigheden en de vervolgacties om deze op te lossen/te voorkomen wordt opgenomen in de paragraaf bedrijfsvoering van het jaarverslag.

De rechtmatigheidsverantwoording heeft betrekking op de zuivere rechtmatigheidscriteria. Dit zijn het begrotingscriterium, het voorwaarden-criterium en het misbruik en oneigenlijk gebruik criterium.

Begrotingscriterium

De rechtmatigheidsverantwoording vanaf 2025 gaat gevolgen hebben voor de wijze waarop met begrotingsonrechtmatigheden moet worden omgegaan. Dat lichten we hieronder nader toe.

Bij de rechtmatigheidsverantwoording vormt het begrotingscriterium een belangrijk toetsingscriterium. Financiële beheershandelingen, die ten grondslag liggen aan de baten, lasten en balansmutaties dienen tot stand te zijn gekomen binnen de grenzen van de geautoriseerde begroting en de hiermee samenhangende programma's en kredieten (begrotingscriterium). Uitgangspunt hiervoor is het niveau waarop de verenigde vergadering de budgetten in de begroting en de kredieten geautoriseerd heeft.

Belangrijk verschil met het rechtmatigheidsoordeel van de accountant is dat vanaf 2025 elke euro overschrijding van de geraamde lasten meetelt voor de rechtmatigheidsverantwoording. Bij een afwijking van de baten volstaat in principe een toelichting, mits deze tijdig aan de verenigde vergadering is gemeld. In de huidige rechtmatigheidscontrole van de accountant worden de meeste overschrijdingen van de geraamde saldi van de baten en lasten op basis van criteria niet meegenomen in het rechtmatigheidsoordeel.

De verenigde vergadering en het college van dijkgraaf en hoogheemraden kunnen wel afspraken maken in welke situatie lastenoverschrijdingen onrechtmatig maar acceptabel zijn. Lastenoverschrijdingen zijn en blijven onrechtmatig, maar zijn onder voorwaarden acceptabel wat betekent dat het college deze niet hoeft toe te lichten in de paragraaf bedrijfsvoering.

Voorwaardencriterium

Het voorwaardencriterium heeft betrekking op de eisen die worden gesteld aan de uitvoering van de financiële beheershandelingen. De eisen c.q. voorwaarden zijn afkomstig uit de relevante wet- en regelgeving zoals opgenomen in het normenkader. Het belangrijkste voorbeeld is de naleving van de Aanbestedingswet 2012. Ten aanzien van dit aspect wijzigt er niets met de invoering van de rechtmatigheidsverantwoording in 2025.

Misbruik en oneigenlijk gebruik

Het criterium misbruik en oneigenlijk gebruik gaat een belangrijkere rol spelen in de rechtmatigheidsverantwoording spelen dan dat het deed in de rechtmatigheidscontrole van de accountant. Bij dit criterium gaat het om het voorkomen, signaleren en corrigeren van misbruik en oneigenlijk gebruik van voorzieningen van uw hoogheemraadschap. De verhoogde aandacht voor dit criterium vloeit voort uit de affaire rondom de kinderopvangtoeslag en heeft ten doel om het beleid en de maatregelen in het kader van het voorkomen van misbruik en oneigenlijk gebruik expliciet te maken aan de bestuurstafel. Uw hoogheemraadschap zal de gevolgen van dit aspect in kaart moeten brengen.

Afspraken verenigde vergadering en het college

De verenigde vergadering en het college van dijkgraaf en hoogheemraden moeten afspraken maken over de inkadering en invulling van de rechtmatigheidsverantwoording. Diverse aspecten zijn landelijk geregeld, maar de verenigde vergadering kan wel enkele keuzes maken. Die keuzes moeten in 2025 gemaakt worden om het college in de gelegenheid te stellen om begin 2026 een rechtmatigheidsverantwoording over 2025 op te stellen en te onderbouwen.

De volgende onderwerpen moeten nog geregeld worden.

- De verenigde vergadering moet een verantwoordingsgrens vaststellen tussen 0% en 2%. Deze grens wordt bij voorkeur vastgelegd in de verordening beleids- en verantwoordingsfunctie.
- De verenigde vergadering kan een rapportagegrens vaststellen. Dit is de grens waarboven alle onrechtmatigheden in de jaarstukken gerapporteerd moeten worden. Voor de accountantscontrole hanteert u momenteel een rapportagegrens van € 100.000.
- Er kunnen afspraken worden gemaakt over criteria die bepalen of overschrijdingen van lasten en kredieten acceptabel zijn. Deze verschillen zijn onrechtmatig en wegen mee in de rechtmatigheidsverantwoording, maar hoeven dan verder niet toegelicht te worden in de paragraaf Bedrijfsvoering.
- Er kunnen afspraken worden gemaakt over de wijze waarop moet worden omgegaan met overige begrotingsafwijkingen, zoals een onderschrijding van de geraamde baten.
- De controleverordening moet aangepast worden.

Wij constateren dat uw organisatie bovengenoemde onderwerpen in een vroeg stadium heeft opgepakt en hierover tijdig en actief met ons in overleg is getreden. Naar verwachting zullen de betreffende documenten op korte termijn ter vaststelling aan de verenigde vergadering worden voorgelegd.

Interne beheersing

Belangrijkste bevindingen voor de interne beheersing

Managementletter 2024, toegespitst op de interne (financiële) beheersing

Als onderdeel van de jaarrekeningcontrole hebben wij in het najaar van 2024 een interim-controle uitgevoerd. Deze interim-controle was primair gericht op de opzet en het bestaan van maatregelen van administratieve organisatie en interne beheersing, voor zover van belang voor onze controle op de betrouwbaarheid en rechtmatigheid van de in de jaarrekening opgenomen gegevens.

De bevindingen uit de interim-controle hebben we gerapporteerd aan het college in onze managementletter 2024 gedateerd op 9 januari 2025.

In de managementletter hebben wij een aantal aandachtspunten voor het opstel- en controleproces van de jaarrekening 2024 benoemd. Als onderdeel van onze werkzaamheden voor de jaarrekening zijn wij nagegaan of deze aandachtspunten voldoende zijn opgevolgd. Voor zover de opvolging en/of onze controle ervan hiertoe aanleiding geven, hebben wij onze bevindingen in dit accountantsverslag bij het betreffende onderwerp verwerkt.

Memoriaalboekingen

Memoriaalboekingen zijn (correctie)boekingen die niet via de reguliere boekingsgang plaatsvinden. Aangezien deze boekingen hierdoor in opzet wat risicovoller zijn, besteden wij er tijdens onze controle extra aandacht aan.

Om de controle zo efficiënt en effectief mogelijk uit te voeren, en deze toe te spitsen op het specifieke risico en karakter van memoriaalboekingen, hebben wij gebruikgemaakt van een data-analysetool. Hieruit zijn geen onjuistheden, onrechtmatigheden of andere bijzonderheden gebleken.

Prestatielevering

Binnen de organisatie is nog geen eenduidige werkwijze geborgd voor het vastleggen en documenteren van de geleverde prestaties bij het goedkeuren van facturen. Hoewel in 2021 beleid is vastgesteld voor het documenteren van de prestatielevering, wordt dit in de praktijk nog niet breed en structureel toegepast.

Hierdoor bestaat het risico dat facturen worden goedgekeurd zonder dat voldoende is vastgesteld of en in hoeverre de prestaties daadwerkelijk zijn geleverd. Dit kan leiden tot onrechtmatige betalingen of onduidelijkheid bij terugkoppeling of verantwoording achteraf.

De organisatie is voornemens het bestaande beleid in 2025 te herzien, nader uit te werken en te implementeren.

Belangrijkste bevindingen voor de interne beheersing

IT-audit 2024

In het kader van de controle van de jaarrekening 2024 hebben wij IT-audit werkzaamheden uitgevoerd omtrent de opzet en het bestaan van de General IT-Controls (GITC's) binnen de IT-omgeving van het Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard. Wij hebben ons daarbij gericht op de applicatie ProSa (financiële administratie). Dit betreft een zogenaamde SaaS oplossingen van de leverancier AllSolutions.

Onderstaand hebben wij de belangrijkste bevindingen opgenomen van de IT-audit ProSa.

Toekenning van gebruikersrollen

Eerder hebben wij gerapporteerd dat het Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard geen vastgestelde autorisatiematrix had. Dit brengt het risico met zich mee dat gebruikers ongeautoriseerde handelingen kunnen verrichten omdat zij toegang krijgen tot functies of gegevens waarvoor zij geen mandaat hebben. Ook bestaat het risico dat essentiële taken binnen een proces, zoals het initiëren, autoriseren en uitvoeren van transacties, te veel bij één en dezelfde persoon worden belegd.

In 2024 heeft de organisatie belangrijke stappen gezet om deze risico's te mitigeren. Begin dat jaar is een externe projectleider aangesteld om de autorisatiematrix opnieuw in te richten voor de financiële applicatie ProSa. De vernieuwde autorisatiematrix is eind 2024 geïmplementeerd en is gestructureerd op functie- en rollenniveau, waardoor duidelijker is vastgelegd welke gebruikersgroepen toegang hebben tot welke onderdelen van het systeem en welke bevoegdheden daaraan gekoppeld zijn. Hiermee is een belangrijke basis gelegd voor een beter beheersbare en transparante autorisatie-inrichting.

De werkzaamheden zijn eind 2024 afgerond en de aangepaste autorisatiematrix is geïmplementeerd. Op het moment van onze controle was deze echter nog niet door ons getoetst. Wij adviseren om de nieuwe inrichting formeel vast te stellen en periodiek te evalueren, zodat het risico op ongeautoriseerde handelingen wordt beperkt en structurele toetsing mogelijk wordt. De inmiddels opgestelde baseline biedt hiervoor een goed vertrekpunt.

Periodieke gebruikersreview

Het Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard heeft een proces ingericht voor het periodiek beoordelen van gebruikersrechten en autorisaties. Voor het systeem ProSa werd deze controle in het verleden niet structureel uitgevoerd, wat aanleiding gaf tot een eerdere bevinding. In aansluiting op de herinrichting van de autorisatiematrix, die eind 2024 is geïmplementeerd, heeft de organisatie aangegeven dat ook de periodieke gebruikersreview vanaf januari 2025 wordt uitgevoerd. Deze controle is essentieel om te waarborgen dat de in de autorisatiematrix vastgelegde bevoegdheden ook in de praktijk correct zijn toegekend. Wij hebben tijdens onze controle nog niet kunnen vaststellen dat de gebruikersreview daadwerkelijk is uitgevoerd, maar zien de koppeling met de vernieuwde autorisatie-inrichting als een positieve ontwikkeling richting een meer beheersbare en controleerbare toegangsstructuur.

Wachtwoord authenticatie

Tijdens de controle is vastgesteld dat de wachtwoordinstellingen binnen het systeem ProSa niet voldoen aan algemeen aanvaarde beveiligingsrichtlijnen. Dit betreft onder andere een beperkte minimale wachtwoordlengte en het ontbreken van verplichte periodieke wachtwoordwijzigingen. Hoewel niet is geconstateerd dat gebruikers rechtstreeks inloggen op ProSa, vormt deze tekortkoming een verhoogd risico indien Single Sign-On (SSO) niet wordt toegepast of in het geval van uitzonderlijke situaties waarin een directe login toch noodzakelijk is.

Daarnaast hebben we vastgesteld dat de Windows Entra ID-instellingen een wachtwoordinterval van 365 dagen hanteren, terwijl 3 maanden de best practice is. De wachtwoordgeschiedenis is ingesteld op 24, terwijl 13 wordt aanbevolen om hergebruik van wachtwoorden te voorkomen. Ook is de minimale wachtwoordleeftijd ingesteld op 0 dagen, waarbij wordt aanbevolen om de minimale wachtwoordleeftijd in te stellen op minimaal 1 dag om te voorkomen dat gebruikers direct hun wachtwoord opnieuw kunnen instellen.

Wij verwachten van de organisatie dat zij de wachtwoordinstellingen van zowel ProSa als de bredere Entra ID-omgeving heroverweegt en waar nodig in lijn brengt met geldende best practices voor informatiebeveiliging. Hiermee wordt de digitale weerbaarheid versterkt en wordt invulling gegeven aan een belangrijk onderdeel van de basisbeveiliging.

Beheer van verhoogde toegangsrechten

Tijdens onze werkzaamheden is vastgesteld dat twee senior financiële administrateurs beschikten over functioneel beheerdersrechten in ProSa. Deze combinatie van functies vergroot het risico op ongeautoriseerde wijzigingen, vanwege het ontbreken van voldoende functiescheiding. Inmiddels zijn de autorisaties aangepast en in lijn gebracht met het principe van 'least privilege', waarbij dergelijke rechten zijn voorbehouden aan IT-medewerkers.

Om vast te stellen dat er geen ongeautoriseerde handelingen hebben plaatsgevonden, hebben wij aanvullende controlewerkzaamheden uitgevoerd. Hierbij zijn geen aanwijzingen gevonden van ongeautoriseerde transacties door de betreffende functionarissen. Wij adviseren, voor het geval dergelijke combinaties in de toekomst toch noodzakelijk blijken, aanvullende beheersmaatregelen te treffen, zoals periodieke monitoring en logging van activiteiten, zodat eventuele afwijkingen tijdig kunnen worden gesignaleerd en opgevolgd.

Bredere opmerking General IT-Controls

Het afgelopen jaar heeft Het Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard aantoonbare stappen gezet om de beheersing van IT-processen te verbeteren. Zo is het wijzigingsbeheer verder geoptimaliseerd met duidelijke procedures om wijzigingen door te voeren, ook bij afwezigheid van een key-user. Daarnaast is er een proces ingericht om de ISAE 3402 Type II rapportage van AllSolutions structureel te beoordelen, wat bijdraagt aan het waarborgen van de betrouwbaarheid en continuïteit van IT-processen. Hiermee zijn twee bevindingen uit eerdere audits adequaat opgevolgd.

Wij adviseren de IT Governance verder te versterken door het eigenaarschap van IT-processen duidelijk vast te stellen en de verantwoordelijkheid voor de opvolging van IT-auditbevindingen centraal te coördineren. Daarnaast bevelen wij aan een robuust controls framework te ontwikkelen en een verdiepende analyse uit te voeren om de effectiviteit van de IT-controls binnen AllSolutions structureel te waarborgen.

Bijlagen

A1 - Niet-gecorrigeerde controleverschillen

In de onderstaande tabel is een overzicht opgenomen van de niet-gecorrigeerde controleverschillen groter dan de rapporteringstolerantie van € 100.000.

Aard van de fouten	Rechtmatigheid	Getrouwheid
Effect niet-gecorrigeerde controleverschillen voorgaande periode	Niet van toepassing	Niet van toepassing
Effect niet-gecorrigeerde controleverschillen huidige periode:		
Rechtmatigheidsfout is tevens getrouwheidsfout		
(Sub)totaal getrouwheidsfouten		
Aanbestedingsfouten		
Overige rechtmatigheidsfouten		
Totaal getrouwheidsfouten		

- Het kader voor de controle op de financiële rechtmatigheid is opgenomen in het normenkader financiële rechtmatigheid Schieland en de Krimpenerwaard 2024, dat op 27 november 2024 is vastgesteld door de verenigde vergadering.
- Wij hebben van het college van dijkgraaf en hoogheemraden een schriftelijke bevestiging bij de jaarrekening ontvangen, waarin het college het bovenstaande heeft bevestigd. Dit houdt in dat eventuele niet-geconstateerde en daardoor niet-gecorrigeerde afwijkingen, zowel individueel als in totaal, in het kader van de jaarrekening niet materieel zijn. Het college heeft tevens bevestigd geen kennis te hebben van andere niet-gecorrigeerde afwijkingen.

A2 - Onzekerheden in de controle

In de onderstaande tabel is een overzicht opgenomen van de onzekerheden groter dan de rapporteringstolerantie van € 100.000.

Aard van de onzekerheden	Rechtmatigheid	Getrouwheid
Onzekerheden inzake getrouwheid	€ 0	€ 0
(Sub)totaal onzekerheden in de getrouwheidscontrole	€ 0	€ 0
Onzekerheden inzake rechtmatigheid	€ 0	
Totaal onzekerheden in de rechtmatigheidscontrole	€ 0	

- Het kader voor de controle op de financiële rechtmatigheid is opgenomen in het normenkader financiële rechtmatigheid Schieland en de Krimpenerwaard 2024, dat op 27 november 2024 is vastgesteld door de verenigde vergadering.
- Wij hebben van het college van dijkgraaf en hoogheemraden een schriftelijke bevestiging bij de jaarrekening ontvangen, waarin het college het bovenstaande heeft bevestigd. Het college heeft tevens bevestigd geen kennis te hebben van andere onzekerheden.

A3 - Tekortkomingen in de toelichtingen

Onze controlestandaarden vereisen dat wij afwijkingen van materieel belang in de toelichting signaleren om de verenigde vergadering in staat te stellen een inschatting te maken van de gevolgen daarvan voor de jaarrekening. De tabel hierna bevat een weergave van die onderwerpen uit de toelichting waarvan wij denken dat de verenigde vergadering deze nader dient te beoordelen.

Toelichting	Bron van de toelichtingsvereiste	Kwantitatieve of kwalitatieve overwegingen
Geen.		

B - Bevindingen controle SiSa-bijlage 2024

Op grond van het Besluit accountantscontrole decentrale overheden, artikel 5, lid 4, rapporteren wij in dit accountantsverslag over de strekking van ons getrouwheidsoordeel bij de jaarrekening 2024 en onze conclusies ten aanzien van de rechtmatigheid van de SiSa-bijlage 2024. Tevens nemen wij onderstaand de fouten en onzekerheden van de specifieke uitkeringen die onder SiSa vallen op.

- De strekking van ons getrouwheidsoordeel bij de jaarrekening: goedkeurend
- De strekking van ons rechtmatigheidsoordeel over de baten, lasten en balansmutaties SiSa: goedkeurend

Per regeling geven wij in de volgende tabel aan of, en zo ja welke financiële fouten of onzekerheden zijn geconstateerd.

Code	SiSa-regeling	Fout of onzekerheid	Financiële omvang	Toelichting
E87	Tijdelijke regeling stimuleren maatregelen tweede fase Deltaprogramma zoetwater	N.v.t.	€ 0	N.v.t.
Totaal			€ 0	

C - Onafhankelijkheidsbevestiging

Bevestiging onafhankelijkheid

De voorschriften in het kader van onafhankelijkheid zijn binnen de Koninklijke Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants (de NBA) opgenomen in de “Verordening inzake Onafhankelijkheid (ViO)” en vormen een belangrijk onderdeel van het ‘normenkader’ waaraan een accountant moet voldoen. De naleving van de ViO is binnen de organisatie van Deloitte ingebed.

Wij bevestigen dat onze onafhankelijke positie ten opzichte van Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard in overeenstemming met de Nederlandse wettelijke en beroepsvoorschriften is gewaarborgd. Wij zijn van mening dat onze objectiviteit gedurende het afgelopen jaar niet is aangetast.

Stelsel van waarborgen om onze onafhankelijke positie te waarborgen

Deloitte beschikt over een stelsel van maatregelen om haar onafhankelijke positie bij controlecliënten te waarborgen. Dit stelsel van maatregelen is een integraal onderdeel van de bestuurlijke organisatie en van het voor de gehele organisatie van toepassing zijnde stelsel van kwaliteitsbeheersingsmaatregelen.

Bijgaande niet-limitatieve opsomming geeft u een indruk van de maatregelen die bijdragen aan het waarborgen van onze onafhankelijke positie:

- Schriftelijke onafhankelijkheidsbepalingen waarin alle bestaande onafhankelijkheidsvereisten en de risico's ten aanzien van de bedreiging van de onafhankelijkheid en de daaraan gerelateerde waarborgen zijn verwerkt.
- Procedures voor tijdige bekendmaking van de voorschriften en de daarin aangebrachte wijzigingen aan alle gevolmachtigden en werknemers bij Deloitte.
- Procedures voor de organisatie van periodieke trainingen inzake de toepassing van de onafhankelijkheidsvoorschriften.
- Procedures die erop gericht zijn dat onze gevolmachtigden en werknemers in specifieke casussen en omstandigheden de onafhankelijkheidsvoorschriften naleven.

- De benoeming van professionals op seniorniveau die verantwoordelijk zijn voor het continu actualiseren van de procedures en voorschriften, de tijdige bekendmaking ervan en het adequaat functioneren van het gehele stelsel van waarborgen.
- Procedures voor een schriftelijke rapportage per controlecliënt waarin is vastgelegd of sprake is van omstandigheden die de onafhankelijkheid van de accountant die de controleopdracht uitvoert bedreigen, op welke wijze met potentiële bedreigingen is omgegaan en, indien er bedreigingen zijn signaleerd, welke maatregelen dan zijn genomen om deze bedreigingen voor de onafhankelijkheid weg te nemen. De vastlegging van deze beoordeling, inclusief een gemotiveerde conclusie (de zogenoemde ‘onafhankelijkheidsevaluatie’), wordt in het dossier opgenomen.
- Procedures die vereisen dat een daartoe geëigende afdeling binnen Deloitte wordt geconsulteerd, als sprake is van een mogelijke aantasting van de onafhankelijkheid in relatie tot een specifieke cliënt. Indien de bestuursstructuur van de controlecliënt voorziet in een algemeen bestuur of auditcommissie, overwegen wij ook een van deze instanties te raadplegen.
- Procedures voor het interne toezicht in relatie tot de toetsing en bewaking van de naleving van de onafhankelijkheidsvoorschriften.

De opzet en werking van ons stelsel van maatregelen wordt periodiek door de externe toezichthouder getoetst.

Interne roulatie

Een te grote mate van vertrouwdschap of vertrouwen kan een bedreiging vormen voor de onafhankelijkheid van de accountant wanneer bepaalde leden van het controleteam geregeld en voor lange tijd aan de wettelijke controle van een controlecliënt meewerken.

Wij beoordelen de bedreiging voor de onafhankelijkheid die kan voortvloeien uit de langdurige betrokkenheid van andere leden van het controleteam bij de controleopdracht. Waar nodig nemen wij maatregelen om deze bedreiging weg te nemen.

Onze beoordeling heeft geen aanleiding gegeven om het komend boekjaar teamleden bij Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard te roteren.

Persoonlijke, zakelijke of financiële relaties met Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard

Wij hebben een evaluatie gemaakt van persoonlijke, zakelijke en financiële relaties tussen Deloitte, haar gevolmachtigden en haar medewerkers en het hoogheemraadschap die van invloed kunnen zijn op onze onafhankelijkheid. Bij deze evaluatie zijn ons geen zaken gebleken die aan u gerapporteerd dienen te worden.

Geschenken en persoonlijke uitingen van gastvrijheid

De Nederlandse onafhankelijkheidsregels vereisen dat de eindverantwoordelijke accountant de met governance belaste organen informeert over geschenken en persoonlijke uitingen van gastvrijheid die Deloitte, een bestuurder of interne toezichthouder van Deloitte of een lid van het controleteam heeft ontvangen van of verstrekt aan het hoogheemraadschap of een bij het hoogheemraadschap betrokken persoon. Hierbij is een drempel van € 100 opgenomen in de regels.

Wij hebben geen geschenken en persoonlijke uitingen van gastvrijheid met een (geschatte) waarde van meer dan € 100 ontvangen of verstrekt, en zijn daarom van mening dat er geen sprake is van een bedreiging voor de onafhankelijke uitvoering van de controleopdracht.

Onder Deloitte wordt verstaan één of meer van Deloitte Touche Tohmatsu Limited (“DTTL”), haar wereldwijde netwerk van member firms en aan hen verbonden entiteiten (tezamen, de “Deloitte organisatie”). DTTL (hierna ook te noemen “Deloitte Global”) haar wereldwijde netwerk van member firms en aan hen verbonden entiteiten zijn juridisch gescheiden en onafhankelijke entiteiten, die elkaar niet kunnen verplichtingen of binden ten aanzien van derden. DTTL en iedere DTTL member firm en aan hen verbonden entiteit is aansprakelijk voor hun eigen handelen en nalaten, en niet voor het handelen of nalaten van een andere entiteit. DTTL verleent geen diensten aan cliënten. Raadpleeg www.deloitte.com/about voor meer informatie.

Deloitte levert toonaangevende audit- en assurance-, belasting- en juridische diensten, consulting, financial advisory, and risk advisory diensten aan bijna 90% van de Fortune Global 500® en duizenden particuliere bedrijven. Onze professionals leveren meetbare en blijvende resultaten die het vertrouwen van het publiek in kapitaalmarkten helpen versterken, klanten in staat stellen te transformeren en bloeien, en de weg wijzen naar een sterkere economie, een meer rechtvaardige samenleving en een duurzame wereld. Voortbouwend op zijn meer dan 175-jarige geschiedenis, omvat het bereik van Deloitte meer dan 150 landen en gebieden. Ontdek hoe de meer dan 345.000 mensen van Deloitte wereldwijd een impact maken die ertoe doet op www.deloitte.com.

Deze communicatie bevat louter algemene informatie en noch DTTL, noch haar wereldwijde netwerk van member firms of aan hen verbonden entiteiten verleent door middel van deze communicatie professioneel advies of diensten. Voordat u een beslissing neemt of actie onderneemt die van invloed kan zijn op uw financiën of uw bedrijf, dient u een gekwalificeerde professionele adviseur te raadplegen. Geen enkele entiteit in de Deloitte organisatie is verantwoordelijk voor enig verlies dat wordt geleden door een persoon die op deze communicatie vertrouwt.

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan de verenigde vergadering van het Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard

Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening 2024

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2024 van Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard te Rotterdam gecontroleerd.

Naar ons oordeel:

- Geeft de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van zowel de baten en lasten over 2024 als van het vermogen van Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard op 31 december 2024 in overeenstemming met hoofdstuk 4 van het Waterschapsbesluit.
- Zijn de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2024 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving, waaronder verordeningen van het hoogheemraadschap, opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in het door de verenigde vergadering op 27 november 2024 vastgestelde normenkader 2024.

De jaarrekening bestaat uit:

- De balans per 31 december 2024.
- De exploitatierekeningen naar programma's, naar taken en naar kosten- en opbrengstensoorten over 2024.
- De toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden, het Waterschapsbesluit, het door de verenigde vergadering op 27 november 2024 vastgestelde normenkader 2024 en het Controleprotocol WNT 2024 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van het Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Informatie ter ondersteuning van ons oordeel

Wij hebben onze controlewerkzaamheden bepaald in het kader van de controle van de jaarrekening als geheel en de financiële rechtmatigheid van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, en bij het vormen van ons oordeel hierover. Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel en onze bevindingen moeten in dat kader worden gezien en niet als afzonderlijke oordelen of conclusies.

Materialiteit

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op € 1.462.000. De bij onze controle toegepaste goedkeuringstolerantie bedraagt voor fouten 1% en voor onzekerheden 3% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan reserves, zoals voorgeschreven in artikel 5.2 lid 1 van het Waterschapbesluit.

Daarbij zijn voor de controle van de in de jaarrekening opgenomen WNT-informatie de materialiteitsvoorschriften gehanteerd zoals vastgelegd in het Controleprotocol WNT 2024. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn, zoals ook bedoeld in artikel 5.3 van het Waterschapbesluit.

Wij zijn met de verenigde vergadering overeengekomen dat wij aan de verenigde vergadering tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven de € 100.000 rapporteren alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve of WNT-redenen relevant zijn.

Controleaanpak frauderisico's

Wij hebben risico's geïdentificeerd en ingeschat op een afwijking van materieel belang in de jaarrekening die het gevolg is van fraude. Wij hebben tijdens onze controle inzicht verkregen in het hoogheemraadschap en haar omgeving, de componenten van het interne beheersingssysteem, waaronder het risico-inschattingsproces en de wijze waarop het college van dijkgraaf en hoogheemraden inspeelt op frauderisico's en het interne beheersingssysteem monitort en de wijze waarop de verenigde vergadering toezicht uitoefent, alsmede de uitkomsten daarvan. Wij constateren dat het college van dijkgraaf en hoogheemraden beschikt over een actuele frauderisicoanalyse.

Wij hebben de opzet en de relevante aspecten van het interne beheersingssysteem en in het bijzonder de frauderisicoanalyse geëvalueerd alsook bijvoorbeeld de gedragscode integriteit. Wij hebben de opzet en het bestaan geëvalueerd.

Als onderdeel van ons proces voor het identificeren van risico's op een afwijking van materieel belang in de jaarrekening die het gevolg is van fraude, hebben wij frauderisicofactoren overwogen met betrekking tot frauduleuze financiële verslaggeving, oneigenlijke toe-eigening van activa en omkoping en corruptie. Wij hebben geëvalueerd of deze factoren een indicatie vormden voor de aanwezigheid van het risico op afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude.

Het door ons geïdentificeerde frauderisico is als volgt:

- Wij hebben op basis van COS 240.32 een frauderisico geïdentificeerd inherent aan het feit dat het management in staat is om administratieve vastleggingen te manipuleren en frauduleuze financiële overzichten op te stellen door interne beheersingsmaatregelen te doorbreken die anderszins effectief lijken te werken.

Om dit risico in onze controle te mitigeren, hebben wij de volgende specifieke werkzaamheden uitgevoerd:

- Wij hebben getoetst of de in de financiële administratie vastgelegde journaalposten, en andere aanpassingen die tijdens het opstellen van de financiële overzichten zijn aangebracht, aanvaardbaar zijn.
- Wij hebben door middel van data-analyse aan de hand van in het algemeen veel voorkomende fraudekarakteristieken (handmatige) journaalposten geselecteerd en deze nader geanalyseerd en onderzocht.
- Wij hebben schattingen beoordeeld op tendenties en beoordeeld of de eventuele omstandigheden die tot de tendentie hebben geleid een risico vormen op een afwijking van materieel belang die het gevolg is van fraude (inclusief een retrospectieve beoordeling van significante schattingen uit het vorige boekjaar).
- Wij hebben werkzaamheden uitgevoerd op significante transacties die buiten het kader van de normale bedrijfsvoering van het Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard vallen of die in een ander opzicht ongebruikelijk lijken in het licht van zowel ons inzicht in het Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard en haar omgeving als andere tijdens de controle verkregen informatie.

In onze controle bouwen wij een element in van onvoorspelbaarheid. Ook hebben wij de uitkomst van andere controlewerkzaamheden beoordeeld en overwogen of er bevindingen zijn die een aanwijzing geven voor fraude of het niet-naleven van wet- en regelgeving.

Wij hebben kennis genomen van de beschikbare informatie en om inlichtingen gevraagd bij leden van het college van dijkgraaf en hoogheemraden, het management en de verenigde vergadering.

Hieruit volgen geen signalen van fraude die kunnen leiden tot een afwijking van materieel belang.

Controleaanpak naleving van wet- en regelgeving

Wij hebben een algemeen inzicht verworven in het wet- en regelgevingskader dat van toepassing is op het hoogheemraadschap door inlichtingen in te winnen bij het management, het college van dijkgraaf en hoogheemraden en de verenigde vergadering en het lezen van de bestuurlijke besluitvorming.

Voor zover materieel voor de gerelateerde financiële overzichten, hebben wij op basis van onze risicoanalyse, en rekening houdende met het feit dat het effect van niet-naleving van wet- en regelgeving aanzienlijk varieert, de wet- en regelgeving overwogen die is opgenomen in het door de verenigde vergadering vastgestelde normenkader als wet- en regelgeving met een directe invloed op de financiële overzichten.

Wij hebben voldoende en geschikte controle-informatie verkregen omtrent het naleven van de bepalingen van die wet- en regelgeving die gewoonlijk wordt geacht van directe invloed te zijn op de financiële overzichten.

Daarnaast is het hoogheemraadschap onderworpen aan overige wet- en regelgeving waarvan de gevolgen van niet-naleving een van materieel belang zijnde invloed kunnen hebben op de financiële overzichten, bijvoorbeeld ten gevolge van boetes of rechtszaken.

Ten aanzien van de wet- en regelgeving die geen direct effect heeft op de vaststelling van de bedragen en de toelichtingen in de jaarrekening, zijn onze werkzaamheden beperkter. Naleving van wet- en regelgeving kan van fundamenteel belang zijn voor de operationele aspecten van het hoogheemraadschap dan wel voor het voorkomen van sancties van materieel belang (bijv. het naleven van de voorwaarden van een vergunning voor het uitvoeren van een activiteit, of het naleven van regelgeving betreffende het milieu); niet-naleving van dergelijke wet- en regelgeving kan daarom van materieel belang zijnde invloed hebben op de financiële overzichten.

Onze verantwoordelijkheid is beperkt tot het uitvoeren van gespecificeerde controlewerkzaamheden ter bevordering van het identificeren van niet-naleving van wet- en regelgeving die een invloed van materieel belang kan hebben op de financiële overzichten. Onze werkzaamheden ter bevordering van het identificeren van gevallen van niet-naleving van overige wet- en regelgeving die een invloed van materieel belang kan hebben op de financiële overzichten, zijn beperkt tot:

- (i) Het management, het college van dijkgraaf en hoogheemraden, en, in voorkomend geval, de verenigde vergadering vragen of de entiteit dergelijke wet- en regelgeving naleeft.
- (ii) De eventuele correspondentie met de desbetreffende vergunningverlenende of regelgevende of toezichthoudende instanties inspecteren.

Uiteraard zijn wij gedurende de controle alert op indicaties van (vermoedens) van niet-naleving van wet- en regelgeving.

Ten slotte hebben wij een schriftelijke bevestiging verkregen dat alle bekende gevallen van niet-naleving of vermoede niet-naleving van wet- en regelgeving, ons ter kennis zijn gebracht.

Controleaanpak veronderstellingen inzake financiële risico's in relatie tot de financiële positie

Onze verantwoordelijkheden inzake het beoordelen van de door het hoogheemraadschap gehanteerde veronderstellingen inzake haar financiële risico's in relatie tot de financiële positie zijn beschreven in het hoofdstuk "Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening". Bij het invullen van onze verantwoordelijkheden hebben wij - rekening houdend met de materialiteit voor de jaarrekeningcontrole ad € 1.462.000 - een aantal werkzaamheden uitgevoerd, waaronder:

- Het kennisnemen van de primaire begroting 2025 teneinde vast te stellen dat er voldoende inkomsten worden gegenereerd.
- Het kennisnemen van de paragraaf risicobeheersing en weerstandsvermogen in de begroting 2025; hieruit blijken geen aanvullende significante risico's ten opzichte van de jaarrekening.
- Het inwinnen van inlichtingen bij het management en het college van dijkgraaf en hoogheemraden over hun kennis van eventuele significante risico's die zijn ontstaan na de periode van de door het college van dijkgraaf en hoogheemraden verrichte werkzaamheden in het kader van het opstellen van de paragraaf risicobeheersing en weerstandsvermogen. Op basis van onze werkzaamheden hebben wij geen bevindingen met betrekking tot de risico-inschattingen zoals opgenomen in de paragraaf risicobeheersing en weerstandsvermogen. De aard en diepgang van de paragraaf risicobeheersing en weerstandsvermogen en de risico-inschattingen achten wij vanuit dat perspectief passend voor het Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2024 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6 sub a WNT en artikel 5, lid 1, sub n en o Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen andere informatie

De jaarstukken omvatten andere informatie, naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij.

De andere informatie bestaat uit:

- Het jaarverslag, waaronder de programmaverantwoording en de paragrafen.
- De bijlagen, waaronder het overzicht van de geactiveerde projecten 2024 en de restantkredieten.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- Met de jaarrekening verenigbaar is zoals bedoeld in artikel 109 lid 3 sub d van de Waterschapswet en geen materiële afwijkingen bevat.
- Alle informatie bevat die op grond van hoofdstuk 4 van het Waterschapsbesluit voor het jaarverslag is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het college van dijkgraaf en hoogheemraden is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het jaarverslag in overeenstemming met hoofdstuk 4 van het Waterschapsbesluit.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het college van dijkgraaf en hoogheemraden en de verenigde vergadering voor de jaarrekening

Het college van dijkgraaf en hoogheemraden is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met hoofdstuk 4 van het Waterschapsbesluit. Het college van dijkgraaf en hoogheemraden is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving, waaronder verordeningen van het hoogheemraadschap, opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in het op 27 november 2024 vastgestelde normenkader 2024.

In dit kader is het college van dijkgraaf en hoogheemraden verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het college van dijkgraaf en hoogheemraden noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het college van dijkgraaf en hoogheemraden de veronderstellingen inzake de financiële risico's in relatie tot de financiële positie onderbouwen, en afwegen of het hoogheemraadschap in staat is de financiële risico's vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers financieel op te vangen zonder tussenkomst van de toezichthouder. Het college van dijkgraaf en hoogheemraden moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de financiële risico's kunnen worden opgevangen, toelichten in de jaarrekening.

De verenigde vergadering is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van het hoogheemraadschap.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fouten of fraude en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Waterschapsbesluit, het controleprotocol WNT 2024, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen.

Onze controle bestond onder andere uit:

- Het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude dan wel dat baten en lasten alsmede de balansmutaties als gevolg van fouten of fraude niet in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing.
- Het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van het hoogheemraadschap.

- Het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het college van dijkgraaf en hoogheemraden en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan.
- Het vaststellen dat de door het college van dijkgraaf en hoogheemraden gehanteerde veronderstellingen aanvaardbaar zijn inzake de afweging dat het hoogheemraadschap in staat is de financiële risico's vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers financieel op te vangen zonder tussenkomst van de toezichthouder. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of het hoogheemraadschap haar financiële risico's kan opvangen. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat het hoogheemraadschap de financiële risico's niet kan opvangen.
- Het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen.
- Het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen, en of de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel zijn wij verantwoordelijk voor de controle van de jaarrekening van het hoogheemraadschap, rekening houdend met de invloed daarop van de aard en de significantie van de activiteiten van uitvoeringsorganisaties ten behoeve van het hoogheemraadschap. Op basis hiervan hebben wij de aard en omvang bepaald van de uit te voeren werkzaamheden ten aanzien van deze uitvoeringsorganisaties.

Wij communiceren met de verenigde vergadering onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Rotterdam, 14 mei 2025

Deloitte Accountants B.V.

Was getekend: drs. R.M.J. van Vugt RA

Advies Commissie van de rekening over Jaarrekening 2024

2 mei 2025

Dit is het advies van de Commissie van de rekening over de jaarrekening van 2024, onderdeel van de jaarstukken. De jaarstukken omvatten het jaarverslag en de jaarrekening. In het jaarverslag wordt verslag gedaan van de inspanningen van het hoogheemraadschap gedurende het jaar, uitgesplitst over de vijf programma's van de exploitatie. Daar gaat dit advies niet over. De jaarrekening bestaat uit diverse paragrafen, zoals een staat van baten en lasten van de programma's, de balans en een overzicht van reserves en voorzieningen. Daar gaat dit advies wel over.

Ons mandaat

De commissie is er gekomen op voorspraak van de verenigde vergadering, die op 28 maart 2024 de Verordening commissie van de rekening hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard¹ heeft vastgesteld. Op grondslag van de verordening is de commissie opgericht.

De taak van de commissie is bepaald in artikel 4 sub a van genoemde verordening. De taak is het adviseren van het algemeen bestuur over de jaarstukken, inclusief het voorbereiden van de behandeling van de jaarstukken door het algemeen bestuur in de verenigde vergadering.

Het doel van het advies is om het algemeen bestuur bij te staan in haar oordeelsvorming en in staat te stellen haar controlerende taak zo goed mogelijk uit te voeren. Het advies is technisch van aard en bevat denkrichtingen om bij besluitvorming over de jaarstukken het goede debat onderling en met het college op gang te brengen. Vaststelling van de jaarstukken betekent tevens goedkeuring van de jaarrekening en dat houdt in dat het algemeen bestuur décharge verleent aan het college, te weten goedkeuring van het gevoerde beleid.

Werkwijze van de commissie

De werkwijze van de commissie is vervat in artikel 8 van genoemde verordening. Voor de totstandkoming van dit advies is de commissie in vergadering bijeen gekomen, te weten op 24 april jongstleden. Tijdens onze vergadering heeft de commissie kunnen steunen op ambtelijke bijstand. De portefeuillehouder middelen van het college was tijdens de vergadering aanwezig voor het geven van een toelichting. De externe accountant van het hoogheemraadschap was tijdens de vergadering aanwezig voor het geven van een mondelinge toelichting en het beantwoorden van vragen. Er was nog geen (concept-)rapport van bevindingen van de accountant voorhanden op het moment van vergaderen. Er was nog geen accountantsverklaring op het moment van vergaderen.

Krachtens artikel 8 sub 1 van genoemde verordening stuurt de commissie u het verslag van de vergadering van 24 april jongstleden. Deze is te vinden als bijlage van dit advies.

Ons advies

De commissie adviseert het algemeen bestuur om décharge te verlenen aan het dagelijks bestuur voor het gevoerde beleid in 2024. De jaarstukken zijn getrouw, de saldi van baten en lasten zijn rechtmatig tot stand gekomen en er is gehandeld binnen de financiële kaders die in de begroting voor 2024 door de verenigde vergadering zijn vastgesteld.

¹<https://lokaleregelgeving.overheid.nl/CVDR718594>

Dit advies gaat verder over de volgende zaken: getrouwheid en rechtmatigheid van de jaarstukken, realisatie versus begroting, de reservepositie, rekenrente, risicomanagement, informatiewaarde jaarrekening, invoering van de rechtmatigheidsverantwoording en een betere informatiepositie van het algemeen bestuur om haar controlerende taak uit te voeren. Het advies sluit af met aanbevelingen.

1) Getrouwheid en rechtmatigheid

De verantwoordingsgrens voor getrouwheid en rechtmatigheid is gezet op 1% en 3% voor fouten respectievelijk onzekerheden. De commissie constateert met inachtneming van de mondelinge uitleg van de accountant dat het college in de jaarrekening een getrouw beeld heeft gegeven van het gevoerde beleid.

Het algemeen bestuur heeft budgetrecht. Overschrijdingen van het saldo van baten en lasten op programmaniveau zijn formeel begrotingsonrechtmatigheden, omdat het college zich niet houdt aan het financiële kader dat door de verenigde vergadering is meegegeven. De mate van tolerantie voor budgetoverschrijdingen volgt uit artikel 10 van de Verordening beleids- en verantwoordingsfunctie Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard 2021. Uit de mondelinge toelichting van de accountant blijkt dat er geen overschrijdingen zijn.

2) Realisatie versus begroting

De begroting van 2024 is door de verenigde vergadering in oktober 2024 aangepast. De commissie heeft de indruk dat de budgetbeheersing scherper zou kunnen en dat er nu mogelijk een veiligheidsmarge wordt ingebouwd.

Indien het college scherper zou budgetteren, neemt de kans toe dat zich een negatief resultaat voordoet ten opzichte van de begroting en dit leidt mogelijk/waarschijnlijk tot afkeurende reacties van het algemeen bestuur.

3) Reservepositie

De commissie heeft tijdens het overleg aan de accountant gevraagd wat deze van de reservepositie van het hoogheemraadschap vindt. De reservepositie is van invloed op solvabiliteit en het weerstandsvermogen, omdat reserves vrij aanwendbaar zijn om tegenvallers mee te kunnen opvangen. Gezien de toekomstig benodigde grote investeringen die door het hoogheemraadschap moeten worden gedaan, adviseert de accountant aan het algemeen bestuur om met elkaar in overleg te gaan welke reservepositie nodig is met het oog op de toekomst. Reserves zijn ook goed voor continuïteit in de bedrijfsvoering en tariefstelling voor belastingplichtigen in het beheersgebied, omdat volatiliteit in de lasten wordt geëgaliseerd.

De toezichthouder van onze begroting en jaarrekening maakt zich zorgen over de reservepositie van het hoogheemraadschap. Dit blijkt uit een mondelinge toelichting van de portefeuillehouder middelen tijdens de vergadering van 24 april jongstleden.

4) Instellen van een rekenrente

Daarnaast zijn reserves goed om uit eigen middelen investeringen te kunnen doen, in plaats van geld te lenen. Door stijgende rentes wordt het uit eigen middelen financieren van investeringen aantrekkelijker, als het doel is om de lasten laag te houden.

Een rekenrente is een last die meekomt bij het uit eigen middelen financieren van investeringen door middel van een reserve, vanuit de gedachte dat de reserve ook anders ingezet had kunnen worden of dat externe financiering had gekund. De rekenrente gaat

louter om middelen uit reserves voor investeringen, dus niet eventuele bestemmingsreserves waar reeds een beleidsdoel in de exploitatie aan is gekoppeld.

Het instellen van een rekenrente valt te overwegen indien reserves een meer prominente rol gaan spelen in de financiering.

5) Informatiewaarde jaarrekening

De jaarrekening 2024 geeft aan wat zich in het jaar heeft afgespeeld. De commissie zou graag zien dat van sommige onderwerpen de resultaten van afgelopen jaren worden gegeven, zodat de behaalde resultaten in perspectief kunnen worden gezet en beter kunnen worden ingeschat.

6) Invoering van de rechtmatigheidsverantwoording

Per boekjaar 2025 wordt van het college een rechtmatigheidsverantwoording verlangd. De rol van de accountant is dan om de rechtmatigheidsverantwoording te toetsen op getrouwheid. De rechtmatigheid is door de wetgever in het leven geroepen met als doel om een beter gesprek tussen uitvoerend orgaan (dagelijks bestuur) en controlerend orgaan (algemeen bestuur) op gang te brengen, waar het oplevering van de jaarstukken betreft.

De verenigde vergadering heeft beleidsvrijheid om een verantwoordingsgrens en rapportagegrens vast te stellen. Deze bepalen de materialiteit van fouten en onzekerheden in de controle op rechtmatigheid. Het college heeft de verenigde vergadering in haar vergadering op 27 november 2024 in kennis gesteld van een voorstel te komen tot genoemde grenzen. Het vergt een besluit van de verenigde vergadering om deze normen vast te stellen.

Uit een mondelinge toelichting tijdens de vergadering van 24 april jongstleden blijkt dat het voorstel van het college op steun van de accountant kan rekenen.

7) Informatiepositie algemeen bestuur voor een betere controle

Tijdens de vergadering van 24 april jongstleden was het rapport van bevindingen van de accountant niet gereed. Dit beperkt de slagkracht van de commissie. De commissie merkt tevens op dat het rapport van bevindingen van de accountant niet al twee weken van tevoren, voorafgaand aan commissiebespreking, raadpleegbaar was voor het algemeen bestuur. Het rapport van bevindingen is naar het oordeel van de commissie essentieel om een oordeel te kunnen vormen over de jaarrekening.

Aanbevelingen

De aanbevelingen van de commissie volgen op dit advies en luiden als volgt:

Ad.1 Stel een reservestrategie op. Vanwege onzekerheid bij de inkoop van goederen en diensten – de grootste lastenpost voor het hoogheemraadschap – wordt het algemeen bestuur aangeraden een strategie te hebben voor het aanhouden van reserves, voor de functies die hierboven zijn toegelicht. Er moet voldoende investeringsruimte zijn voor het hoogheemraadschap, zonder dat de lasten navenant stijgen per jaarlijkse tariefstelling. Om de leden van het algemeen bestuur goed te informeren, zou over de reservepositie een beeldvormende VV moeten worden georganiseerd met de accountant als een van de genodigden.

Ad.2 Denk na over invoering van een rekenrente en vraag het college om een discussiestuk uit te werken.

Ad.3 De commissie stelt voor om in het jaarverslag van 2025 bij de tabel over de financiële kengetallen de resultaten van de afgelopen drie jaar te laten zien.

Ad.4 De commissie moet in staat worden gesteld het best mogelijke advies op te kunnen stellen. Ontbreken van een rapport van bevindingen is dan problematisch. We bevelen het algemeen bestuur aan om van het college te verwachten dat dit rapport van bevindingen voor de commissie tijdig raadpleegbaar is. Het algemeen bestuur moet even goed in staat worden gesteld haar controlerende taak zo goed mogelijk uit te voeren. Het is in de voorbereiding in commissieverband van belang dat zij al ruim van tevoren het rapport van bevindingen van de accountant ontvangt. Ook voor dit bespreekstuk moet dan gelden dat het twee weken van tevoren raadpleegbaar is, conform afspraak tussen algemeen bestuur en het college.

Tot slot

De commissie staat open voor vragen van leden van het algemeen bestuur over dit advies. Op verzoek van het algemeen bestuur zullen wij ons advies toelichten aan het algemeen bestuur tijdens een verenigde vergadering, zoals bepaald artikel 8 van genoemde verordening.

Wij wensen het algemeen bestuur goede besluitvorming over de jaarstukken.

Mede namens leden Nicki de Haaij en Jaap Rozema,

Met vriendelijke groet,

Jacqueline van Nauta Lemke
voorzitter

Verslag

Vergadering: Commissie van de rekening hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard

Datum en tijd: Donderdag 24 april 2025 – 18:00 uur tot 19:15 uur

Locatie : Odulphus 2.2 (HHSK)

Voorzitter : Jacqueline van Nauta Lemke

Deelnemers : Jacqueline van Nauta Lemke, Nicki de Haaij, Jaap Rozema, Rein-Aart van Vugt (Deloitte), Rein Hazen (Deloitte), Jos Verdoold, Nicolet Dukker, Menno van Hoeve en Ronald Lelij

Aanschuiven : -

Afwezig : -

Notulist : Ronald Lelij

Nr.	Onderwerp	Doel en status - Wat moet bereikt worden - Wat wordt van de deelnemers verwacht.	Wat te doen ter voorbereiding - Stukken - Kernvragen	Tijd
1.	Opening	Vaststellen agenda		5
2.	Inhoudelijk bespreking jaarstukken met Deloitte	Bespreken		40
3.	Termijnen van inbreng advies commissie voor VV en commissie AZM daarvoor	Bespreken		10
4.	Rondvraag en afsluiting			5

Hieronder treft u het verslag van de vergadering aan.

2. Inhoudelijk bespreking jaarstukken met Deloitte Accountants B.V. (verder: "Deloitte")

In dit onderdeel is het verslag opgenomen van de volgende besproken onderwerpen: eerst de interim-controle, gevolgd door de jaarrekeningcontrole en afsluitend overige onderwerpen.

2.1. Interim-controle oktober-november 2024

Deloitte rapporteert geen inhoudelijke tekortkomingen uit de interim-controle. Financiële processen en interne beheersing worden als overwegend adequaat beoordeeld.

Prestatieverklaren

De prestatieverklaring van inkoopfacturen is momenteel niet uniform geregeld. Hoewel de functiescheiding voor dit proces aanwezig is, de mandaatregeling volledig en juist wordt toegepast, ontbreekt het aan vastlegging van de wijze waarop de prestatieverklaarder de levering en de conformiteit met afspraken en prijzen controleert. De organisatie werkt aan een eenduidig beleid, met implementatie gepland voor Q3 2025.

- *Vragen commissie:*

- Wordt bij het prestatieverklaren de mandaatregeling nageleefd? -> **Antwoord Deloitte en ambtelijke organisatie:** Dit is geïntegreerd in het proces van bestellen tot betalen. De mandaatregelingen worden juist en volledig toegepast. Dit wordt daarom niet als een onzekerheid beschouwd.
- Waarom is het prestatieverklaren nog niet volledig ingericht -> **Antwoord ambtelijke organisatie:** Dit onderwerp is al langere tijd onder de aandacht. Vanwege uiteenlopende inzichten binnen de samenwerking met andere waterschappen blijft de inrichting complex. Er is bij HHSK gekozen voor een risicogerichte aanpak, waardoor het traject meer tijd vergt. De huidige werkwijze heeft geen bevindingen opgeleverd bij zowel de accountant als de VIC; dit is door Deloitte bevestigd.

IT-audit

De opvolging door de organisatie van eerdere bevindingen (autorisatiematrix, hoog-risicoaccounts) is adequaat. Deloitte signaleert knelpunten in de aanlevering van documentatie door het ontbreken van een centraal aanspreekpunt/ contactpersoon. De organisatie herkent dit punt en werkt aan verbetering.

2.2. Jaarrekeningcontrole maart-april 2025

Opmerkingen en bevindingen Deloitte op de jaarrekening 2024

- De financiële en beheersmatige aspecten van het HHSK goed zijn ingericht. Bedrijfsvoering en interne beheersing zijn aantoonbaar verbeterd.
- Positief resultaat over 2024; eerdere zorgen van Deloitte over vermogen zijn niet langer van toepassing voor de jaarrekening 2024.
- De reservepositie verdient aandacht. De solvabiliteit zou hoger moeten zijn, gezien de omvang van de activiteiten, de toekomstige plannen en de hoge investeringsagenda, om potentiële risico's op te vangen en onnodige kapitaallasten te vermijden. Er wordt nu veel extern gefinancierd.
- Het bepalen van de inzet van reserves is een politieke keuze die vraagt om een gedeelde visie. Reserves fungeren als buffer voor toekomstige lasten, zoals rentestijgingen of onvoorziene uitgaven, en kunnen tariefstijgingen dempen. Als voorbeeld werd het hoogheemraadscha van Delfland genoemd, waar reserves doelgericht zijn ingezet om tarieven te stabiliseren.
- Positief resultaat wordt veroorzaakt door hogere inkomsten, lagere lasten, hogere dividenden en beperkte kwijtschelding.
- Toename in het resultaat en vermogen als gevolg van:
 - Afname lasten, toename inkomsten.
 - Impact hogere belastinginkomsten is relatief (procentueel) beperkt.
 - Hogere dividendopbrengsten, minder kwijtschelding en oninbare vorderingen
 - Meer investeringen dan begroot, wat mogelijk wijst op een toegenomen realisatiekracht. De vraag werd gesteld in hoeverre werkzaamheden mogelijk zijn doorgeschoven. Er is een redelijke hogere realisatiegraad investeringen in vergelijking met andere overheden.
- Deloitte heeft als bevinding dat niet alle verplichtingen juist en volledig waren opgenomen. Dit betreft geen structurele fout maar een incident in de bedrijfsvoering. Advies Deloitte is om voor het verwerken van verplichtingen de betreffende medewerkers extra uitleg te geven.
- Er is geen sprake van onrechtmatigheden, geen bevindingen geconstateerd in het begrotingscriterium en in het voorwaardecriterium (Europese aanbestedingen).
- De concept jaarrekening 2024 geeft een getrouw beeld; goedkeurende verklaring volgt.

Besproken aandachtspunten

a. Reservepositie en financieringsbehoefte

- *Commissie:* Waarschuwt voor risico's door externe financiering; pleit voor stevigere reservepositie. De grote investeringsagenda brengt inherente risico's met zich mee, waardoor een buffer noodzakelijk is om tariefverhogingen te voorkomen of financiële problemen te vermijden. Een duidelijke visie op de reserves en het reservebeleid is essentieel. Ook PZH

deelt deze zorg. De commissie vraagt zich af in hoeverre de reserves in de toekomst kunnen worden ingezet om tariefstijgingen te remmen. Een beeldvormende vergadering (VV) over de reservepositie wordt geadviseerd, waarmee wordt gewacht tot aan de BURAP.

- *Deloitte*: Een hoog investeringsniveau brengt verhoogde risico's met zich mee. Buffers in reserves zijn noodzakelijk om financiële tegenvallers op te vangen zonder direct tariefstijgingen door te voeren. Een duidelijke vermogensvisie is daarbij essentieel. Volledige externe financiering verdient geen voorkeur; bouw een structurele buffer in de begroting in. Verder adviseert Deloitte een strategie te hebben voor de reserveposities en de financieringen; afspraak om hier gezamenlijk naar te kijken volgt na zomer.
- *Hoogheemraad financiën*: Het reservebeleid wordt herzien. De spelregels voor het bestemmen, het vormen en het afsluiten van reserves is voorbehouden aan het algemeen bestuur. In het nieuwe beleid worden de spelregels en keuzemogelijkheden voor het algemeen bestuur met betrekking tot de reservepositie opgenomen. Dit zal terugkomen in een volgende VV-vergadering. De beoordeling van de reserves blijft een politieke afweging.

b. Rente, scenarioanalyse en financieringslasten

- *Vraag ambtelijke organisatie*:
 - Dient de renteontwikkeling te worden meegenomen in interne kostencalculaties? -> **Antwoord Deloitte**: Niet direct vereist, maar het uitwerken van een scenarioanalyse voor toekomstige rentestijgingen is raadzaam. Langetermijnscenario's kunnen helpen om beter voorbereid te zijn op schommelingen in financieringslasten.
- *Vraag commissie*:
 - Moet er worden nagedacht over rekenrente op investeringen? -> **Antwoord Deloitte**: Voor nu niet noodzakelijk. Wel een vraagstuk op de lange termijn.

c. Aanlevering op te leveren stukken jaarrekening 2024

- *Vraag commissie*:
 - Bij de jaarrekening 2023 was door Deloitte geconstateerd dat aanlevering van onderbouwende documentatie vanuit de ambtelijke organisatie niet altijd effectief verliep. Hoe was dit voor 2024? -> **Antwoord Deloitte**: Voor de jaarrekening 2024 verliep het aanleverproces soepel en tijdig, eerdere knelpunten zijn opgelost.

2.3. Begroting

- *Commissie*: In de BURAP een aanzienlijke aanpassing gedaan. Zonder deze aanpassing had het resultaat ook positief geweest. Verder ziet de commissie bijstellingen in de begroting als middel om onrechtmatigheid te voorkomen, wat uiteraard ook de bedoeling hiervan is.
- *Deloitte*: Budgetbeheersing zou mogelijk scherper kunnen. De verwachting is dat de rechtmatigheidsverantwoording hierin sturend zal zijn en dat dit soort bijstellingen tot een minimum beperkt kunnen worden. Scherp ramen is van belang, maar dit is enkel mogelijk als de ambtelijke organisatie de ruimte krijgt om met onzekerheden om te gaan zonder directe sancties. Dit vraagt om een cultuur van zorgvuldig én realistisch begroten. Afstemming over het moment van het voorleggen van wijzigingen ter borging van de rechtmatigheid is daarbij noodzakelijk.

2.4. Kaders en afspraken rechtmatigheidsverantwoording

- *Vragen commissie*:
 - Zijn de kaders en afspraken met betrekking tot de rechtmatigheidsverantwoording afgestemd met Deloitte? Heeft Deloitte hier nog opmerkingen over? -> **Antwoord Deloitte**: De kaders zijn met Deloitte afgestemd. Deloitte kan zich vinden in de verantwoordingsgrens rechtmatigheid van 2%. Geen verdere opmerkingen.
 - In hoeverre wordt bij andere waterschappen eenzelfde percentage gehanteerd voor de verantwoordingsgrens rechtmatigheid? -> **Antwoord Deloitte**: Voor alle andere waterschappen geldt dat ze eenzelfde percentage hanteren.

- *Deloitte:* De BADO is met terugwerkende kracht met ingang van 01-01-2025 aangepast m.b.t. grenzen voor de goedkeuringstolerantie controle jaarrekening. De grenzen voor een goedkeurende controle verklaring bij afwijkingen in de jaarrekening en onzekerheden in de uitvoering van de controle zal tussen de 0% en 2% gaan bedragen.
- *Ambtelijke organisatie:* HHSK is voornemens voor 2% te gaan om eenzelfde percentage te hanteren als dat wordt gebruikt voor de rechtmatigheidsverantwoording. Dit om discussie met de accountant te voorkomen.
- *Deloitte:* Stemt hier mee in, maar stelt wel voor nog afspraak te gaan plannen om de wijzigingen in dit percentage te bespreken.

Aan de leden van de
verenigde vergadering

V.V: 28 mei 2025
Agendapuntnr.
Kenmerk 2024.15575
Onderwerp KRW-impuls HHSK

Datum 25 februari 2025
Bijlagen 3

1. Inleiding

Het hoofddoel van de Europese Kaderrichtlijn Water is om een goede ecologische en chemische toestand van oppervlaktewater, en een goede chemische en kwantitatieve toestand van grondwater te bereiken. Deze doelen dienen uiterlijk in 2027 te zijn gerealiseerd, tenzij dit door natuurlijke oorzaken niet mogelijk is. Uit landelijke analyses blijkt dat dit voor ca. 20% van de KRW-doelen niet zal lukken met de geplande maatregelen. Daarom heeft het Rijk de KRW-impuls gestart om alsnog zoveel mogelijk doelen te halen. Het Rijk gaat er daarbij echter vanuit dat 100% doelbereik in 2027 niet reëel is. Daarom wordt landelijk ook gekeken naar de juridische gevolgen van het niet tijdig voldoen.

Om zowel het doelbereik te vergroten als de juridische gevolgen te beperken, adviseert het Rijk (1) vergunningen te actualiseren en (2) voor 2028 extra maatregelen te nemen om de waterkwaliteit te verbeteren. Dit advies wordt ondersteund door de aanbevelingen van de Universiteit van Utrecht. HHSK is reeds gestart met het actualiseren van vergunningen.

Dit voorstel over de KRW-impuls van HHSK betreft het nemen van extra maatregelen. Daarvoor is – in aansluiting op de landelijke KRW-impuls – een eigen tussenevaluatie uitgevoerd over de waterkwaliteitstoestand en voortgang van maatregelen anno 2024 (bijlage 1), een verkenning uitgevoerd welke KRW-maatregelen nog extra genomen kunnen worden voor 2028 (bijlage 2) én is ook een verkenning uitgevoerd naar het borgen van geen achteruitgang met zogenaamde KRW-basismaatregelen (bijlage 3).

2. Voorstel

Wij stellen u voor het volgende te besluiten:

1. Kennis te nemen van de tussenevaluatie KRW-plan 3.
2. In te stemmen met de extra KRW-maatregelen bij het KRW-plan 3 “verkennen en realiseren van de mogelijkheden van het ontwikkelen van natuurvriendelijke oevers” en “kennisontwikkeling beste vangststrategie en afdoende weerbaar watersysteem kreeften”.
3. In te stemmen met de 58 KRW-basismaatregelen.
4. Een voorbehoud te maken voor besluit 2 en 3 van integrale (financiële) afweging en goedkeuring in de Kaderbrief 2026-2030 en verwerking in de begroting 2026 die respectievelijk in de juli VV en de november VV worden vastgesteld.

3. Achtergrondinformatie

De realisatie van de KRW-doelen is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van alle overheden. Hiervoor zijn sinds 2009 drie zogenaamde stroomgebiedsbeheerplannen opgesteld. Het vigerende plan van HHSK (KRW-plan 3) bevat de maatregelen die HHSK reeds afgesproken heeft zelf te gaan uitvoeren in de periode 2022-2027 (VV-besluit 26 januari 2022).

Bij de vaststelling van dit plan waren er al signalen dat de voorgenomen maatregelen van alle partijen tezamen onvoldoende zouden zijn voor tijdig doelbereik. In het bijbehorende VV-voorstel van 26 januari 2022 was daarom opgenomen: *“Bijstelling van het Nederlandse KRW-maatregelpakket lijkt daarom nodig. Of en zo ja welke bijstelling van het KRW-maatregelpakket van HHSK nodig is, is op dit moment niet bekend. Wijziging van dit*

maatregelpakket wordt nu dan ook niet voorgesteld. Mogelijk is bijstelling in een later stadium wel nodig."

In de programmabegroting 2025 van HHSK was opgenomen dat gewerkt zal worden aan een "verbeterplan" zodat HHSK een eigen KRW-impuls heeft en invulling geeft aan de verplichting "er alles aan gedaan te hebben".

Tussenevaluatie KRW-plan 3 (bijlage 1)

Recente landelijke en eigen analyses bevestigen dat extra maatregelen nodig zijn:

- Voor een aantal stoffen zal de waterkwaliteit niet voldoende verbeteren voor 2028;
- In een aantal KRW-waterlichamen voldeed de waterkwaliteit reeds aan de ecologische doelen en dat blijft naar verwachting zo. Onderzoek is nodig naar het niet meer voldoen aan deze doelen in KRW-waterlichaam Eendragtspolder roeibaan en Weegje zodat de oorzaak en eventueel mogelijke aanvullende maatregelen duidelijk zijn;
- De ecologische waterkwaliteit in de KRW-waterlichamen Kralingse plas, Bleiswijkse Zoom en Bergse plassen gaat naar verwachting voldoen aan de ecologische doelen door genomen en geplande maatregelen;
- De ecologische kwaliteit in overige waterlichamen verbetert onvoldoende snel en gaat zelfs achteruit.

Extra KRW-maatregelen KRW-plan 3 (bijlage 2)

De mogelijkheden en verantwoordelijkheid van HHSK om voor eind 2027 nog extra maatregelen met een significant effect op de waterkwaliteit in de KRW-waterlichamen te nemen zijn beperkt. De belangrijkste knelpunten zijn emissies vanuit de landbouw en de toename van invasieve kreeften: hiervoor heeft het Rijk een primaire verantwoordelijkheid. HHSK heeft hierbij wel een aanvullende rol:

- HHSK draagt bij aan de aanpak van emissies vanuit de landbouw via ondersteuning van het Deltaplan Agrarisch Waterbeheer en de Emissieloze Kas. De huidige inzet van HHSK wordt vooralsnog als afdoende gezien;
- HHSK kan een rol spelen bij de aanpak van de kreeften indien het Rijk middelen beschikbaar stelt voor actieve bestrijding. HHSK kan met deze middelen de bestrijding oppakken onder het motto 'lerend implementeren': al werkende weg komen tot een kosteneffectieve aanpak met een mix van bestrijding van de kreeften en maatregelen waarmee het watersysteem meer weerbaar wordt gemaakt voor de kreeften.

HHSK kan daarnaast extra inzet plegen op de ontwikkeling van natuurvriendelijke oevers, te beginnen met het concreet in beeld brengen van (on)mogelijkheden waar dat kan.

KRW-Basismaatregelen (bijlage 3)

HHSK kan ook een groot aantal KRW-basismaatregelen nemen die het risico op achteruitgang van de waterkwaliteit verminderen of kleine verbeteringen kunnen opleveren. Voor de concretisering van deze basismaatregelen is gekeken naar het reeds vastgestelde beleid van HHSK voor de diverse taakvelden zoals opgenomen in de beleidsuitwerkingen. De KRW-basismaatregelen worden nodig geacht om de vastgestelde beleidsambities te borgen. Beschouwd vanuit de instrumenten die HHSK tot zijn beschikking heeft, kunnen in hoofdlijnen de volgende KRW-basismaatregelen worden onderscheiden:

- **Beleid:** door het opstellen van de beleidsuitwerkingen is een belangrijke stap gezet om de globale ambities van HHSK zoals verwoord in het Waterbeheerprogramma 2022-2027 en in nota's (Nota Watersystemen, Nota Afvalwaterketen, Nota biodiversiteit) concreter te maken voor het dagelijks werk van de organisatie. De eerste evaluaties van deze beleidsuitwerkingen helpen ook om de beleidskaders nog verder te verbeteren. Door de invoering van de Omgevingswet zijn de taken en bevoegdheden van HHSK deels veranderd en maken het noodzakelijk om sommige beleidsuitwerkingen te actualiseren.

- **Regelgeving:** HHSK beschikt over een aantal juridische instrumenten die kunnen worden benut om de nodige inrichting, het minimaal vereiste onderhoud en acceptabele emissies af te dwingen. De huidige invulling van deze juridische instrumenten kan met oog op de waterkwaliteit nog verbeterd worden door gebruik te maken van de nieuwe bevoegdheden uit de Omgevingswet, bij te stellen aan de hand van ons beleid en de regelgeving meer te laten aansluiten op de specifieke situatie in ons beheergebied.
- **Kennis:** HHSK beschikt als organisatie al over vrij veel informatie over de toestand van de waterkwaliteit, de oorzaken voor knelpunten daarin en over mogelijke oplossingen. Voor het benutten van deze kennis in het dagelijks werk is het echter nodig (1) deze kennis breder te delen binnen de organisatie, waaronder het meer functioneel maken voor de medewerkers die 'buiten aan de slag zijn', (2) uit te breiden naar de poldergebieden omdat daar de KRW-waterlichamen liggen die met name nog niet voldoen aan de doelen en (3) per deelgebied samen te voegen tot een logisch geheel opdat het benut kan worden voor een samenhangende, gebiedsgerichte aanpak ('watersysteemplan').
- **Eigen maatregelen:** om het watersysteem op orde te houden en zo mogelijk te verbeteren neemt HHSK zelf inrichtingsmaatregelen, beheren we in een groot deel van het gebied zelf de waterpeilen, voeren we in een deel van het watersysteem het onderhoud uit en beheren we de zuiveringen. Bij de uitvoering van de eigen maatregelen dient steeds nadrukkelijk ook het belang van waterkwaliteit meegenomen te worden. Het vergroten van de kennis over de waterkwaliteit binnen de eigen organisatie – zoals hiervoor aangegeven – zal daarbij helpen. Daarnaast lijkt het nodig dat in de organisatie een breder bewustzijn komt dat waterkwaliteitsbeheer óók tot de primaire taken behoort.
- **Beïnvloeden derden:** HHSK is zich bewust van de grote invloed van andere partijen op de waterkwaliteit in het beheergebied en benut dan ook een scala aan middelen om deze partijen te beïnvloeden. Het is belangrijk dat HHSK hiermee doorgaat en het resultaat probeert te vergroten. Gedacht kan worden aan:
 - Ruimtelijke/gebiedsplannen bieden vaak een belangrijke gelegenheid om een goede basis te leggen voor de best mogelijke waterkwaliteit. De komende jaren zijn er meerdere van deze plannen te verwachten. HHSK kan investeren in meer gestructureerde inbreng in deze plannen en ondersteunende regelgeving (zie hiervoor onder het kopje regelgeving);
 - Aanpassing van het onderhoud van watergangen biedt kansen om vrij snel en op grote schaal een effect op de waterkwaliteit te realiseren. Door voorlichting, samenwerking en financiële ondersteuning is al een belangrijke aanzet gedaan voor het benutten van deze kansen. Bijstelling van regelgeving, zoals differentiatie van onderhoudseisen, en het intensiveren van voorlichting (bijvoorbeeld via een publiekscampagne) kan bijdragen aan het nog verder benutten van deze basistaak.
 - Het aanpassen van de regelgeving en het vergroten van kennis over het eigen beheergebied draagt bij aan een betere basis om de aanpak van emissies via voorlichting, vergunningverlening, toezicht en handhaving te verbeteren.
 - Beïnvloeden overige overheden om tot verbeterde uitvoering van hun taken te komen, van advisering ruimtelijke plannen, via verbetering vergunningverlening en toezicht indirecte lozingen door omgevingsdiensten tot beïnvloeding mestwetgeving en toelatingsbeleid gewasbeschermingsmiddelen.

4. Motivering voorstel

Om de KRW-waterlichamen te laten voldoen aan alle waterkwaliteitsdoelen is het in de meeste gevallen nodig een integraal pakket aan maatregelen te nemen: aanpak van emissiebronnen van milieubelastende stoffen, zorgen voor een natuurvriendelijke inrichting, het aanpassen van de waterhuishouding, het peilbeheer en het onderhoud van water en oevers. In sommige

watersystemen zoals geïsoleerde plassen kan HHSK dat samen met andere regionale overheden grotendeels zelf realiseren. Daardoor voldoen sommige KRW-waterlichamen al (grotendeels) aan de KRW-doelen. In de overige watersystemen is doelbereik alleen mogelijk als ook het landelijk beleid afdoende bijdraagt aan de noodzakelijke voorwaarden voor doelbereik. In deze wateren kan HHSK – en andere regionale overheden – alleen zorgen voor een voldoende eigen bijdrage aan deze noodzakelijke voorwaarden.

Het realiseren van de KRW-doelen is wettelijk dan ook een gezamenlijke verplichting van alle overheden, waarbij elke partij bij moet dragen vanuit zijn specifieke taken en bevoegdheden. Dit betekent dat HHSK:

- De provincie adviseert over het aanwijzen van KRW-waterlichamen waarvoor de KRW-doelen gelden.
- De Provincie adviseert over de waterlichaam specifieke (ecologische) doelen.
- De waterkwaliteit in de KRW-waterlichamen monitort, toetst en hierover rapporteert (aan Rijk en provincie).
- Als de waterkwaliteit niet voldoet, onderzoekt waardoor dit komt en wat er aan gedaan kan worden.
- Zelf maatregelen neemt die de waterkwaliteit verbetert.
- Andere partijen adviseert over door hun te nemen maatregelen en deze partijen aanspreekt als het advies niet wordt opgevolgd.

Op basis van deze taken en bevoegdheden heeft HHSK het KRW-plan 3 opgesteld en is in 2024 een (tussen)evaluatie uitgevoerd (bijlage 1). Conform eerdere plannen is gekeken welke maatregelen significant bijdragen aan de realisatie van de KRW-doelen (bijlage 2). Maatregelen die significant zijn en dus beoordeeld zijn als effectief, zijn opgenomen in bijlage 2. Op basis van aanbevelingen van juristen van de Universiteit van Utrecht is ook geconcretiseerd welke KRW-basismaatregelen HHSK kan nemen (bijlage 3). Onderdeel van dit laatste is ook het benutten van juridische mogelijkheden die HHSK heeft gekregen met de invoering van de Omgevingswet.

Knelpunten waarbij HHSK verwacht dat het Rijk het voortouw en de verantwoordelijkheid neemt zijn de aanpak van emissies vanuit de landbouw (zie positon paper Unie van Waterschappen 8e Nitraat actieprogramma: [Agenda UvW - 04 Commissie Waterketens en Emissies vrijdag 22 november 2024 10:00 - 12:30 - iBabs Publieksportal](#)) en de beheersing van invasieve kreeften (zie visie Unie van waterschappen: [Document UvW - CWS 25-06 6 \(CWS 24-4 5a-6a Visie waterschappen op uitheemse rivierkreeften\) - iBabs Publieksportal](#)).

We gaan ervanuit dat met deze invulling van onze KRW-impuls we “er alles aan doen”. Tegelijk gaan we ervanuit dat ook andere partijen hun verantwoordelijkheid nemen en maatregelen nemen om de KRW-doelen te bereiken.

4.1 Afwegingen assetmanagement

Niet van toepassing.

5. Gevolgen/consequenties

Dit voorstel voor de KRW-impuls HHSK, vormt een aanvulling op het bestaande KRW-3 plan 2022-2027 en de reguliere taken op het gebied van waterkwaliteit.

Financiële consequenties

De integrale financiële afwegingen van de inzet van de financiële voornemens voor voorstel 2 en 3 vinden plaats in de Kaderbrief 2026-2030 die in de juli VV wordt vastgesteld. Ook de verdeling in de tijd van deze uitgaven, die tegen het prijspeil van 2025 en exclusief enige indexering zijn weergegeven, worden opgenomen in de Kaderbrief 2026-2030, respectievelijk de programmabegroting.

De financiële consequenties van voorstel 2 (extra KRW-maatregelen) zijn:

Eenmalige kosten KRW+ maatregelen (zie bijlage 2): €780.000,-. Deze lasten zullen worden toegevoegd aan de exploitatiebegroting van Watersystemen. In de kaderbrief 2026-2030 zal hiervoor dekking moeten worden gezocht.

De financiële consequenties van voorstel 3 (58 KRW-basismaatregelen) bedragen gemiddeld ca. €1,4 miljoen per jaar extra en komen ten laste van de exploitatiebegroting. Hiervan komt ongeveer 90% ten laste van de watersysteemheffing en 10% ten laste van de zuiveringsheffing, e.a. conform de kostentoedelingsafspraken van de programmabegroting. In de kaderbrief 2026-2030 zal hiervoor dekking moeten worden gezocht.

Eventuele subsidiemogelijkheden die beschikbaar komen (en indien van toepassing voor de extra KRW-maatregelen of KRW-basismaatregelen) proberen we te benutten binnen het KRW-programma of het vervolg erop voor KRW-plan 4.

Personeel

De personele consequenties voor voorstel 2 worden opgevangen in de bestaande formatie.

De personele consequenties voor voorstel 3 voor de 58 KRW- basismaatregelen worden deels opgevangen in de bestaande formatie en waar extra formatie nodig is wordt dit meegenomen in de Kaderbrief 2026-2030. Deze extra formatie is onderdeel van de ca 1,4 miljoen per jaar en maakt deel uit van de financiële consequenties voor de KRW-Basismaatregelen.

Juridisch/Risico's

De KRW-impuls HHSK is er opgericht om de waterkwaliteit te verbeteren en om juridische risico's te verkleinen. De maatregelen uit de KRW-impuls HHSK dragen bij aan het voldoen aan onze wettelijke verplichtingen vanuit de KRW en onze taakinvulling op waterkwaliteit. Het niet halen van de KRW-doelen zou voor Nederland kunnen betekenen dat de Europese Commissie een inbreukprocedure start wegens het niet naleven van de KRW dan wel dat het Hof van Justitie boetes en dwangsommen gaat opleggen om de lidstaat Nederland te dwingen te voldoen aan de vereisten uit de KRW.

Mogelijk worden de gevolgen doorgeschoven naar de regionale waterbeheerders. Het is nog onduidelijk hoever het Rijk zal gaan (via de wet NERpe) om deze boetes door te zetten naar de regio.

Ook particulieren of bijvoorbeeld natuurorganisaties kunnen zich voor de nationale rechter rechtstreeks beroepen op het feit dat de nationale overheid heeft nagelaten om de KRW-richtlijn tijdig en juist in het nationale recht om te zetten. De waterschappen zijn gebonden aan het nationale recht. Als een dergelijke zaak samenhangt met een door het waterschap verleende vergunning, een projectbesluit, verzoek om handhaving of het opleggen van een maatwerkvoorschrift, dan kan de particulier of natuurorganisatie het waterschap aansprakelijk stellen voor de schade die deze daardoor heeft geleden.

Eigen verantwoordelijkheid nemen

Juridisch is het tijdig uitvoeren van de extra KRW-maatregelen en het uitvoeren van de Basismaatregelen, van belang voor HHSK om aan te tonen dat zij er in haar beheerprogramma alles aan heeft gedaan en voldoende passende maatregelen heeft genomen om de KRW-doelen, (voor zover dat in zijn macht ligt) te bereiken. Dit ligt ook in lijn met de in artikel 11 lid 5 KRW opgelegde verplichting om vergunningen te herzien in het licht van dreigende overschrijding van de kwaliteitseisen.

Voorstel 2: omvat extra KRW-maatregelen die effect hebben op de waterkwaliteit in de KRW-waterlichamen. De maatregelen "verkennen en realiseren van de mogelijkheden van het ontwikkelen van natuurvriendelijke oevers" en "werkplan kreeften: monitoring aanpak en kansen weerbaarheid" passen binnen de taken en verantwoordelijkheid die HHSK heeft voor de waterkwaliteit in de KRW-waterlichamen. Kreeften bestrijding is een taak van LVVN. LVVN besluit hierover naar verwachting de komende tijd.

Voorstel 3: met het uitvoeren van de KRW-basismaatregelen voldoen we aan de KRW-vereisten, neemt HHSK zijn verantwoordelijkheid en doen we er alles aan om achteruitgang te

voorkomen. Door het nemen van KRW-basismaatregelen volgen we de adviezen van de Universiteit Utrecht en geven we invulling aan onze taak op waterkwaliteit. Het niet uitvoeren van KRW-basismaatregelen is niet conform de verplichtingen uit de KRW.

Duurzaamheidsdoelstellingen

De uitvoering van de Kaderrichtlijn Water draagt bij aan een duurzame leefomgeving. Het maatregelenpakket kan pas in de uitvoering bijdragen aan de maatschappelijk verantwoord ondernemen-doelstellingen van HHSK. Bij de uitvoering van maatregelen zal dit aspect worden meegewogen.

6. Aspecten voor de omgeving, communicatie en wijze van publiceren

Over de maatregelen zoals genoemd in deze stukken over de KRW-impuls van HHSK wordt via de gebruikelijke communicatiekanalen gecommuniceerd. Ook worden de provincie Zuid-Holland in haar rol als toezichthouder op de KRW, geïnformeerd. De KRW-impuls aanpak van HHSK zal worden gecommuniceerd naar de samenwerkingspartners in Stroomgebied Rijn-West.

In de tabel met de KRW- basismaatregelen in bijlage 3 zijn enkele maatregelen geformuleerd om de communicatie over waterkwaliteit te versterken en het waterkwaliteitsbewustzijn te verhogen.

7. Verdere aanpak, procedure, planning

De maatregelen waar extra middelen of capaciteit op nodig zijn, worden eveneens meegenomen in de Kaderbrief 2026-2030 en verwerkt in de Programmabegroting 2026. Zodra de middelen na besluitvorming ter beschikking zijn gekomen, kunnen de extra KRW-maatregelen voor de waterlichamen en de KRW-basismaatregelen in gang worden gezet. In 2025 wordt reeds gestart met de voorbereiding en planning zodat er vanaf 2026 meteen aan de slag kan worden gegaan.

Voor de periode 2028-2033 zal een nieuw KRW-plan worden opgesteld. Dit KRW-plan 4 omvat bijstelling van waterlichaam specifieke ecologische doelen en nieuwe maatregelen. Dit zal naar verwachting in het najaar van 2025 en de in loop van 2026 aan de orde komen in de VV. De scope van KRW-plan 4 omvat ook onderzoek naar oorzaken van de achteruitgang van waterlichamen en het in beeld brengen van mogelijke maatregelen.

8. Evaluatie

In het kader van de beheers- en beleidscyclus wordt jaarlijks via de Burap gerapporteerd over de voortgang, de ontwikkelingen en de uit te voeren maatregelen. Rapportage over de reeds geplande KRW-maatregelen maakt daar onderdeel van uit. Rapportage over de extra KRW-maatregelen kan hier aan worden toegevoegd. Over de toestand van de KRW-waterlichamen wordt jaarlijks gerapporteerd als onderdeel van de waterkwaliteitsrapportage.

Het werken aan de KRW-doelen gaat door met de start van de voorbereidingen voor KRW-plan 4. Naar verwachting zullen in de toekomst KRW-maatregelenpakketten vaker dan eens per zes jaar worden bijgesteld. Tevens zullen we eind 2027- begin 2028 naar verwachting de KRW-Basismaatregelen evalueren en met voorstellen voor aanpassing van de KRW-Basismaatregelen komen.

Dijkgraaf en hoogheemraden van Schieland en de Krimpenerwaard,

Secretaris directeur,

(loco-)Dijkgraaf,

{{esl:Signer1:Signature:size(250,62)}}

{{esl:Signer2:Signature:size(250,62)}}

drs. N.T.C.M. Dukker

drs. M.J. van Cappelle

Kenmerk: 2025.03894

De verenigde vergadering van Schieland en de Krimpenerwaard;

op voordracht van dijkgraaf en hoogheemraden van Schieland en de Krimpenerwaard
van 25 maart 2025

B E S L U I T :

1. Kennis te nemen van de tussenevaluatie KRW-plan 3;
2. In te stemmen met de extra KRW-maatregelen bij het KRW-plan 3 "verkennen en realiseren van de mogelijkheden van het ontwikkelen van natuurvriendelijke oevers" en "kennisontwikkeling beste vangststrategie en afdoende weerbaar watersysteem kreeften";
3. In te stemmen met de 58 KRW-basismaatregelen;
4. Een voorbehoud te maken voor besluit 2 en 3 van integrale (financiële) afweging en goedkeuring in de Kaderbrief 2026-2030 en verwerking in de begroting 2026 die respectievelijk in de juli VV en de november VV worden vastgesteld.

Rotterdam, 28 mei 2025

de verenigde vergadering voornoemd,

secretaris,

voorzitter,

{{esl:Signer1:Signature:size(250,62)}}

{{esl:Signer2:Signature:size(250,62)}}

Bijlage 1: Tussenevaluatie KRW-plan 3

Inleiding

Op 26 januari 2022 heeft HHSK het KRW-plan 3 voor de periode 2022-2027 vastgesteld. In deze tussenevaluatie geven we de stand van zaken voor dit plan anno 2024. Op basis van deze tussenevaluatie kan HHSK zijn KRW-aanpak tot en met 2027 zo nodig bijstellen. Zie bijlage 2 en 3. De tussenevaluatie vormt tevens de basis voor de planvorming voor het volgende KRW-plan 4: vanaf 2025 wordt namelijk al gewerkt aan het plan voor de periode 2028-2033. Deze tussenevaluatie sluit aan op de landelijke en binnen deelstroomgebied Rijn-West lopende tussenevaluatie.

Deze KRW-tussenevaluatie 'beperkt' zich tot:

- De vigerende KRW-waterlichamen: deze KRW-waterlichamen zijn in 2021 geactualiseerd door de Provincie en gelden tot eind 2027. Eventuele bijstelling van KRW-waterlichamen is onderdeel van de planvorming voor KRW-plan 4.
- De vigerende KRW-doelen: de generieke Europese en landelijke doelen chemische normen én de waterlichaam specifieke (ecologische) doelen. Deze laatste zijn in 2021 geactualiseerd door de Provincie en gelden tot eind 2027. Eventuele bijstelling is onderdeel van de planvorming van KRW-plan 4.
- De beoordeling van de waterkwaliteit op basis van meetgegevens tot en met 2023.
- De stand van zaken wat betreft de uitvoering van de KRW-maatregelen tot en met november 2024.
- Een korte beschouwing over belangrijke overige maatregelen en ontwikkelingen die medebepalend worden geacht voor de waterkwaliteitstoestand van de KRW-waterlichamen.
- Een inschatting van het effect van geplande maatregelen met oog op het bepalen van aanvullende maatregelen die kunnen bijdragen aan KRW-doelbereik.

Actuele toestand waterkwaliteit

Generieke chemische doelen

De KRW kent meer dan 100 generieke chemische doelen. Anno 2024 voldoet slechts een beperkt deel (13 stoffen) niet aan deze doelen in één of meer KRW-waterlichamen binnen het beheergebied van HHSK (tabel 1).

	2021	2024
Gewasbeschermingsmiddelen		
Dichloorvos	x	
Abactemine	x	
Pirimicarb	x	
Imidacloprid	x	x
Metazachloor		x
Carbadenzim	x	x
Esfenvaleraat	x	x
Methylpirimifos		x
Sim heptachloor & cisheptachloorepoxide	x	x
PAK's		
Chryseen	x	
Benzo(a)antraceen	x	x
Benzo(a)pyreen	x	x
Metalen		
Zink	x	
Kobalt	x	x
Arseen		x
Overig		
Ammonium	x	x
PBDE	x	x
PFOS	x	x

Tabel 1. Overzicht van probleemstoffen anno 2021 en 2024.

De lijst met probleemstoffen verschilt iets van de situatie voorafgaand aan KRW-plan 3 (metingen tot en met 2021). Deze verschillen lijken deels te wijten aan toeval bij de monitoring. Voor gewasbeschermingsmiddelen kan op basis van langjarige metingen wel worden gesteld dat het aantal normoverschrijdingen afneemt ([Rapportage waterkwaliteit 2023 - HHSK](#)).

Waterlichaam specifieke (ecologische) doelen

De KRW kent ook een aantal waterlichaam specifieke doelen, vaak aangeduid als de ecologische doelen¹. Het betreft biologische doelen (algen, waterplanten, macrofauna en vis) en een aantal ondersteunende parameters zoals stikstof, fosfaat en chloride. Deze doelen kunnen per planperiode worden bijgesteld op basis van nieuwe kennis: de zogenaamde technische doelaanpassing. Voor KRW-plan 3 zijn voor alle KRW-waterlichamen de ecologische doelen technisch aangepast (VV-besluit 24 juni 2020).

¹ Officieel horen ook een groot aantal generieke chemische doelen onder de ecologische toestand.

Er waren voorafgaand aan KRW-plan 3 vijf waterlichamen die voldeden aan de ecologische doelen (tabel 2, opgave 2021). Anno 2024 voldoen de Eendragtspolder en 't Weegje daar niet meer aan: nader onderzoek moet uitwijzen wat precies de oorzaak hiervan is en welke extra maatregelen dit vraagt. Duidelijke verbetering is zichtbaar in de Bleiswijkse zoom als gevolg van de maatregelen uit KRW-plan 2. Overige verschillen tussen het toestandsoordeel anno 2021 en anno 2024 zijn lastiger te duiden, omdat het kan gaan om een natuurlijke variatie en om een daadwerkelijke verandering. Op basis van langjarige trends beheergebied breed is het beeld dat de ecologie in de Krimpenerwaard achteruitgaat als gevolg van de kreeften, dit ondanks afname van de fosfaatconcentratie ([Rapportage waterkwaliteit 2023 - HHSK](#)).

	Opgave 2021	Opgave 2024
Waterlichaam	Ecologie	Ecologie
Grote Plassen		
Bergse plassen		
Kralingse Plas		
Zevenhuizerplas		
Boezem		
Rotte		
Vaart Bleiswijk		
Ringvaart		
Recreatiewateren		
Bleiswijkse Zoom		
Eendragtspolder		
Hoge Bergse Bos		
Lage Bergse Bos		
t Weegje		
Polders Schieland		
Binnenwegse Polder		
Polder Bleiswijk		
Polder Prins Alexander		
Zuidplaspolder Noord		
Zuidplaspolder Zuid		
Sloten waterrijk EGB		
Polder Krimpenerwaard		
Bergambacht		
Den Hoek en Schuwagt		
Krimpen ad IJssel		
Kromme, Geer en Zijde		
Stolwijk		
Sloten waterrijk Berkenwoude		
Natuurgebied zuid		
Natuurgebied oost		
Natuurgebied midden		

Tabel 2. Oordeel van de ecologische kwaliteit op het slechts scorende biologische kwaliteitselement voor rapportage jaar 2021 (toestand tot en met 2020) en jaar 2024 (toestand tot en met 2023): groen = goed, geel = matig, oranje = ontoereikend en rood = slecht.

Voortgang maatregelen

Op basis van de informatie beschikbaar rond 2020 heeft HHSK gekozen met welke maatregelen wij kunnen bijdrage aan een merkbare verkleining van de KRW-opgaven (VV besluit 26 januari 2022). De realisatie van deze maatregelen loopt volgens planning (tabel 3). Verwacht wordt dat de deelname aan de DAW-projecten in de komende jaren nog gaat toenemen door benutten van DAW-impuls gelden.

Maatregel	Waterlichamen	Stand van zaken	
Beleid			
Opstellen nieuw Emissiebeheerplan	Alle	Gepand voor 2025	
Opstellen Beleidsuitwerking Inrichting	Alle	Gereed	
Opstellen Beleidsuitwerking Onderhoud	Alle	Gereed	
Opstellen Beleidsuitwerking Vis	Alle	Gereed	
Verbeter maatregel HHSK			
Bemalen schutssluis water	Bergse plassen	Loopt	
Aanpak fosfaat waterbodembodem	Bergse plassen	Loopt	
Defosfateren plaswater	Bergse plassen	Gepand voor 2027	
Actief Biologisch Beheer	Bergse plassen	Loopt	
Hydrologisch isoleren natuurgebied	Natuurgebied Oost, Natuurgebied Midden, Natuurgebied Zuid	Loopt	
Peilverhogen	Natuurgebied Oost, Natuurgebied Midden, Natuurgebied Zuid	Loopt	
Flexibel peil instellen	Natuurgebied Oost, Natuurgebied Midden, Natuurgebied Zuid	Loopt	
Verbeteren effluent AWZI Bergambacht	Bergambacht	Loopt	
Stimuleren derden			
Subsidieregeling aanleg van natuurvriendelijke oevers	Alle	Loopt	
Uitvoeren, evalueren en (zo nodig) voortzetten van het regionale Afsprakenkader emissieloze kas	Polder Bleiswijk, Zuidplaspolder noord, Zuidplaspolder Zuid, Rotte boezem, Ringvaart, Vaart Bleiswijk	Loopt	
Ondersteuning DAW Melkveehouderij	Bergambacht, Kromme Geer en Zijde, Stolwijk, Den Hoek en Schuwacht, Sloten Waterrijk Berkenwoude, Slotenwaterrijk EGB, Zuidplaspolder Zuid	Loopt	
Ondersteuning DAW Akkerbouw	Binnenwegse polder, Zuidplaspolder Noord, Zuidplaspolder Zuid, Rotte boezem, Ringvaart, Vaart Bleiswijk	Loopt	
Onderzoek			
Verkennen aanleg NVO 3e tocht	Zuidplaspolder Zuid	Gereed	
Studies naar oplossing vismigratieknelpunten	Rotte boezem, Vaart Bleiswijk, Ringvaart, Polder Waterrijk EGB	Gereed	
Monitoren ontwikkelen Rode Amerikaanse rivierkreeft	Alle	Loopt	
Pilot bestrijden Rode Amerikaanse rivierkreeft	Alle	Gereed	
Onderzoek mogelijkheid verder optimaliseren eigen onderhoud	Alle	Loopt	

Tabel 2. Stand van zaken HHSK-maatregelen en KRW-plan 3 anno 2024.

Als onderdeel van KRW-plan 3 zijn ook gebiedsspecifieke maatregelen vastgelegd van gemeenten en Provincie. De realisatie daarvan loopt ook volgens planning (tabel 4).

	Maatregel	Partij	Waterlichamen	Realisatie eind 2024	
	Verbeter maatregel				
	Het beperken van fosfaat-nalevering uit de waterbodem	Gemeente Rotterdam	Kralingse plas	Uitgevoerd	
	Uitvoeren integraal natuurvriendelijk inrichtingspakket	Provincie Zuid-Holland	Natuurgebied Oost, Natuurgebied Midden, Natuurgebied Zuid	Loopt	
	Extensiveren grondgebruik	Provincie Zuid-Holland	Natuurgebied Oost, Natuurgebied Midden, Natuurgebied Zuid	Uitgevoerd	
	Extensiveren grondgebruik	Provincie Zuid-Holland	Stolwijk	Uitgevoerd	
	Stimuleren derden				
	Financieel stimuleren ecologisch onderhoud watergangen	Provincie Zuid-Holland	Den Hoek en Schuwacht, Bergambacht, Stolwijk, Kromme Geer en Zijde, Sloten Waterrijk Berkenwoude	Loopt	
	Onderzoek				
	Verkenning om oeverzones te ontwikkelen als deel van provinciale ecologische verbindingzones	Provincie Zuid-Holland	Bergambacht, Stolwijk, Zuidplaspolder Zuid, Rotteboezem	Loopt	

Tabel 4. Stand van zaken maatregelen van andere overheden KRW-plan 3 anno 2024.

Overige relevante maatregelen & ontwikkelingen

Als onderdeel van het landelijk landbouwbeleid zijn er extra beperkingen gekomen voor de aanwending van dierlijke mest als gevolg van het afschaffen van derogatie en het instellen van mest- en spuitvrije zones.

Zoals al benoemd in KRW-plan 3 vormt de toename van de kreeften in ons beheergebied een belangrijk knelpunt voor het bereiken van de KRW-doelen.

Prognose

Het overall beeld van de waterkwaliteit in de KRW-waterlichamen binnen het beheergebied van HHSK is in overeenstemming met de verwachting: de waterkwaliteit verandert veelal niet snel, vaak pas in de loop van decennia én is aan natuurlijke fluctuaties onderhevig. Alleen bij een integrale en ingrijpende aanpak is in korte tijd een merkbare verbetering mogelijk. Daarnaast is het een blijvende uitdaging om de waterkwaliteit niet achteruit te laten gaan: anno 2024 vormen klimaatontwikkeling en opkomst van invasieve exoten hierbij generieke uitdagingen.

De landelijke tussenevaluatie ([Koepelrapport Tussenevaluatie KRW | Rapport | Rijksoverheid.nl](#)) bevestigt dit beeld en maakt duidelijk dat volledig KRW-doelbereik in 2027² niet reëel is, niet binnen het beheergebied van HHSK, maar ook niet in de rest van Nederland.

Conclusie

Bovenstaande en de landelijke analyses bevestigen dat extra maatregelen nodig zijn;

- Voor een aantal stoffen zal de waterkwaliteit niet voldoende verbeteren voor 2028;
- In een aantal KRW-waterlichamen voldeed de waterkwaliteit al aan de ecologische doelen en dat blijft naar verwachting zo. Onderzoek is nodig naar het niet meer voldoen aan deze doelen in KRW-waterlichaam Eendragtspolder roeibaan en Weegje zodat de oorzaak en eventueel mogelijke aanvullende maatregelen duidelijk zijn;
- De ecologische waterkwaliteit in de KRW-waterlichamen Kralingse plas, Bleiswijkse zoom en Bergse plassen gaat naar verwachting voldoen aan de ecologische doelen door genomen en geplande maatregelen;
- De ecologische kwaliteit in overige waterlichamen verbetert onvoldoende snel en gaat zelfs achteruit.

² Voor sommige stoffen is later doelbereik afgesproken, omdat ze later zijn toegevoegd aan de doelenlijst: PBDE en benzo(a)pyreen (2033), Som heptachloor en PFOS (2039).

Bijlage 2: Extra maatregelen KRW-plan 3

Inleiding

In deze bijlage wordt beschreven welke maatregelen HHSK extra kan nemen, in aanvulling op de al gekozen maatregelen voor KRW-plan 3, voor 2028 om de KRW-opgave in de KRW-waterlichamen significant te verkleinen. Volgens onze Beleidsuitwerking VIS wordt tevens gekeken welke prioritaire vismigratiemaatregelen genomen kunnen worden.

Kaders

Bij de verkenning zijn de volgende kaders gehanteerd:

1. We focussen ons op de realisatie van de KRW-doelen in de aangewezen KRW-waterlichamen. Dit sluit aan bij uitspraak van het Europees hof van justitie die heeft aangegeven dat de KRW-doelen alleen dienen te worden gehaald in de KRW-waterlichamen. Maatregelen in de rest van het watersysteem zijn meegenomen zover van invloed op de KRW-waterlichamen: zie verder punt 4.
2. Het KRW-plan 2022-2027 van HHSK vormt de basis, omdat dit hetgeen is wat HHSK al heeft besloten over te nemen maatregelen voor de periode 2022-2027.
3. De verkenning van nieuwe maatregelen heeft zich beperkt tot de maatregelen die HHSK kan nemen en die passen bij de taken, verantwoordelijkheden en instrumenten van HHSK anno 2024. Er is dus niet verkent wat derden zelf zouden kunnen besluiten om te doen: hiervoor ontbrak de tijd.
4. We gaan uit van de huidige KRW-waterlichamen en KRW-doelen. Eventuele geografische aanpassing van KRW-waterlichamen en doelaanpassing is onderdeel van de planvorming van KRW-plan 4.
5. Voor de KRW-opgave gaan we uit van de eigen tussenevaluatie (bijlage 1): de huidige toestand en prognose van het doelbereik op basis van geplande maatregelen.
6. In deze bijlage beperken we ons tot 'de KRW-maatregelen': de maatregelen die nodig zijn om het doelgat in de KRW-waterlichamen aantoonbaar te verkleinen. Deze maatregelen zijn verplicht om te nemen en nodig om te rapporteren aan 'Brussel'. Ze hebben daarbij vaak een duidelijk begin (start) en eind (uitgevoerd) en worden geacht binnen een planperiode te worden uitgevoerd. HHSK is vrij om daarnaast andere relevante maatregelen op te nemen, bijvoorbeeld maatregelen met een klein effect of beleidsmaatregelen die niet direct gekoppeld kunnen worden aan een KRW-waterlichaam.
7. We hebben een aparte verkenning gedaan van zogenaamde KRW-basismaatregelen: maatregelen die nodig zijn om achteruitgang van de waterkwaliteit te voorkomen in de KRW-waterlichamen en maatregelen met een klein (individueel) effect op de KRW-waterlichamen. Zie bijlage 3.
8. We gaan primair uit van de kennis over oorzaken en mogelijke oplossingen waar de keuze van maatregelen in KRW-plan 3 op is gebaseerd. Voorafgaand aan KRW-plan 3 zijn namelijk uitgebreide, eigen gebiedsgerichte studies gedaan naar deze oorzaken en mogelijke oplossingen. Zover relevant voor ons beheergebied is aanvullend gebruik gemaakt van recente externe studies.

Generieke chemische doelen

Maatregelen voor de aanpak van normoverschrijdende chemische stoffen (bijlage 1) is stoftype afhankelijk:

- Gewasbeschermingsmiddelen: binnen HHSK is de belangrijkste bron de glastuinbouw. Dankzij maatregelen binnen deze sector, waaronder maatregelen uit het project emissieloze kas, is het aantal normoverschijdingen afgenomen (bijlage 1). De verwachting is niet dat met de huidige aanpak tijdig doelbereik haalbaar is. Zie voor extra maatregelen - in verband met overlap voorgestelde de reductie van de nutriëntenbelasting - hieronder;
- PAK's: de belangrijkste bron van PAK's is depositie vanuit de lucht als gevolg van verbrandingsprocessen en daarna coating van binnenvaartschepen. De afvalwaterketen vormt slechts een kleine bron. Gegeven deze bronnen is het niet plausibel dat HHSK een aantoonbare bijdrage kan leveren aan het verkleinen van de KRW-opgave van PAK's;
- Metalen: voor de metalen arseen en kobalt is het landelijk beeld dat de bodem een belangrijke (natuurlijke) bron kan zijn. Daarom loopt mede voor deze metalen een traject om te kijken of de toetsing hierop aangepast moet en kan worden. Hiermee kan het toetsoordeel dus veranderen. Uit nader onderzoek bij onze eigen AWZI's die op polderwater lozen, en daardoor een bron kunnen zijn voor deze stoffen voor onze KRW-waterlichamen, is gebleken dat beide metalen niet normoverschrijdend aanwezig zijn in het effluent. Er is daarom geen reden voor HHSK om extra maatregelen te nemen om de KRW-opgave aantoonbaar te verkleinen voor 2028.
- Ammonium: ammonium is ook een stof met mogelijk hoge achtergrondconcentraties, zeker in het lage deel van Nederland met historische zee-invloed. Daarom loopt er een landelijk traject om te bepalen of en hoe hier bij de toetsing van gemeten concentraties rekening gehouden kan worden. Omdat de verwachting is dat dit voor de KRW-opgave in ons gebied van groot effect kan zijn, wordt het niet zinvol geacht al extra maatregelen te gaan nemen voor ammonium.
- PFOS en PBDE: zijn industriechemicaliën die (nagenoeg) verboden zijn, maar door hun aard nog lang aanwezig blijven in het milieu. Net als bij metalen is nagegaan of onze AWZI's een oorzaak kunnen zijn van (lokale) problemen. Voor beide stoffen blijkt dat niet het geval. Er is daarom geconcludeerd dat HHSK geen extra maatregelen kan nemen om de KRW-opgave aantoonbaar te verkleinen voor deze stoffen.

Waterlichaam specifieke doelen ecologie

In het KRW-plan 2022-2027 is aangegeven dat de KRW-opgave voor ecologie significant kan worden verkleind met de volgende type maatregelen¹ (tabel 1):

1. reductie van de nutriëntenbelasting van het watersysteem;
2. ecologisch onderhoud;
3. ontwikkeling van natuurvriendelijke oevers;
4. beheersing van de kreeftenpopulatie;
5. flexibel peilbeheer in natuurgebieden.

Op basis van de landelijke en de eigen tussenevaluatie is dit beeld niet veranderd. Daarom is verkend welke extra inzet van instrumenten HHSK nog kan doen voor 2028 op dit type maatregelen.

1. Reductie nutriëntenbelasting²: op basis van een bronnenanalyse is bepaald dat de nutriëntenbelasting aantoonbaar kan worden verlaagd door maatregelen op de AWZI Bergambacht, binnen de landbouw en specifieke bronnen voor de Bergse Plassen. De al afgesproken KRW-maatregelen voor de periode 2022-2027 zijn:
 - a. Verbeteren effluent AWZI Bergambacht.
 - b. Uitvoeren, evalueren en (zo nodig) voortzetten van het Afsprakenkader waterkwaliteit en glastuinbouw.
 - c. Ondersteunen DAW Melkveehouderij.
 - d. Ondersteunen DAW Akkerbouw.

Deze maatregelen lopen allemaal (bijlage 1). Met de geplande maatregel op AWZI Bergambacht is er geen significante bijdrage meer van een AWZI aan de nutriëntenbelasting op een KRW-waterlichaam binnen ons beheergebied. De effecten van maatregelen van het project emissieloze kas leiden al tot een betere waterkwaliteit, maar de rest emissies dragen nog wel significant bij aan de resterende waterkwaliteitsproblemen. In 2024 is daarom gestart met extra begeleiding van de tuinders d.m.v. watercoaches mede op basis van financiering door HHSK.

¹ Met type maatregelen wordt hier bedoeld een concrete ingreep in het watersysteem of het omliggend gebied. Voor de bijdrage die HHSK kan leveren aan dit type maatregelen is een vertaling nodig naar de inzet van instrumenten die HHSK tot zijn beschikking heeft: beleid & regelgeving, kennis, eigen maatregelen of beïnvloeden van derden. Zie ook bijlage 3.

² Volgens landelijke STOWA richtlijnen gaat HHSK ervanuit dat de ecologische kwaliteit bepaald wordt door de totale toevoer van nutriënten naar het water (de nutriëntenbelasting). De functie van de nutriëntennormen is primair die van een signaal om – als de ecologie op orde is – een eerste indicatie te hebben voor mogelijke achteruitgang van de ecologie.

Waterlichaam	Type maatregel		
	Emissies	Inrichting	Beheer
Grote Plassen			
Bergse plassen			
Kralingse Plas			
Zevenhuizerplas			
Boezem			
Rotte	Polder		
Vaart Bleiswijk	Polder		
Ringvaart	Polder		Ecologisch onderhoud
Recreatiewateren			
Bleiswijkse Zoom			
Eendragtspolder			
Hoge Bergse Bos			
Lage Bergse Bos			
t Weegje			
Polders Schieland			
Binnenwegse Polder	Divers	NVO's	Ecologisch onderhoud
Polder Bleiswijk	Landbouw	NVO's	Ecologisch onderhoud
Polder Prins Alexander	Divers		Ecologisch onderhoud
Zuidplaspolder Noord	Landbouw		
Zuidplaspolder Zuid	Landbouw	NVO's	Ecologisch onderhoud
Sloten waterrijk EGB	Landbouw	NVO's	Ecologisch onderhoud
Polder Krimpenerwaard			
Bergambacht	Landbouw, AWZI	NVO's	Ecologisch onderhoud
Den Hoek en Schuwagt	Landbouw	NVO's	Ecologisch onderhoud, Kreeften
Krimpen ad IJssel			Kreeften
Kromme, Geer en Zijde	Landbouw	NVO's	Ecologisch onderhoud, Kreeften
Stolwijk	Landbouw	NVO's	Ecologisch onderhoud, Kreeften
Sloten waterrijk Berkenwoude	Landbouw	NVO's	Ecologisch onderhoud, Kreeften
Natuurgebied zuid	Verleden, bodem	NVO's	Ecologisch onderhoud, flex peil
Natuurgebied oost	Verleden, bodem	NVO's	Ecologisch onderhoud, flex peil
Natuurgebied midden	Verleden, bodem	NVO's	Ecologisch onderhoud, flex peil,

Tabel 1. Overzicht van het type oorzaak c.q. oplossing voor de resterende KRW-opgave op basis van KRW-plan 2022-2027 en tussenevaluatie 2024).

De ondersteuning van de DAW-melkveehouderij en akkerbouw leidt ertoe dat de nutriëntenoverschotten op de bedrijven worden teruggedrongen met voor fosfaat zelfs een negatief overschot, d.w.z. uitmijnen van de bodemvoorraad waardoor ook de zogenaamde historische mestgift wordt aangepakt. Volgens het waterbeheerprogramma is het streven dat 90% van de bedrijven deelnemen aan de DAW-projecten. Anno 2024 zijn dat 60% van de bedrijven, die tezamen wel 80% van het landbouwareaal beheren. Om de deelname te vergroten én verbreding van de agenda mogelijk te maken, heeft HHSK een aanvraag gedaan voor de (landelijke) DAW-impuls middelen. Het gaat voorlopig om een bedrag van ca. € 850.000 voor de jaren 2025-2027, waarvan 50% cofinanciering door HHSK. Er is daarnaast nog een bedrag van ca. € 250.000 beschikbaar.

Landelijke analyses laten zien dat de geplande maatregelen niet voorzien in de benodigde aanpak van nutriënten vanuit de landbouw. Er lopen daarom al aanvullende trajecten voor het bepalen van extra maatregelen, zoals:

- Voor de glastuinbouw loopt een gezamenlijk traject van sector, rijk en regionale partijen met een mix van maatregelen: strenger wordende stikstofnormen, aanpassen van regelgeving zoals herstel van verplichte periodieke controle van watermeters, economische prikkels en betere monitoring en aansturing.
- Opstellen van het 8e Nitraat Actie Programma met nieuwe regelgeving voor mestgebruik.

Op dit moment is nog onduidelijk tot welke concrete maatregelen dit gaat leiden en met welk effect. Belangrijk vraagpunt hierbij is of waterschappen aanvullende regionale regelgeving zouden moeten invoeren – mogelijk gemaakt door de invoering van de omgevingswet – voor de aanpak van landbouwemissies. Om willekeur tussen waterschappen op dit punt te voorkomen, wacht HHSK op een duidelijk landelijk kader.

Op basis van bovenstaande informatie worden voor de aanpak van nutriënten geen aanvullende KRW-maatregelen voorgesteld voor KRW-plan 3.

2. Ecologisch onderhoud: voor ecologisch onderhoud is als KRW-maatregel voor HHSK zelf gekozen voor “Opstellen beleidsuitwerking onderhoud” en voor “Onderzoek mogelijkheid verder optimaliseren eigen onderhoud”. De beleidsuitwerking is in 2024 vastgesteld en worden nu geïmplementeerd. Belangrijk onderdeel is de bijstelling van de ecokleurenkoers: de bijstelling geeft meer ruimte om vegetatie te laten staan en draagt daarmee bij aan de realisatie van de KRW-doelen. Het onderzoek heeft zich onder meer gericht op de onderhoudstoestand van natuurvriendelijke oevers en heeft gezorgd dat verlanden oevers worden aangepakt. Voor de Provincie is ook de KRW-maatregel “Financieel stimuleren ecologisch slootonderhoud watergangen” voor de agrarische gebieden in de Krimpenerwaard opgenomen in KRW-plan 3. HHSK co-financiert dat en heeft zelf geld beschikbaar gesteld om meer voorlichting over het gewenste onderhoud mogelijk te maken (€ 60.000/j). Overige opties voor benutten van het ecologisch onderhoud leiden naar verwachting niet tot een significante verbetering in de KRW-waterlichamen en worden daarom meegenomen bij de KRW-basismaatregelen.
3. Ontwikkeling van natuurvriendelijke oevers (NVO's): voor de ontwikkeling van natuurvriendelijke oevers verwacht HHSK dat dit in veel gevallen kan worden gerealiseerd via het ecologisch onderhoud: de ecokleurenkoers staat namelijk in veel wateren toe dat een deel van de oevervegetatie mag blijven staan³. Als onderdeel van de natuurontwikkeling in de Krimpenerwaard zorgt de Provincie voor de ontwikkeling van natuurvriendelijke oevers. HHSK heeft als KRW-maatregel in KRW-plan 3 een subsidieregeling ingesteld. Voor de periode 2022-2024 is voor ca. 3 km NVO-subsidie toegezegd waarvan ca. 2,5 km is aangelegd. Deze oevers liggen echter niet in een KRW-waterlichaam. Er is daarnaast verkend of er in de Zuidplaspolder een NVO kan worden aangelegd. Deze optie wordt meegenomen in het lopende gebiedsproces wat naar verwachting pas effectief gaat worden na 2027. Hetzelfde geldt voor NVO's die de provincie wil gaan realiseren als onderdeel van de ecologische verbindingzones. Tenslotte verkent HHSK de mogelijkheden van aanleg van NVO's in het project “Robuuste doorvoer Krimpenerwaard”. Bovenstaande aanpak voorziet maar deels in de realisatie van natuurvriendelijke oevers in de KRW-waterlichamen waar dat zou kunnen en dus zou moeten vanuit de KRW. HHSK dient als waterbeheerder tenminste concreet inzicht te hebben in de opties voor ontwikkelen van de benodigde NVO's en zelf actief bij te dragen aan de

³ In de KRW-waterlichamen waar dat niet of nauwelijks kan i.v.m. de waterdoorvoer is het ecologisch doel daarop aangepast.

realisatie. HHSK heeft dit concrete inzicht echter (nog) niet: we hebben alleen een globaal beeld. Om te komen tot realistische en zinvolle aanpak is het nodig een veldinventarisatie uit voeren op basis waarvan vervolgens concrete realisatieprojecten kunnen worden gepland. De veldinventarisatie kan nog worden uitgevoerd als onderdeel van KRW-plan 3. De realisatieprojecten kunnen dan onderdeel zijn van KRW-plan 4.

4. Beheersing kreeftenpopulatie: zonder afdoende beheersing van de kreeftenpopulatie is KRW-doelbereik niet mogelijk. Partijen zijn het erover eens dat de aanpak uit meerdere sporen moet bestaan, waarbij de maatregelen bestaan uit het actief en gericht wegvangen van kreeften in combinatie van het weerbaar maken van het watersysteem. Dit laatste komt in hoge mate overeen met de KRW-aanpak van de waterkwaliteit middels hiervoor benoemde maatregelen. HHSK heeft voor het actief en gericht wegvangen kennis ontwikkeld middels monitoring en een pilot met wegvangen én het ministerie van LNV aangesproken op haar verantwoordelijkheid. Vervolgstappen hangen nu af van besluitvorming op landelijk niveau. HHSK gaat ervanuit dat LNV haar verantwoordelijkheid neemt en middelen ter beschikking stelt voor actief en gericht wegvangen van de kreeften. Met deze middelen kan een kosteneffectieve grootschalige aanpak worden ontwikkeld onder het motto 'lerend implementeren'. De rol van HHSK kan hierbij zijn om de bestrijding op te pakken met de middelen die LNV hiervoor beschikbaar stelt én daarbij zorgt – in afstemming met andere waterschappen – voor de benodigde kennisontwikkeling over de beste vangststrategie en smart maken van wat een afdoende weerbaar watersysteem aan maatregelen vraagt.
5. Flexibel peilbeheer (natuurgebieden): via peilbeheer kan HHSK bijdragen aan verbetering van de waterkwaliteit. Voor de meeste KRW-waterlichamen dient daarbij ook rekening te worden gehouden met andere belangen waar het peilbeheer op van invloed is. Deze afweging wordt gemaakt bij (het actualiseren van) een peilbesluit. De keuze daarin verwerkt HHSK in het advies aan de Provincie over de ecologische doelen volgens landelijke richtlijnen. Voor de (nieuwe) natuurgebieden in de Krimpenerwaard had HHSK al een peilbesluit genomen voorafgaand aan KRW-plan 3, waarin in belangrijke mate rekening is gehouden met het effect op waterkwaliteit, maar dit peilbeheer was nog niet gerealiseerd in de praktijk. Daarom zijn voor deze natuurgebieden in KRW-plan 3 de maatregelen opgenomen om dit peilbeheer te realiseren (in tabel 1 kortweg aangeduid met 'flex peil'). Aan de realisatie van deze maatregelen wordt nog gewerkt (zie bijlage 1), waarbij op basis van reeds opgedane ervaring de instelling van het nieuwe peil geleidelijk zal worden gedaan. Extra maatregelen op het gebied van peilbeheer voor KRW-plan 3 worden verder niet nodig geacht.
6. Vismigratie: vismigratie maatregelen zijn wel nuttig voor de gewenste visstand, maar hebben naar verwachting geen significant effect op de ecologie van de KRW-waterlichamen. Volgens ons visbeleid nemen we echter wel de prioritaire vismigratieknelpunten op in onze KRW-plannen. Als onderdeel van KRW-plan 3 is daarom een studie uitgevoerd naar oplossingen van (prioritaire) knelpunten. Deze studie leert dat bij meerdere prioritaire knelpunten zinvolle en uitvoerbare maatregelen mogelijk zijn, maar dat het niet realistisch is om deze maatregelen uitgevoerd te hebben voor eind 2027. Voorstel is daarom om de aanpak van deze prioritaire knelpunten mee te nemen bij de planvorming van KRW-plan 4.

Conclusie

De mogelijkheden en verantwoordelijkheid van HHSK om voor eind 2027 nog extra maatregelen met een significant effect op de waterkwaliteit in de KRW-waterlichamen te nemen zijn beperkt. De belangrijkste knelpunten zijn emissies vanuit de landbouw en de toename van invasieve kreeften: hiervoor heeft het Rijk een primaire verantwoordelijkheid. HHSK heeft hierbij wel een aanvullende rol:

- HSK draagt bij aan de aanpak van emissies vanuit de landbouw via ondersteuning van het Deltaplan Agrarisch Waterbeheer en de Emissieloze Kas. De huidige inzet van HHSK wordt vooralsnog als afdoende gezien;
- HHSK kan een rol spelen bij de aanpak van de kreeften als het Rijk middelen beschikbaar stelt voor actieve bestrijding. HHSK kan met deze middelen de bestrijding oppakken onder het motto 'lerend implementeren': al werkende weg komen tot een kosteneffectieve aanpak met een mix van bestrijding van de kreeften en maatregelen waarmee het watersysteem meer weerbaar wordt gemaakt voor de kreeften.

HHSK kan daarnaast extra inzet plegen op de ontwikkeling van natuurvriendelijke oevers, te beginnen met het concreet in beeld brengen van (on)mogelijkheden waar dat kan.

Bijlage 3: KRW-BASISMAATREGELEN

Inleiding

Om de KRW-doelen in de KRW-waterlichamen te realiseren zijn maatregelen nodig om de huidige waterkwaliteit te verbeteren. Deze maatregelen ('De KRW-maatregelen') zijn benoemd in ons KRW-plan 3 en de aanvullende opties in bijlage 2. Om de KRW-doelen te realiseren is het ook noodzakelijk dat wordt voorkomen dat de waterkwaliteit achteruitgaat. De maatregelen die daarvoor nodig zijn noemen we de KRW-basismaatregelen omdat ze grotendeels samenvallen met het dagelijks werk van HHSK.

In deze bijlage beschrijven wij de opties die HHSK anno 2024 heeft om haar dagelijks werk te laten voldoen aan de vastgestelde beleidsambities benoemd in de beleidsuitwerkingen die de afgelopen jaren zijn vastgesteld met deze basismaatregelen. Daartoe geven we hieronder eerst aan welke werkwijze daarvoor is gehanteerd. De mogelijke KRW-basismaatregelen zelf staan in een tabel (bijlage 3a) en toegelicht in factsheets (bijlage 3b).

Methodiek

Voor de 'KRW-maatregelen' is een landelijke, concrete lijst met maatregelen beschikbaar inclusief eenheden. Dit is nodig i.v.m. de rapportage aan Brussel over deze maatregelen. Voor basismaatregelen van HHSK is het e.e.a. formeel uitgewerkt in de Omgevingswet, het omgevingsbesluit en het besluit kwaliteit leefomgeving. Hierin is voor HHSK o.a. het toetsingskader voor projectbesluiten en vergunningverlening benoemd. Voor overige werkzaamheden, zoals de uitvoering van onderhoud, zijn geen landelijke specifieke regels opgesteld. Daarom is een eigen methodiek gehanteerd die aansluit bij:

- de bestaande indeling van taakvelden in het HHSK-beleidshuis. Als onderdeel van het beleidshuis zijn voor de volgende taakvelden beleidsuitwerkingen opgesteld: peilbeheer, exoten, varen, inrichting watersystemen, onderhoud watersystemen, grondwater, vis, emissies en grondwater. In deze beleidsuitwerkingen zijn de ambities¹ van HHSK voor deze taakvelden geconcretiseerd, waardoor ze een goede basis vormen voor het concretiseren van de KRW-basismaatregelen. Voor KRW-basismaatregelen die niet specifiek betrekking hebben op een taakveld is ook de generieke taak "Bewaken waterkwaliteit algemeen" onderscheiden;
- de indeling van in te zetten instrumenten² in de bestaande KRW-plannen. In deze plannen wordt onderscheid gemaakt in de instrumenten beleid, onderzoek, eigen maatregelen en ondersteunen van derden. Voor de basismaatregelen hanteren we een wat bredere scope:
 - Kaders: beleid en regelgeving;
 - Kennis: monitoring, onderzoek en educatie;
 - Eigen inspanningen: concrete ingrepen in en rond het watersysteem die HHSK zelf (laat) uitvoeren;
 - Beïnvloeden van inspanningen van derden: d.m.v. vergunningverlening, toezicht en handhaving, (gebieds)advisering, voorlichting en subsidiëring.

Aan de hand van deze systematiek is de tabel bijlage 3a tot stand gekomen. Voor nadere toelichting op de basismaatregelen uit de tabel is er per taakveld een factsheet opgesteld (zie bijlage 3b)

¹ In de beleidsuitwerkingen noemen we die beleidsuitgangspunten.

² Met instrumenten wordt hier bedoeld het type actie die HHSK uitvoert en daarmee kan sturen.

De KRW-basismaatregelen kunnen in principe 'beperkt' worden tot die maatregelen met een effect op de waterkwaliteitstoestand van de KRW-waterlichamen: het Europese hof heeft immers aangegeven dat het realiseren van de KRW-doelen alleen betrekking heeft op de aangewezen KRW-waterlichamen. Maatregelen die ver van een KRW-waterlichaam worden genomen of maatregelen met slechts een zeer klein effect zouden daarom buiten beschouwing gelaten kunnen worden. In de praktijk kan echter geen eenduidig onderscheid gemaakt worden tussen maatregelen 'met een effect' en 'zonder een effect' op een KRW-waterlichaam: hiervoor ontbreekt zowel fundamentele als gebiedskennis. Bovendien zijn er door de Provincie vergelijkbare doelen vastgesteld voor de niet KRW-wateren. Daarom hebben we voor de selectie van KRW-basismaatregelen geen ruimtelijke beperkingen gehanteerd (het betreft dus alle wateren) en is het voldoende wanneer aannemelijk is dat de maatregel een effect heeft op de waterkwaliteit.

Conclusie

HHSK kan ook een groot aantal KRW-basismaatregelen nemen die het risico op achteruitgang van de waterkwaliteit verminderen of kleine verbeteringen kunnen opleveren. Voor de concretisering van deze basismaatregelen is gekeken naar het al vastgestelde beleid van HHSK voor de diverse taakvelden zoals opgenomen in de beleidsuitwerkingen. De KRW-basismaatregelen worden nodig geacht om de vastgestelde beleidsambities te borgen. Beschouwd vanuit de instrumenten die HHSK tot zijn beschikking heeft, kunnen in hoofdlijnen de volgende KRW-basismaatregelen worden onderscheiden:

- **Beleid:** door het opstellen van de beleidsuitwerkingen is een belangrijke stap gezet om de globale ambities van HHSK zoals verwoord in het Waterbeheerprogramma 2022-2027 en in nota's (Nota Watersystemen, Nota Afvalwaterketen, Nota biodiversiteit) concreter te maken voor het dagelijks werk van de organisatie. De eerste evaluaties van deze beleidsuitwerkingen helpen ook om de beleidskaders nog verder te verbeteren. Door de invoering van de Omgevingswet zijn de taken en bevoegdheden van HHSK deels veranderd en maken het noodzakelijk om sommige beleidsuitwerkingen te actualiseren.
- **Regelgeving:** HHSK beschikt over een aantal juridische instrumenten die kunnen worden benut om de nodige inrichting, het minimaal vereiste onderhoud en acceptabele emissies af te dwingen. De huidige invulling van deze juridische instrumenten kan met oog op de waterkwaliteit nog verbeterd worden door gebruik te maken van de nieuwe bevoegdheden uit de Omgevingswet, bij te stellen aan de hand van ons beleid en de regelgeving meer te laten aansluiten op de specifieke situatie in ons beheergebied.
- **Kennis:** HHSK beschikt als organisatie al over vrij veel informatie over de toestand van de waterkwaliteit, de oorzaken voor knelpunten daarin en over mogelijke oplossingen. Voor het benutten van deze kennis in het dagelijks werk is het echter nodig (1) deze kennis breder te delen binnen de organisatie, waaronder het meer functioneel maken voor de medewerkers die 'buiten aan de slag zijn', (2) uit te breiden naar de poldergebieden omdat daar de KRW-waterlichamen liggen die met name nog niet voldoen aan de doelen en (3) per deelgebied samen te voegen tot een logisch geheel opdat het benut kan worden voor een samenhangende, gebiedsgerichte aanpak ('watersysteemplan').
- **Eigen maatregelen:** om het watersysteem op orde te houden en zo mogelijk te verbeteren neemt HHSK zelf inrichtingsmaatregelen, beheren we in een groot deel van het gebied zelf de waterpeilen, voeren we in een deel van het watersysteem het onderhoud uit en beheren we de zuiveringen.

Bij de uitvoering van de eigen maatregelen dient steeds nadrukkelijk ook het belang van waterkwaliteit meegenomen te worden. Het vergroten van de kennis over de waterkwaliteit binnen de eigen organisatie – zoals hiervoor aangegeven – zal daarbij helpen. Daarnaast lijkt het nodig dat in de organisatie een breder bewustzijn komt dat waterkwaliteitsbeheer óók tot de primaire taken behoort.

- **Beïnvloeden derden:** HHSK is zich bewust van de grote invloed van andere partijen op de waterkwaliteit in het beheergebied en benut dan ook een scala aan middelen om deze partijen te beïnvloeden. Het is belangrijk dat HHSK hiermee doorgaat en het resultaat probeert te vergroten. Gedacht kan worden aan:
 - Ruimtelijke/gebiedsplannen bieden vaak een belangrijke gelegenheid om een goede basis te leggen voor de best mogelijke waterkwaliteit. De komende jaren zijn er meerdere van deze plannen te verwachten. HHSK kan investeren in meer gestructureerde inbreng in deze plannen en ondersteunende regelgeving (zie hiervoor onder het kopje regelgeving);
 - Aanpassing van het onderhoud van watergangen biedt kansen om vrij snel en op grote schaal een effect op de waterkwaliteit te realiseren. Door voorlichting, samenwerking en financiële ondersteuning is al een belangrijke aanzet gedaan voor het benutten van deze kansen. Bijstelling van regelgeving, zoals differentiatie van onderhoudseisen, en het intensiveren van voorlichting (bijvoorbeeld via een publiekscampagne) kan bijdragen aan het nog verder benutten van deze basistaak.
 - Het aanpassen van de regelgeving en het vergroten van kennis over het eigen beheergebied draagt bij aan een betere basis om de aanpak van emissies via voorlichting, vergunningverlening, toezicht en handhaving te verbeteren.
 - Beïnvloeden overige overheden om tot verbeterde uitvoering van hun taken te komen, van advisering ruimtelijke plannen, via verbetering vergunningverlening en toezicht indirecte lozingen door omgevingsdiensten tot beïnvloeding mestwetgeving en toelatingsbeleid gewasbeschermingsmiddelen.

Tabel basismaatregelen

	Kaders	Kennis	Eigen werkzaamheden	Beïnvloeden derden
Instrumenten ➡	Beleid & regelgeving	Monitoring, onderzoek, opleidingen	Werkproces, projecten	Sturen (Vergunningverlening, toezicht, handhaving) Stimuleren (Advies, subsidies)
Taakveld ⬇				
Bewaken waterkwaliteit algemeen	1. Aanpassen waterschapsverordening, beleidsregels op basis van de nieuwe bevoegdheden vanuit de Omgevingswet, nieuwe inzichten over toestand en oorzaken waterkwaliteit en op basis van nieuw beleid.	2. Vergroten interne kennis over waterkwaliteit door uitbreiden formatie met functie voor het zelfstandig uitvoeren van watersysteemanalyses: oorzaken en oplossingen van waterkwaliteitsknelpunten. 3. Bepalen of het zinvol en haalbaar is om het waterkwaliteitsmeetnet uit te breiden om beter grip te krijgen op activiteiten van derden. 4. Vergroten kennis bij toezichthouders over chemische stoffen en activiteiten van bedrijven binnen ons beheergebied. 5. Verkennen van alternatieve, meer adequate afwegingskaders voor vergunningverlening. 6. Voldoende inzicht krijgen binnen de organisatie over de juridische kaders waarbinnen beleid moet worden opgesteld.	7. Werkplan maken voor systematische beoordeling waterkwaliteit, ook in deelgebieden en ook voor de doorlopende bewaking van het watersysteem. 8. Maken van dashboards e.d. die de doorlopende bewaking en beoordeling van de waterkwaliteit faciliteren.	9. Het meewegen van waterkwaliteitsopgave in de prioritering van het toezicht (en/of actualisatie vergunningen, opleggen maatwerkvoorschriften, etc.).

Inrichten watersysteem	10. Legger uitbreiden met natuurvriendelijke oevers door natuurvriendelijke oevers te gaan zien als waterstaatswerken. 11. Legger actualiseren voor overig water en leggetabellen meer passend maken (breedte, diepte). (Zie ook <i>Buitengewoon Onderhoud</i>)	12. Een meetprogramma maken voor de inrichtingsopgave relevant voor waterkwaliteit (het verschil tussen de huidige situatie en inrichtingseisen volgens Beleidsuitwerking Inrichting), afgestemd op een planmatige aanpak.	13. Planmatige aanpak van de (her) inrichting van het watersysteem	14. Betere bewaking van de inrichting van het watersysteem in verschillende fasen van planvorming (via o.a. gebiedsoverleg, vergunningaanvraag, realisatie, leggerregistratie, etc.). 15. Eenduidige ontsluiting leggerafmetingen (en dus ook de vergunde afmetingen) tijdens de schouw
Peilbeheer		16. Uitvoeren van een integrale watersysteemanalyse en opstellen van een watersysteem/ waterhuishoudingsplan per deelgebied. Met deze kennis kan bij het opstellen van peilbesluiten beter het waterkwaliteitsbelang worden meegewogen en bij het uitvoeren van het peilbeheer meer gericht worden gestuurd op de waterkwaliteit. 17. Vergroten inzicht in waterstromen door goede registratie objecten en verbetering van de kwaliteit van debietbepalingen in combinatie met registratie van het gevoerde peilbeheer.	18. De gewenste sturing van peilfluctuaties en waterstromen vastleggen in beheerprotocollen.	19. Op basis van inzichten van het effect van het peilbeheer in peilafwijkingen op de waterkwaliteit zo nodig extra toezicht en handhaving inzetten of overnemen van de bediening van deze peilafwijking.
Buitengewoon onderhoud watersysteem	20. Maken van een analyse van bestaande profielen per watersysteem en dit	21. Eenduidig vastleggen van de onderhoudsnormen en toegankelijkheid daarvan verbeteren.		22. In overleg gaan met het Agrarisch Collectief 'De Groene Klaver' over

	zo nodig doorvertalen naar nieuwe profieleisen.			ecologisch slootonderhoud in Schieland.
Dagelijks onderhoud watersysteem	23. Opnemen van extra juridische kaders in de Onderhoudsverordening zoals beschreven in de Beleidsuitwerking Onderhoud Watersystemen. 24. Natuurvriendelijke oevers als apart object opnemen in de legger. 25. Bijstelling onderhoudsplichtige van bepaalde KRW-wateren overwegen.	26. Nader onderzoek naar het optimale onderhoud met oog op het behoud en toename van gewenste plantensoorten. 27. Uitbreiden van de kennis over de onderhoudstoestand van natuurvriendelijke oevers i.v.m. eerder geconstateerde verlanding.	28. De aansturing van het dagelijks onderhoud verbeteren door – net als bij buitengewoon onderhoud – een meerjarenonderhoudsplan te maken.	29. Systematische aanpak van de voorlichting aan andere onderhoudsplichtigen over hun mogelijkheden om het dagelijks onderhoud meer ecologisch uit te voeren via bijvoorbeeld een publiekscampagne
Onderhoud kunstwerken	30. Benutten mogelijkheden sturen waterkwaliteit via bijstellen onderhoudsverordening	31. Kennis opdoen over (gebruik van) alternatieve, milieuvriendelijke grondstoffen/bouwmaterialen (zo nodig ook vanuit duurzaamheidsoogpunt). 32. Verkennen goede voorbeelden (onderhoudsconcepten en PvE's kunstwerken) bij collega waterschappen.		
Emissiebeheer	33. In de Beleidsuitwerking Emissiebeheer (2025) aangeven hoe we willen omgaan met de veranderingen in taken en bevoegdheden door de Omgevingswet, de uitkomsten van de discussies hierover in het kader van de KRW-impuls	35. Kennis over (potentiële) probleemstoffen op peil brengen en houden door te investeren in nieuwe bronanalyses, actualisatie van het monitoringsprogramma en kennis over aanpak van emissies. (Denk aan indirecte lozingen en opkomende stoffen of	37. Eigen inspanningen smart maken op basis van de nieuwe Beleidsuitwerking Emissiebeheer en Nota Afvalwaterketen. 38. Immissietoets uitvoeren op alle zuiveringen.	39. Actualiseren lozingsvergunningen. 40. Naast aanspreken van agrarische sector is het nodig om ook andere overheden aan te spreken op hun rol en verantwoordelijkheden bij de aanpak van emissies (waaronder omgevingsdiensten en rioolbeheerders).

	en het advies van de Universiteit van Utrecht. 34. Doorvertaling van het nieuwe emissiebeleid naar regels in de Waterschapsverordening.	invloed van aanleg kunstwerken) 36. Kennis bij de organisatie op peil brengen over monsternameapparatuur, bedrijfsprocessen van bedrijven binnen beheergebied en BBT (Best Beschikbare Technieken)		41. Uitbreiden capaciteit toezicht en handhaving. 42. Naast actuele lozingsvergunningen ook nagaan of lozingen die vallen onder algemene regels maatwerkvoorschriften moeten krijgen.
Grondwaterbeheer	43. Actualiseren van de Beleidsuitwerking Grondwater. 44. Toetsingskader maken voor grondwaterkwaliteit i.s.m. provincie.	45. Opzetten van grondwatermonitoring en doorontwikkeling grondwatermodel. 46. Meer kennisontwikkeling over grondwaterkwaliteitsrisico's.	47. Implementatie van beleidsuitwerking grondwater in organisatie.	48. Stimuleren actievere regie en coördinatie van de provincie op de uitvoering van de grondwatertaak m.b.t. waterkwaliteit. 49. Grondwaterkwaliteit integreren in advisering ruimtelijke plannen (weging waterbelang). 50. Vollediger registratie en controleren grondwateronttrekkings- en infiltratiehoeveelheden.
Exotenbeheer		51. Verkennen van mogelijk zinvolle aanvullende effectieve communicatie-activiteiten naar omwonenden. 52. Opstellen van instructies voor aanleg van natuurvriendelijke oevers mede i.v.m. effect op exoten.		
Visbeheer	53. Indieningsvereisten visplan opnemen in waterschapsverordening. 54. De toetsing op vismigratie moet duidelijker uitgewerkt worden in de algemene beleidsregel vergunningverlening.	56. Verfijning aanbrengen in de geo-informatie over vismigratieroutes, met oog op efficiënter werkproces. 57. Bij gebiedsadvisering kennis effecten op vismigratie vergroten.		

	55. Vastleggen vispassages als kunstwerk in de legger.			
Vaarbeheer		58. Studie naar effect op waterkwaliteit van vaargedrag, profieleisen en beheer sluizen.		

Bewaken waterkwaliteit algemeen

1. Wat behelst dit taakveld?	Het monitoren, toetsen en analyseren van de waterkwaliteitstoestand. Daarnaast bepalen van de oorzaken voor deze toestand. Ook nemen we hier taakveld overstijgende maatregelen op ter behoud of verbetering zoals opstellen regelgeving, vergunningverlening, toezicht en handhaving.	
2. Hoe kan HHSK met deze taak sturen op waterkwaliteit?	Door inzicht in de waterkwaliteitstoestand en de oorzaken van deze toestand, kan bepaald worden welke risico's er zijn op achteruitgang en welke kansen voor verbetering. Door te anticiperen op de risico's en benutten van kansen wordt de waterkwaliteit behouden of verbeterd.	

	Kaders (beleid, regels)	Kennis (monitoring, opleiding, onderzoek, databeheer)	Eigen inspanningen (werkproces, uitvoering)	Inspanningen derden (vergunningen, controleren, beïnvloeden)
3. Wat doen we nu al aan die sturing? (indien van toepassing)	• We adviseren per planperiode de Provincie over de (ecologische) waterkwaliteitsdoelen in het regionaal waterplan, specifiek voor KRW-waterlichamen en voor de niet-KRW wateren. • HHSK beoordeelt meldingen voor activiteiten in haar beheergebied wat betreft het effect op de waterkwaliteit en op de noodzaak van maatwerkvoorschriften. • HHSK toetst de vergunningaanvragen volgens voorgeschreven	• HHSK heeft een waterkwaliteitsmeetnet om de toestand gebiedsbreed te kunnen bewaken. Het meetnet volgt structureel grotere wateren en uitwisselingspunten, de rest van het gebied wordt steekproefsgewijs bemeten. • HHSK meet op ad hoc basis aanvullende parameters of op specifieke locaties om nader inzicht te krijgen in de toestand. • HHSK doet op ad hoc basis gebiedsgerichte en thema gerichte onderzoeken naar		• We participeren in en co-financieren landelijke of regionale studies die bijdragen aan het vergroten van de kennis over de toestand en oorzaken van de waterkwaliteit. • We maken jaarlijks een uitvoeringsplan voor vergunningverlening, advisering, toezicht en handhaving op basis van een risicoanalyse. • We evalueren jaarlijks het uitvoeringsplan. We reageren op incidentmeldingen (van drugsdumping tot gezonken

	landelijke tools en volgens eigen beleidsregels voor vergunningverlening. • We actualiseren jaarlijks de Waterschapsverordening en beleidsregels n.a.v. beleidsevaluatie en beleidsontwikkeling.	oorzaken en oplossingen voor waterkwaliteitsproblemen. • We rapporteren jaarlijks over de toestand van de waterkwaliteit in het gehele beheergebied. • De uitgevoerde metingen worden af en toe op basis van expertkennis beoordeeld op bijzonderheden en afwijkingen.		boten) en beperken de gevolgen.
4. Wat gaat er nog niet goed (genoeg)? (taakopgave)	• HHSK benut de mogelijkheid van maatwerk regels nog niet voor het reguleren van activiteiten met een gebiedsspecifiek effect op de waterkwaliteit. • HHSK actualiseert de vergunningvoorschriften en de algemene regels nog niet structureel.	• Het beoordelen en bewaken van de waterkwaliteit in deelgebieden gebeurt veelal ad hoc. • De beschikbaarheid van gegevens en de kennis over de doorwerking van activiteiten van derden voor bijvoorbeeld de beoordeling van vergunningsaanvragen is beperkt. Daarnaast zijn niet alle voorgeschreven tools adequaat voor de situatie in ons beheergebied. • De effecten van (vele kleine) ingrepen op de waterkwaliteit is onvoldoende bekend. • Niet alle medewerkers weten wat ze moeten doen met een bepaalde waterkwaliteitssituatie. Dat kan zijn door gebrek aan kennis over het		Het toezicht op permanente (doorlopende) activiteiten kan vergeten worden omdat we niet automatisch 'hier gebeurd iets signaal' hiervan krijgen.

		functioneren watersysteem zelf, door kennis bij medewerkers of door gebrek aan informatie over activiteiten van derden.		
5. Hoe kunnen we zorgen voor verbetering? <i>(maatregelen)</i>	Aanpassen Waterschapsverordening en beleidsregels op basis van de nieuwe bevoegdheden vanuit de Omgevingswet, nieuwe inzichten over toestand en oorzaken waterkwaliteit en op basis van nieuw beleid.	- Vergroten interne kennis over waterkwaliteit door uitbreiden formatie met functie voor het zelfstandig uitvoeren van watersysteemanalyses: oorzaken en oplossingen van waterkwaliteitsknelpunten. - Bepalen of het zinvol en haalbaar is om het waterkwaliteitsmeetnet uit te breiden om beter grip te krijgen op activiteiten van derden. - Vergroten kennis bij toezichthouders over chemische stoffen en activiteiten van bedrijven binnen ons beheergebied. - Verkennen van alternatieve, meer adequate afwegingskaders voor vergunningverlening. - Voldoende inzicht krijgen binnen de organisatie over de juridische kaders waarbinnen beleid moet worden opgesteld.	- Werkplan maken voor systematische beoordeling waterkwaliteit, ook in deelgebieden en ook voor de doorlopende bewaking van het watersysteem. - Maken van dashboards e.d. die de doorlopende bewaking en beoordeling van de waterkwaliteit faciliteren.	Het meewegen van waterkwaliteitsopgave in de prioritering van het toezicht (en/of actualisatie vergunningen, opleggen maatwerkvoorschriften, etc.)

Inrichting watersysteem

1. Wat behelst dit taakveld?	Aanpassen van het bestaande watersysteem of aanleggen van een nieuw watersysteem door (ver)graven van watergangen en oevers en aanbrengen van kunstwerken.	
2. Hoe kan HHSK met deze taak sturen op waterkwaliteit?	• Met onderhoud wordt het bestaande watersysteem op orde gehouden. Met inrichting wordt gewerkt aan een betere fysieke vormgeving van het watersysteem: de breedte en diepte van watergangen, de vorm van het oeverprofiel, de vorm en omvang van het netwerk van watergangen, de ligging van en het type kunstwerken, etc. • De inrichting van de aanpalende omgeving van het watersysteem is van invloed op de waterkwaliteit, omdat het de af- en uitspoeling van stoffen naar het water en de uitvoeringsmogelijkheden van het onderhoud van het watersysteem mede bepaald.	

	Kaders (beleid, regels)	Kennis (monitoring, opleiding, onderzoek, databeheer)	Eigen inspanningen (werkproces, uitvoering)	Inspanningen derden (vergunningen, controleren, beïnvloeden)
3. Wat doen we nu al aan die sturing? <i>(indien van toepassing)</i>	• In 2023 is de Beleidsuitwerking Inrichting Watersystemen vastgesteld. • In de Waterschapsverordening staan de juridische voorwaarden voor de inrichting van het watersysteem. Voor de vergunningen zijn in diverse beleidsregels deze eisen verder geconcretiseerd. • In de legger staan de afmetingen waarop bestaande waterstaatswerken (watergangen, peilscheidingen, bergingsgebieden en kunstwerken). Onderhouden moeten worden.	De afgelopen jaren is er geïnvesteerd in het op orde krijgen en houden van de legger en inzicht in het watersysteem met meetprogramma's en watersysteemanalyses.	Via een aantal programma's (KRW, Wateroverlast, Watervoorziening) wordt gewerkt aan een verbetering van de inrichting van het watersysteem.	• HHSK adviseert, participeert en toetst bij belangrijke planontwikkelingen in het beheergebied, zoals de natuurontwikkeling in de Krimpenerwaard, de aanleg van de A16, het Vijfde dorp en de Oostflank. • HHSK werkt samen met partijen als gemeenten aan gezamenlijke (water)plannen. • HHSK stimuleert een betere inrichting via financiële regelingen zoals de subsidieregeling voor natuurvriendelijke oevers, voor klimaatadaptatieve maatregelen en voor het oplossen van waterstaatkundige knelpunten.

				• HHSK toetst en handhaaft meldingen en vergunningsaanvragen.
4. Wat gaat er nog niet goed (genoeg)? <i>(taakopgave)</i>	• Natuurvriendelijke oevers worden nog niet als waterstaatswerk in de legger opgenomen waardoor het onderhoud niet via de onderhoudsverordening kan worden afgedwongen. • Het beleid is nog niet goed vertaald naar de (algemene) regels in de Waterschapsverordening en (standaard) vergunningsvoorwaarden. • Nagegaan zou moeten worden hoe in de regelgeving rekening kan worden gehouden met vele maatregelen die ieder voor zich een klein effect, maar die gezamenlijk een groot effect hebben,	• De data van vergunningaanvragen (afmetingen watergangen ed.) komt niet in de legger. • We zorgen nog niet voor een actueel en volledig inzicht in de inrichtingsopgave, d.w.z. het verschil tussen de beoogde en de daadwerkelijke watersysteeminrichting. • We missen ook een doorvertaling van dit inzicht naar een realisatiestrategie van de gewenste inrichting.	• De mogelijke bijdrage aan de waterkwaliteitsopgave is niet altijd in beeld tijdens bij projecten, waardoor kansen worden gemist.	• De realisatiestrategie van de gewenste inrichting kan beter worden afgestemd op agenda van andere partijen. • Advisering gemeenten en provincie over functietoekenning in relatie tot de doelopgave is niet optimaal. • Subsidie voor NVO komt niet altijd ten goede aan de locaties waar die oevers het hardste nodig zijn.
5. Hoe kunnen we zorgen voor verbetering? <i>(maatregelen)</i>	• Legger uitbreiden met natuurvriendelijke oevers door natuurvriendelijke oevers te gaan zien als waterstaatswerken. • Legger actualiseren voor overig water en leggetabellen meer passend maken (breedte, diepte). <i>(Zie ook Buitengewoon Onderhoud)</i>	• Een meetprogramma maken voor de inrichtingsopgave relevant voor waterkwaliteit (het verschil tussen de huidige situatie en inrichtingseisen volgens Beleidsuitwerking Inrichting), afgestemd op een planmatige aanpak.	• Planmatige aanpak van de (her) inrichting van het watersysteem	• Betere bewaking van de inrichting van het watersysteem in verschillende fasen van planvorming (via o.a. gebiedsoverleg, vergunningaanvraag, realisatie, leggerregistratie, etc.) • Eenduidige ontsluiting leggerafmetingen (en dus ook de vergunde afmetingen) tijdens de schouw

Peilbeheer

1. Wat behelst dit taakveld?	Het reguleren van het waterpeil en daarmee ook de waterstromen binnen het beheergebied.	
2. Hoe kan HHSK met deze taak sturen op waterkwaliteit?	Relevant voor de waterkwaliteit is niet alleen de hoogte van de waterstand (het peil) t.o.v. de hoogte van het aanliggend land en de waterbodem, maar ook de peilfluctuatie (de bandbreedte en het verloop in de tijd), de aan- en afvoerroutes, watersysteemgrenzen en het debiet. Dit bepaalt namelijk (mede): • de samenstelling van het water door (beperking van) menging van waterbronnen; • de kans op af- en uitstromen van stoffen van het aanliggend land; • de doorwerking van stoffen waaronder nutriënten in de ecologie; • het doorzicht; • de vochthuishouding van de oever; • de fysieke belasting van stroming; • de zuurstofhuishouding; • de waterdiepte; • de omvang van het leefgebied van plant en dier. E.e.a. is daarbij sterk afhankelijk van de samenstelling van ingelaten en gebiedseigen water, eigenschappen aanliggende oever en land, e. d.	

	Kaders (beleid, regels)	Kennis (monitoring, opleiding, onderzoek, databeheer)	Eigen inspanningen (werkproces, uitvoering)	Inspanningen derden beïnvloeden (vergunnen, controleren, beïnvloeden)
3. Wat doen we nu al aan die sturing? (indien van toepassing)	• Er is een beleidsuitwerking peilbeheer uit 2018 en een evaluatie van dit beleid uit 2023. Een nieuwe beleidsuitwerking is gepland voor 2025. In dit beleid staan uitgangspunten voor het peilbeheer die ook van invloed zijn op de waterkwaliteit, zoals het beperken van versnippering	• Er is een meetnet waarmee de daadwerkelijke peilen worden gevolgd en geregistreerd. Jaarlijks wordt getoetst of de afgesproken peilen worden gerealiseerd. • Voor specifieke wateren zoals de plassen weten we vrij goed hoe het peilbeheer van invloed is op de waterkwaliteit.	Voor het overgrote deel van het beheergebied reguleert HHSK zelf de waterpeilen. De peilen voldoen in de praktijk in hoge mate aan de afgesproken peilen.	In een klein deel van het beheergebied wordt het peil beheerd door derden (terreinbeheerders, agrariërs, particulieren). Deze peilafwijkingen worden door HHSK vergund. Het te voeren peil in die gebieden staat ook in het peilbesluit.

	van het watersysteem, meer natuurlijke fluctuatie van peilen en beperken van de inlaat van water. • Het beleid wordt gebruikt bij het opstellen van peilbesluiten, waarin de bandbreedte van de peilen (juridisch) wordt vastgelegd en ook de begrenzing van peilgebied. Voor het gehele gebied zijn geldende peilbesluiten. • Er zijn beleidsregels voor vergunningverlening voor afwijkende peilen.			
4. Wat gaat er nog niet goed (genoeg)? (taakopgave)	Voldoende meewegen van het effect op de waterkwaliteit bij de peilbesluiten. Bijvoorbeeld het effect van peilafwijkingen op de versnippering van het watersysteem en de bediening hiervan door derden op ongewenst watertransport.	• Inzicht in het effect van het peilbeheer op de waterkwaliteit is voor grote delen van het beheergebied matig tot slecht (met name de poldergebieden met diverse in- en uitlaten). Dit komt enerzijds door gebrek aan kennis over de situatie in het gebied (m.n. hoe inlaatwater via diverse routes zich onderling verhoudt tot lokale bronnen en bijvoorbeeld kwel), maar ook door beperkt inzicht in doorwerking van het peilbeheer op de waterkwaliteit in vergelijking met de tal van andere variabelen die ook waterkwaliteit beïnvloeden.	De uitvoerder van het peilbeheer krijgt onvoldoende duidelijke en werkbare instructies om het beoogde peilbeheer in alle (weer)situaties optimaal te realiseren.	Er is weinig toezicht op het peilbeheer door derden, waardoor het effect op de waterkwaliteit mogelijk niet optimaal is. De afwijkende peilen hangen samen met een groot aantal ondersteunende kunstwerken. Het toezicht op het onderhoud hiervan vergt veel toezichtcapaciteit die niet aanwezig is.

		• We investeren weinig in de evaluatie van het effect van gekozen peilbeheer in ons beheergebied op de waterkwaliteit.		
5. Hoe kunnen we zorgen voor verbetering? <i>(maatregelen)</i>		• Uitvoeren van een integrale watersysteemanalyse en opstellen van een watersysteem/waterhuishoudingsplan per deelgebied. Met deze kennis kan bij het opstellen van peilbesluiten beter het waterkwaliteitsbelang worden meegewogen en bij het uitvoeren van het peilbeheer meer gericht worden gestuurd op de waterkwaliteit. • Vergroten inzicht in waterstromen door goede registratie objecten en verbetering van de kwaliteit van debietbepalingen in combinatie met registratie van het gevoerde peilbeheer.	• De gewenste sturing van peilfluctuaties en waterstromen vastleggen in beheerprotocollen.	• Op basis van inzichten van het effect van het peilbeheer in peilafwijkingen op de waterkwaliteit zo nodig extra toezicht en handhaving inzetten of overnemen van de bediening van deze peilafwijking.

Buitengewoon onderhoud watersysteem

1. Wat behelst dit taakveld?	Op orde houden van de waterdiepte, breedte van watergangen en oeverprofiel.	
2. Hoe kan HHSK met deze taak sturen op waterkwaliteit?	- De waterdiepte en breedte bepaalt de fysieke leefruimte van waterplanten en –dieren. Variatie aan waterdieptes zorgt voor een gevarieerde leefruimte en daarmee aan een variatie aan plant- en diersoorten; - De waterdiepte en dikte van de baggerlaag is mede van invloed op de zuurstof- en temperatuur- en nutriëntenhuishouding. - Het uitvoeren van baggerwerken en oeverherstel werkt tijdelijk verstorend op de aanwezige planten en dieren.	

	Kaders (beleid, regels)	Kennis (monitoring, opleiding, onderzoek, databeheer)	Eigen inspanningen (werkproces, uitvoering)	Inspanningen derden (vergunningen, controleren, beïnvloeden)
3. Wat doen we nu al aan die sturing? (indien van toepassing)	- We hebben actueel beleid: in 2024 is de Beleidsuitwerking Onderhoud Watersystemen vastgesteld. - We benutten onze mogelijkheden voor regelgeving: de Onderhoudsverordening is de juridische basis voor het buitengewoon onderhoud en de legger zorgt voor specificatie van de eisen per watergang en de verantwoordelijke partij voor het onderhoud.	We bewaken de toestand door regelmatig de waterdiepte en dikte van de baggerlaag te meten.	- We hebben een eigen baggerprogramma voor het baggeren van primaire watergangen en benutten samenwerkingskansen met derden. - We borgen dat onze eigen werkzaamheden ecologisch verantwoord worden uitgevoerd volgens de gedragscode door uitvoeringskaders in het baggerbeheerplan en begeleiding door een ecooloog in het veld.	- Het benodigde buitengewoon onderhoud van de overige watergangen dient te worden gedaan door derden. Dit borgen we door het te faciliteren in bebouwd gebied, door het promoten van het werken met een baggerplan en door de diepte schouw. - We stimuleren ecologisch onderhoud door agrariërs, door het geven van voorlichting en het – samen met de provincie – financieel vergoeden.
4. Wat gaat er nog niet goed (genoeg)? (taakopgave)	Er is nog geen afdoende borging van de gewenste variatie aan waterdieptes voor planten en dieren binnen een watersysteem in de legger;	We kunnen nog beter de toestand (waterdiepte) inzichtelijk maken van het hele het watersysteem (primaire én overige watergangen).		Uitbreiding van het ecologisch onderhoud door agrariërs: niet alleen in de Krimpenerwaard, maar ook in Schieland.

		• Inzicht in vergunde afmetingen waterstaatswerken is niet goed toegankelijk omdat ze niet in de legger staan. • Onderhoudsafspraken met derden kunnen beter worden gedeeld binnen de organisatie opdat er intern een gelijk kennisniveau is.		
5. Hoe kunnen we zorgen voor verbetering? <i>(maatregelen)</i>	Maken van een analyse van bestaande profielen per watersysteem en dit zo nodig doorvertalen naar nieuwe profieleisen.	Eenduidig vastleggen van de onderhoudsnormen en toegankelijkheid daarvan verbeteren.		In overleg gaan met het Agrarisch Collectief 'De Groene Klaver' over ecologisch slootonderhoud in Schieland.

Dagelijks onderhoud watersysteem

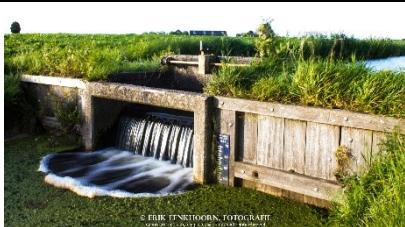
1. Wat behelst dit taakveld?	Het maaien van water- en oeverplanten met oog op o.a. het behoud van een doorstroomprofielen verwijderen van afval.	
2. Hoe kan HHSK met deze taak sturen op waterkwaliteit?	Dagelijks onderhoud gaat voornamelijk over het – al dan niet – maaien van de planten in het water en de (natte) oever en heeft daarmee direct effect op de water- en oevervegetatie. Het onderhoud heeft effect op de zuurstof- en nutriëntenhuishouding van het water en de aanwezigheid van waterdieren. HHSK kan dit zelf doen, er een aannemer voor inhuren, maar ook derden zijn onderhoudsplichtig.	

	Kaders (beleid, regels)	Kennis (monitoring, opleiding, onderzoek, databaseer)	Eigen inspanningen (werkproces, uitvoering)	Inspanningen derden (vergunningen, controleren, beïnvloeden)
3. Wat doen we nu al aan die sturing? (indien van toepassing)	- De Beleidsuitwerking Onderhoud Watersystemen is in 2024 vastgesteld. Hierin is o.a. de richtlijn voor het maaien vanuit waterkwantiteit en waterkwaliteit – de zogenaamde ecokleurenkoers – aangepast op de KRW-doelen. - De juridische borging van belangrijke randvoorwaarden voor het gewenste dagelijks onderhoud is te vinden in de Onderhoudsverordening van HHSK.	- Met oog op een betere aansturing van dagelijks onderhoud door derden zijn twee gedragsonderzoeken uitgevoerd onder ingelanden. - Er is een eerste onderzoek gedaan naar de onderhoudstoestand van (aangelegde) natuurvriendelijke oevers, waarbij gebleken is dat overmatige rietgroei en verlanding een aandachtspunt kan zijn. - We hebben kennis over de aanwezigheid van beschermde soorten in wateren die we zelf onderhouden.	Het dagelijks onderhoud van het hoofdwatersysteem wordt door HHSK zelf direct aangestuurd d.m.v. opdrachten aan aannemers volgens de ecokleurenkoers. Tijdens de uitvoering wordt gewerkt met de gedragscode bestendig beheer (wet natuurbescherming, nu omgevingswet Flora Fauna activiteit).	- HHSK streeft naar samenwerking in het onderhoud met gemeenten (gezamenlijke opdrachtverlening) en terreinbeheerders. - Onze richtlijnen vormen de basis in de gezamenlijke bestekken met de gemeentes. - We stimuleren het ecologisch slootonderhoud bij alle onderhoudsplichtigen. - Agrariërs in de Krimpenerwaard ontvangen subsidie voor ecologisch slootschonen via het agrarisch collectief Krimpenerwaard. - Met de jaarlijkse schouw controleren we of het minimaal benodigde

				onderhoud wordt uitgevoerd.
4. Wat gaat er nog niet goed (genoeg)? <i>(taakopgave)</i>	- De borging van het gewenste onderhoud aan natuurvriendelijke oevers is onvoldoende doordat ze niet als apart onderdeel van het watersysteem vastgelegd zijn in de legger. - De onderhoudsplichtige van overige wateren ligt standaard bij derden, ook als het KRW-waterlichamen zijn (o.a. bij diverse plassen). Het onderhoud kan wellicht beter afgestemd worden op de waterkwaliteit als HHSK deze wateren zelf onderhoudt.	- Mogelijk kan het ecologisch effect van het dagelijks onderhoud nog worden geoptimaliseerd door afstemmen van dit onderhoud op de aanwezige (planten)soorten. - Er is geen totaal inzicht in de onderhoudstoestand van natuurvriendelijke oevers.	Uitvoering van het gewenste dagelijks onderhoud wordt soms belemmerd door bomen en overhangend groen.	De kennis van het onderhoudsbeleid van HHSK en de mogelijkheden om via het eigen onderhoud bij te dragen aan een betere watersysteemtoestand is bij veel onderhoudsplichtigen beperkt.
5. Hoe kunnen we zorgen voor verbetering? <i>(maatregelen)</i>	- Opnemen van extra juridische kaders in de Onderhoudsverordening zoals beschreven in de Beleidsuitwerking Onderhoud Watersystemen. - Natuurvriendelijke oevers als apart object opnemen in de legger. - Bijstelling onderhoudsplichtige van bepaalde KRW-wateren overwegen.	- Nader onderzoek naar het optimale onderhoud met oog op het behoud en toename van gewenste plantensoorten. - Uitbreiden van de kennis over de onderhoudstoestand van natuurvriendelijke oevers i.v.m. eerder geconstateerde verlanding.	De aansturing van het dagelijks onderhoud verbeteren door – net als bij buitengewoon onderhoud – een meerjarenonderhoudsplan te maken.	Systematische aanpak van de voorlichting aan andere onderhoudsplichtigen over hun mogelijkheden om het dagelijks onderhoud meer ecologisch uit te voeren via bijvoorbeeld een publiekscampagne.

Onderhoud kunstwerken watersysteem

1. Wat behelst dit taakveld?	Het onderhouden van watersysteemkunstwerken zoals gemalen en inlaten waarvoor HHSK zelf onderhoudsplichtig is of het toezien op het onderhoud daarvan waar derden onderhoudsplichtig voor zijn.	
-------------------------------------	---	--

2. Hoe kan HHSK met deze taak sturen op waterkwaliteit?	Watersysteem kunstwerken zijn primair nodig voor het peilbeheer. Afdoende onderhoud zorgt daarmee voor sturing van de waterkwaliteit via het peilbeheer. De keuze van het materiaal (de bouwstoffen) is medebepalend voor eventuele emissies. In stand houden van vispassages werkt door in vismigratie mogelijkheden. Het onderhoud aan defosfateringsinstallaties is van belang voor het beperken van de fosfaatbelasting van het watersysteem.	
--	--	---

	Kaders (beleid, regels)	Kennis (monitoring, opleiding, onderzoek, databeheer)	Eigen inspanningen (werkproces, uitvoering)	Inspanningen derden beïnvloeden (vergunningen, controleren, beïnvloeden)
3. Wat doen we nu al aan die sturing? (indien van toepassing)	• In de beleidsuitwerking Onderhoud Watersystemen (2024) staat aangegeven op welke manier HHSK-prioriteiten stelt bij het maken van keuzes voor onderhoud aan kunstwerken waar we zelf onderhoudsplichtig voor zijn. • In de onderhoudsverordening staan de algemene eisen aan onderhoud van kunstwerken. • In de legger en in vergunningen staat per kunstwerk de specifieke maatvoeringseisen.	• HHSK is bezig met het op orde brengen van de kennis over de ligging, toestand en onderhoudsplichtige van alle kunstwerken in haar beheergebied.	• De kunstwerken waar HHSK zelf onderhoudsplichtig is worden op basis van prioritering onderhouden. • Er loopt project om prioritering te gaan doen op basis van kritikaliteitsgetal van een asset. Hiermee wordt bereikt dat op een herleidbare manier het onderhoudsplan per object wordt vormgegeven wat past bij het object. Hoog kritisch zwaar onderhoudsplan, laag kritisch alleen storingsafhankelijk onderhoud. • Onderhoudsconcept vispassages is in ontwikkeling.	• Regulering voor aanleggen kunstwerken (van beschoeiing tot duiker). • Toezicht bij aanleg (en objectmelding voor de legger).
4. Wat gaat er nog niet goed (genoeg)? (taakopgave)	• Niet alle kunstwerken staan in de legger. • Bij de overdracht van het waterbeheer	• HHSK heeft nog onvoldoende kennis van mogelijk milieuvriendelijkere alternatieve bouwstoffen, en		Toezicht en handhaving op het functioneren en de onderhoudsstatus van kunstwerken in onderhoud bij

	Rotterdam/Capelle zijn vrijwel geen vergunningen voor kunstwerken aan HHSK overgedragen (gat in administratie). • Bestaande vergunningen voor kunstwerken zijn lastig te actualiseren (databaseer onvoldoende toereikend).	mist hierdoor wellicht kansen bij zijn eigen projecten.		derden gebeurt nu op basis van incidentmeldingen.
5. Hoe kunnen we zorgen voor verbetering? <i>(maatregelen)</i>	• Benutten mogelijkheden sturen waterkwaliteit via bijstellen Onderhoudsverordening	• Kennis opdoen over (gebruik van) alternatieve, milieuvriendelijke grondstoffen/bouwmaterialen (zo nodig ook vanuit duurzaamheidsoogpunt). • Verkennen goede voorbeelden (onderhoudsconcepten en PvE's kunstwerken) bij collega waterschappen.		Belang voor het watersysteembeheer van het functioneren van kunstwerken in onderhoud bij derden meewegen bij de keuzes voor toezicht & handhaving: zie ook Bewaken waterkwaliteit algemeen

Emissiebeheer

1. Wat behelst dit taakveld?	De regulering van directe of indirecte lozing van stoffen op het watersysteem.	
2. Hoe kan HHSK met deze taak sturen op waterkwaliteit?	Emissies zijn veelal sterk bepalend voor en de bron van (te) hoge concentraties van milieuvreemde en milieu verstorende stoffen in het water. Deze stoffen kunnen vervolgens een negatief effect hebben op het waterleven. Door het reguleren van lozingen wordt de chemische en biologische kwaliteit mede bepaald.	

	Kaders (beleid, regels)	Kennis (monitoring, opleiding, onderzoek, databeheer)	Eigen inspanningen (werkproces, uitvoering)	Inspanningen derden (vergunningen, controleren, beïnvloeden)
3. Wat doen we nu al aan die sturing? <i>(indien van toepassing)</i>	- Het huidige emissiebeleid staat in de beleidsuitwerking emissiebeheer 2022-2024 en wordt in 2025 geactualiseerd. In de waterschapsverordening staan de regels die HHSK zelf stelt aan lozingen. Daarnaast zijn er Europese en landelijke regels bepalend voor de emissies. - Beleidsregels vergunningverlening algemeen deel en toetsingskader Besluit Kwaliteit Leefomgeving zijn ook van toepassing op lozingen.	- HHSK heeft inzicht in de aanwezigheid van (potentiële) probleemstoffen via bronanalyses en de monitoring van stoffen in het water. - HHSK heeft deels inzicht in de directe emissies naar het oppervlaktewater met vergunningen, algemene regels en toezicht.	De directe sturing van emissies van nutriënten door HHSK is via het zuiveren van afvalwater. De zuiveringen voldoen aan de eisen van Europese richtlijn Stedelijk Afvalwater. Voor het bereiken van de KRW-doelen in de KRW-waterlichamen heeft HHSK extra maatregelen op de zuiveringen genomen/gepland.	- HHSK zet diverse instrumenten in om emissies van derden te reguleren: - Beïnvloeden van rijksbeleid via de Unie van waterschappen; - Adviseren van belangrijke partijen als gemeenten en de agrarische sector; - Vergunningverlening en handhaving. - De advisering van de agrarische sector loopt via het Deltaplan Agrarisch Waterbeheer plus het project Emissieloze kas en is vanwege het effect op de KRW-waterlichamen opgenomen in het KRW-plan. - We houden toezicht op (niet toegestane) emissie uit de glastuinbouw.

4. Wat gaat er nog niet goed (genoeg)? <i>(taakopgave)</i>	• We hebben voor de (algemene) regels nog niet nagegaan of ze voldoende zijn voor de eisen vanuit de KRW (geen achteruitgang en doelbereik). Dit geldt zowel regels in de Waterschapsverordening als de regels van het Besluit Activiteiten Leefomgeving. • Het emissiebeleid van HHSK is ook nog niet vertaald naar de regels in de Waterschapsverordening. • Oude beleidsregels zijn nog niet goed overgezet naar Waterschapsverordening.	• Volledig inzicht is niet aanwezig in de daadwerkelijke emissie van gereguleerde activiteiten, geen goede ontsluiting van de data mogelijk. • Kennis bedrijfsprocessen, chemische processen in water (o.a. toxicologie, biochemie) en inzicht in KRW-opgave bij Publiekszaken te weinig. • Kennis ontbreekt om de ernst te beoordelen waarom een niet-goed onderhouden object een negatieve invloed heeft op het behalen van de KRW-doelen.	• Er zijn nog geen immissietoetsen uitgevoerd voor de eigen zuiveringen en voor het afkoppelen van hemelwater, ook nog niet voor andere stoffen dan N en P. • We meten nog niet de aanwezigheid van zeer zorgwekkende stoffen in influent.	• Onvoldoende actualisatie vergunningen. • Onvoldoende periodiek toezicht op (meldingsplichtige) lozingen. • Onvoldoende advies indirecte lozingen. • We spreken gemeenten onvoldoende aan op samenstelling afvalwater in influent zuivering. • Onvoldoende toezicht op indirecte lozingen (door omgevingsdienst en/of HHSK zelf). • Onvoldoende capaciteit bij toezicht en handhaving om illegale lozingen op te sporen.
5. Hoe kunnen we zorgen voor verbetering? <i>(maatregelen)</i>	• In de Beleidsuitwerking Emissiebeheer (2025) aangeven hoe we willen omgaan met de veranderingen in taken en bevoegdheden door de Omgevingswet, de uitkomsten van de discussies hierover in het kader van de KRW-impuls en het advies van de Universiteit van Utrecht. • Doorvertaling van het nieuwe emissiebeleid naar regels in de Waterschapsverordening.	• Kennis over (potentiële) probleemstoffen op peil brengen en houden door te investeren in nieuwe bronanalyses, actualisatie van het monitoringsprogramma en kennis over aanpak van emissies. (Denk aan indirecte lozingen en opkomende stoffen of invloed van aanleg kunstwerken) • Kennis bij de organisatie op peil brengen over monsternameapparatuur, bedrijfsprocessen van bedrijven binnen beheergebied en BBT (Best Beschikbare Technieken)	• Eigen inspanningen smart maken op basis van de nieuwe Beleidsuitwerking Emissiebeheer en Nota Afvalwaterketen. • Immissietoets uitvoeren op alle zuiveringen.	• Actualiseren lozingsvergunningen. • Naast aanspreken van agrarische sector is het nodig om ook andere overheden aan te spreken op hun rol en verantwoordelijkheden bij de aanpak van emissies (waaronder omgevingsdiensten en rioolbeheerders). • Uitbreiden capaciteit toezicht en handhaving. • Naast actuele lozingsvergunningen ook nagaan of lozingen die vallen onder algemene regels maatwerkvoorschriften moeten krijgen.

--	--	--	--	--

		• Grondwatermonitoringsplan is in ontwikkeling •		
4. Wat gaat er nog niet goed (genoeg)? <i>(taakopgave)</i>	• Het huidig beleidskader is verouderd door de inwerkingtreding van Omgevingswet en landelijke beleidsontwikkelingen. • Medebewindtaak grondwaterkwaliteit niet duidelijk. • Weinig regie vanuit provincie m.b.t. de grondwaterkwaliteitstaak bij het waterschap.	• Er is (te) weinig kennis over de grondwaterkwaliteit en – kwantiteit binnen -het beheergebied. • HHSK heeft geen eigen grondwatermonitoring voor grondwaterkwantiteit en — kwaliteit. • Geen beeld van risico's van activiteiten bovengronds voor de grondwatertoestand (bijvoorbeeld glastuinbouw) • We hebben geen kennis om een goede strategie te bepalen over de inrichting van het gebied m.b.t. grondwateropgaves.	• (Te) weinig capaciteit voor VTH-taken voor grondwater. • Werkprocessen VTH zijn niet op orde. • Onvolledige registratie van grondwateronttrekkingen en infiltraties. • Nieuwe bevoegdheid medebewind grondwaterkwaliteit niet geborgd in werkprocessen.	• Weging van het waterbelang bij ruimtelijke omgevings- en bouwplannen te weinig grondwater-inclusief. • Toezicht op risicovolle grondwateronttrekkingen en – infiltraties onder de maat.
5. Hoe kunnen we zorgen voor verbetering? <i>(maatregelen)</i>	• Actualiseren van de Beleidsuitwerking Grondwater. • Toetsingskader maken voor grondwaterkwaliteit i.s.m. provincie.	• Opzetten van grondwatermonitoring en doorontwikkeling grondwatermodel. • Meer kennis over grondwaterkwaliteitsrisico's.	• Implementatie van beleidsuitwerking grondwater in organisatie.	• Stimuleren actievare regie en coördinatie van de provincie op de uitvoering van de grondwatertaak m.b.t. waterkwaliteit. • Grondwaterkwaliteit integreren in advisering ruimtelijke plannen (weging waterbelang). • Vollediger registratie en controleren grondwateronttrekkings- en infiltratiehoeveelheden.

Exotenbeheer

1. Wat behelst dit taakveld?	Het voorkomen van vestiging en verspreiding van (invasieve) exoten dan wel het terugdringen van al aanwezige (invasieve) exoten door verwijderen.	
2. Hoe kan HHSK met deze taak sturen op waterkwaliteit?	Invasie exoten kunnen dominant voorkomen en daardoor de bestaande (water)natuur negatief beïnvloeden. Als beheerder kunnen we door bewaken van het voorkomen en verwijderen van gevonden exoten de effecten beperken. Bij het verwijderen van deze exoten kan het nodig zijn de (nog) aanwezige natuur (tijdelijk) te verstoren. Aanpak kreeften staat in bijlage 2 (extra maatregelen KRW-plan 3).	

	Kaders (beleid, regels)	Kennis (monitoring, opleiding, onderzoek, databeheer)	Eigen inspanningen (werkproces, uitvoering)	Inspanningen derden (vergunningen, controleren, beïnvloeden)
3. Wat doen we nu al aan die sturing? (indien van toepassing)	- De rol en taken en het beleid van HHSK t.a.v. exoten is beschreven in de Beleidsuitwerking Exoten. Deze beleidsuitwerking wordt in 2025 geëvalueerd en vervolgens geactualiseerd. - HHSK is – indirect via de overkoepelende organisatie Muskusrattenbeheer West en Midden Nederland - juridisch alleen verantwoordelijk voor de beheersing van muskusratten. Als beheerder zorgen we ook voor minimalering van risico's door tijdige verwijdering van (invasieve) planten.	- Het voorkomen van invasieve planten bewaken we door regelmatig risicolocaties en eerdere vindplaatsen langs te lopen en meldingen na te gaan. - De muskusratten populatie wordt bewaakt aan de hand van de gevangen dieren. - Alleen kreeften hebben op dit moment een aantoonbaar negatief effect op de waterkwaliteit. Als onderdeel van het KRW-plan brengt HHSK het voorkomen van rivierkreeften jaarlijks gebiedsbreed in beeld en is onderzoek gedaan naar effectieve bestrijding.	- HHSK verwijdert invasieve plant-exoten tijdig waardoor deze tot op heden nog met een beperkte inspanning kunnen worden aangepakt. - De muskusrattendienst verzorgt het beheer van de muskusratten.	- We maken derden attent op hun rol bij het verspreiden van plantexoten door het plaatsen van borden bij vindplaatsen. - We hebben meerdere malen bij het Ministerie van LNVV aangedrongen op het starten van de bestrijding van rivierkreeften. - We werken samen met Provincie en natuurbeheerders bij de aanpak van invasieve exoten in natuurgebieden.
4. Wat gaat er nog niet goed (genoeg)? (taakopgave)		Nagaan of via communicatie voorkomen van vestiging en verspreiding van (plant)exoten mogelijk is.	Het ontwikkelen van natuurvriendelijke oevers is onvoldoende afgestemd op kosteneffectief beheer van de	

			exoten, zoals muskusratten en kreeften.	
5. Hoe kunnen we zorgen voor verbetering? <i>(maatregelen)</i>		• Verkennen van mogelijk zinvolle aanvullende effectieve communicatieactiviteiten naar omwonenden. • Opstellen van instructies voor aanleg van natuurvriendelijke oevers mede i.v.m. effect op exoten.		

Visbeheer

1. Wat behelst dit taakveld?	Visbeheer omvat de regulering van de visstand en van het vangen en uitzetten van vis (de visserij), als mede de sturing van vismigratie.	
2. Hoe kan HHSK met deze taak sturen op waterkwaliteit?	• Door het uitzetten of onttrekken van vis (en het toezien daarop) • Door het beperken dan wel stimuleren van vismigratie. • Het zorgen voor een geschikt "ingericht" watersysteem voor vis is onderdeel van inrichting • Het zorgen voor onderhoud en beheer dat rekening houdt met vis is onderdeel dagelijks onderhoud.	

	Kaders (beleid, regels)	Kennis (monitoring, opleiding, onderzoek, databeheer)	Eigen inspanningen (werkproces, uitvoering)	Inspanningen derden (vergunningen, controleren, beïnvloeden)
3. Wat doen we nu al aan die sturing? <i>(indien van toepassing)</i>	• We hebben actueel beleid: er is een nieuwe Beleidsuitwerking Vis vastgesteld in 2022. • We benutten onze mogelijkheden voor regelgeving: we stellen regels in de waterschapsverordening aan het uitzetten en onttrekken van vis, de inhoud van visplannen en de ligging van visserijvrije zones; • In de beleidsuitwerking inrichting is expliciet rekening gehouden met de behoeften van vissen. • We kunnen visrechten verhuren of machtigen.	We volgen de visstand in de KRW-waterlichamen en kennen de knelpunten voor vismigratie.	Prioritaire KRW-vismigratie knelpunten zijn (of worden) aangepakt. Nieuwe kunstwerken maken we vispasseerbaar. Bestaande kunstwerken passen we op een logisch moment aan.	• We overleggen met de visserijsector en toetsen hun visplannen. • Vrij liggende visrechten worden niet verhuurd. We zijn terughoudend met schriftelijke toestemmingen aan beroepsvissers voor de visserij op wolhandkrabben en kreeften.
4. Wat gaat er nog niet goed	• Vastleggen vispassages als kunstwerk in de legger gebeurt nog niet.		Het interne werkproces op basis waarvan kunstwerken al	De geo-informatie voor het beoordelen van aanvragen op effect vismigratie is

(genoeg)? <i>(taakopgave)</i>	• Vertaling beleidsuitwerking vis naar regels Waterschapsverordening of beleidsregels nog niet volledig gebeurt.		dan niet aangepast worden voor vismigratie kan efficiënter.	onvoldoende geborgd. Hierdoor wordt het effect op vismigratie niet bij alle projecten van derden beoordeeld.
5. Hoe kunnen we zorgen voor verbetering? <i>(maatregelen)</i>	• Indieningsvereisten visplan opnemen in waterschapsverordening. • De toetsing op vismigratie moet duidelijker uitgewerkt worden in de algemene beleidsregel vergunningverlening. • Vastleggen vispassages als kunstwerk in de legger.	• Verfijning aanbrengen in de geo-informatie over vismigratieroutes, met oog op efficiënter werkproces. • Bij gebiedsadvisering kennis effecten op vismigratie vergroten.		

Vaarbeheer

1. Wat behelst dit taakveld?	Het reguleren van het gebruik van het watersysteem voor varen en het verzorgen dat wateren geschikt zijn voor het afgesproken vaargebruik,	
2. Hoe kan HHSK met deze taak sturen op waterkwaliteit?	Door het afstemmen van de inrichting en het onderhoud van het watersysteem op het vaargebruik en door toezicht en handhaving op de regels die gelden voor het varen zelf (zoals de vaarsnelheid). De sturing is slechts relevant voor een beperkt deel van het watersysteem	

	Kaders (beleid, regels)	Kennis (monitoring, opleiding, onderzoek, databeheer)	Eigen inspanningen (werkproces, uitvoering)	Inspanningen derden (vergunningen, controleren, beïnvloeden)
3. Wat doen we nu al aan die sturing? (indien van toepassing)	- De beleidsuitgangspunten voor inrichting en beheer van vaarwegen en het gebruik voor het varen zelf staan in de beleidsuitwerking Varen. - In de Waterschapsverordening staan regels voor ligplaatsen en vaarsnelheden. - Er zijn beleidsregels voor steigers en voor vaste ligplaatsen.		- Op diepte houden vaarwegen; - Bebording - Stremmingsbesluiten - Sluisbeheer	- We adviseren de provincie en andere partijen bij het aanwijzen van wateren als vaarweg c.q. vaarroutes. We zorgen voor vergunningverlening, toezicht en handhaving bij de inrichting van het watersysteem. - We houden samen met andere partijen toezicht & handhaving op waar en hoe hard wordt gevaren.
4. Wat gaat er nog niet goed (genoeg)? (taakopgave)		Effect op waterkwaliteit van vaargedrag, profieleisen en van beheer sluizen is niet in beeld.		
5. Hoe kunnen we zorgen voor verbetering? (maatregelen)		Studie naar effect op waterkwaliteit van vaargedrag, profieleisen en beheer sluizen.		

Aan de leden van de
verenigde vergadering

V.V: 28 mei 2025
Agendapuntnr.
Kenmerk 2025.04743
Onderwerp Invoering nieuw logo HHSK

Datum 22 april 2025
Bijlagen 2

1. Inleiding

In het kader van ons 750-jarig bestaan hebben we een gelegenheidslogo laten ontwikkelen. In dit logo was onze naam duidelijk zichtbaar en herkenbaar. In het jaar na de viering hebben we een waterbewustzijnsonderzoek laten uitvoeren. Uit de resultaten van dit onderzoek blijkt dat de spontane naamsbekendheid van ons waterschap is gestegen sinds de introductie van het gelegenheidslogo van 3% naar 11%. De geholpen naamsbekendheid is eveneens gestegen van 56% naar 64%.

Op basis van deze resultaten hebben we het gelegenheidslogo laten door ontwikkelen tot het nieuwe logo. We hebben drie nieuwe logo-voorstellen voorgelegd aan een aselechte doelgroep onder onze inwoners. Het gekozen ontwerp van het nieuwe logo heeft volgens onze inwoners de meest duidelijke link met water. Ook scoort dit ontwerp veruit het hoogst op de mate waarin het bij het hoogheemraadschap past en wordt het als modern gepercipieerd.

Het invoeren van een nieuwe logo met een eigentijdse, moderne uitstraling is een strategische keuze om de zichtbaarheid en herkenbaarheid van het hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard te vergroten. De verwachtingen van inwoners, bedrijven en potentiële medewerkers zijn veranderd. Mensen zijn visueel ingesteld en gewend aan moderne, strakke en herkenbare ontwerpen. Het nieuwe logo straalt deze moderniteit uit.

Met dit nieuwe logo tonen we dat ons waterschap staat voor de toekomst, herkenbaar en eigentijds is, en klaar is om effectief te blijven communiceren met inwoners, bedrijven en potentiële medewerkers.

2. Voorstel

- Kennis te nemen van het nieuwe logo;
- Een krediet van € 382.376,76 inclusief btw beschikbaar te stellen in het kader van het programma 5 voor de invoering van het nieuwe logo op de belangrijkste logodragers (de 26 zichtlocaties, wagenpark, kleding) en de (digitale) communicatiemiddelen.

3. Achtergrondinformatie

We hebben in overleg met alle afdelingen de huisstijldragers in beeld gebracht met de daarbij behorende kosten voor het aanpassen van het oude naar het nieuw logo hierop. Uit de inventarisatie blijkt dat bijna 80% van de borden aan vervanging toe is. Onderhoud en vervanging van deze borden is noodzakelijk. Ook constateren we dat het oude logo momenteel op verschillende manieren wordt toegepast: met verschillende materialen, in verschillende

DROGE VOETEN EN SCHOON WATER

lettertypes en in verschillende kleuren. We stellen een standaardproces op waarin al deze aspecten worden meegenomen om te komen tot een éénduidige uitstraling van alle assets.

We willen het nieuwe logo gaan invoeren volgens het '20-80 principe'. Dit betekent dat we met 20% van de belangrijkste logodragers, 80% zichtbaarheid van het nieuwe logo genereren.

De belangrijkste logodragers zijn:

- de 26 zichtlocaties van gemalen, zuiveringen en kantoren (zie bijlage 1),
- het wagenpark,
- de kleding en
- de huidige (digitale) communicatiemiddelen.

We willen het nieuwe logo op deze belangrijkste logodragers in 1 jaar in 2026 doorvoeren.

De overige logodragers worden opgenomen in de reguliere onderhoud- en/of vervangingsplannen van de afdelingen om binnen 3 jaar (uiterlijk in 2028) te worden voorzien van het nieuwe logo onder regie van het team communicatie.

4. Motivering voorstel

Het invoeren van een nieuwe logo is een strategische keuze om de zichtbaarheid en herkenbaarheid van het hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard te vergroten. Hiermee willen we uitstralen dat we een waterschap zijn dat gesteld staat voor de toekomst. We zetten ons logo en de bijbehorende huisstijl als een van de middelen in om onder meer onze naamsbekendheid te vergroten, zodat inwoners en bedrijven, maar ook mogelijke nieuwe medewerkers, ons (her)kennen. Aan een doelgroep die ons (her)kent, kun je een boodschap beter overbrengen.

Het nieuwe logo is ontworpen met digitale toegankelijkheid in gedachten en biedt een flexibele basis die gemakkelijk aangepast kan worden aan nieuwe technologieën en moderne communicatiemiddelen zoals video's, infographics en campagnes.

Veel mensen herkennen het beeldmerk waaronder de groene polders in het oude logo niet. Het woordmerk, onze naam, is te klein en daarmee moeilijk leesbaar met name op digitale middelen. Idealiter laat een logo in één oogopslag zien welke organisatie bedoeld wordt.

5. Gevolgen/consequenties

De totale kosten voor het vervangen van het nieuwe logo op de belangrijkste logodragers volgens het '20-80'-principe komen uit op een totaalbedrag van € 382.376,76 inclusief btw. De kosten voor het aanpassen van het nieuwe logo op de huidige (digitale) communicatiemiddelen valt binnen het budget van het team communicatie. Deze kosten geven we in 2026 uit.

Personeel

Het toepassen van het nieuwe logo vindt plaats onder regie van de medewerkers van het team communicatie en in samenwerking met medewerkers van de gehele organisatie.

Duurzaamheidsdoelstellingen

Met het aanbrengen van een nieuw logo gaan we de borden standaardiseren en verduurzamen. Ook het nieuwe assortiment van de kleding wordt verduurzaamd.

6. Aspecten voor de omgeving, communicatie en wijze van publiceren

Met een nieuw logo op onze belangrijkste huisstijldragers in 2026 neemt de zichtbaarheid en herkenbaarheid van onze organisatie toe. De kosten voor een nieuw logo kan negatieve publiciteit opleveren. Daarom hebben we een kernboodschap opgesteld waarin we duidelijk uitleggen waarom we een nieuw logo noodzakelijk is.

7. Verdere aanpak, procedure, planning

Na het beschikbaar stellen van het krediet gaan we het nieuwe logo direct invoeren op de huidige (digitale) communicatiemiddelen. We starten een aanbestedingstraject voor het plaatsen en maken van de borden. De afdelingen stellen onderhouds- en vervangingsplannen op voor de andere huisstijldragers om in 3 jaar het nieuwe logo in te voeren.

8. Evaluatie

Gedurende de uitvoering van het project evalueren we continu het traject.

Dijkgraaf en hoogheemraden van Schieland en de Krimpenerwaard,

Secretaris directeur,

Dijkgraaf,

{{esl:Signer1:Signature:size(250,62)}}}

{{esl:Signer2:Signature:size(250,62)}}}

drs. N.T.C.M. Dukker

drs. P.H. van de Stadt

Bijlagen

1. Rebranding van de 26 zichtlocaties
2. Inventarisatie van status huidige logo's en bebording

Kenmerk: 2025.04753

De verenigde vergadering van Schieland en de Krimpenerwaard;

op voordracht van dijkgraaf en hoogheemraden van Schieland en de Krimpenerwaard
van 22 april 2025

B E S L U I T :

Een krediet van € 382.376,76 inclusief btw beschikbaar te stellen in het kader van het programma 5 voor de invoering van het nieuwe logo HHSK op de belangrijkste logodragers (de 26 zichtlocaties, wagenpark, kleding) en de (digitale) communicatiemiddelen.

Rotterdam, 28 mei 2025

de verenigde vergadering voornoemd,

secretaris,

voorzitter,

{{esl:Signer1:Signature:size(250,62)}}

{{esl:Signer2:Signature:size(250,62)}}

branding & roll out reinvented

Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard

Hoofdkantoor

Contact Joost Oonk
E-mail address: j.oonk@rgn.nl
Drawn by Yvo Kaptein
Date October 11, 2024
Version 1.0

No rights can be derived from this visualization. All artistic impressions and images are provided to support you in proposing and approving the degree of application of the corporate identity. These impressions and images are subject to change (including, but not limited to, light, viewing angles, material finish and dimensions).

Gewenste situatie

Huidige situatie

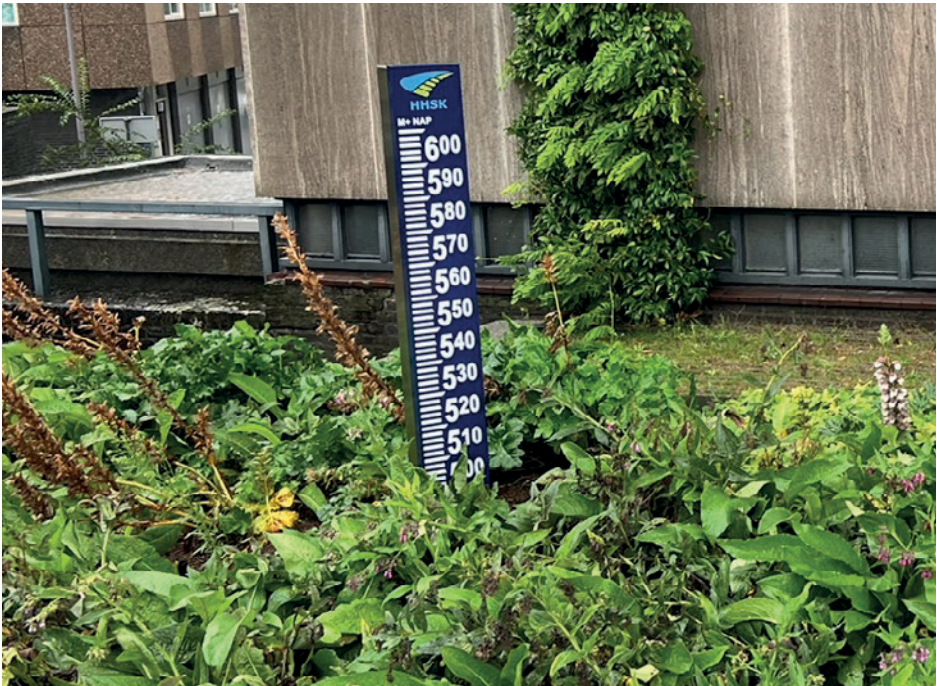

- 1 Objectnaam: wandlogo
Formaat (bxh): ± 3.000 x 615 mm
Aantal: 1
Materiaal: MDF

Gewenste situatie

Huidige situatie

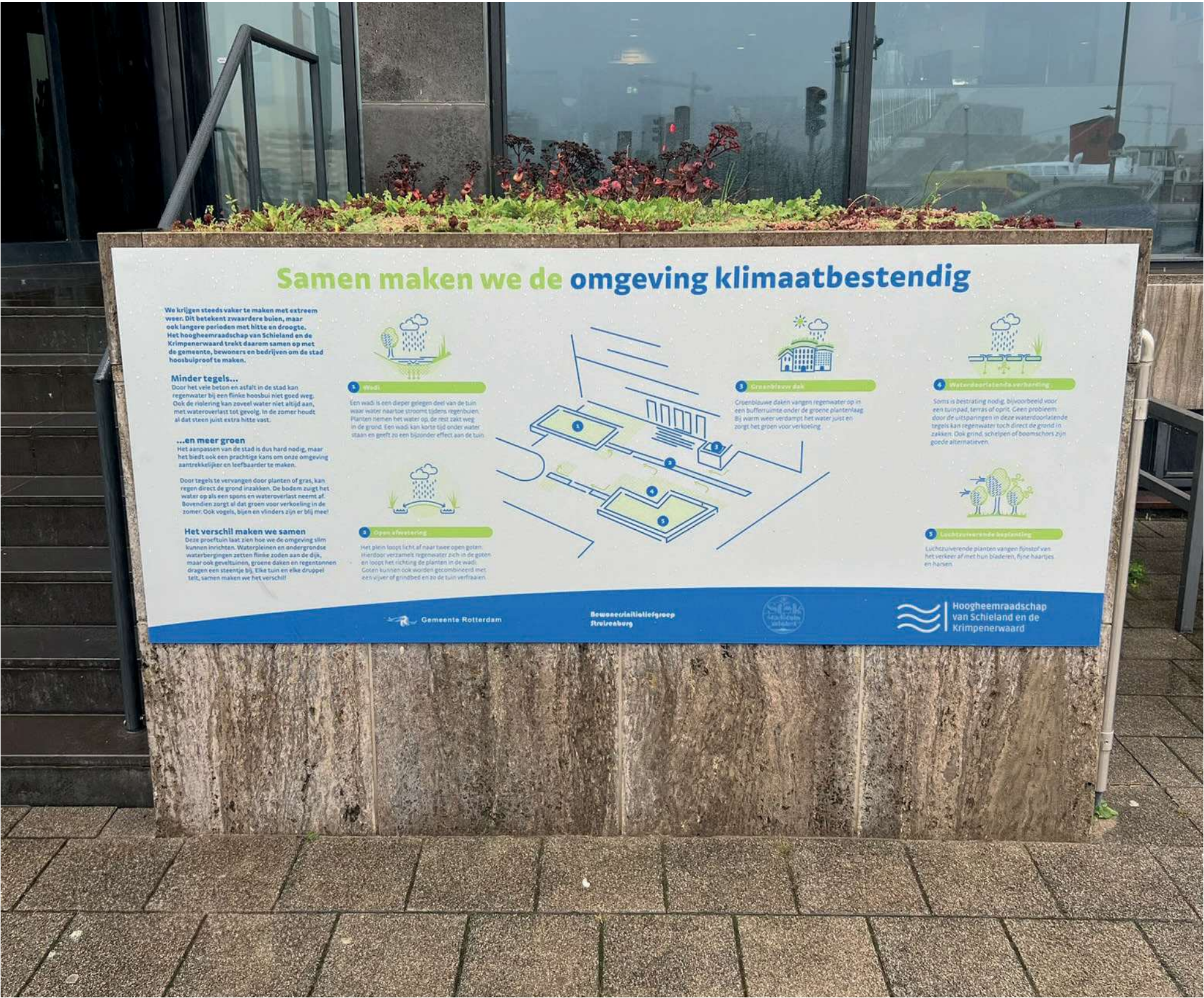
- 2
- Objectnaam: N.A.P. peilschaal

Formaat (bxh): 200 x 1.300 mm

Aantal: 1

Materiaal: dibond

Gewenste situatie

Huidige situatie

- 3 Objectnaam: bord trapgevel
- Formaat (bxh): 2.300 x 950 mm
- Aantal: 1
- Materiaal: dibond, blind gemonteerd met afstandhouders

Gewenste situatie

Huidige situatie

- 4
- Objectnaam: gevellogo voorzijde, naam voorzijde verwijderen

Formaat (bxh): nader te bepalen

Aantal: 1

Materiaal: nader te bepalen

Gewenste situatie

Huidige situatie

- 5 Objectnaam: adresbord straatkant
Formaat (bxh): 600 x400 mm
Aantal: 1
Materiaal: dibond, blind gemonteerd met afstandhouders

Gewenste situatie

Huidige situatie

- 6 Objectnaam: gevellogo straatzijde
- Formaat (bxh): nader te bepalen
- Aantal: 1
- Materiaal: nader te bepalen

Gewenste situatie

Huidige situatie

- 7 Objectnaam: gevellogo kanaalzijde
- Formaat (bxh): nader te bepalen
- Aantal: 1
- Materiaal: nader te bepalen

Gewenste situatie

Huidige situatie

- 8
- Objectnaam: bord parkeerplaats

Formaat (bxh): 900 x 500 mm

Aantal: 1

Materiaal: dibond

Gewenste situatie

Huidige situatie

- 9 Objectnaam: bord hoofdgang bij trap achterzijde
- Formaat (bxh): 900 x 500 mm
- Aantal: 1
- Materiaal: dibond

Gewenste situatie

Huidige situatie

- 10
- Objectnaam: logosticker infobord bestrating

Formaat (bxh): nader te bepalen

Aantal: 1

Materiaal: vinyl sticker met full colour print

Gewenste situatie

Huidige situatie

- 11
- Objectnaam: parkeerborden
 - Formaat (bxh): 300 x 200 mm
 - Aantal: 7
 - Materiaal: dibond, gemonteerd met afstandhouders

Gewenste situatie

12 Ter informatie: Infobord parkeergarage

Gewenste situatie

Huidige situatie

- 13
- Objectnaam: bord nooduitgang kanaalzijde

Formaat (bxh): 200 x 150 mm

Aantal: 2

Materiaal: dibond

Gewenste situatie

Huidige situatie

- 14 Objectnaam: bord uitgang parkeergarage
- Formaat (bxh): 200 x 150 mm
- Aantal: 2
- Materiaal: dibond

Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard

Gemaal Abraham Kroes

Contact Joost Oonk
E-mail address: j.oonk@rgn.nl
Drawn by Yvo Kaptein
Date October 9, 2024
Version 1.0

Gewenste situatie

Huidige situatie

- 1a Objectnaam: hekbord
- Formaat (bxh): 400 x 300 mm
- Aantal: 1
- Materiaal: aluminium met gebogen randen

Gewenste situatie

Huidige situatie

- 1b Objectnaam: hekbord
- Formaat (bxh): 400 x 300 mm
- Aantal: 1
- Materiaal: aluminium met gebogen randen

Gewenste situatie

Huidige situatie

- 2
- Objectnaam: sticker brievenbus, verwijderen

Gewenste situatie

Huidige situatie

- 3 Objectnaam: logo op brug, westzijde
- Formaat (bxh): gelijk aan huidige logo
- Aantal: 1
- Materiaal: nader te bepalen

Gewenste situatie

Huidige situatie

- 4 Objectnaam: logo op brug, oostzijde
- Formaat (bxh): gelijk aan huidige logo
- Aantal: 1
- Materiaal: nader te bepalen

Gewenste situatie

Huidige situatie

- 5 Objectnaam: sticker met logo op informatiebord
- Formaat (bxh): nader te bepalen
- Aantal: 1
- Materiaal: vinyl met full colour print

Gewenste situatie

Huidige situatie

- 6 Objectnaam: bordjes vistrap
- Formaat (bxh): 100 x 50 mm
- Aantal: 2
- Materiaal: nader te bepalen

Gewenste situatie

Huidige situatie

- 7a Objectnaam: gevelborden
- Formaat (bxh): 600 x 400 mm
- Aantal: 2
- Materiaal: aluminium

Gewenste situatie

Huidige situatie

- 7b Objectnaam: gevelborden
Formaat (bxh): 600 x 400 mm
Aantal: 2
Materiaal: aluminium

Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard

Gemaal Boezemland

Contact Joost Oonk
E-mail address: j.oonk@rgn.nl
Drawn by Yvo Kaptein
Date February 17, 2025
Version 1.0

Gewenste situatie

Huidige situatie

- 1 Objectnaam: gemaalbord
Formaat (bxh): 400 x 300 mm
Aantal: 1
Materiaal: aluminium bord, gebogen randen

Hoogheemraadschap
van Schieland en de
Krimpenerwaard

Gemaal
Boezemland

Telefoon: 010 - 453 72 00
E-mail: info@hhs.nl

Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard

Gemaal ir. J.J. de Graeff

Contact Joost Oonk
E-mail address: j.oonk@rgn.nl
Drawn by Yvo Kaptein
Date February 25, 2025
Version 1.0

Gewenste situatie

Huidige situatie

- 1
- Objectnaam: ter informatie
Formaat (bxh):
Aantal:
Materiaal:

Gewenste situatie

Huidige situatie

- 2
- Objectnaam: sticker met nieuw logo op N.A.P.-schaal

Formaat (bxh): nader te bepalen

Aantal: 1

Materiaal: vinyl

Let op: formaat nog niet bekend

Gewenste situatie

Huidige situatie

- 3 Objectnaam: hekbord
- Formaat (bxh): 600 x 400 mm
- Aantal: 1
- Materiaal: Aluminium bord, gebogen randen

Gewenste situatie

Huidige situatie

- Objectnaam: sticker met nieuw logo op informatiebord
- Formaat (bxh): nader te bepalen
- Aantal: 2
- Materiaal: vinyl

Let op: formaat nog niet bekend
Twee logo's aanwezig op bord.
1 blanco sticker?

Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard

Gemaal De Kooi

Contact Joost Oonk
E-mail address: j.oonk@rgn.nl
Drawn by Yvo Kaptein
Date February 25, 2025
Version 1.0

Gewenste situatie

Huidige situatie

- 1
- Objectnaam: ter informatie
Formaat (bxh):
Aantal:
Materiaal:

Gewenste situatie

Huidige situatie

- 2 Objectnaam: hekbord
Formaat (bxh): 600 x 400 mm
Aantal: 1
Materiaal: Aluminium bord, gebogen randen

Hoogheemraadschap
van Schieland en de
Krimpenerwaard

Gemaal De Kooi

Telefoon: 010 - 453 72 00
E-mail: info@hhs.nl

Verboden toegang voor onbevoegden
Artikel 461 Wetboek van Strafrecht

Gewenste situatie

Huidige situatie

- 3 Objectnaam: gevelogo
- Formaat (bxh): 3.500 x 715 mm
- Aantal: 1
- Materiaal: 3mm dibond

Tekstgedeelte evt. wit?

Gewenste situatie

Huidige situatie

- 4 Objectnaam: sticker met nieuw logo op N.A.P.-schaal
- Formaat (bxh): nader te bepalen
- Aantal: 1
- Materiaal: vinyl

Let op: formaat nog niet bekend

Gewenste situatie

Huidige situatie

- 5 Objectnaam: hekbord
Formaat (bxh): 400 x 300 mm
Aantal: 1
Materiaal: 3mm dibond

Gewenste situatie

Huidige situatie

- Objectnaam: verwijsborden
- Formaat (bxh): 600 x 400 mm
- Aantal: 2
- Materiaal: Aluminium bord, gebogen randen

Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard

Gemaal De Wilde Veenen

Contact Joost Oonk
E-mail address: j.oonk@rgn.nl
Drawn by Yvo Kaptein
Date February 25, 2025
Version 1.0

Gewenste situatie

Huidige situatie

- 1
- Objectnaam: ter informatie

Formaat (bxh):

Aantal:

Materiaal:

Gewenste situatie

Huidige situatie

- 2
- Objectnaam: hekbord

Formaat (bxh): 600 x 400 mm

Aantal: 1

Materiaal: Aluminium bord, gebogen randen

Gewenste situatie

Huidige situatie

- 3 Objectnaam: sticker met nieuw logo op N.A.P.-schaal
- Formaat (bxh): nader te bepalen
- Aantal: 1
- Materiaal: vinyl

Let op: formaat nog niet bekend

Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard

Gemaal mr. P.D. Kleij

Contact Joost Oonk
E-mail address: j.oonk@rgn.nl
Drawn by Yvo Kaptein
Date February 26, 2025
Version 1.0

Gewenste situatie

Huidige situatie

- 1
- Objectnaam: ter informatie
- Formaat (bxh):
- Aantal:
- Materiaal:

Gewenste situatie

Huidige situatie

- 2
- Objectnaam: hekbord

Formaat (bxh): 600 x 400 mm

Aantal: 1

Materiaal: Aluminium bord, gebogen randen

Gewenste situatie

Huidige situatie

- 3 Objectnaam: sticker met nieuw logo op N.A.P.-schaal
 Formaat (bxh): nader te bepalen
 Aantal: 1
 Materiaal: vinyl

Let op: formaat nog niet bekend

Gewenste situatie

Huidige situatie

- 4
- Objectnaam: ter informatie
- Formaat (bxh):
- Aantal:
- Materiaal:

branding & roll out reinvented

Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard

Gemaal Noordsingel

Contact Joost Oonk
E-mail address: j.oonk@rgn.nl
Drawn by Yvo Kaptein
Date February 25, 2025
Version 1.0

No rights can be derived from this visualization. All artistic impressions and images are provided to support you in proposing and approving the degree of application of the corporate identity. These impressions and images are subject to change (including, but not limited to, light, viewing angles, material finish and dimensions).

Gewenste situatie

Huidige situatie

- 1 Objectnaam: sticker met nieuw logo op N.A.P.-schaal
Formaat (bxh): nader te bepalen
Aantal: 1
Materiaal: vinyl

Let op: formaat nog niet bekend

Gewenste situatie

Huidige situatie

- 2 Objectnaam: naambord
Formaat (bxh): 400 x 300 mm
Aantal: 1
Materiaal: 3mm dibond

Hoogheemraadschap
van Schieland en de
Krimpenerwaard

Gemaal Noordsingel

Telefoon: 010 - 453 72 00
E-mail: info@hhs.nl

branding & roll out reinvented

Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard

Gemaal Oostpolder

Contact Joost Oonk
E-mail address: j.oonk@rgn.nl
Drawn by Yvo Kaptein
Date February 25, 2025
Version 1.0

No rights can be derived from this visualization. All artistic impressions and images are provided to support you in proposing and approving the degree of application of the corporate identity. These impressions and images are subject to change (including, but not limited to, light, viewing angles, material finish and dimensions).

Gewenste situatie

Huidige situatie

- 1

Objectnaam: sticker met nieuw logo op informatiebord

Formaat (bxh): nader te bepalen

Aantal: 1

Materiaal: vinyl

Let op: formaat nog niet bekend

Hoogheemraadschap
van Schieland en de
Krimpenerwaard

Gewenste situatie

Huidige situatie

- 2 Objectnaam: sticker met nieuw logo op N.A.P.-schaal
Formaat (bxh): nader te bepalen
Aantal: 2
Materiaal: vinyl

Let op: formaat nog niet bekend

Gewenste situatie

Huidige situatie

- 3
- Objectnaam: hekbord

Formaat (bxh): 600 x 400 mm

Aantal: 1

Materiaal: Aluminium bord, gebogen randen

Hoogheemraadschap
van Schieland en de
Krimpenerwaard

Gemaal Oostpolder

Telefoon: 010 - 453 72 00
E-mail: info@hhsk.nl

Verboden toegang voor onbevoegden
Artikel 461 Wetboek van Strafrecht

Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard

Gemaal Schilthuis

Contact Joost Oonk
E-mail address: j.oonk@rgn.nl
Drawn by Yvo Kaptein
Date February 25, 2025
Version 1.0

Gewenste situatie

Huidige situatie

- 1
- Objectnaam: nieuw gevellogo

Formaat (bxh): 6.000 x 1.227 mm

Aantal: 1

Materiaal: 3mm dibond

Formaat is schatting

Hoogheemraadschap
van Schieland en de
Krimpenerwaard

Gewenste situatie

Huidige situatie

- 2 Objectnaam: sticker met nieuw logo op informatiebord
- Formaat (bxh): nader te bepalen
- Aantal: 2
- Materiaal: vinyl

Let op: formaat nog niet bekend
Twee logo's aanwezig op bord.
1 blanco sticker?

Gewenste situatie

Huidige situatie

- 3
- Objectnaam: ter informatie
Formaat (bxh):
Aantal:
Materiaal:

Wat moet hier mee gebeuren?
Naambord op deze wand?

branding & roll out reinvented

Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard

Gemaal Verdoold

Contact Joost Oonk
E-mail address: j.oonk@rgn.nl
Drawn by Yvo Kaptein
Date February 25, 2025
Version 1.0

No rights can be derived from this visualization. All artistic impressions and images are provided to support you in proposing and approving the degree of application of the corporate identity. These impressions and images are subject to change (including, but not limited to, light, viewing angles, material finish and dimensions).

Gewenste situatie

Huidige situatie

- 1
- Objectnaam: sticker met nieuw logo op informatiebord

Formaat (bxh): 285 x 80 mm

Aantal: 1

Materiaal: vinyl

Hoogheemraadschap
van Schieland en de
Krimpenerwaard

Gewenste situatie

Huidige situatie

- 2
- Objectnaam: bord uitrit

Formaat (bxh): 800 x 200 mm

Aantal: 2

Materiaal: aluminium bord, gebogen randen, reflecterende folie

Gewenste situatie

Huidige situatie

- 3
- Objectnaam: hekbord

Formaat (bxh): 600 x 400 mm

Aantal: 1

Materiaal: Aluminium bord, gebogen randen

Gemaal Verdoold

Telefoon: 010 - 453 72 00
E-mail: info@hhs.nl

Verboden toegang voor onbevoegden
Artikel 461 Wetboek van Strafrecht

Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard

Gemaal Hillekade

Contact Joost Oonk
E-mail address: j.oonk@rgn.nl
Drawn by Yvo Kaptein
Date February 21, 2025
Version 1.0

Gewenste situatie

Huidige situatie

- 1 Objectnaam: sticker met nieuw logo op informatiebord
 - Formaat (bxh): nader te bepalen
 - Aantal: 1
 - Materiaal: vinyl
- Let op: formaat nog niet bekend

Gewenste situatie

Huidige situatie

- 2 Objectnaam: gemaalbord
Formaat (bxh): 600 x 400 mm
Aantal: 1
Materiaal: aluminium bord, gebogen randen

Hoogheemraadschap
van Schieland en de
Krimpenerwaard

Gemaal Hillekade

Telefoon: 010 - 453 72 00
E-mail: info@hhsk.nl

Verboden toegang voor onbevoegden
Artikel 461 Wetboek van Strafrecht

Gewenste situatie

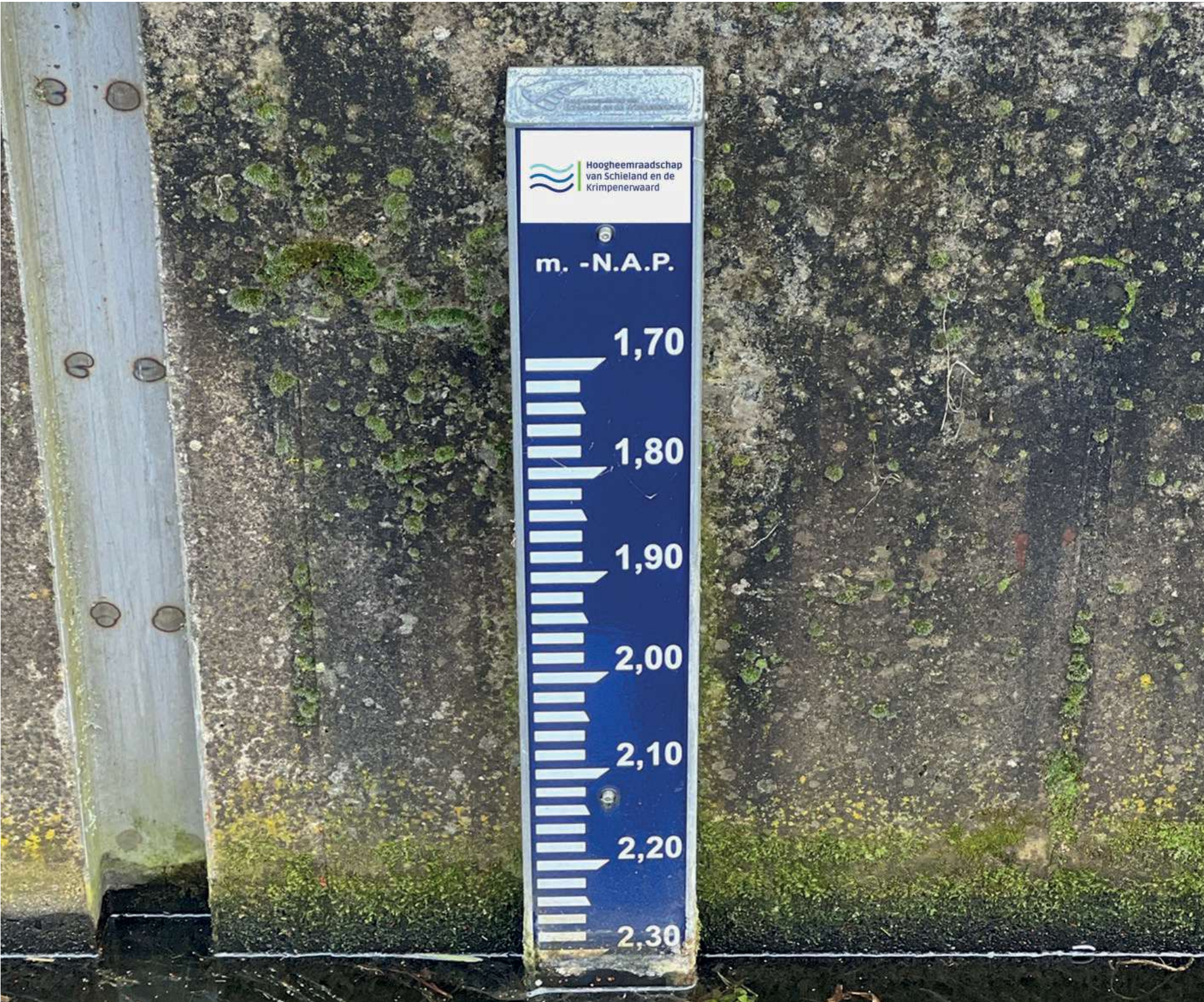
Huidige situatie

- 3 Objectnaam: gevellogo
- Formaat (bxh): 1.000 x 205 mm
- Aantal: 1
- Materiaal: glass etched raamfolie

Gewenste situatie

Huidige situatie

- 4 Objectnaam: sticker met nieuw logo op N.A.P.-schaal
- Formaat (bxh): nader te bepalen
- Aantal: 1
- Materiaal: vinyl

Let op: formaat nog niet bekend

branding & roll out reinvented

Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard

Gemaal Johan Veurink

Contact Joost Oonk
E-mail address: j.oonk@rgn.nl
Drawn by Yvo Kaptein
Date February 21, 2025
Version 1.0

No rights can be derived from this visualization. All artistic impressions and images are provided to support you in proposing and approving the degree of application of the corporate identity. These impressions and images are subject to change (including, but not limited to, light, viewing angles, material finish and dimensions).

Gewenste situatie

Huidige situatie

- 1

Objectnaam: sticker met nieuw logo op informatiebord

Formaat (bxh): nader te bepalen

Aantal: 2

Materiaal: vinyl
- Let op: formaat nog niet bekend

Twee logo's aanwezig op bord.

1 blanco sticker?

Hoogheemraadschap
van Schieland en de
Krimpenerwaard

Gewenste situatie

Huidige situatie

- 2 Objectnaam: gemaalbord
- Formaat (bxh): 600 x 400 mm
- Aantal: 1
- Materiaal: aluminium bord, gebogen randen

Gewenste situatie

Huidige situatie

3 Objectnaam: ter informatie; naam op 3 zijdes van gebouw

Gewenste situatie

Huidige situatie

- 4 Objectnaam: waarschuwingsbord
Formaat (bxh): 400 x 300 mm
Aantal: 1
Materiaal: aluminium bord, gebogen randen

Gewenste situatie

Huidige situatie

5 Objectnaam: ter informatie; apart gebouw

Gewenste situatie

Huidige situatie

- 6 Objectnaam: gemaalbord
- Formaat (bxh): 400 x 300 mm
- Aantal: 1
- Materiaal: aluminium bord, gebogen randen

Gewenste situatie

Huidige situatie

- 7
- Objectnaam: bord
- Huidige bord verwijderen en geen nieuwe plaatsen.

Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard

Gemaal Krimpenerwaard

Contact Joost Oonk
E-mail address: j.oonk@rgn.nl
Drawn by Yvo Kaptein
Date February 18, 2025
Version 1.0

Gewenste situatie

Huidige situatie

- 1 Objectnaam: sticker met nieuw logo op informatiebord
 - Formaat (bxh): nader te bepalen
 - Aantal: 2
 - Materiaal: vinyl
- Let op: formaat nog niet bekend
Twee logo's aanwezig op bord.
1 grote sticker over beide logo's?

Gewenste situatie

Huidige situatie

- 2 Objectnaam: gemaalbord
Formaat (bxh): 400 x 300 mm
Aantal: 1
Materiaal: aluminium bord, gebogen randen

Hoogheemraadschap
van Schieland en de
Krimpenerwaard

Gemaal Krimpenerwaard

Telefoon: 010 - 453 72 00
E-mail: info@hhs.nl

Gewenste situatie

Huidige situatie

- 3 Objectnaam: gevellogo
- Formaat (bxh): nader te bepalen
- Aantal: 1
- Materiaal: 3mm dibond

Let op: formaat nog niet bekend

Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard

Gemaal ir. J.M. Leemhuis-Stout

Contact Joost Oonk
E-mail address: j.oonk@rgn.nl
Drawn by Yvo Kaptein
Date February 26, 2025
Version 1.0

Gewenste situatie

Huidige situatie

- 1
- Objectnaam: hekbord
 - Formaat (bxh): 600 x 400 mm
 - Aantal: 1
 - Materiaal: Aluminium bord, gebogen randen

Hoogheemraadschap
van Schieland en de
Krimpenerwaard

**Gemaal
Ir. J.M. Leemhuis-Stout**

Telefoon: 010 - 453 72 00
E-mail: info@hhs.nl

**Verboden toegang voor onbevoegden
Artikel 461 Wetboek van Strafrecht**

Gewenste situatie

Huidige situatie

- 2
- Objectnaam: sticker met nieuw logo op N.A.P.-schaal

Formaat (bxh): nader te bepalen

Aantal: 1

Materiaal: vinyl

Let op: formaat nog niet bekend

Gewenste situatie

Huidige situatie

- 3 Objectnaam: gevelogo
- Formaat (bxh): 4.300 x 880 mm
- Aantal: 1
- Materiaal: 3mm dibond

 Hoogheemraadschap
van Schieland en de
Krimpenerwaard

Gewenste situatie

Huidige situatie

- 4
- Objectnaam: ter informatie
Formaat (bxh):
Aantal:
Materiaal:

Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard

Loods Zuidplas

Contact Joost Oonk
E-mail address: j.oonk@rgn.nl
Drawn by Yvo Kaptein
Date February 25, 2025
Version 1.0

Gewenste situatie

Huidige situatie

- 1 Objectnaam: gevellogo
Formaat (bxh): 5.000 x 1.023 mm
Aantal: 1
Materiaal: 3mm dibond

Controleer formaat
Tekstgedeelte van logo evt. wit?

Gewenste situatie

Huidige situatie

- 2 Objectnaam: hekbord
Formaat (bxh): 600 x 400 mm
Aantal: 3
Materiaal: Aluminium bord, gebogen randen

Gewenste situatie

Huidige situatie

- 3
- Objectnaam: bord, ter informatie

Formaat (bxh):

Aantal:

Materiaal:

branding & roll out reinvented

Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard

Steunpunt Zuidbroek

Contact Joost Oonk
E-mail address: j.oonk@rgn.nl
Drawn by Yvo Kaptein
Date February 21, 2025
Version 1.0

No rights can be derived from this visualization. All artistic impressions and images are provided to support you in proposing and approving the degree of application of the corporate identity. These impressions and images are subject to change (including, but not limited to, light, viewing angles, material finish and dimensions).

Gewenste situatie

Huidige situatie

- 1

Objectnaam: welkomstbord, enkel nieuwe folie op bovenste paneel

Formaat (bxh): 2.000 x 270 mm

Aantal: 1

Materiaal: fc vinyl

Gewenste situatie

Huidige situatie

- 2 Objectnaam: houten zuilen, enkel sticker over logo
- Formaat (bxh): 330 x 85 mm
- Aantal: 4
- Materiaal: fc vinyl

Gewenste situatie

Huidige situatie

- 3
- Objectnaam: vlag

Formaat (bxh): 2.250 x 1.500 mm

Aantal: 2

Materiaal: canvas

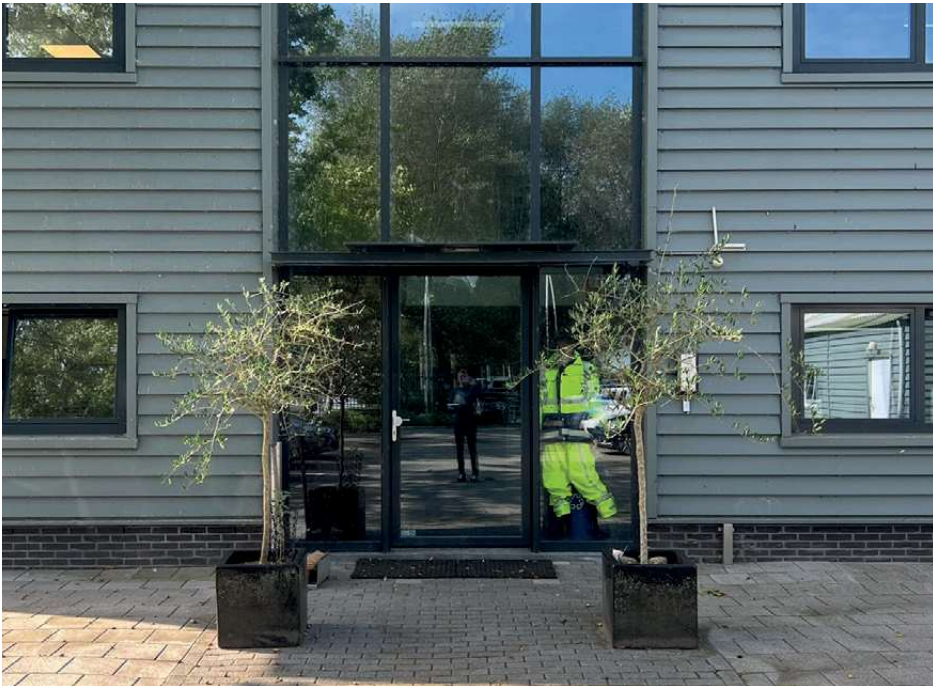
Controleer formaat

Gewenste situatie

Huidige situatie

- 4
- Objectnaam: entreebord hoofdgebouw

Formaat (bxh): 600 x 400 mm

Aantal: 1

Materiaal: 3mm dibond

 Hoogheemraadschap
van Schieland en de
Krimpenerwaard

Hoofdgebouw

Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard

Zuivering Ammerstol

Contact Joost Oonk
E-mail address: j.oonk@rgn.nl
Drawn by Yvo Kaptein
Date February 17, 2025
Version 1.0

Gewenste situatie

Huidige situatie

- 1
- Objectnaam: hekbord

Formaat (bxh): 600 x 400 mm

Aantal: 1

Materiaal: Aluminium bord, gebogen randen

Gewenste situatie

Huidige situatie

- 2
- Objectnaam: PBM-bord

Formaat (bxh): 600 x 800 mm

Aantal: 1

Materiaal: Aluminium bord, gebogen randen, reflecterende folie

Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard

Zuivering Bergambacht

Contact Joost Oonk
E-mail address: j.oonk@rgn.nl
Drawn by Yvo Kaptein
Date February 18, 2025
Version 1.0

Gewenste situatie

Huidige situatie

- 1 Objectnaam: hekbord
Formaat (bxh): 600 x 400 mm
Aantal: 1
Materiaal: Aluminium bord, gebogen randen

Gewenste situatie

Huidige situatie

- 2
- Objectnaam: PBM-bord

Formaat (bxh): 600 x 800 mm

Aantal: 1

Materiaal: Aluminium bord, gebogen randen, reflecterende folie

branding & roll out reinvented

Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard

Zuivering Berkenwoude

Contact Joost Oonk
E-mail address: j.oonk@rgn.nl
Drawn by Yvo Kaptein
Date February 18, 2025
Version 1.0

No rights can be derived from this visualization. All artistic impressions and images are provided to support you in proposing and approving the degree of application of the corporate identity. These impressions and images are subject to change (including, but not limited to, light, viewing angles, material finish and dimensions).

Gewenste situatie

Huidige situatie

- 1
- Objectnaam: hekbord

Formaat (bxh): 600 x 400 mm

Aantal: 1

Materiaal: Aluminium bord, gebogen randen

Gewenste situatie

Huidige situatie

- 2
- Objectnaam: PBM-bord

Formaat (bxh): 600 x 800 mm

Aantal: 1

Materiaal: Aluminium bord, gebogen randen, reflecterende folie

Gewenste situatie

Huidige situatie

- 3
- Objectnaam: informatiebord, enkel sticker met nieuw logo

Formaat (bxh): nader te bepalen

Aantal: 1

Materiaal: vinyl

Let op: formaat nog niet bekend

Hoogheemraadschap
van Schieland en de
Krimpenerwaard

Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard

Zuivering Groenedijk

Contact Joost Oonk
E-mail address: j.oonk@rgn.nl
Drawn by Yvo Kaptein
Date October 10, 2024
Version 1.0

Gewenste situatie

Huidige situatie

- 1 Objectnaam: entreezuil, enkel folie vervangen
Formaat (bxh): 800 x 2.000 mm
Aantal: 1
Materiaal: vinyl met full colour print

Gewenste situatie

Huidige situatie

- 2 Objectnaam: hekbord
- Formaat (bxh): 600 x 400 mm
- Aantal: 1
- Materiaal: aluminium met gebogen randen

Gewenste situatie

Huidige situatie

- 3 Objectnaam: bord verboden toegang
- Formaat (bxh): 600 x 400 mm
- Aantal: 2
- Materiaal: aluminium

Gewenste situatie

Huidige situatie

- 4
- Objectnaam: PBM bord

Formaat (bxh): 600 x 800 mm

Aantal: 1

Materiaal: aluminium

Gewenste situatie

5 Ter informatie: 20 borden op locatie

Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard

Zuivering Groote Zaag

Contact Joost Oonk
E-mail address: j.oonk@rgn.nl
Drawn by Yvo Kaptein
Date February 25, 2025
Version 1.0

Gewenste situatie

Huidige situatie

- 1
- Objectnaam: paalbord

Formaat (bxh): 600 x 400 mm

Aantal: 1

Materiaal: Aluminium bord, gebogen randen

Gewenste situatie

Huidige situatie

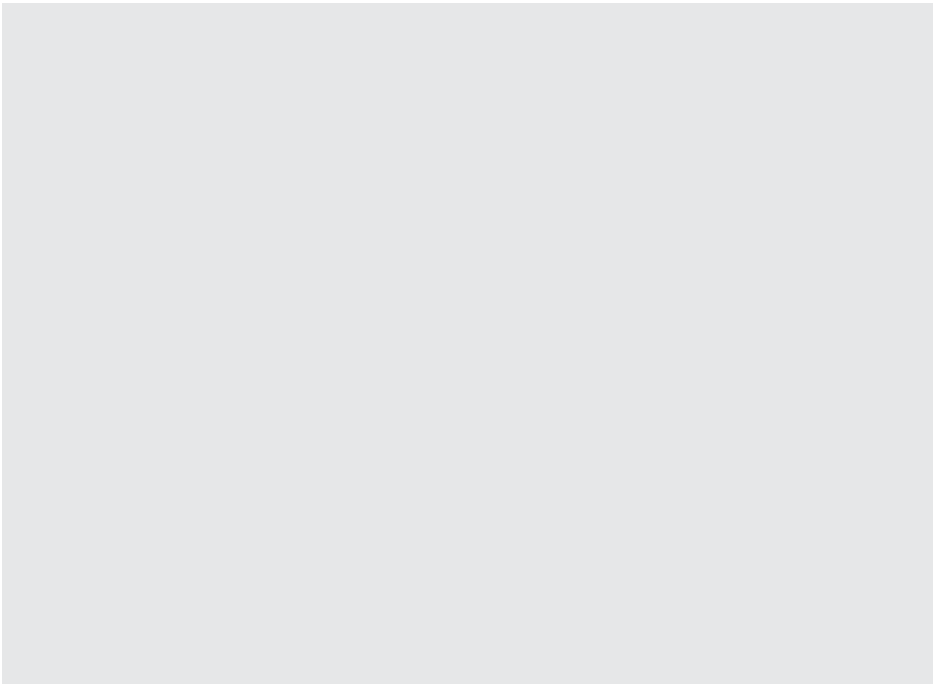
- 2 Objectnaam: PBM-bord
Formaat (bxh): 600 x 800 mm
Aantal: 1
Materiaal: Aluminium bord, gebogen randen, reflecterende folie

Gewenste situatie

Huidige situatie

- 3
- Objectnaam: hekbord

Formaat (bxh): 600 x 400 mm

Aantal: 1

Materiaal: Aluminium bord, gebogen randen

Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard

Zuivering Haastrecht

Contact Joost Oonk
E-mail address: j.oonk@rgn.nl
Drawn by Yvo Kaptein
Date February 18, 2025
Version 1.0

Gewenste situatie

Huidige situatie

- 1
- Objectnaam: hekbord

Formaat (bxh): 600 x 400 mm

Aantal: 1

Materiaal: Aluminium bord, gebogen randen

Hoogheemraadschap
van Schieland en de
Krimpenerwaard

Awzi Haastrecht

Op deze awzi wordt gemiddeld 1.400.000 liter afvalwater per dag gezuiverd. Het afvalwater is afkomstig uit Haastrecht.

Telefoon: 010 - 453 72 00
www.schielandendekrimpenerwaard.nl

CCTV

Gewenste situatie

Huidige situatie

- 2
- Objectnaam: PBM-bord

Formaat (bxh): 600 x 800 mm

Aantal: 1

Materiaal: Aluminium bord, gebogen randen, reflecterende folie

Gewenste situatie

Huidige situatie

- 3 Objectnaam: bord Verboden toegang
- Formaat (bxh): 600 x 400 mm
- Aantal: 1
- Materiaal: Aluminium bord, gebogen randen

Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard

Zuivering Kralingseveer

Contact Joost Oonk
E-mail address: j.oonk@rgn.nl
Drawn by Yvo Kaptein
Date February 25, 2025
Version 1.0

Gewenste situatie

Huidige situatie

- 1
- Objectnaam: banieren

Formaat (bxh): 1.200 x 4.000 mm

Aantal: 2

Materiaal: canvas

Controleer formaat

Gewenste situatie

Huidige situatie

- 2 Objectnaam: informatiebord ingang, enkel sticker met nieuw logo
- Formaat (bxh): nader te bepalen
- Aantal: 1
- Materiaal: vinyl

Let op: formaat nog niet bekend
Twee logo's aanwezig op bord.
1 blanco sticker?

Gewenste situatie

Huidige situatie

- 3
- Objectnaam: welkomstbord, enkel bovenste paneel nieuwe folie

Formaat (bxh): 2.000 x 265 mm

Aantal: 1

Materiaal: vinyl

Tüv-stickers vervallen?

Hoogheemraadschap
van Schieland en de
Krimpenerwaard

Gewenste situatie

Huidige situatie

- 4 Objectnaam: bord verboden toegang
- Formaat (bxh): 600 x 400 mm
- Aantal: 2
- Materiaal: aluminium bord, gebogen randen, op aluminium paal.

Klopt deze? Was wat onduidelijk.

Gewenste situatie

Huidige situatie

5 Objectnaam: posterbak

Gewenste situatie

Huidige situatie

- 6

Objectnaam: aanmeldbord ingang, enkel bovenste paneel nieuwe folie

Formaat (bxh): 1.500 x 200 mm

Aantal: 1

Materiaal: vinyl

Tüv-stickers vervallen?

Hoogheemraadschap
van Schieland en de
Krimpenerwaard

Gewenste situatie

Huidige situatie

- 7
- Objectnaam: PBM-bord

Formaat (bxh): 600 x 800 mm

Aantal: 5

Materiaal: aluminium bord, gebogen randen

Gewenste situatie

Huidige situatie

- 8
- Objectnaam: aanmeldbord hoofdgebouw, enkel bovenste paneel nieuwe folie

Formaat (bxh): 2.000 x 265 mm

Aantal: 1

Materiaal: vinyl

Tüv-stickers vervallen?

Hoogheemraadschap
van Schieland en de
Krimpenerwaard

Gewenste situatie

Huidige situatie

9 Objectnaam: gevellogo kanaalzijde
Deze dient verwijderd te worden.

Gewenste situatie

Huidige situatie

10 Objectnaam: informatiebord

Gewenste situatie

Huidige situatie

- 11 Objectnaam: logo op silo
- Formaat (bxh): 10.000 x 2.500 mm
- Aantal: 1
- Materiaal: 3mm dibond paneel

Afmeting is schatting

Gewenste situatie

Huidige situatie

- 12 Objectnaam: informatiebord ingang, enkel sticker met nieuw logo
- Formaat (bxh): nader te bepalen
- Aantal: 2
- Materiaal: vinyl

Let op: formaten nog niet bekend
Twee logo's aanwezig op bord.

Gewenste situatie

Huidige situatie

13 Objectnaam: bestickering windmolen
Deze dient verwijderd te worden.

Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard

Zuivering Stolwijk

Contact Joost Oonk
E-mail address: j.oonk@rgn.nl
Drawn by Yvo Kaptein
Date February 18, 2025
Version 1.0

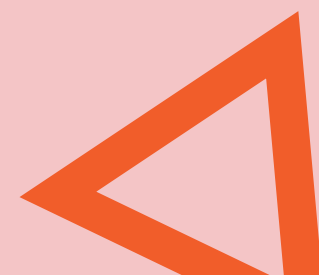
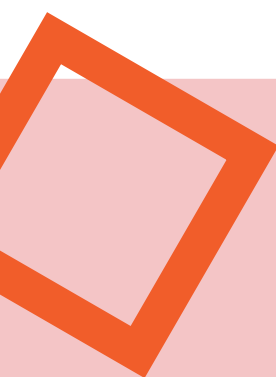

Hoogheemraadschap
van Schieland en de
Krimpenerwaard

Awzi Stolwijk

Telefoon: 010 - 453 72 00
E-mail: info@hhsk.nl

Verboden toegang voor onbevoegden
Artikel 461 Wetboek van Strafrecht

Gewenste situatie

Huidige situatie

- 1 Objectnaam: hekbord
Formaat (bxh): 600 x 400 mm
Aantal: 1
Materiaal: Aluminium bord, gebogen randen

Gewenste situatie

Huidige situatie

- 2
- Objectnaam: bord Verboden toegang

Formaat (bxh): 600 x 400 mm

Aantal: 1

Materiaal: Aluminium bord, gebogen randen

Gewenste situatie

Huidige situatie

- 3
- Objectnaam: PBM-bord

Formaat (bxh): 600 x 800 mm

Aantal: 1

Materiaal: Aluminium bord, gebogen randen, reflecterende folie

branding & roll out reinvented

Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard

Zuivering Kortenoord

Contact Joost Oonk
E-mail address: j.oonk@rgn.nl
Drawn by Yvo Kaptein
Date February 25, 2025
Version 1.0

No rights can be derived from this visualization. All artistic impressions and images are provided to support you in proposing and approving the degree of application of the corporate identity. These impressions and images are subject to change (including, but not limited to, light, viewing angles, material finish and dimensions).

Gewenste situatie

Huidige situatie

- 1 Objectnaam: gevellogo
Formaat (bxh): 8.600 x 1.760 mm
Aantal: 1
Materiaal: 3mm dibond

Gewenste situatie

Huidige situatie

- 2
- Objectnaam: paalbord

Formaat (bxh): 600 x 400 mm

Aantal: 1

Materiaal: Aluminium bord, gebogen randen

Hoogheemraadschap
van Schieland en de
Krimpenerwaard

Verboden toegang
voor onbevoegden

Artikel 461 Wetboek van Strafrecht

Telefoon: 010 - 453 72 00
E-mail: info@hhs.nl

Gewenste situatie

Huidige situatie

- 3
- Objectnaam: hekbord

Formaat (bxh): 600 x 400 mm

Aantal: 3

Materiaal: Aluminium bord, gebogen randen

Gewenste situatie

Huidige situatie

- 4 Objectnaam: hekborden
Formaat (bxh): 600 x 400 mm
Aantal: 2
Materiaal: Aluminium boren, gebogen randen

Huidige paalbord links naast entree kan verwijderd worden

Gewenste situatie

Huidige situatie

- 5 Objectnaam: PBM-bord
Formaat (bxh): 600 x 800 mm
Aantal: 4
Materiaal: Aluminium bord, gebogen randen, reflecterende folie

Gewenste situatie

Huidige situatie

6 Objectnaam: informatiebord

Gewenste situatie

Huidige situatie

- 7 Objectnaam: bord ontvangstzaal
- Formaat (bxh): 2.200 x 600 mm (schatting)
- Aantal: 1
- Materiaal: 3mm dibond

Gewenste situatie

Huidige situatie

- 8 Objectnaam: entreebord hoofdgebouw
- Formaat (bxh): 600 x 400 mm
- Aantal: 1
- Materiaal: 3mm dibond

Hoogheemraadschap
van Schieland en de
Krimpenerwaard

Hoofdgebouw

Gewenste situatie

Huidige situatie

- Objectnaam: bewegwijzering buiten
- Formaat (bxh): 600 x 400 mm
- Aantal: 1
- Materiaal: Aluminium bord, gebogen randen

Moerkapelle

Stand van zaken huidige huisstijl

In vergelijking met de geplande nieuwe huisstijl

Rioolgemaal Aventurijnweg

Rioolgemaal Aventurijnweg

Gemaal ir. J.M. Leemhuis-Stout

AWZI Kortenoord

Rioolgemaal Zuidplas

Gemaal mr. P.D. Kleij

Gemaal mr. P.D. Kleij

Genoemd naar mr. P.D. Kleij, de eerste dijkgraaf van de Polder Prins Alexander (1875 - 1889), en tevens dijkgraaf van het hoogheemraadschap van Schieland (1889 - 1909).

Ingebruik gesteld 19 december 1990

Officieel geopend 20 november 1992

Bijzonderheden:

Gemaal mr. P.D. Kleij heeft de functie van poldergemaal. Het bemaalt de Polder Prins Alexander met een oppervlakte van ruim 2700 ha.

Dit gemaal werd gebouwd ter vervanging van het voormalige mr. P.D. Kleij-gemaal dat samen met het J.A. Beijerinck-gemaal te Capelle aan den IJssel heeft gezorgd voor de droogmaking van de polder Prins Alexander. De droogmaking duurde van 1869 - 1872.

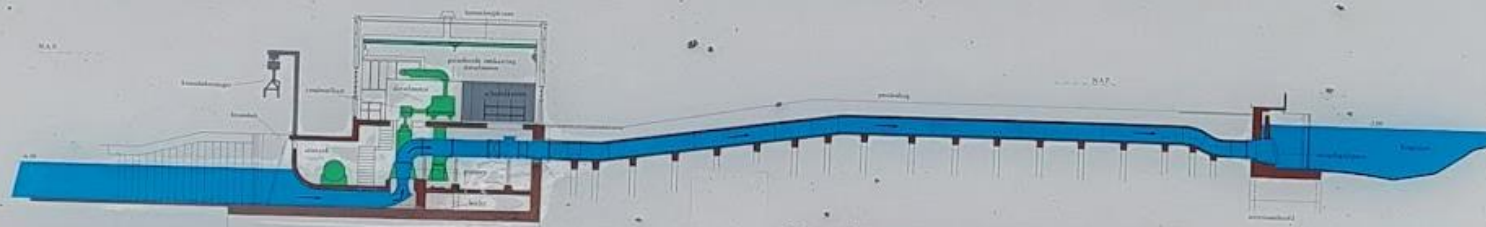
Het overtollige polderwater wordt door dit nieuwe gemaal in de Ringvaartboezem gepompt en vervolgens door het boezemgemaal Abraham Kroes te Moordrecht op de Hollandsche IJssel uitgeslagen. De bemaling is geautomatiseerd, dit wil zeggen dat het polderpeil via computer gestuurde apparatuur wordt geregeld.

De opvoerhoogte van poldergemaal mr. P.D. Kleij bedraagt 4.50 meter (= van polder naar Ringvaart); de opvoerhoogte van boezemgemaal Abraham Kroes bedraagt gemiddeld 2.50 meter (= van Ringvaart naar Hollandsche IJssel).

Met de diverse gekleurde panelen in de voorgevel heeft de architect de wisselwerking tussen lucht en water tot uitdrukking gebracht.

Technische gegevens:

1 elektrische gesloten schroefpomp,
vermogen 160 kW, capaciteit 120 m³/min.
1 elektrische tweewerige gesloten schroefpomp,
vermogen 45/90 kW, capaciteit 40 m³/min. en 60 m³/min.
1 diesel gesloten schroefpomp,
vermogen 178 kW, incl. generator, capaciteit 120 m³/min.
totale capaciteit: 300 m³/min.

Hoogheemraadschap van Schieland

Zuivering Haastrecht

Zuivering Groenedijk

Hoofdkantoor Maasboulevard | 3 verschillende uitvoeringen

Zijgevel

Voorgevel

Achtergevel

Hoofdkantoor Maasboulevard

Hoofdkantoor Maasboulevard

Hoofdkantoor Maasboulevard

Gemaal Abraham Kroes

Gemaal Abraham Kroes

 Hoogheemraadschap
van Schieland en de
Krimpenerwaard

Gemaal Abraham Kroes

Telefoon: 010 - 453 72 00
E-mail: info@hhsk.nl

Verboden toegang voor onbevoegden
Artikel 461 Wetboek van Strafrecht

Gemaal
Abraham Kroes

VERBODEN TOEGANG
ART.461.WETB.v.STRAFR.

Zuivering Groenedijk

Gemaal Hillekade

Gemaal Krimpenerwaard

Gemaal ir. J.M. Leemhuis-Stout

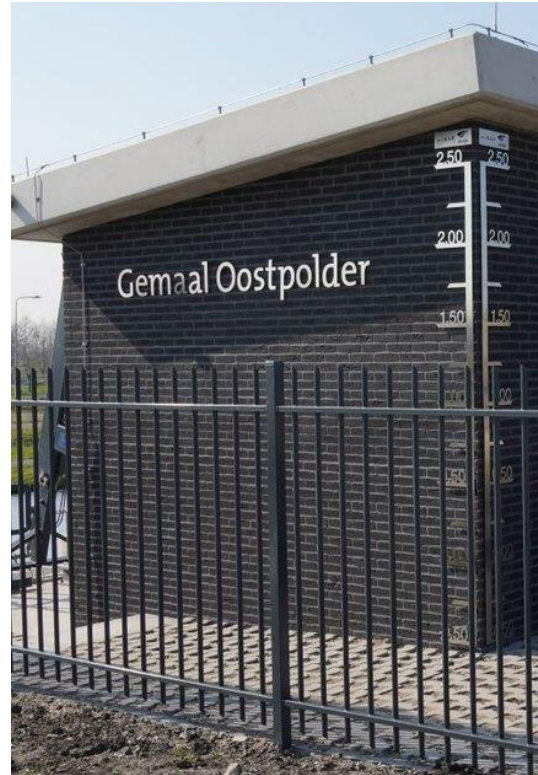
AWZI Ammerstol

Verschillende beletteringen en type logo's | 1

AWZI Kortenoord

Gemaal Oostpolder

Gemaal Zuidplas

Gemaal Schilthuis

Verschillende beletteringen en type logo's | 2

Gemaal de Kooi

Gemaal Krimpenerwaard

Rioolgemaal Westergouwe

Gemaal ir. J.J. de Graeff

Zichtlocaties

Gemaal Abraham Kroes

AWZI Kralingseveer

Hoofdkantoor

Gemaal Schilthuis

Steunpunt Zuidbroek

Aan de leden van de
verenigde vergadering

V.V: 28 mei 2025
Agendapuntnr. 7.4
Kenmerk 2024.12364
Onderwerp Formatie dagelijks bestuur

Datum 10 april 2025
Bijlagen 1

1. Inleiding

In juni 2023 is het college geïnstalleerd van Water Natuurlijk, VVD, PvdA en de gezamenlijke fracties van Ongebouwd en Natuurterreinen en is nu bijna twee jaar aan de slag als dagelijks bestuur binnen het waterschap.

Het bestuur staat voor grote en complexe uitdagingen, van de beschikbaarheid van voldoende zoetwater, wateroverlast en waterveiligheid, tot en met waterkwaliteit, vermindering bodemdaling en verbetering van de biodiversiteit. Het college heeft haar ambities geschetst in het coalitieakkoord en een bijbehorende bezoldiging afgesproken (dd. 29 juni 2023). Het college ziet echter toenemende werkzaamheden om het coalitieakkoord te realiseren.

2. Voorstel

Vanwege de ervaring van de afgelopen bijna twee jaar met de, toenemende werkzaamheden binnen het college, stelt het college voor om een uitbreiding van 0,55 fte te realiseren. Deze uitbreiding is noodzakelijk om werkzaamheden goed uit te kunnen voeren binnen een passende formatie/tijdbesteding.

Naast de toenemende werkzaamheden op het coalitie-akkoord te realiseren, ziet het dagelijks bestuur ook de taken toenemen; er zijn nieuwe taken bijgekomen die voortvloeien uit nieuwe beleidsontwikkelingen, intensievere samenwerking met externe partners en de groeiende behoefte aan beleidsafstemming binnen en buiten de organisatie. Denk hierbij aan de benodigde inzet voor Cortelande, nieuwe wet- en regelgeving rond het belastingstelsel en de rechtmatigheidsverantwoording, ingrijpende infrastructurele projecten als KIIJK, de ontwikkelingen in de afvalwaterketen en de bestrijding van rivierkreeften.

Met deze toevoeging van capaciteit kunnen de collegeleden hun taken en werkzaamheden effectiever uitvoeren, wat bijdraagt aan het realiseren van de gestelde opgaven, ambities en doelstellingen uit het coalitieakkoord en het waterbeheerprogramma.

De tijdbesteding ziet er dan als volgt uit:

Naam dagelijks bestuurslid	Tijdsbesteding in percentage van de voltijds bezoldiging (voorheen)	Bedrag per maand in euro's (voorheen)
mevrouw M.J. van Capelle	95% (80%)	9349,03 (7872,86)
de heer C. Habben Jansen	90% (75%)	8856,97 (7380,81)
de heer W.R. van Heemst	75% (70%)	7380,81 (6888,76)
De heer J. Verdoold	95% (75%)	9349,03 (7380,81)

Het totaal van de bezoldiging van de leden van het dagelijks bestuur komt dan uit op 355% van een voltijds bezoldigingsbedrag. Destijds werd vooralsnog uitgegaan van een percentage van 300%.

3. Achtergrondinformatie

Wettelijk kader

Vanuit het rechtspositiebesluit decentrale politieke ambtsdragers zijn er richtlijnen voor de bezoldiging van collegeleden van het waterschap. Dit voorstel is binnen deze richtlijnen. De richtlijnen zijn:

- Het totaal van de bezoldiging van de leden van het dagelijks bestuur is gesteld op ten hoogste 400% van een voltijds bezoldigingsbedrag.
- Het algemeen bestuur stelt, met in achtneming van het eerste en derde lid, de deeltijdfactor van ieder lid van het dagelijks bestuur vast.
- Indien een lid van het dagelijks bestuur tevens lid is van het dagelijks bestuur van de Unie van Waterschappen, wordt bij de vaststelling van zijn deeltijdfactor het aantal uren betrokken dat dit lid op jaarbasis gemiddeld per maand activiteiten ontplooit ten behoeve van dat bestuur van de Unie van Waterschappen.
- Voor de toepassing van het eerste lid wordt buiten beschouwing gelaten het deel van de bezoldiging die het lid van het dagelijks bestuur, bedoeld in het derde lid, op grond van [artikel 4.2.1, derde lid](#), meer ontvangt dan hij zou ontvangen wanneer bij de vaststelling van zijn deeltijdfactor geen rekening wordt gehouden met het lidmaatschap van het dagelijks bestuur van de Unie van Waterschappen.

(Artikel 4.5. Totale bezoldiging dagelijks bestuur)

4. Motivering voorstel

Graag had het college vastgehouden aan de formatie, zoals besloten bij de installatie, maar gezien de werkzaamheden en ambities is het noodzakelijk de formatie uit te breiden.

In 2023 is reeds aangegeven dat later kon worden gezien of het percentage van 300% en de verdeling over de dagelijks bestuursleden van juni 2023 toereikend zou zijn en gaandeweg aanpassing zou behoeven. Nu het college bijna twee jaar aan de slag is, is deze formatie geëvalueerd, mede gezien ervaringen en de ambities zoals opgenomen in het coalitieakkoord en het waterbeheerprogramma.

5. Gevolgen/consequenties

De consequenties zijn vooruitlopend op het besluit reeds meegenomen in de programma-begroting 2025. Voorzien werd dat dit zou kunnen leiden tot een capaciteitsuitbreiding van ongeveer 0,5 fte. Daarmee zijn de financiële consequenties van dit voorstel binnen de begroting 2025 gedekt.

Uitbreiding formatie dagelijks bestuur

Ten behoeve van de capaciteitsuitbreiding van het dagelijks bestuur, wordt aan de Verenigde Vergadering een apart voorstel voorgelegd waarin de gevraagde uitbreiding wordt toegelicht en aangevraagd. Het gaat om een capaciteitsuitbreiding van 0,55 fte. Dit is reeds verwerkt in de programmabegroting.

6. Aspecten voor de omgeving, communicatie en wijze van publiceren

De communicatie wordt gedaan middels een aanpassing op de website van HHSK.

7. Verdere aanpak, procedure, planning

n.v.t.

8. Evaluatie

n.v.t.

Dijkgraaf en hoogheemraden van Schieland en de Krimpenerwaard,

Secretaris directeur,

Dijkgraaf,

{{esl:Signer1:Signature:size(250,62)}}

{{esl:Signer2:Signature:size(250,62)}}

drs. N.T.C.M. Dukker

drs. P.H. van der Stadt

Kenmerk: 2024.12374

De verenigde vergadering van Schieland en de Krimpenerwaard;

gelet op artikel 4.5. Totale bezoldiging dagelijks bestuur, uit het rechtspositiebesluit politieke ambtsdragers waterschappen;

overwegende dat

- de werkzaamheden en ambities uit het coalitieakkoord meer tijd vergen dan voorzien bij de start van de coalitie;
- bij de beëdiging in juni 2023 reeds is aangegeven dat later kon worden gezien of het percentage en de verdeling over de dagelijks bestuursleden toereikend zou zijn en gaandeweg aanpassing zou behoeven;
- met deze toevoeging van capaciteit de collegeleden hun taken effectiever en efficiënter kunnen uitvoeren, wat bijdraagt aan het realiseren van de gestelde doelstellingen;
- het na bijna twee jaar, een goed moment is om de formatie te evalueren en tot een nieuw besluit te komen;

op voordracht van dijkgraaf en hoogheemraden van Schieland en de Krimpenerwaard van 15 april 2025.

B E S L U I T :

de bezoldiging van de hoogheemraden per 1 juni 2025 in wijzigen en in totaal vast te stellen op 355%. Op grond van de uitwerking van het Rechtspositiebesluit decentrale politieke ambtsdragers bedraagt de maandelijkse bezoldiging van de individuele hoogheemraden per 1 juni 2025:

- a. mevrouw M.J. van Cappelle 95% van het normbedrag zijnde € 9.349,03;
- b. de heer C. Habben Jansen 90% van het normbedrag zijnde € 8.856,97;
- c. de heer W.R. van Heemst 75% van het normbedrag zijnde € 7.380,81;
- d. de heer J. Verdoold 95% van het normbedrag zijnde € 9.349,03.

Rotterdam, 28 mei 2025

de verenigde vergadering voornoemd,

secretaris,

voorzitter,

{{esl:Signer1:Signature:size(250,62)}}}

{{esl:Signer2:Signature:size(250,62)}}}

Aan de leden van de
verenigde vergadering

V.V: 28 mei 2025
Agendapuntnr.
Kenmerk 2025.04558
Onderwerp Jaarverslag 2024, Jaarplan 2025 en
Jaarbudget 2026

Datum 31 maart 2025
Bijlagen 1

1. Inleiding

De rekenkamer HHSK stelt conform haar verordening voor 1 april 2025 het jaarverslag 2024 vast. Daarnaast stelt de rekenkamer conform haar verordening voor 1 juli 2025 haar jaarplan 2025 vast. Tevens vraagt de rekenkamer conform de verordening haar jaarbudget voor 2026

2. Voorstel

Aan de verenigde vergadering wordt verzocht om het volgende besluit te nemen:

- VV-besluit vaststelling jaarbudget van de rekenkamer voor het boekjaar 2026 met een bedrag van € 88.170,- in te brengen in de programmabegroting HHSK 2026.

Aan de verenigde vergadering worden de volgende stukken ter kennisgeving aangeboden (2025.02389):

- Jaarverslag 2024, vastgesteld d.d. 24-02-2025
- Jaarplan 2025, vastgesteld d.d. 24-02-2025

3. Achtergrondinformatie

Dit voorstel is opgesteld met inachtneming van de verordening rekenkamer HHSK. Het aangevraagde rekenkamerbudget 2026 is gelijk aan het rekenkamerbudget 2025, inclusief een nader te bepalen inflatiecorrectie.

4. Motivering voorstel

De rekenkamer vraagt voor de uitvoering van haar werkzaamheden een budget voor 2026 aan.

5. Gevolgen/consequenties

In bijgaande tabel staan de kostenexponenten van het jaarbedrag in 2025 met de geldende inflatiecorrectie aangegeven voor het boekjaar 2026.

Kostensoort	Jaarbedrag in 2025	Correctie voor budget 2026
Loonkosten secretaris en vergoedingen rekenkamerleden.	€ 40.300,-	CAO HHSK en vergoedingen leden AB
Reiskosten- en/of parkeerkostenvergoedingen	€ 1.000,-	HHSK richtlijnen
Onderzoeksbudget incl. BTW	€ 45.000,-	HHSK richtlijnen
Lidmaatschap VVR	€ 870,-	Indexering VVR
Cursussen/ overige kosten	€ 1.000,-	Geen

6. Aspecten voor de omgeving, communicatie en wijze van publiceren

-

7. Verdere aanpak, procedure, planning

Het jaarbudget rekenkamer 2026 wordt onder voorbehoud van inflatiecorrectie opgenomen in de programmabegroting HHSK 2026 en de meerjarenbegroting.

8. Evaluatie

-

Dijkgraaf en hoogheemraden van Schieland en de Krimpenerwaard,

Secretaris directeur,

Dijkgraaf,

{{esl:Signer1:Signature:size(250,62)}}}

{{esl:Signer2:Signature:size(250,62)}}}

drs. N.T.C.M. Dukker

drs. P.H. van de Stadt

Kenmerk: 2025.04570

De verenigde vergadering van Schieland en de Krimpenerwaard;

op voordracht van dijkgraaf en hoogheemraden van Schieland en de Krimpenerwaard
van 15 april 2025

B E S L U I T : Rekenkamer jaarbudget 2026

Het jaarbudget van de rekenkamer voor het boekjaar 2026 met een bedrag van € 88.170,-
in te brengen in de programmabegroting HHSK 2026.

Rotterdam, 28 mei 2025

de verenigde vergadering voornoemd,

secretaris,

voorzitter,

{{esl:Signer1:Signature:size(250,62)}}

{{esl:Signer2:Signature:size(250,62)}}

Jaarverslag 2024 en jaarplan 2025

Rekenkamer HHSK

Vastgesteld 24 februari 2025
Kenmerk 2025.02389

Jaarverslag 2024

Inleiding

De rekenkamer van het Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard (HHSK) is met haar werkzaamheden gestart in april 2024. In het opstartjaar 2024 heeft de rekenkamer gewerkt aan inregelen van haar werkzaamheden, zoals het opstellen van een reglement van orde en een onderzoeksprotocol. Daarnaast heeft de rekenkamer kennismakingsgesprekken gevoerd met vertegenwoordigers van de fracties van het algemeen bestuur, met leden van het dagelijks bestuur en met de ambtelijke organisatie.

Terugblik 2024

Werving en selectie leden rekenkamer

Na de benoeming van de rekenkamervoorzitter Ria Quapp per 1 januari 2024 is in het voorjaar gestart met de werving en selectie van een secretaris en twee rekenkamerleden. In goede samenwerking tussen de voorzitter van de rekenkamer en de organisatie van HHSK heeft dit geleid tot de aanstelling per 16 maart 2024 van Danny Janssen als ambtelijk secretaris van de rekenkamer en de benoeming per 1 april 2024 van twee rekenkamerleden, te weten Heleen Dekker en Marcel 't Hart.

Start rekenkamer

In april hebben de rekenkamerleden met elkaar en de organisatie kennis gemaakt. In mei heeft de rekenkamer een bezoek gebracht aan het werkgebied van HHSK, waaronder een bezichtiging van gemalen, zuiveringsinstallaties, dijken en overloopgebieden. Zij hebben daarbij kennis gemaakt met medewerkers van de organisatie en toelichtingen gekregen over technieken en werkwijzen.

Verder is kennis gemaakt met de dijkgraaf, de secretaris-directeur en directieleden. Ook is de eerste vergadering van de klankbordgroep, bestaande uit de dijkgraaf, de portefeuillehouder financiën, twee AB-leden en de rekenkamerleden voor de rekenkamer belegd en zijn vervolgspraken gemaakt. Tussen de voorzitter van de rekenkamer, de dijkgraaf en de portefeuillehouder financiën zijn regelmatige bijpraat-afspraken ingepland. In overleg met vertegenwoordigers van de organisatie is door de rekenkamer een reglement van orde en een onderzoeksprotocol opgesteld en d.d. 30-09-2024 vastgesteld.

In de zomermaanden zijn kennismakingsgesprekken gevoerd met leden van het algemeen bestuur. In gesprekken met de fracties zijn suggesties besproken voor onderzoeksonderwerpen. Dit heeft belangrijke input opgeleverd voor een groslijst t.b.v. een onderzoeksprogramma.

Aan de hand van de opgestelde groslijst, de selectiecriteria van de rekenkamer en na verdiepende gesprekken met vertegenwoordigers van de ambtelijke organisatie is na de zomer een onderzoeksonderwerp geselecteerd. Dit onderwerp is d.d. 27-11-2024 afgestemd met de klankbordgroep van de rekenkamer. Vervolgens is einde van het jaar het offertetraject gestart. De rekenkamer zal in 2025 onderzoek gaan doen naar de investeringsstrategieën binnen HHSK (zie jaarplan 2025).

Overige activiteiten rekenkamer

- Secretaris rekenkamer: deelname postacademische cursus rekenkameronderzoek van de Erasmus Universiteit.
- Twee leden rekenkamer: deelname introductiecursus rekenkameronderzoek (3 sessies) van de Vereniging van rekenkamers (VVR).
- Kennismaking met sleutelfunctionarissen binnen HHSK, o.a. met de functionaris gegevensbescherming, CISO en WOO-behandelaars.
- Vooronderzoek naar mogelijke onderzoeksonderwerpen 2025.
- Oriëntatie naar deelname aan landelijk doe-mee onderzoek.
- Kennismakingsgesprek met het bestuur van de vereniging van rekenkamers (VVR).
- Bijwonen jaarcongres van de VVR.

Financieel overzicht 2024

Voor de rekenkamer HHSK was in 2024 een budget beschikbaar van €70.000,- zoals vastgesteld in de verenigde vergadering van 29 november 2023 (2023.09986: Rekenkamer: Vaststelling verordening en budget, uitkomst wervings- en selectieprocedure en vervolgtraject). De uitgaven in het boekjaar 2024 bleven beperkt omdat er vanwege het opstartjaar nog geen onderzoek is uitgevoerd door derden.

De daadwerkelijke uitgaven in 2024 betroffen € 22.561,40:

• Vergoedingen en declaraties rekenkamerleden/salaris secretaris.	€ 20.994,45
• Onderzoek en diensten van derden.	€ 0,-
• Opleidingskosten.	€ 726,-
• Lidmaatschap VVR.	€ 840,95

Jaarplan 2025

Onderzoek 2025 – investeringsstrategieën

Voor een goede uitvoering van de kerntaken van HHSK is het stellen van prioriteiten en een zorgvuldige afweging van investeringsbeslissingen essentieel, waarbij er sprake is van beperkte middelen. Tegen deze achtergrond zal de rekenkamer in 2025 een onderzoek uitvoeren naar de investeringsstrategieën binnen HHSK. De hoofdvraag voor het onderzoek is als volgt geformuleerd:

Hoe krijgt het algemeen bestuur van HHSK inzicht en besluitvormingsruimte in de afwegingen die gemaakt worden met betrekking tot de planning van investeringen binnen het waterschap?

Na een offerteproces met meerdere aanbieders is besloten dat het onderzoek zal worden uitgevoerd door het onderzoeksbureau KplusV. De rekenkamer is voornemens het onderzoek medio 2025 af te ronden, en in het derde kwartaal van 2025 aan te kunnen bieden aan de verenigde vergadering van HHSK.

Overige activiteiten 2025

Naast het uitvoeren van het onderzoek naar investeringsstrategieën binnen HHSK, is de rekenkamer voornemens om de volgende activiteiten uit te voeren:

- Contact met de fracties van het algemeen bestuur.
- Actualiseren groslijst onderzoeksonderwerpen.
- Selecteren onderwerp en opstarten rekenkameronderzoek 2026.
- Evalueren rekenkameronderzoek 2025.
- Deelname aan bijeenkomsten om kennis uit te wisselen waaronder:
 - Congres VVR.
 - Regionale bijeenkomst rekenkamers.

Budget 2025

Het rekenkamerbudget voor 2025 bedraagt € 88.170,-, zoals vastgesteld tijdens de verenigde vergadering van 2 oktober 2024 (2024.12094, Jaarbudget rekenkamer 2025). Binnen dit bedrag is €45.000,- (inclusief btw) gereserveerd voor onderzoekskosten. Het resterende budget heeft betrekking op vergoedingen, lidmaatschap VVR en overige kosten.

De rekenkamer vraagt voor het jaar 2026 hetzelfde jaarbudget aan, inclusief de nog nader te bepalen inflatiecorrectie.

Rekenkamer Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard,

Voorzitter rekenkamer HHSK,

{{esl:Signer1:Signature:size(200,50)}}

M. Quapp

Ambtelijk secretaris rekenkamer HHSK,

{{esl:Signer2:Signature:size(200,50)}}

D. Janssen